

UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta

**Evropskoprávní aspekty ochrany soukromého a rodinného
života dítěte**

European legal aspects of the protection of the private and family life of the child

Disertační práce

JUDr. Monika Matysová

Školitel disertační práce: **doc. Mag. phil. Dr. iur. Harald Christian Scheu, Ph.D.**
Katedra evropského práva

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou disertační práci na téma „*Evropskoprávní aspekty ochrany soukromého a rodinného života dítěte*“ vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 29. května 2017

.....
JUDr. Monika Matysová

Poděkování

Přála bych si vyjádřit poděkování především školiteli disertační práce doc. Mag. phil. Dr. iur. Harald Christianu Scheuovi, Ph.D. za odborné, vždy velmi vstřícné a profesionální vedení této práce a za velmi užitečné rady, náměty a připomínky.

Poděkování náleží rovněž mé rodině a blízkým přátelům, kteří mi byli motivací při jejím dokončení.

V Praze dne 29. května 2017

.....
JUDr. Monika Matysová

Anotace

Disertační práce „*Evropskoprávní aspekty ochrany soukromého a rodinného života dítěte*“ se zaměřuje na ochranu soukromí a zejména ochranu osobních údajů dětí v kontextu tradičních a moderních komunikačních technologií.

V prostředí tradičních i moderních komunikačních technologií při zajištění výkonu práva na ochranu soukromí dětí hraje nejdůležitější úlohu rodina – rodiče dítěte.

I když právo na ochranu soukromí a osobních údajů náleží přímo dítěti, rodiče musí zajišťovat výkon těchto práv dítěte s ohledem na jeho věk a rozumové schopnosti dítěte. Zejména s ohledem na neustálý rozvoj moderních technologií si lze představit, že k ohrožujícím situacím z hlediska zajištění ochrany soukromí a osobních údajů dětí bude docházet stále častěji.

Ve vybraných případech se rozbor zaměřuje na otázku, kdo představuje původce nepřiměřeného zásahu do ochrany osobních údajů či soukromí, do jakého práva či kombinace práv daný původce zasáhl, a jak soudní orgány a národní autority ochrany osobních údajů vymezují v jednotlivých případech přípustnou míru zásahu do práva na soukromí a ochrany osobních údajů dětí.

Abstract

This dissertation “*European legal aspects of the protection of the private and family life of the child*” focuses on the protection of privacy, particularly on data protection of children in the context of traditional and modern communication technologies.

The family – parents plays the most important role in the environment of traditional and modern communication technologies for ensuring the right to privacy of children.

Although the right to privacy and protection of personal data belongs directly to the child, parents have to provide the exercise of these rights of the child with regard to his/her age and mental capacity of the child. Particularly with regard to the constant development of modern technologies, it is possible to imagine that the increasingly threatening situations in terms of privacy and children's personal data will be more

frequent.

In selected cases, the analysis focuses on the question of who constitutes the cause of unlawful interference into the right of privacy, particularly data protection, individualization of the right or combination of rights to which an unlawful interference has been occurred and how the judicial authorities and national data protection authorities define in individual cases the permissible level of interference with the right to privacy and the protection of personal children's data.

Klíčová slova

Soukromí, ochrana osobních údajů, rodinný život, rodina, děti, tradiční komunikační technologie, moderní komunikační technologie.

Keywords

Privacy, data protection, family life, family, children, traditional communication technologies, modern communication technologies.

OBSAH:

ÚVOD.....	1
1. ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE A KONCEPCE.....	9
1.1. DÍTĚ.....	9
1.2. VYMEZENÍ VZTAHU SOUKROMÉHO A RODINNÉHO ŽIVOTA	13
1.3. SOUKROMÝ ŽIVOT.....	15
1.4. RODINNÝ ŽIVOT	25
2. HISTORICKÝ VÝVOJ PRÁVA NA OCHRANU SOUKROMÉHO A RODINNÉHO ŽIVOTA DÍTĚTE A JEHO PRÁVNÍ ZAKOTVENÍ.....	33
2.1. UNIVERZÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA	34
2.2. STANDARD OCHRANY V RÁMCI RADY EVROPY.....	40
2.3. STANDARD OCHRANY V RÁMCI EU.....	43
2.4. OCHRANA SOUKROMÉHO A RODINNÉHO ŽIVOTA V POROVNÁVANÝCH ZEMÍCH 45	
3. SPECIFICKÉ ASPEKTY OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ DĚTÍ V PROSTŘEDÍ TRADIČNÍCH A MODERNÍCH KOMUNIKAČNÍCH TECHNOLOGIÍ V EU.....	50
3.1. PRÁVNÍ ZAKOTVENÍ OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ DĚTÍ	52
3.1.1. <i>Ochrana osobních údajů v EU.....</i>	<i>54</i>
3.1.2. <i>Aplikovatelnost právní úpravy</i>	<i>57</i>
3.2. INFORMAČNÍ A VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY A PROJEKTY V OBLASTI OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ DĚTÍ	60
3.3. ZÁKLADNÍ KONCEPCE OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ DĚTÍ	66
3.3.1. <i>Právní tituly pro zpracování a podmínky zpracování osobních údajů dětí ..</i>	<i>71</i>
3.3.2. <i>Souhlas se zpracováním osobních údajů dítěte a odvolání souhlasu</i>	<i>79</i>
3.3.3. <i>Obrana dítěte a právní prostředky ochrany osobních údajů dětí</i>	<i>86</i>
4. RŮZNÉ ZÁSAHY DO SOUKROMÍ DĚTÍ V SOUVISLOSTI S POUŽITÍM TRADIČNÍCH A MODERNÍCH KOMUNIKAČNÍCH TECHNOLOGIÍ.....	93
4.1. TRADIČNÍ KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE.....	97
4.1.1. <i>Zveřejnění údajů dětí pro novinářské účely.....</i>	<i>99</i>
4.1.2. <i>Zásahy do soukromí dětí v blízkosti slavných osobností.....</i>	<i>103</i>
4.1.3. <i>Dětské oběti trestných činů a ochrana soukromí.....</i>	<i>110</i>
4.1.4. <i>Televizní reality show a soutěže pro děti</i>	<i>123</i>
4.1.4.1. <i>Talentové reality show</i>	<i>127</i>
4.1.4.2. <i>Reality show a soutěže zaměřené na vzhled dětí</i>	<i>132</i>
4.1.4.3. <i>Reality show zaměřené na výchovu dětí.....</i>	<i>135</i>
4.1.4.4. <i>Typ reality show survivor for children</i>	<i>137</i>
4.1.4.5. <i>Soutěže pro děti</i>	<i>139</i>
4.2. MODERNÍ KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE	140
4.2.1. <i>Kybernetická bezpečnost a ochrana soukromí dětí</i>	<i>143</i>
4.2.2. <i>Specifické aspekty ochrany soukromí a osobních údajů dětí v on-line prostředí.....</i>	<i>145</i>
4.2.3. <i>Možná rizika při používání moderních technologií dětmi</i>	<i>150</i>
4.2.3.1. <i>Zásady ochrany osobních údajů Apple a Microsoft</i>	<i>151</i>
4.2.3.2. <i>Konkrétní rizika spojená s používáním software.....</i>	<i>161</i>

4.2.4. Zásahy způsobené zveřejněním informací v on-line prostředí.....	167
4.2.4.1. Internetové vyhledávače a dopady rozhodnutí Google proti Costeja na ochranu osobních údajů dětí	167
4.2.4.2. Zveřejnění osobních údajů dětí prostřednictvím hostingových služeb	173
4.2.5. Sociální sítě.....	180
4.2.5.1. Právní úprava sociálních sítí	183
4.2.5.2. Specifika zpracování osobních údajů na sociálních sítích.....	185
4.2.5.3. Facebook.....	191
4.2.5.3.1. Založení a zrušení facebookového profilu.....	193
4.2.5.3.2. Facebooková aktivita dítěte	196
4.2.5.3.3. Zabezpečení facebookového profilu	198
4.2.5.3.4. Facebooková aktivita rodičů a třetích osob	202
4.2.5.3.5. Předávání osobních údajů evropských uživatelů Facebooku do USA	207
4.2.5.4. Internetové seznamky	212
4.2.6. Internetové soudní databáze	219
4.2.6.1. Zveřejnění osobních údajů v rozhodnutí v on-line soudní databázi	222
4.2.6.2. Zveřejňování osobních údajů unesených dětí v rozhodnutích soudů ..	228
5. ZÁVĚR	234
6. RESUME	250
7. SEZNAM ZKRATEK	254
8. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ LITERATURY	256
8.1. MONOGRAFIE.....	256
8.2. CIZOJAZYČNÁ MONOGRAFIE	257
8.3. ODBORNÉ ČLÁNKY.....	258
8.4. CIZOJAZYČNÉ ODBORNÉ ČLÁNKY	262
8.5. ČESKÉ A CIZOJAZYČNÉ ČASOPISECKÉ ČLÁNKY	265
8.6. PRÁVNÍ PŘEDPISY	269
8.7. JUDIKATURA	273
8.8. DALŠÍ ZDROJE	276
8.9. INTERNETOVÉ ZDROJE.....	278

Úvod

V prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií může docházet, a často i bohužel dochází, k nepřiměřeným zásahům do ochrany soukromí a osobních údajů dětí. Především rychlý a neustálý vývoj moderních technologií přináší pro ochranu soukromí a osobních údajů dětí velké výzvy. Z tohoto důvodu představují moderní technologie velmi aktuální téma, kterému je pravidelně věnována pozornost na mezinárodní, evropské a rovněž na vnitrostátní úrovni. Na osvětě v oblasti ochrany soukromí a osobních údajů dětí se podílí, například Agentura Evropské unie pro základní práva, která se soustředí rovněž na ochranu dětí na internetu.¹

Dávno už neplatí, že internet ovládají pouze dospělí, ale také teenageři a rovněž leckteré malé dítě, které sotva chodí, od rodičů dostává svůj první tablet. Internet dětem slouží jako zdroj pro získání informací, pro zábavu, například při hraní on-line her, a pro komunikaci a zábavu, například na sociálních sítích, které zároveň dětem umožňují sociální kontakt s jejich vrstevníky.

Ve srovnání s tradičními komunikačními prostředky internet umožňuje šířit informace mnohem rychleji. Proto není těžké v on-line světě ztratit kontrolu nad svým soukromím.²

Jednou z hlavních charakteristik internetové éry je, že život je neustále více zaznamenáván a sdílen. Sdílení příspěvků na sociálních sítích a sledování prostřednictvím lokalizačních aplikací představuje zásadní rozdíl oproti minulosti, kdy byl soukromý život zaznamenáván a sledován ze strany veřejnosti většinou za účelem zisku. Naproti tomu soukromý život si poptával zvláštní nakládání, které se dnes postupně vytrácí.³

Původci nepřiměřeného zásahu do soukromí a ochrany osobních údajů dětí se v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií mohou stát nejen děti, které si jej vědomě či nevědomě přivodí samy, ale rovněž jejich rodiče. Ti mohou

¹V rámci Fundamental Rights Forum (sekce Digital Age), které se konalo v červnu 2016, se FRA věnovala řadě otázek spojených s ochranou dětí na internetu (zejména problematice sociálních sítí. Fundamental Rights Forum – Digital Age. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.fundamentalrightsforum.eu/en/frf/home>.

²FIORIGLIO, G. *Il diritto alla privacy. Nuove frontiere nell'era di internet*, Bononia Universita Press, 2008, 47 s. ISBN: 978-88-7395-371-5.

³JORGENSEN, R. F. *Framing The Net, The Internet and Human Rights*, Edward Elgar Publishing Limited, 2013, 25 s. ISBN: 978-1-78254-079-3.

ohrožit soukromí svého dítěte například tím, že zveřejní jeho fotografie na svém facebookovém profilu, s jejichž zveřejněním dítě nevyjádřilo souhlas anebo vzhledem ke svému nízkému věku ani takto učinit nemohlo. Zatímco dříve rodičům postačovalo pochlubit se společně strávenou dovolenou s dětmi ve fyzickém fotoalbu, dnes fotoalbum dostává zcela jiný rozměr. Při širokém nastavení soukromí nebo špatném zabezpečení si fotografie dítěte může prohlédnout a dále sdílet jakýkoliv uživatel internetu.⁴

V poslední době se rozmáhá trend zakládání profilů čerstvě narozeným dětem, jejichž prostřednictvím v podstatě dochází den po dni k monitorování života těchto dětí. Rodiče si možná neuvědomují nebo si ani uvědomit nechtějí, že svou činností nejenže mohou zasahovat do soukromí a ochrany osobních údajů dítěte, ale rovněž ohrožit jeho bezpečnost. Zveřejňováním jakýchkoliv informací, vztahujících se k soukromí dítěte, rodiče zanechávají první internetové stopy o svém dítěti, které vzhledem k povaze internetu, už nikdy zcela nezmizí.

K dalším, kdo mohou zasahovat do soukromí dítěte, patří jeho kamarádi, další osoby z jeho okolí, a rovněž další třetí osoby. Do soukromí taktéž mohou při své činnosti nepřiměřeně zasahovat novináři, obchodní společnosti, například vydavatelé časopisů v prostředí tradičních komunikačních technologií a poskytovatelé sociálních sítí v prostředí moderních komunikačních technologií. Dále také soudní orgány, například v souvislosti se zveřejňováním osobních údajů v rozhodnutích přístupných v soudních databázích na internetu a také další státní a soukromoprávní subjekty, například školská a zdravotnická zařízení.

K závažným zásahům do soukromí dětí může docházet rovněž v prostředí tradičních komunikačních technologií, v němž se v praxi nepřiměřených zásahů dopouští především vydavatelé časopisů a novin. V rozhodovací praxi vnitrostátních soudů a národních autorit ochrany osobních údajů, se poté můžeme setkat s případy, kdy rodiče reagují na nevydařený vztah medializací své rodinné situace. Příkladem toho je český případ, který ve své rozhodovací praxi řešil Úřad pro ochranu osobních údajů. Vydavatel časopisu se dopustil nepřiměřeného zásahu do ochrany osobních údajů nezletilé dívky v důsledku zveřejnění informací v článku, na základě nichž bylo možné

⁴Blíže k problematice zveřejňování osobních údajů dítěte např. FALCONE, V. *L'immagine del minore e la sua tutela*, [online]. 8 maggio 2008. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.diritto.it/docs/25940-l-immagine-del-minore-e-la-sua-tutela>.

určit totožnost nezletilé dívky, která měla postavení poškozené v trestním řízení. Informace přitom poskytl vydavateli časopisu právě otec dívky.⁵

Zcela extrémní případy, kdy dochází v důsledku medializace rodinné situace k sekundárnímu zásahu do soukromí dítěte, představují mezinárodní rodičovské únosy dětí. V případě, že rodič protiprávně přemístí nebo zadrží dítě ve státě odlišném od obvyklého bydliště dítěte, nejenže tím primárně zasáhne do práva dítěte na jeho soukromý a rodinný život spočívající v právu vyrůstat a být vychováváno oběma rodiči, ale rovněž může v důsledku zveřejnění informací o případu zasáhnout do práva na soukromí dítěte ještě závažnějším způsobem. V takových případech je nezbytné, aby rodiče zvážili skutečnost, zda je medializace správným řešením, neboť tyto informace budou dohledatelné i kdykoliv v budoucnosti a dítě mohou nadále negativně ovlivňovat.

V budoucnosti si lze vzhledem ke všem možným způsobům zásahů, kterých se rodiče na svých dětech dopouští, představit žaloby zletilých potomků, kteří se budou na svých rodičích domáhat náhrady škody za nepřiměřený zásah do jejich soukromí.

Jelikož problematika ochrany soukromého a rodinného života dítěte představuje velmi obsáhlé téma, není možné o všech jeho aspektech a rozmanitých situacích, které zachycuje, v této disertační práci pojednat. Jedná se například o problematiku baby-boxů a náhradní rodičovské péče.

Předmět disertační práce se soustředí výhradně na ochranu soukromí dětí, a to zejména na ochranu osobních údajů dětí v kontextu tradičních a moderních komunikačních technologií. V obou zmíněných oblastech hrají při zajištění ochrany práva na soukromí dítěte nejdůležitější roli jeho zákonní zástupci, nejčastěji rodiče. Rodiče mají v rámci výkonu rodičovské odpovědnosti povinnost zajišťovat výkon práva dítěte na jeho soukromí a osobních údajů do té doby, než dítě bude moci vykonávat svá práva zcela samo.

Cílem disertační práce je analýza situací, které mohou být pro ochranu soukromí zejména osobních údajů dětí potenciálně rizikové, a případů, v nichž k nepřiměřenému zásahu do ochrany soukromí, zejména osobních údajů dětí, již došlo. Nedílnou součástí disertační práce představuje nabídnutí preventivních řešení, prostřednictvím nichž lze eliminovat nebo spíše omezit případy nepřiměřených zásahů do ochrany soukromí a osobních údajů dětí. Pro případy, kdy již k nepřiměřenému zásahu do soukromí

⁵Rozsudek Městského soudu v Praze, č. j.:8A 375/2011-61-71.

a osobních údajů došlo, disertační práce představí nejdůležitější následné prostředky obrany dítěte. Je potřeba doplnit, že pro skutečné zajištění ochrany dětí se nepostačí zaměřit pouze na právní prostředky ochrany, nýbrž je potřeba zahrnout do úvahy další vědní disciplíny a přístupy, které mohou posloužit jako prevence pro předcházení nepřiměřených zásahů do soukromí a ochrany osobních údajů. Především jakékoliv právní problémy vzniklé v prostředí internetu je nutné posuzovat v celkovém právním a technologickém kontextu. Při zajišťování ochrany soukromí dítěte je tudíž nezbytné neopomenout vliv jiných přístupů a disciplín, jelikož jsou s právní úpravou propojeny a efektivně ji doplňují, zejména se jedná o informatiku, kybernetiku, psychologii a pedagogiku.⁶

I když rozvoj moderních technologií je v neustálém předstihu před právem, účelem výzkumu disertační práce je pochopit, jak jednotlivé právní normy na tyto výzvy reagují. Z tohoto pohledu bude věnována zvláštní pozornost novému obecnému nařízení o ochraně osobních údajů.⁷

Disertační práce sleduje následující výzkumné otázky:

- 1) K jakému ohrožení nebo zásahu do soukromí a osobních údajů dětí může dojít při využití tradičních komunikačních technologií?
- 2) Jaká rizika pro soukromí dětí a ochranu osobních údajů představují moderní komunikační technologie? K jakým nepřiměřeným zásahům v prostředí moderních komunikačních technologií nejčastěji dochází?
- 3) Jaká je přípustná míra zásahu do práva na soukromí a ochrany osobních údajů dětí a kde podle soudních orgánů a národních autorit ochrany osobních údajů leží přípustná hranice v případě těchto zásahů?
- 4) Jací jsou nejčastější původci nepřiměřeného zásahu do soukromí a osobních údajů dítěte v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií?
- 5) Jak mohou děti, resp. jejich rodiče předcházet neoprávněným zásahům do práva na ochranu soukromí a zejména osobních údajů svých dětí?
- 6) Poskytuje stávající právní úprava ochrany osobních údajů efektivní prostředky na ochranu dětí?

⁶MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, 26 s. ISBN: 978-80-904248-7-6.

⁷GDPR.

Text disertační práce se skládá z úvodu, čtyř kapitol a závěru. Disertační práce je rozdělena na obecnou a zvláštní část. Zvláštní část disertační práce představuje čtvrtá kapitola, jež je rozsahově nejobsáhlejší.

První kapitola vymezuje základní terminologii a koncepce. Rozebrány jsou pojmy dítě, soukromý a rodinný život. Uvedené pojmy jsou vnímány především ve smyslu, jaký jim dává Úmluva o právech dítěte. Pojmy soukromý a rodinný život jsou dále rozebrány z pohledu EÚLP, LZP EU a relevantní judikatury, a to zejména ESLP, která rozšiřuje jejich výklad.

Druhá kapitola se věnuje historickým milníkům ochrany soukromého a rodinného života dětí a současnému právnímu zakotvení ochrany soukromého a rodinného života dětí. Uvedená kapitola nejprve pojednává o právní úpravě na mezinárodní a následně na evropské úrovni. Poslední část tvoří nejzásadnější aspekty právního zakotvení ochrany soukromého života v porovnávaných zemích (český, italský a izraelský právní řád).

Třetí kapitola se soustředí na specifické aspekty ochrany osobních údajů dětí. Zvláštní kapitola pro pojednání o ochraně osobních údajů byla zvolena s ohledem na skutečnost, že se oblast ochrany osobních údajů značně emancipovala od obecné právní úpravy ochrany soukromí.

Ve třetí kapitole nejdříve shrnuji nejdůležitější historické milníky ochrany osobních údajů, které následně doplňuji o současně platnou právní úpravu. Největší pozornost je věnována zvláštnímu postavení dítěte při zpracování osobních údajů a problematice udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů dítěte. V této části porovnávám rovněž právní úpravu obsaženou ve směrnici č. 95/46/ES s novým obecným nařízením o ochraně osobních údajů. Poslední část třetí kapitoly se věnuje možné obraně dítěte a právním prostředkům na úseku ochrany osobních údajů.

Zvláštní část disertační práce, jak již bylo výše uvedeno, představuje kapitola čtvrtá. Jejím účelem je provedení analýzy hypotetických situací, v nichž může dojít k nepřiměřenému zásahu do ochrany soukromí dítěte a konkrétních případů, v nichž k tomuto zásahu došlo. Tato část je rozdělena na dvě oblasti výzkumu. První je věnována případům zásahů do soukromí dětí v prostředí tradičních komunikačních technologií. Za tradiční komunikační technologie je pro účely disertační práce považován tisk, film, rozhlas a televize. Výrazná část je věnována problematice ochrany

soukromí dětí, jež jsou účastníky reality show a soutěží pro děti.

Druhá část čtvrté kapitoly mapuje situace, které jsou z pohledu soukromí a osobních údajů dítěte rizikové a případy, kdy již k zásahu do soukromí dítěte došlo v prostředí moderních komunikačních technologií. Důraz je kladen na množství zpracovávaných osobních údajů dětí. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla porovnat podmínky ochrany osobních údajů dvou vybraných společností, Apple a Microsoft. Následně se tato část zabývá problematikou zveřejnění osobních údajů. Studovány jsou internetové vyhledávače a dopady rozhodnutí SDEU Google proti Costeja na ochranu osobních údajů dětí. Dále se konkrétním případům, v nichž bylo rozhodováno o tom, zda došlo k nepřiměřenému zásahu do soukromí a osobních údajů dítěte, věnuji v souvislosti s využíváním hostingových služeb. Zvláštní pozornost je věnována ochraně soukromí dětí v prostředí sociálních sítí a internetových seznámek.

Poslední řádky se zaměřují na oblast zveřejňování osobních údajů dětí v rozhodnutích soudních orgánů, která jsou přístupná v soudních databázích na internetu. V této části je rozebrán zejména přístup jednotlivých soudních orgánů k anonymizaci rozhodnutí v případech mezinárodních rodičovských únosů dětí. Oblast mezinárodních rodičovských únosů dětí byla vybrána kvůli povaze nepřiměřených zásahů, které mohou způsobit. Mezinárodní únosy primárně zasahují do práva dítěte být vychováváno oběma rodiči, tj. do práva dítěte na soukromý a rodinný život. Následně může rovněž v jejich důsledku dojít k sekundárnímu zásahu do práva dítěte, pokud jsou informace následně zveřejněny.

V závěru disertační práce rekapituluji případy, které jsou potenciálně rizikové pro ochranu soukromí a osobních údajů dítěte a případy, kdy již k zásahu do ochrany soukromí dítěte došlo. V návaznosti na to nabízím možná řešení pro ochranu soukromí dětí, která pochopitelně nemohou vycházet pouze z práva, ale rovněž dalších vědních disciplín a přístupů, které prostředky práva musí nezbytně doplňovat.

Disertační práce používá především metodu deskripce a analýzy platné právní úpravy ochrany osobních údajů. Základní právní rámec představuje Úmluva o právech dítěte, směrnice č. 95/46/ES a taktéž nové obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Metoda analýzy je dále zvolena při rozboru jednotlivých rozhodnutí, v nichž byla posuzována míra zásahu do ochrany soukromí a osobních údajů. Dále je používáno metody komparace. Volbou tohoto výzkumného prostředku není sledována pouze

deskripce právních úprav vybraných zemí, ale prvořadým cílem bylo dokreslení celkové situace potřeby děti chránit, která podle mého názoru, zejména s ohledem na neustálý vývoj moderních komunikačních technologií, v budoucnosti stále poroste.

Ochrana osobních údajů dětí je v současnosti regulována v právu EU v rámci směrnice č. 95/46/ES. Přesto, že členské státy EU tento evropský předpis do svých právních řádů dávno transponovaly, může činnost národních autorit ochrany osobních údajů a vnitrostátních soudních orgánů vykazovat určité rozdíly v přístupu k ochraně dětí. Případné rozdíly, podle mého názoru, s velkou pravděpodobností nezmizí ani v souvislosti s novým nařízením o ochraně osobních údajů. GDPR navíc přímo předpokládá, že určité oblasti si členské státy EU vyjasní podrobněji přijetím vnitrostátních právních předpisů.

Jelikož vývoj moderních technologií se obrazně řečeno ubírá mílovými kroky kupředu, lze předpokládat, že jednotlivé členské státy EU na tyto výzvy pro ochranu soukromí dětí budou reagovat odlišně. Pro zhodnocení ochrany osobních údajů dětí má obzvlášť význam vnímat tento rozlišný přístup napříč členskými státy EU. Z tohoto důvodu shledávám za důležité porovnat praxi v této oblasti ve vybraných členských zemích EU. Pro tento účel jsem zvolila Českou republiku a Itálii.

V České republice a v Itálii jsou rozdíly patrné v činnosti národních autorit ochrany osobních údajů. Italský Garante per la protezione dei dati personali se na rozdíl od českého Úřadu pro ochranu osobních údajů aktuálně mnohem více soustředí na ochranu osobních údajů dětí v kontextu moderních komunikačních technologií. Italská národní autorita ochrany osobních údajů si proto mnohem více uvědomuje fakt, že děti mohou být v on-line prostředí zásadním způsobem ohroženy, a proto je potřeba věnovat této oblasti náležitou pozornost. Jedním z důvodů, proč italský dozorový úřad klade zvláštní důraz na ochranu dětí, může spočívat v tom, že Itálie si do značné míry uchovává specifika vycházející z katolických tradic, které podle mého názoru, mohou do určité míry ovlivňovat postoj k potřebě zajištění specifické ochrany dětí v této oblasti.⁸

⁸Katolické tradice a obecně náboženský přístup k výchově dětí může posloužit jako dobrý prevenční prostředek před zveřejněním informací ze soukromého života dítěte. Děti, které vnímají vlastní hodnoty, které může právě víra v Boha podpořit, budou mít menší potřebu se např. zviditelňovat prostřednictvím příspěvků na sociálních sítích. Tento přístup k výchově může doplnit rovněž další vědní disciplíny a přístupy, které mohou posloužit jako prevence pro předcházení nepřiměřených zásahů do soukromí a ochrany osobních údajů, např. přístupy vycházející z psychologie a pedagogiky a v prostředí moderních

Pro mezinárodní srovnání jsem zvolila Izrael, jehož přístup k ochraně osobních údajů dětí vykazuje některé specifické odlišnosti oproti členským státům EU. V Izraeli je prvořadý důraz kladen na ochranu bezpečnosti, jemuž musí často soukromí ustoupit. Izrael byl vybrán také proto, že stojí na světové špičce v oblasti moderních technologií. Taktéž v izraelském právním řádu hrají velkou roli náboženské tradice.

Mezi stěžejní zdroje této disertační práce patří kromě právních pramenů a odborné literatury, rozhodovací činnost vnitrostátních soudů a národních autorit ochrany osobních údajů, judikatura SDEU a ESLP v oblasti ochrany soukromí a osobních údajů dětí. Přitom je potřeba uvést, že na otázky, které při mém výzkumu pro disertační práci vyvstaly, je pohlíženo nejen z pohledu práva, ale rovněž jsem čerpala ze zdrojů jiných vědních disciplín a přístupů.

Domnívám se, že pro uchopení dané problematiky by pouze právní pohled oproštěný od ostatního, zcela jistě nepostačoval. K vypracování disertační práce, zejména s ohledem na neustálý vývoj moderních technologií a rovněž současnému využívání tradičních komunikačních technologií (například reality show), proto rovněž posloužily nejrůznější internetové zdroje a další materiály z prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií.

komunikačních technologií se zejména jedná např. o informatiku, kybernetiku. Potřebnost dalších přístupů zmiňuje např. MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, 26 s. ISBN: 978-80-904248-7-6.

1. Základní terminologie a koncepce

Účelem první kapitoly disertační práce je zaměřit se na základní terminologii a koncepcí. Postupně je tak věnována pozornost upřesnění významu klíčových pojmů: dítě, soukromý a rodinný život.

Pro efektivní zajištění práva dítěte na ochranu soukromí a osobních údajů je nejprve nezbytné zabývat se tím, kdo je považován za dítě. Dítě je vymezeno, zejména z pohledu Úmluvy o právech dítěte, která představuje nejdůležitější právní dokument, jenž dětem přiznává specifickou právní ochranu. Pojmům soukromý život a rodinný život věnuji pozornost nejen z hlediska významu, který jim dává Úmluva o právech dítěte, ale především další významné lidskoprávní dokumenty, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a Listina základních práv EU. Důraz je pro doplnění jejich současného vnímání a vyjasnění jejich vzájemného vztahu taktéž kladen na rozbor relevantní judikatury, zejména ESLP, ale rovněž SDEU, případně vnitrostátních soudů. Při vymezení soukromí se rovněž soustředím na možné přístupy k jeho dělení, které mají význam pro následné použití tohoto pojmu, ve zvláštní části disertační práce.

1.1. Dítě

V oblasti ochrany dětských práv představuje jedno z nejvíce diskutovaných témat, kdy a za jakých podmínek může dítě vyslovit souhlas s problematikou, která se jej přímo dotýká. Vyjádření souhlasu je tradičně spojováno s dosažením určitého věku, který určuje hranici mezi dětstvím a dospělostí. Právo vyslovit souhlas ohledně určité události vychází ze dvou práv – práva na respektování soukromí a práva vyjádřit svůj názor. Tato práva musí být vykládána s ohledem na Úmluvu o právech dítěte a principů v ní obsažených, a to zejména nejlepšího zájmu dítěte, a principu nediskriminace na základě věku dítěte nebo jeho pohlaví.⁹

Na pojem dítě lze pohlížet na základě různých hledisek – biologického hlediska, podle něhož je dítě pro své rodiče dítětem po celý život, sociologického, psychologického a v neposlední řadě právního.

Pro účely této disertační práce bude na dítě pohlíženo z právního hlediska,

⁹VAN BUEREN, G. Children's rights: Balancing traditional values and cultural plurality in Children's rights and traditional values, 1998, 20 s. ISBN: 1-85521-956-5.

u něhož je nezbytné se na chvíli zastavit a uvědomit si, že tento pojem nelze vypreparovat a oprostit od jeho ostatního vnímání ve společnosti, neboť tyto ostatní perspektivy pojem dítě dotvářejí a ukotvují tak jeho definici v právu.

Na mezinárodní úrovni vymezuje pojem dítě především Úmluva o právech dítěte. Článek 1 Úmluvy o právech dítěte stanoví, že dítětem se rozumí každá lidská bytost mladší osmnáct let, pokud podle příslušného právního řádu, který se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.¹⁰ Při vymezení tohoto nižšího věku musí smluvní státy Úmluvy o právech dítěte respektovat práva a principy vyjádřené v Úmluvě o právech dítěte. Výbor pro práva dítěte navíc požaduje, aby mu členské státy poskytly informace, pro jaké účely nižší věk ve smyslu uvedeného ustanovení upravují.¹¹

V kontextu dnešního vývoje společnosti může být vrchní věková hranice osmnácti let pro zajištění specifické ochrany dítěte vnímána jako příliš vysoká. K tomu je potřeba doplnit, že už při sestavování finálního znění článku 1 Úmluvy o právech dítěte, naráželo vymezení této věkové hranice na odpor některých smluvních států, v nichž je možné manželství uzavřít mnohem dříve než v osmnácti letech.¹² Při studiu jednotlivých právních dokumentů se proto můžeme setkat se zakotvením nižší věkové hranice pro určení specifické ochrany dětí. V Haagské úmluvě o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí je zvláštní ochrana dětem poskytována do šestnácti let věku.¹³ Uvedená věková hranice je odůvodněna tím, že dítě starší šestnáct let je již schopno posoudit, s kterým z rodičů chce žít. Z určitého pohledu může být i vrchní věková hranice šestnácti let vnímána stále jako příliš vysoká. Nové obecné nařízení o ochraně osobních údajů umožňuje, aby při udělení souhlasu dítěte v souvislosti se službami informační společnosti, byla věková hranice šestnácti let členskými státy EU snížena na třináct let.¹⁴ V on-line prostředí je v praxi s věkovou hranicí třinácti let již často pracováno. Dosažení věku třinácti let je, například vyžadováno pro založení

¹⁰Například v českém právním řádu jsou tyto podmínky dřívějšího dosažení zletilosti upraveny v ustanovení § 30 odst. 2 NOZ.

¹¹DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 60 s. ISBN: 90-411-1229-4.

¹²DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 58 s. ISBN: 90-411-1229-4

¹³Věkovou hranici šestnácti let zakotvuje rovněž článek 1 písm. a) Evropské úmluvy o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí.

¹⁴Článek 8 GDPR.

profilů na sociální síti.¹⁵

Jak již bylo vysvětleno výše, ustanovení článku 1 Úmluvy o právech dítěte počítá při přiznání právního statusu dítěte pouze se stanovením vrchní věkové hranice, která určuje, kdy je člověk ještě považován za dítě. Nevymezuje však počátek jeho ochrany. Právě definice dítěte v souvislosti s počátkem doby, od něhož se tato specifická ochrana na dítě vztahuje, se ukázala jako jeden ze sporných bodů při projednávání textu Úmluvy o právech dítěte.¹⁶ Zatímco návrh Senegalu počítal při stanovení doby dětství s okamžikem zplození a ochranu dítěte proto vázal na ochranu lidského plodu, jiné návrhy byly založeny na zcela odlišné koncepci. Vnímání ochrany už od lidského plodu se nemohlo tudíž prosadit v kontextu liberální koncepce některých evropských států, které umožňují interrupci a přiznávají právní postavení dítěti živě narozenému. Po sérii diskuzí tvůrci Úmluvy o právech dítěte nakonec ustanovení, které by upravovalo počátek doby, od kdy se na dítě tato specifická ochrana vztahuje, do textu nezařadili.¹⁷ Skutečnost, že tento počátek není přesně vymezen, naznačuje rovněž formulace článku 6 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, který stanoví, že smluvní strany uznávají právo každého dítěte na život.¹⁸ Zmíněné ustanovení neobsahuje žádný odkaz na skutečnost, zda se má vykládat ve smyslu ochrany dítěte živě narozeného nebo už ve fázi lidského plodu.¹⁹ Je tedy zřejmé, že Úmluva o právech dítěte se nekloní ani k jedné z těchto variant, tj. ani k momentu po narození dítěte, ani k ochraně už od lidského plodu.²⁰

V rámci mezinárodní organizace OSN se vymezení pojmu dítě, kromě Úmluvy o právech dítěte, věnují rovněž dva významné mezinárodní dokumenty - Mezinárodní

¹⁵Facebook vyžaduje, aby dítěti bylo pro vytvoření účtu, alespoň třináct let, Jak nahlásím dítě mladší 13let? [online]. Centrum nápovědy, internetové stránky Facebook [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/help/157793540954833>.

¹⁶DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 53 s. ISBN: 90-411-1229-4.

¹⁷SCHEU, H. Ch. Mezinárodní ochrana práv dítěte. Mezinárodní právo na přelomu tisíciletí, *AUC, Iuridica*, 1998. 60 s.

¹⁸S právem na život je spojen rovněž článek 37 písm. a) Úmluvy o právech dítěte, který stanoví, že pokud osoba mladší 18 let spáchá trestný čin, nebude možné uložit trest smrti.

¹⁹DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 53 s. ISBN: 90-411-1229-4.

²⁰DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 57 s. ISBN: 90-411-1229-4. Například v českých podmínkách má právní osobnost člověk podle ustanovení § 23 NOZ od narození do smrti. Práv nabývá člověk narozením a počaté dítě se považuje za živé, pokud to vyhovuje jeho zájmům. V případě, že se dítě narodí mrtvé, hledí se na něj jakoby nikdy nebylo.

pakt o občanských a politických právech²¹ a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech.²² Oba mezinárodní pakty pracují nejen s pojmem dítě, ale rovněž s jeho dalšími podobami, neboť v právu se dále v závislosti na právních odvětvích můžeme setkat s dalšími termíny pro vymezení pojmu dítě, které dítěti přisuzují určitý význam. Tyto pojmy mohou být laickou veřejností zaměňovány za synonyma pojmu dítě, ale není tomu tak, neboť se nejedná ani o jeho synonyma, ani o zcela jiné pojmy. Jedná se o část množiny pojmu dítě, které dítě dále pro účely práva konkretizuje, zpravidla na základě jeho věku, jeho trestní odpovědnosti atd. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech zakotvuje například v článku 10 odst. 2 písm. b) pojem „*mladistvá osoba*“ a „*mladistvý*“.²³ Mezinárodní pakt o hospodářských a sociálních právech přiznává ochranu dětem v článku 10 odst. 3, v němž používá kromě obecného pojmu dítě rovněž termín „*mládež*“.²⁴ Uvedené pojmy nejsou nicméně těmito mezinárodními dokumenty dále konkretizovány.

Česká republika, Itálie a Izrael²⁵ na pojem dítě pohlíží obdobně. Všechny tři uvedené země představují signatáře Úmluvy o právech dítěte, Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a Mezinárodního paktu o hospodářských a sociálních právech. Vrchní věková hranice, do kdy je dětem poskytována ochrana, vychází ve všech zmíněných zemích z článku 1 Úmluvy o právech dítěte, tj. dětství končí dosažením věku osmnácti let, pokud není ve vymezených situacích zletilosti dosaženo dříve.²⁶

²¹Seznam signatářů Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en.

²²Seznam signatářů Mezinárodního paktu o hospodářských a sociálních právech. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-3&chapter=4&lang=en.

²³Ochranu dítěte zakotvuje Mezinárodní pakt o občanských a politických právech dále v článku 14 odst. 1 a 4 a v článku 24.

²⁴Článek 10 odst. 2 písm. b) Mezinárodního paktu o hospodářských a sociálních právech: „...*zvláštní opatření by měla být činěna pro ochranu a pomoc všem dětem a mládeži*...“

²⁵Blíže k tomu např. BEN-ARIEH, A., BOYER, Y., GAJST, I. Children's Welfare in Israel: Growing Up in a Multi-Cultural Society, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.svt.ntnu.no/noseb/costa19/nytt/welfare/Vol%20II/israel.pdf>.

²⁶Například ustanovení § 30 odst. 2 NOZ upravuje dosažení zletilosti takto: „*Plně svéprávným se člověk stává zletilostí. Zletilost se nabývá dovršením osmnáctého roku věku.*“ V izraelském právu v článku 3 Law and Legal Capacity and Guardianship n. 5722 z roku 1962 je stanovena zletilost takto: „*A person who is minor is under 18 years old; a person who has reached the age of 18 is an adult*“.

1.2. Vymezení vztahu soukromého a rodinného života

Dříve než přistoupím k vysvětlení pojmů soukromý a rodinný život, považuji za účelné obrátit pozornost k vymezení jejich vzájemnému vztahu a jejich možnému zařazení pod širší množinu práv. Pro určení jejich vztahu se nabízí v zásadě dvě řešení. Na základě prvního je možné vnímat obě práva – právo na soukromý a rodinný život jako zcela samostatná práva. Naopak při zvolení druhého řešení je možné na právo na rodinný život pohlížet jako na součást práva na soukromý život. Pro tuto druhou koncepci se vyjádřil český Ústavní soud, který v rámci své rozhodovací činnosti uvedl, že součástí „...soukromého života je nepochybně též rodinný život zahrnující vztahy mezi blízkými příbuznými a respektování soukromého, tedy i rodinného života, musí zahrnovat do určité míry právo na vytváření a rozvíjení vztahů s dalšími lidskými bytostmi, aby tak bylo možno mimo jiné také rozvíjet a naplňovat vlastní osobnost“.²⁷

Bez ohledu na to, zda tato práva vnímáme jako samostatně stojící, tj. na sobě nezávislá, nebo rodinný život podřadíme pod soukromý život, mohou být tato práva zároveň součástí širší množiny, která chrání osobnost člověka - osobní integritu člověka. K tomuto řešení inklinuje autor komentáře k Úmluvě o právech dítěte. Detrick v komentáři uvádí, že s ohledem na skutečnost, že všechna práva uvedená v ustanovení článku 16 Úmluvy o právech dítěte, která se týkají zásahu do osobní sféry jedince, lze běžně označovat jako právo na soukromí.²⁸ Ze souhrnného označení „soukromí“ pro práva zakotvená v článku 16 Úmluvy o právech dítěte, lze dovodit, že pokud v praxi použijeme termín „soukromí“, můžeme tím mínit rovněž ostatní práva zaručená v tomto článku, tj. i právo na rodinný život.

S ohledem na uvedení širší množiny, kterou představuje osobní integrita člověka, pod níž je možné obě tato práva zařadit, je potřeba zdůraznit, že s ochranou soukromí dětí nezbytně souvisí jejich ochrana v rámci institutu ochrany osobnosti.²⁹

²⁷Usnesení Ústavního soudu ČR, sp. zn. IV. ÚS 315/01. V České republice je právo na soukromí vyjádřeno v článku 7 odst. 1 LZPS samostatně. V podústavní rovině je ochrana soukromí dětí upravena v rámci obecné ochrany soukromí v ustanovení § 81 odst. 2 NOZ, který obsahuje demonstrativní výčet práv, které zařazuje pod ochranu osobnosti člověka. Z tohoto ustanovení vyplývá, že součástí širšího pojmu ochrany osobnosti je, i ochrana soukromí.

²⁸DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, s. 269-270. ISBN: 90-411-1229-4.

²⁹Hierarchicky lze ochranu osobnosti členit: 1) právo na osobní svobodu (volnost pohybu), 2) právo na tělesnou integritu: život, zdraví, 3) obecné osobní projevy: ochrana soukromého a rodinného života a v jejich rámci ochrany osobních údajů, právo na jméno, podobu, 4) osobní integrita: čest, důstojnost,

Dítě je stejně jako dospělý člověk nositelem ochrany osobnosti. Přitom je potřeba uvést, že institut ochrany osobnosti a oblast ochrany osobních údajů, jež bude v disertační práci věnována zvláštní pozornost, představují dvě různé právní oblasti, které se mohou a nemusí vzájemně prolínat.³⁰ Příkladem prolínání těchto dvou právních oblastí jsou fotografie zobrazující děti, které jednak představují dokumenty osobní povahy, ale také obsahují biometrické a jiné charakteristiky dětského subjektu údajů. Jedná se tudíž o nosiče informací, které jsou rovněž zdrojem zpracování osobních údajů.³¹ V případě, že dojde k nepřiměřenému zásahu do práva dítěte, bude vždy nezbytné posoudit okolnosti konkrétního případu, zda nápravy lze dosáhnout účinněji prostřednictvím soukromoprávní žaloby na ochranu osobnosti nebo prostředky v oblasti ochrany osobních údajů.³²

Při vymezení vztahu práva na soukromý a rodinný život se přikláním k druhému řešení. Domnívám se, že soukromý život často zahrnuje rovněž rodinný život a může být zároveň zařazen pod širší množinu, která chrání osobní integritu člověka. Toto vnímání jejich vzájemného vztahu potvrzují rovněž případy uvedené ve zvláštní části disertační práce, neboť v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií dochází často k prolínání práva na soukromý a rodinný život.

Ačkoliv je vztah těchto dvou práv velmi často provázaný, mohou přesto vyvstat situace, v nichž dojde k jejich kolizi. Následné určení, zda došlo v případě střetu těchto práv k porušení práva na ochranu soukromého nebo rodinného života nebo obou práv zároveň, není vždy zcela snadné.³³

Právo na ochranu soukromého života, které v širším smyslu může zahrnovat rovněž ochranu osobních údajů a rodinného života, se v mezinárodních a evropských dokumentech objevuje jak společně, kdy soukromý život zahrnuje rovněž problematiku osobních údajů, tak zvlášť. Problematika osobních údajů je poté regulována v rámci

5) původcovství: tvůrčí osobní projevy: autorství. Blíže k této problematice například: KNAP, K. a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde, 2004, 139 s. ISBN 80-7201-484-6.

³⁰V LZZP EU se k ochraně osobnosti váží článek 1, který upravuje právo na lidskou důstojnost, článek 2 právo na život, článek 3 právo na nedotknutelnost lidské osobnosti, článek 7 upravující ochranu soukromého a rodinného života a článek 8 právo na ochranu osobních údajů.

³¹Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 12/2012, K použití fotografie, obrazového a zvukového záznamu fyzické osoby, aktualizace únor 2014.

³²Blíže k prostředkům ochrany dětí pojednává kapitola třetí Specifické aspekty ochrany osobních údajů dětí v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií v EU.

³³Například rozhodnutí ESLP, stížnost č. 16969/90, *Keegen proti Irsku*, v němž ESLP nebyl schopen určit, zda spadá pěstounská péče pod pojem rodinný nebo soukromý život. Nicméně dospěl k závěru, že nepochybně spadá pod ochranu článku 8 EÚLP.

samostatného ustanovení. Úmluva o právech dítěte stejně jako EÚLP výslovně ochranu osobních údajů nezmiňuje. Společnou úpravu práva na soukromý a rodinný život zakotvuje článek 16 Úmluvy o právech dítěte a článek 8 EÚLP. Naopak LZP EU právo na soukromý a rodinný život upravuje v článku 7 LZP EU. Ochranu osobních údajů z tohoto obecného ustanovení vydělila do samostatného článku 8 LZP EU. Přestože LZP EU upravuje ochranu osobních údajů zvlášť, nevěnuje zvláštní pozornost ochraně dětí. V rámci sekundárního práva EU z tohoto pohledu přinese významné změny nové obecné nařízení o ochraně osobních údajů, které reaguje taktéž na řadu specifických otázek při použití moderních komunikačních technologií.³⁴

1.3. Soukromý život

Pod ochranou soukromého života, v disertační práci bude dále ve stejném významu používán rovněž pojem soukromí, si většina z nás představí právo člověka rozhodnout se podle vlastního uvážení, v jakém rozsahu a jakým způsobem budou informace vycházející z jeho soukromí zpřístupněny, ať už třetím osobám v předem určeném okruhu nebo neomezenému počtu osob, například při zveřejnění informací na internetu. Společným jmenovatelem pro rozmanité oblasti soukromí a jeho ochrany je řízený přístup, tj. možná kontrola. Něco je považováno za „sukromé“, když se člověk nalézá v takové pozici, v níž může své soukromí kontrolovat. Typicky se jedná o osobní údaje, které se rozhodne zpřístupnit druhým.³⁵ Zatímco dospělý člověk se může sám rozumně rozhodnout, jak naloží s ochranou svého soukromí. Dítě takovou představu, co se může stát, když o sobě zveřejní nějakou informaci, často nemá. Z tohoto důvodu je nezbytné ochraně soukromí dětí věnovat zvýšenou pozornost.

Klíčovým, pro ochranu soukromého života dětí na mezinárodní úrovni, je článek 16 Úmluvy o právech dítěte, který v odstavci 1 zaručuje dítěti ochranu před svévolnými zásahy do soukromého života, rodiny, domova, korespondence, a proti nezákonným útokům do jeho cti a pověsti. V odstavci 2 uvedeného článku se poté promítá ochrana proti takovým zásahům. V této souvislosti Výbor pro práva dítěte vyžaduje, aby smluvní strany Úmluvy o právech dítěte náležitým způsobem zajistily naplnění práv vyplývajících z článku 16 Úmluvy o právech dítěte. Tím Výbor pro práva dítěte usiluje

³⁴Problematicke GDPR je věnována pozornost zejména ve třetí kapitole disertační práce.

³⁵JORGENSEN, R. F. *Framing The Net, The Internet and Human Rights*, Edward Elgar Publishing Limited, 2013, s. 37-38. ISBN: 978-1-78254-079-3.

o to, aby ve vnitrostátních právních řádech upravily prostředky ochrany proti těmto svévolným a nezákonným zásahům. Musí se přitom jednat o prostředky pro děti dostupné. Ochrana musí být zajištěna ze strany státních orgánů a rovněž v soudních řízeních.³⁶

Třebaže je požadavek na ochranu soukromí dítěte vyjádřen v článku 16, definici tohoto pojmu v Úmluvě o právech dítěte nenalezneme. Z tohoto důvodu je nebytné zaměřit se na to, jak je tento pojem vnímán Výborem pro lidská práva.

V souvislosti s potřebou soukromí chránit Výbor pro lidská práva pod pojem soukromí zařadil osobní a fyzickou integritu člověka, osobní informace a rovněž zpracování a uchovávání osobních údajů v souvislosti s využitím počítačů, databank a dalších moderních technologií ze strany veřejných orgánů, soukromých osob a subjektů. Termín domov spojil Výbor pro lidská práva s místem, kde se osoba zdržuje nebo vykonává svou činnost. Korespondenci vyložil Výbor pro lidská práva obecně jako jakoukoliv komunikaci, a to rovněž uskutečňovanou prostřednictvím moderních komunikačních prostředků.³⁷ Výbor pro lidská práva se vyjádřil rovněž k pojmu rodina, k němuž se vrátím v podkapitole věnované tomuto pojmu.

Pro pochopení pojmu soukromý život je nezbytné se zabývat nejen tím, jaká konkrétní práva jsou pod tento pojem zařazena, ale rovněž vytyčit hranice ochrany soukromí. Je zcela zřejmé, že soukromí nebude chráněno za všech okolností, a to ani v případě dětí. Pro určení těchto hranic ochrany soukromí slouží pojmy „*svévolný*“, „*nezákonný*“ v článku 16 Úmluvy o právech dítěte nebo „*nepřiměřený zásah*“ v EÚLP a LZP EU.

K zásahům do ochrany soukromí člověka dochází prakticky při každé interakci s třetími osobami, ať již přímé či nepřímé, kdy třetí osoba disponuje informacemi o nás a případně s nimi dále nakládá. Pochopitelně se při každé takové interakci nejedná o neoprávněný zásah do ochrany soukromí, neboť i když pod tento pojem spadá řada práv, to, že se jedná o soukromí, neznamená automaticky, že do něj nelze za žádných okolností zasahovat.³⁸ Takový požadavek by v reálném životě již nemohl obstát.

³⁶JORGENSEN, R. F. *Framing The Net, The Internet and Human Rights*, Edward Elgar Publishing Limited, 2013, 277 s. ISBN: 978-1-78254-079-3.

³⁷JORGENSEN, R. F. *Framing The Net, The Internet and Human Rights*, Edward Elgar Publishing Limited, 2013, 273 s. ISBN: 978-1-78254-079-3.

³⁸Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 6/2009, Ochrana soukromí při zpracování osobních údajů.

Informační vývoj společnosti si uvědomuje rovněž Výbor pro lidská práva, který uvedl, že jelikož člověk žije ve společnosti, je ochrana soukromí zastřešeného v článku 16 velmi relativní.³⁹

Text článku 16 Úmluvy o právech dítěte byl převzat ze znění článku 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.⁴⁰ Článek 16 odst. 1 tak stejně, jako tak činí článek 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, pracuje s pojmy „svévolné zasahování“ a „nezákonné útoky.“⁴¹

V průběhu sestavování formulace článku 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, z něhož článek 16 Úmluvy o právech dítěte vychází, některé státy namítaly, že termín „svévolný“ nepostihuje přesné vyjádření toho, co zahrnuje jeho použití a není tudíž vhodný pro právní text. K tomu Výbor pro lidská práva uvedl, že volba tohoto výrazu zcela odpovídá povaze práv v něm vyjádřených, neboť jeho cílem je, aby pokrýval nejrůznější situace spojené s ochranou soukromí. Podle Výboru pro lidská práva by měla až relevantní vnitrostátní právní úprava smluvních států detailně rozpracovat, kdy k nepřiměřeným zásahům do práva na ochranu soukromí v praxi může dojít.⁴² K tomu bych chtěla doplnit, že ani právní úprava členských států nemůže být v tomto ohledu nikdy zcela detailní a postihovat tak všechny situace, kdy k nepřiměřenému zásahu do soukromí dětí může dojít, neboť nedochází jen k rozšiřování práv, která pod pojem soukromí dnes řadíme, ale rovněž se mění způsoby zásahů do soukromí, které jsou dány zejména neustálým rozvojem moderních komunikačních technologií.

Při přípravách finálního znění článku 16 Úmluvy o právech dítěte vyvstaly rovněž problematické body týkající se vztahu rodič-dítě. Některé delegace vyjádřily obavu, že ochrana soukromí může do určité míry narušovat vztah mezi rodiči a dětmi. Narušení může spočívat v omezení práva rodiče své dítě vychovávat. Tato skutečnost poté může mít negativní dopady na rodinu.⁴³ Ohledně zajištění soukromí dětí ze strany rodičů se vyjádřila při přípravě článku 16 Úmluvy o právech dítěte holandská vláda.

³⁹DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 275 s. ISBN: 90-411-1229-4.

⁴⁰Článek 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

⁴¹DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 272 s. ISBN: 90-411-1229-4.

⁴²DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 272 s. ISBN: 90-411-1229-4.

⁴³DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 276 s. ISBN: 90-411-1229-4.

Podle jejího názoru musí rodiče respektovat ochranu dítěte, například ve vztahu k ochraně jeho korespondence, a to s ohledem na věk a zralost dítěte.⁴⁴

V rámci evropské úpravy je obecná ochrana soukromí zajištěna v článku 8 EÚLP, který stanoví, že: „Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.“ Inspirační zdroj tento článek našel v ustanovení článku 12 Všeobecné deklarace lidských práv.

V textu ustanovení článku 8 EÚLP si nelze nevšimnout, že ochrana v něm zakotvená se nejdříve stejně, jako tak činí Úmluva o právech dítěte a rovněž LZP EU v článku 7, vztahuje jako k prvnímu k soukromému životu „*private life*“, i když by abecedně měl přijít na řadu první rodinný život „*family life*“ (v případě článku 16 Úmluvy o právech dítěte „*family*“). V tomto řazení se zrcadlí záměr zákonodárce, který klade důraz nejprve na soukromý život.⁴⁵ Při tvorbě textu EÚLP bylo podle doktríny záměrem legislativců, aby pojem „*soukromý život*“ pokryl ochranu intimní sféry člověka před zásahy ze strany veřejné moci (článek 8 odst. 2 EÚLP).⁴⁶ Z tohoto vymezení lze rovněž dovodit, že pojem soukromý život v sobě zahrnuje rodinný život.

Článek 8 EÚLP je konstruován negativním způsobem. Jedná se o negativní povinnost státu spočívající v nezasahování do práv zaručených v odstavci 1, v němž je zakotvena ochrana soukromého, rodinného života, obydlí a korespondence s výjimkou případů, kdy je takový výkon v souladu se zákonem a je nezbytný v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. K negativnímu vymezení v článku 8 odst. 2 EÚLP je nezbytné doplnit, že závazek státu, tj. nezasahovat do těchto právem chráněných hodnot, může být za určitých okolností doplněn pozitivní povinností státu přijmout k ochraně zmíněných práv všechna potřebná opatření. Přitom tato pozitivní povinnost může být uložena nejen přímo státním orgánům, ale rovněž i jednotlivci.⁴⁷

Na úrovni práva EU právo na soukromý a rodinný život upravuje článek 7 LZP

⁴⁴DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 277 s. ISBN: 90-411-1229-4.

⁴⁵SUDRE, F. *La „construction“ par le juge européen du droit au respect de la vie privée au sens de la Convention européenne des droits de l'homme*, Bruxelles, 2005, 12 s. ISBN: 2-13-054901-2.

⁴⁶SUDRE, F. *La „construction“ par le juge européen du droit au respect de la vie privée au sens de la Convention européenne des droits de l'homme*, Bruxelles, 2005, 12-13 s. ISBN: 2-13-054901-2.

⁴⁷HUBÁLKOVÁ, E. *Evropská úmluva o lidských právech a Česká republika*, Praha: Linde, 2003, s. 201-203. ISBN: 80-7201-417-X.

EU. Článek 8 LZP EU obsahuje poté ochranu osobních údajů zvlášť. Na tomto místě je důležité upozornit, že v článku 7 LZP EU chybí odstavec druhý, který upravuje v článku 8 odst. 2 EÚLP negativní závazek státu. I přes jeho absenci se i tento požadavek v podmínkách EU uplatní.⁴⁸ Vztah mezi LZP EU a EÚLP upravuje článek 52 odst. 3 LZP EU, který stanoví, že pokud LZP EU a EÚLP upravují stejná práva, je jejich smysl a obsah podle LZP EU stejný jako podle EÚLP. To však nebrání tomu, aby LZP EU poskytovala ochranu v širším rozsahu.⁴⁹

I když je ochrana soukromí výslovně zakotvena jak v článku 8 EÚLP, tak v článku 7 LZP EU, konkrétní definici pojmu soukromí ani tyto dva právní dokumenty nenabízí. Poněvadž se jedná o velmi živý pojem, je nezbytné sledovat především judikaturní činnost soudních orgánů, které podávají jeho význam s ohledem na okamžik, ve kterém jej společnost určitým způsobem vnímá.

Pro současné vymezení soukromého života má stále nepochybně obrovský význam rozhodnutí ESLP ve věci Niemitz proti Německu,⁵⁰ v němž ESLP nepovažoval za nezbytné ani nutné pokoušet se o vyčerpávající definici pojmu soukromý život.⁵¹

V rozhodnutí Niemitz proti Německu ESLP konstatoval, že se soukromý život nemůže omezovat pouze na restriktivně „*vnitřní kruh*“, v jehož rámci může jednotlivce žít svůj vlastní osobní život podle libosti a zcela z něho vyloučit vnější svět nezahrnutý do tohoto kruhu. K tomu ESLP doplnil, že ochrana soukromí musí mířit rovněž na profesní a podnikatelské činnosti nebo provozní prostory, neboť je to v souladu s podstatným cílem a účelem článku 8 EÚLP, zejména ochrany jednotlivce před svévolným zásahem veřejné moci.⁵² S takto širokým vymezením prostoru, v němž má být jedinci poskytována ochrana, nesouhlasil SDEU, který v rozhodnutí Hoechst naopak došel k závěru, že oblast ochrany článku 8 EÚLP se vztahuje pouze

⁴⁸V článku 7 LZP EU vysvětlení se uvádí: „*práva zaručená článkem 7 odpovídají právům zaručeným v článku 8 EÚLP*“. V souladu s článkem 52 odst. 3 LZP EU je smysl a rozsah tohoto práva stejný jako práva uvedeného v odpovídajícím článku EÚLP. Z toho vyplývá, že omezení, která na toto právo mohou být oprávněně uvalena, jsou stejná jako omezení povolená zmíněným článkem 8 EÚLP. Vysvětlení k LZP EU 207/C 302/02. Vysvětlení k LZP EU sice nemají právní závaznost, ale i přesto tvoří významný nástroj výkladu LZP EU.

⁴⁹Článek 52 odst. 3 LZP EU.

⁵⁰Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 13710/88, Niemitz proti Německu.

⁵¹V následné judikatuře ESLP svůj názor potvrzuje, např. Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 2346/02, *Pretty proti Spojenému království*, ve kterém ESLP uvedl, že pojem soukromí je široký pojem, který není možné vyložit zcela beze zbytku. Zahrnuje ochranu fyzické a morální integrity člověka. Může také zahrnovat některé aspekty fyzické a sociální identity jednotlivce.

⁵²Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 13710/88, Niemitz proti Německu.

na osobní svobodu lidí. Z tohoto důvodu nelze rozšiřovat ochranu soukromí na prostory, které slouží k obchodním účelům.⁵³

V těchto dvou výše uvedených rozhodnutích, které se jako jedna z prvních problematice ochraně soukromí věnují, se soudní dvory ve vymezení ochrany soukromí názorově rozešly. Tento názorový rozchod ovšem nepředznamenává budoucí vývoj judikatury ESLP a SDEU v oblasti ochrany soukromí. SDEU nalézá při své rozhodovací činnosti často inspirační zdroj právě v judikatuře ESLP. Za žádných okolností ovšem neopomene zkoumat, zda jsou konkrétní rozhodnutí ESLP pro jeho rozhodovací činnost relevantní.⁵⁴

Vzhledem k tomu, že judikatura vztahující se k výkladu pojmu soukromí je velmi obsáhlá, důraz bude dále kladen na rozhodnutí, která se zaměřují na ochranu soukromí dětí.

Pro ochranu soukromí dětí má velký význam rozhodnutí ESLP X. Y. proti Nizozemí.⁵⁵ V tomto případě vystupuje mentálně postižená dcera stěžovatele, která byla znásilněná v soukromém dětském domově. V reakci na tyto skutečnosti podal otec dívky trestní oznámení o znásilnění své dcery. Jelikož k zahájení trestního stíhání nedošlo, podal otec opravný prostředek. Ten byl následně zamítnut s odůvodněním, že trestní oznámení, které podal, nemůže nahradit trestní oznámení jeho dcery, která se mohla vzhledem k svému věku bránit sama. Vnitrostátní soud, bohužel žádným způsobem nereflektoval, že se v daném případě jednalo o mentálně postiženou dívku.⁵⁶

ESLP konstatoval, že došlo k porušení článku 8 EÚLP, neboť nizozemský trestní zákoník neposkytoval stěžovatelům účinnou ochranu jejich práv. Rozhodnutí X.Y. proti Nizozemí má velký význam pro výklad pojmu soukromý život, neboť ESLP pod ochranu soukromí zařadil taktéž fyzickou a morální integritu jedince, a rovněž právo na ochranu jeho sexuálního života.⁵⁷

Zásah do práva na ochranu soukromí vyjádřeného v článku 8 EÚLP shledal ESLP rovněž v případě Söderman proti Švédsku. Tento případ souvisí s využitím moderních technologií, které jsou z hlediska nepřiměřených zásahů do soukromí

⁵³Rozhodnutí SDEU ve věci C- 46/87 a 227/88, *Hoechst proti Komisi*.

⁵⁴ŠTURMA, P. Vztah Evropské úmluvy o lidských právech a evropského práva, PF UK, Praha, s. 3 a násl. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2004/BA_04_7_8.pdf.

⁵⁵Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 8978/80, *X. a Y. proti Nizozemí*.

⁵⁶Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 8978/80, *X. a Y. proti Nizozemí*.

⁵⁷Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 8978/80, *X. a Y. proti Nizozemí*.

a osobních údajů dětí předmětem analýzy zvláštní části disertační práce.⁵⁸

V případě *Söderman* proti Švédsku se stěžovatelka obrátila na ESLP pro porušení článku 8 EÚLP, neboť se domnívala, že její nevlastní otec zasáhl do její osobní integrity, když jí natáčel v koupelně nahou při sprchování. Tehdy čtrnáctiletá stěžovatelka zjistila, že je v koupelně umístěna kamera v nahrávacím módu. Na celou situaci ihned upozornila svou matku, která film spálila, aniž by ho kdokoliv ze členů domácnosti viděl.⁵⁹

ESLP shledal, že švédská legislativa (v roce 2002 došlo k incidentu) neposkytovala stěžovatelce dostatečnou ochranu soukromí a právní prostředky pro kriminalizaci filmování nahého dítěte doma, a konstatoval porušení článku 8 EÚLP. V daném případě došlo k zásahu do integrity nezletilé dívky. Navíc k celé události došlo u ní doma, kde se dívka měla cítit v bezpečí a čin spáchal její otčím, tj. osoba, od které se očekává, že jí dívka mohla věřit.⁶⁰ Z tohoto důvodu, i když byl film zničen a nikdo ho nemohl vidět ani šířit, došlo nepochybně k zásahu do vnitřní složky ochrany soukromí této dívky.⁶¹ Z tohoto případu vyplývá, že soukromí zahrnuje osobní integritu jedince.

V dalším případě *Gaskin* proti Spojenému království se ESLP zabýval ochranou soukromého života stěžovatele, britského občana, který byl po smrti matky umístěn do náhradní rodinné péče. Stěžovatel chtěl získat informace od místního úřadu o jeho výchově v pěstounské péči pro zjištění svého původu.⁶²

V tomto případě ESLP konstatoval, že právo znát svůj původ lze nepochybně zařadit pod ochranu článku 8 EÚLP.⁶³ K tomu je potřeba doplnit, že právo znát svůj původ se v praxi může střetávat se zájmem rodičů, kteří chtějí svou identitu utajit.

Zajímavým rozhodnutím z hlediska ochrany práv dítěte v souvislosti s jeho příjmením, je případ *Cusan a Fazzo* proti Itálii.⁶⁴

V případě *Cusan a Fazzo* proti Itálii italské úřady odmítly zaregistrovat dceru stěžovatelů pod příjmením matky. Rodiče dcery, kteří byli manželé, se rozhodli

⁵⁸Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 5786/08, *Söderman proti Švédsku*.

⁵⁹Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 5786/08, *Söderman proti Švédsku*, body 11-18.

⁶⁰Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 5786/08, *Söderman proti Švédsku*, bod 86.

⁶¹Blíže ke koncepci dělení soukromí na jeho vnitřní a vnější složku SHMUELI, B., BLECHER-PRIGAT, A. Privacy for Children, *Columbia Human Rights Law Review*, vol. 42, 2011.

⁶²Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 10454/83, *Gaskin proti Spojenému království*.

⁶³Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 10454/83, *Gaskin proti Spojenému království*.

⁶⁴Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 77/07, *Cusan a Fazzo proti Itálii*.

pro přijetí po matce s odůvodněním, že v matčině pokrevní linii není žádný mužský pokračovatel jejího příjmení. Z tohoto důvodu matka nechtěla, aby rodinné příjmení zaniklo. Požadavek rodičů byl však italskými úřady rezolutně odmítnut. Italské soudy opřely svůj argument o historické konsekvence, na základě nichž je možné zvolit příjmení po otci a nikoli po matce.⁶⁵

ESLP konstatoval, že italské rodinné právo vychází ze zastaralých patriarchálních základů ještě z římských dob a neshoduje se s evropským principem rovnosti pohlaví. S ohledem na uvedené, ESLP shledal, že ze strany italských orgánů nepochybně došlo k zásahu do práv rodičů, kteří nemohli svobodně zvolit příjmení svého dítěte.⁶⁶ Po kritice ze strany štrasburského soudu, se italský zákonodárce rozhodl pro dlouho očekávanou změnu pravidel pro určování příjmení dítěte. Nyní už italská právní úprava rodičům umožňuje zvolit dítěti také příjmení po matce dítěte.⁶⁷ Právo na jméno tak představuje další střípek do mozaiky ochrany soukromého života dítěte.

Pod ochranu soukromí lze zařadit také ochranu osobních údajů. Problematice ochraně osobních údajů dětí je věnována kapitola třetí, která se soustředí na zásadní specifika pro zpracování osobních údajů dětí.⁶⁸

Jako další zdroj a úhel pohledu na pojem soukromý život, bych chtěla uvést odbornou literaturu, v níž se můžeme setkat s širokou škálou možného vymezení tohoto pojmu. Snahou autorů je vytyčit určité obecné prvky, které soukromí spojují. Jednou z nejznámějších definic je pojmání soukromí podle Samuela D. Warrena a Louise D. Brandeise, kteří soukromí vymezují jako „*right to be alone*“ – právo být sám. Podle jejich definice je soukromí pojímáno v podstatě jako právo přerušit kontakt s ostatními a zároveň právo být chráněn před jakýmkoliv vnějším vměšováním do soukromí. Tato definice byla často předmětem kritiky, že příliš nevystihuje veškerou podstatu soukromí.⁶⁹

Pro upuštění hledání jednotné definice pro ochranu soukromí se zasazoval

⁶⁵Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 77/07, *Cusan a Fazzo proti Itálii*.

⁶⁶Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 77/07, *Cusan a Fazzo proti Itálii*.

⁶⁷K volbě příjmení v Italské republice blíže např. COTTONI, N. *Si al doppio cognome di mama e papà: arriva un disegno di legge bipartisan di Pd e Fi*, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2014-01-09/si-doppio-cognome-mamma-e-papa-arriva-proposta-legge-bipartisan-pd-e-fi--155309.shtml?uuid=ABEPido>.

⁶⁸Kapitola třetí „*Specifické aspekty ochrany osobních údajů dětí v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií v EU*“.

⁶⁹Definice soukromí podle Samuela D. Warrena a Louise D. Brandeise, Citováno z SHMUELI, B., BLECHER-PRIGAT, A. *Privacy for Children*, *Columbia Human Rights Law Review*, vol. 42, 2011.

Daniel Solove, který navrhoval, abychom se soustředili na soukromí spíše jako na zastřešující termín, který odkazuje na širokou a různorodou skupinu souvisejících věcí.⁷⁰ Tomuto vnímání, že pro soukromí není v podstatě možné najít vyčerpávající definici, odpovídá rovněž výše uvedená judikatura.

K vymezení soukromí lze přistoupit taktéž na základě možných způsobů jeho dělení. Jako první možnost, jak dělit soukromí, se nabízí dělení soukromí podle práv, které lze zařadit pod jeho ochranu, tj. podle obsahu pojmu soukromí. S ohledem na ustavení článku 16 Úmluvy o právech dítěte, článku 8 EÚLP, článků 7 a 8 LZP EU a výše uvedenou judikaturu k pojmu soukromý život, pod soukromí můžeme zařadit zejména:

- 1) v širším smyslu všechna práva vyjádřená v článku 16 Úmluvy o právech dítěte;⁷¹
- 2) prostor, v němž je jedinec chráněn, který se neomezuje pouze na jeho obydlí, právo jednotlivce na vytváření vztahů s dalšími lidskými bytostmi a na jejich rozvíjení;⁷²
- 3) právo na fyzickou a morální integritu;⁷³
- 4) právo na svobodný sexuální život;⁷⁴
- 5) právo na jméno;⁷⁵
- 6) ochranu osobních údajů.⁷⁶

Z tohoto hlediska je možné shrnout, že soukromí je poskytována ochrana počínaje od vnějších aspektů jeho ochrany – místa, kde se dítě nalézá a své soukromí projevuje i s ostatními subjekty a ochrany jeho fyzické integrity, po ryze vnitřní stránku jeho soukromí – právo na jméno, právo znát svůj původ, právo na ochranu morální integrity a právo na ochranu osobních údajů.

Druhou možnost představuje dělit soukromí podle původců ohrožení nebo nepřiměřených zásahů. Původcem ohrožení nebo zásahu může být dítě samotné, jeho rodiče, kamarádi a další třetí osoby. Dále se jedná o další subjekty, které mohou představovat obchodní společnosti, státní orgány, školská zařízení, zdravotnická

⁷⁰SHMUELI, B., BLECHER-PRIGAT, A. Privacy for Children, *Columbia Human Rights Law Review*, vol. 42, 2011.

⁷¹Článek 16 Úmluvy o právech dítěte.

⁷²Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 13710/88, *Niemitz proti Německu*.

⁷³Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 8978/80, *X. a Y. proti Nizozemí*. Dále je tato ochrana patrná v rozhodnutích týkajících se nezákonné sterilizace žen, např. rozhodnutí ESLP, stížnost č. 188968/07, *V. C. proti Slovenské republice*.

⁷⁴Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 8978/80, *X. a Y. proti Nizozemí*.

⁷⁵Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 77/07, *Cusan a Fazzo proti Itálii*.

⁷⁶Rozhodnutí ESLP, stížnosti č. 30562/04 a 30566/04, *S. a Marper proti Spojenému království*.

zařízení atd.⁷⁷

Další možný přístup k dělení soukromí vychází z potřeby chránit vnější a vnitřní složku soukromí dítěte. Uvedenou koncepcí dělení soukromí na vnější a vnitřní složku se zabýval ve své studii Benjamin Schmueli.⁷⁸ Je potřeba zdůraznit, že toto rozdělení na vnější a vnitřní složku soukromí nelze vnímat jako ostré ohrazení soukromí a jeho potřeby jej chránit.

Z přístupu Benjamína Schmueliho k dělení soukromí je možné dovodit, že děti v rámci vnější složky soukromí potřebují rozvíjet svou osobnost a jejich vlastní nezávislost. K tomu je nepochybně potřebné chránit soukromí zvenčí, tj. jaké informace jsou o dětech zveřejněny ze strany druhých nebo jaké informace o sobě zveřejňují děti samy.⁷⁹

Vnitřní složka soukromí není podle Schmueliho vázána na místo, ale na osobní integritu dítěte.⁸⁰ Vnitřní složka ochrany soukromí je proto spojena s řadou dilemat, neboť děti nejsou všechny stejné a nebudou tudíž ani v podobné situaci stejně reagovat. I když respekt rodičů k vnitřní složce soukromí jejich dítěte není výslovně zakotven v právních dokumentech, lze jej z obecných ustanovení, vztahujících se k ochraně soukromí dětí, dovodit.⁸¹

K vnitřní složce soukromí dítěte lze podle Schmueliho přistoupit v teoretické rovině ze dvou pohledů. Zaprvé je na vnitřní složku ochrany soukromí možné nahlížet v souladu s individualistickým přístupem, podle něhož je rodina pojmána jako skupina jednotlivců, z nichž každý má odlišné zájmy. Druhý pohled představuje kolektivní přístup, na základě něhož je rodinu možné chápat jako celek mající téměř jakousi „právní subjektivitu.“⁸² Tyto přístupy k vnitřní složce soukromí je možné aplikovat na dospělých jedincích. Při ochraně soukromí dětí je ovšem situace delikátní v tom, že zvláště u malých dětí je dána značná závislost na jejich rodičích. Z tohoto důvodu by se proto dalo uvažovat spíše o kolektivním přístupu. Jenže ani volba tohoto přístupu

⁷⁷Konkrétní původci zásahu do soukromí a osobních údajů jsou rozebráni v kapitole čtvrté.

⁷⁸SHMUELI, B., BLECHER-PRIGAT, A. Privacy for Children, *Columbia Human Rights Law Review*, vol. 42, 2011.

⁷⁹SHMUELI, B., BLECHER-PRIGAT, A. Privacy for Children, *Columbia Human Rights Law Review*, vol. 42, 2011.

⁸⁰SHMUELI, B., BLECHER-PRIGAT, A. Privacy for Children, *Columbia Human Rights Law Review*, vol. 42, 2011.

⁸¹Článek 16 Úmluvy o právech dítěte, článek 8 EÚLP a článek 7 LZP EU.

⁸²SHMUELI, B., BLECHER-PRIGAT, A. Privacy for Children, *Columbia Human Rights Law Review*, vol. 42, 2011.

nebude v případě dětí zcela ideální, protože i malé děti potřebují určitou míru individuality. S ohledem na to lze v případě dětí uvažovat o jakémsi hybridním modelu nahlížení na vnitřní složku soukromí.

Z rozdělení soukromí na vnitřní a vnější složku je možné učinit závěr, že pro zajištění ochrany soukromí dětí se nepostačí zaměřit pouze na vnější složku soukromí. Z hlediska uceleného vnímání potřeby chránit soukromí dětí je rovněž nezbytné chránit děti v rámci jejich rodiny, tj. zajistit ochranu jejich vnitřní složky soukromí.

Na základě všech uvedených přístupů a koncepcí k pojmu soukromí lze potvrdit již na začátku uvedenou premisu, že se jedná o právo mimořádně rozsáhlé, které zahrnuje ochranu před neoprávněnými zásahy do mnoha sfér privátní oblasti lidského života. Se zřetelem ke skutečnosti, že právo odráží společenské vnímání určitého vztahu, je možné v budoucnosti očekávat, že se soukromý život bude stále více prohlubovat a rozšiřovat sféra jeho ochrany.

1.4. Rodinný život

Vzhledem k tomu, že v běžném jazyce jsou rodinný život a rodina často zaměňovány jedno za druhé, nemáme pocit, že by záměrem řečníka, který jedno nebo druhé použil, bylo zdůraznění rozdílu mezi dvěma oblastmi společenského života. Naproti tomu právní jazyk těmto dvěma pojmům nepřisuzuje vždy stejný význam, jelikož rodinný život vnímá zpravidla v širším smyslu, tak jak bude představeno v rámci analýzy rozhodnutí ESLP a SDEU.

Považuji za nezbytné upozornit, že v dalším textu disertační práce, tj. po rozboru základní terminologie, která je předmětem první kapitoly disertační práce, budou termíny rodina a rodinný život uváděny vždy ve stejném významu, tj. v širším smyslu ochrany rodinného života.

Ochrana rodiny je upravena na mezinárodní úrovni zejména v článku 16 Úmluvy o právech dítěte. Právo dítěte na ochranu rodiny v článku 16 Úmluvy o právech dítěte je potřeba dále spojit s dalšími ustanoveními Úmluvy o právech dítěte, které se vzájemně v rámci ochrany rodiny dítěte prolínají.⁸³

⁸³V Úmluvě o právech dítěte upravují tuto problematiku zejména článek 5, který upravuje rodičovskou odpovědnost, článek 9, který upravuje právo dítěte, aby nemohlo být odděleno od svých rodičů proti

Článek 16 Úmluvy o právech dítěte zaručuje stejně, jako to činí Všeobecná deklarace lidských práv, přijatá rovněž na půdě OSN, ochranu rodině a nikoliv rodinnému životu.⁸⁴ Z volby tohoto pojmu ovšem nemůžeme usuzovat, že by měla být rodina omezena pouze na uzavření manželství.⁸⁵ V použití pojmu rodina se zřejmě odráží záměr tvůrců úmluvy podtrhnout to, aby dítě primárně vyrůstalo ve své biologické rodině.⁸⁶

Na rozdíl od Úmluvy o právech dítěte, která jak již bylo uvedeno výše, používá v článku 16 pojem rodina, EÚLP v článku 8 pracuje s pojmem rodinný život. I když v době, kdy byly zahájeny práce na textu EÚLP byla ve společnosti nepochybně zažitá představa, že rodinným životem je rodina založená manželstvím,⁸⁷ z díky článku 8 EÚLP takto úzké vnímání pojmu rodinný život vyložit nelze. Navíc při dnešních variacích rodinného života by ani takové vnímání pojmu rodinného života již neobstálo. Ve znění ustanovení článku 8 EÚLP se uvádí výslovně „*rodinný život – family life*“ nikoli „*rodina – family*“, a proto z něj lze dovodit, že ochrana rodinného života je zamýšlena jako ochrana poskytnutá jednotlivci na jeho právo rozvíjet vlastní rodinný život. V právu EU je pojem rodinného života zakotven v článku 7 LZP EU, který má stejný význam jako jeho použití v EÚLP.⁸⁸

Přestože je právo na ochranu rodiny nebo rodinného života zaručeno v Úmluvě o právech dítěte, v EÚLP a v LZP EU, definici těchto pojmů ve zmíněných právních dokumentech nenalezneme. Pro pochopení významu těchto dvou pojmů je proto potřebné se zaměřit, zejména na judikaturu v této oblasti.

Ve srovnání s následně uvedenou judikaturou ESLP, není judikatura SDEU, která se vztahuje k výkladu pojmu rodinný život, natolik obsáhlá. Právo na ochranu rodinného života a rodiny se v judikatuře SDEU objevuje, zejména v souvislosti

jejich vůli, článek 10, který upravuje sloučení rodiny, článek 11, který se věnuje problematice mezinárodních únosů dětí a článek 18, který se věnuje právům a povinnostem rodičů vychovávat jejich dítě. Blíže se věnuji rodině v druhé kapitole disertační práce.

⁸⁴Článek 12 Všeobecné deklarace o lidských právech. Blíže k tomu Wagnerová, E. Všeobecná deklarace lidských práv jako milník mezi epochami, *Jurisprudence*, č. 5, 2009.

⁸⁵DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, 273 s. ISBN: 90-411-1229-4.

⁸⁶Článek 18 Úmluvy o právech dítěte.

⁸⁷Článek 12 EÚLP.

⁸⁸Článek 52 odst. 3 LZP EU. Blíže k tomu např. HRUBÁ, M. Lidskoprávní aspekty procesu sladování biologického a právního rodičovství, [online], Právnická fakulta, Masarykova Univerzita, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z:

<http://www.law.muni.cz/sborniky/Days-of-public-law/files/pdf/ustava/Hruba.pdf>.

se svobodou volného pohybu osob.⁸⁹

ESLP přistupuje k výkladu pojmu rodinný život flexibilně a zdůrazňuje nemožnost podat jeho vyčerpávající definici. Ve své rozhodovací praxi ESLP tento pojem pokládal vždy za autonomní. S ohledem na tuto skutečnost je potřeba jej vykládat nezávisle na definicích obsažených ve vnitrostátních právních řádech.⁹⁰ Na tomto místě je více než pravdivé tvrzení, že EÚLP je tzv. živoucí instrument a musí být vykládán v kontextu současného vývoje společnosti.⁹¹

Judikatura ESLP postupně oddělila rodinný život od ochrany rodiny v užším smyslu, tj. rodiny na základě sňatku. Rodinný život chápe v jeho širším pojetí a neomezuje jej pouze na ochranu vztahu založeného manželstvím. V tomto smyslu ESLP zařadil pod tento pojem například rodiče „single“ a jeho dítě. Nečiní rozdíl mezi dětmi narozenými v manželství a dětmi nemanželskými. Dále se jím zamýšlí například vztah mezi prarodiči a jejich vnoučaty.⁹² Uvedené premisy ESLP výslovně potvrzuje v rozhodnutí Keegan proti Irsku. V tomto rozhodnutí ESLP stanovil, že pojem rodiny ve smyslu článku 8 EÚLP se neuzavírá jen na vztahy založené manželstvím, ale zahrnuje i jiné rodinné vztahy faktické povahy, tj. i bez uzavření manželství.⁹³

V případě Keegan proti Irsku se na ESLP obrátil se svou stížností pro porušení článku 8 EÚLP otec, kterému bylo na základě tehdejší irské právní úpravy upřeno vychovávat své dítě. Podle irského práva neměl otec, který se neoženil s matkou svého dítěte, právo na to být slyšen v řízení o adopci.⁹⁴

Pan Keegan byl ve vztahu se svou tehdejší přítelkyní dva roky, z toho jeden rok spolu žili ve společné domácnosti. Pár se v průběhu těhotenství ženy rozešel.

⁸⁹Rozhodovací činnost SDEU v oblasti ochrany rodiny při vykonávání svobody volného pohybu osob např. rozhodnutí SDEU ve věci C-434/09, *Shirley McCarthy proti Secretary of State for the Home Department*; rozhodnutí SDEU ve věci C-34/09, *Gerardo Ruiz Zambrano proti Office national de l'emploi* a rozhodnutí SDEU ve věci C-256/11, *Murat Dereci proti Bundesministerium für Inneres*.

⁹⁰SCHEU, H. Ch. Pojem rodiny v evropském systému ochrany lidských práv, Mezinárodní únosy dětí, in *Pocita Sentě Radvancové k 80. narozeninám*, ASPI, a.s., 2009, s. 472-473.

⁹¹Pro skutečnost, že je EÚLP potřeba interpretovat v souladu se současnými podmínkami se používá následujících termínů: „evolutive interpretation“, „living – instrument“, „dynamic interpretation“. V rozhodnutí ESLP, stížnost č. 5856/72, *Tyler proti Spojenému království*, v bodě 31, ESLP konstatoval: „The Court must also recall that the Convention is a living instrument which, as the Commission rightly stressed, must be interpreted in the light of present-day conditions. In the case now before it the Court cannot but be influenced by the developments and commonly accepted standards in the penal policy of the member States of the Council of Europe in this field“.

⁹²Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 6833/74, *Marckxs proti Belgii*.

⁹³K pojmu „de facto rodina“ se ESLP vyjádřil také např. v rozhodnutí ESLP, stížnost č. 25735/94, *Elsholz proti Německu*.

⁹⁴Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 16969/90, *Keegen proti Irsku*.

Po narození dítěte předala bývalá přítelkyně stěžovatele dítě adoptivnímu orgánu. Na základě tohoto zjištění se otec obrátil na irský soud s žádostí o poručnictví, které mu bylo přiznáno nejprve soudem prvního stupně a poté rovněž soudem druhého stupně. Nejvyšší soud však tato rozhodnutí nižších soudů nesdílel a dítě bylo svěřeno do péče adoptivních rodičů a následně osvojeno.⁹⁵

Na základě uvedených skutečností ESLP konstatoval, že hranici toho, co ještě spadá pod rodinný život, nelze určit uzavřením manželství. Mezi vztahy, kterým musí být poskytována ochrana v rámci článku 8 EÚLP, patří rovněž vztahy faktické povahy, kterým je rovněž vztah pana Keegana a jeho dítěte. K tomu doplnil, že děti narozené v manželství i mimo něj, mají rovné postavení. Přitom skutečnost, že spolu rodiče dítěte nežijí, zde nehraje na jejich postavení žádnou roli.⁹⁶ V daném případě dále shledal rovněž porušení článku 6 EÚLP, neboť to, že se pan Keegan nemohl účastnit řízení o adopci, bylo nepochybně porušením jeho práva na spravedlivý proces.⁹⁷

Velmi liberální postoj k pojmu „rodina“ - „*de facto rodina*“ ESLP zaujal v rozhodnutí X., Y. A Z. proti Spojenému království, v němž uvedl, že k naplnění požadavku „*de facto rodiny*“ postačuje například společné bydlení, doba trvání vztahu a úmysl spolu vychovávat děti.⁹⁸

ESLP se v uvedeném případě zabýval rovněž otázkou, zda za otce dítěte uměle oplodněné partnerky může být uznán muž, který byl dříve ženou. Na základě provedeného výzkumu ESLP zjistil, že v členských státech EÚLP není na problematiku transsexuality nazíráno stejně. Se zřetelem k těmto odlišnostem v právních úpravách členských států shledal, že členský stát není povinen v takovém případě uznat otcovství a jeho neuznání nemůže být kvalifikováno jako porušení článku 8 EÚLP.⁹⁹

Po širokém vymezení pojmu „*de facto rodina*“ v rozhodnutí X., Y. A Z. proti Spojenému království, se ESLP na čas odklonil od širšího chápání rodiny a omezil jej, v případě Slivenko proti Lotyšsku, pouze na nukleární pojetí rodiny.¹⁰⁰

K širšímu výkladu pojmu rodinný život se ESLP znovu navrátil v rozhodnutí

⁹⁵Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 16969/90, *Keegan proti Irsku*.

⁹⁶K problematice zákazu diskriminace dětí narozených v manželství i mimo něj např. FINOCCHIARO, M. Filiazione: il regolamento che elimina distinzione e forme di discriminazione tra figli legittimi e naturali, *Guida al Diritto*, n. 16, edizione del 11 aprile 2015.

⁹⁷Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 16969/90, *Keegan proti Irsku*. Blíže k případu Haderka, J. F. Případ Keegan versus Irsko, *Právní rozhledy*, č. 8, 1995

⁹⁸Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 21830/93. X. Y. A Z. proti Spojenému království.

⁹⁹Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 21830/93. X. Y. A Z. proti Spojenému království.

¹⁰⁰Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 48321/99, *Slivenko proti Lotyšsku*.

Schalk a Kopf proti Rakousku,¹⁰¹ v němž ESLP poprvé zlomově rozhodl, že vztahy osob stejného pohlaví lze zařadit pod obsah pojmu rodinný život ve smyslu článku 8 EÚLP.¹⁰²

I když je ze studia tohoto rozhodnutí zřejmé, že se nedotýká přímo problematiky ochrany dětí a jejich rodinného života, neznamená to, že by toto rozhodnutí nemělo pro ně význam. Uvedeny zde budou klíčové aspekty tohoto rozhodnutí, které ovlivňují pojem rodinný život pro dítě ve smyslu určení podoby rodiny, v níž dítě může vyrůstat.

ESLP se v rozhodnutí Schalk a Kopf proti Rakousku zaměřil na dvě otázky - na možnost uzavření manželství osob stejného pohlaví a na možnost uzavření registrovaného partnerství.¹⁰³

Ohledně možnosti uzavřít manželství ESLP vyslovil názor, že toto právo v členských státech Rady Evropy neexistuje. V otázce práva na uzavření registrovaného partnerství se sedmičlenný senát názorově rozešel - čtyři soudci se vyslovili, že takové právo na uzavření registrovaného partnerství v zemích Rady Evropy není, tři soudci se však vyjádřili opačně, tj. že osoby stejného pohlaví takovým právem disponují.¹⁰⁴

V tomto rozhodnutí ESLP rovněž dospěl k nové interpretaci článku 12 EÚLP, který se podle něj v duchu článku 9 LEP EU má vztahovat rovněž na manželství osob stejného pohlaví. K tomu nicméně doplnil, že záleží výhradně na dané členské zemi, zda takové právo na uzavření manželství osob stejného pohlaví deklaruje či nikoliv.¹⁰⁵

Pro výklad pojmu rodinný život má význam rovněž vnímání biologické reality ze strany ESLP v kontrastu s určením otcovství, které této skutečnosti neodpovídá. Skutečnost, že biologická a sociální realita musí převážet před formální presumpcí otcovství, konstatoval ESLP v případě Kroon proti Nizozemí.¹⁰⁶

V případě Kroon proti Nizozemí se matka dítěte snažila docílit toho, aby za otce

¹⁰¹Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 30141/04, *Schalk a Kopf proti Rakousku*.

¹⁰²Blíže k rozhodnutí ESLP Schalk a Kopf proti Rakousku Scheu, H. Ch. Rodina bez manželství. Evropský soud pro lidská práva o statusu partnerství osob stejného pohlaví, *Jurisprudence*, č. 1, 2011.

¹⁰³Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 30141/04, *Schalk a Kopf proti Rakousku*.

¹⁰⁴Při posuzování případu Schalk a Kopf proti Rakousku zvolil ESLP komparativní přístup, za jehož použití shrnul legislativu v této oblasti v jednotlivých členských státech Rady Evropy. Ze 47 členských států Rady Evropy zrovnoprávnilo heterosexuální a homosexuální svazky pouze šest států (Belgie, Nizozemsko, Norsko, Švédsko, Portugalsko a Španělsko). V dalších třinácti zemích včetně např. České republiky a Rakouska byl vytvořen institut registrovaného partnerství, který vykazuje určité podobnosti s manželstvím, ale nejedná se o institut zcela totožný.

¹⁰⁵Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 30141/04, *Schalk a Kopf proti Rakousku*. Blíže k problematice BOELE-WOELKI, K. FUCHS, A. (eds), *Legal Recognition of same-sex couples in Europe*, Intersentia, 2003, ISBN: 90-5095-297-6.

¹⁰⁶Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 18535/91, *Kroon proti Nizozemí*.

dítěte byl uznán její partner, který byl biologickým otcem dítěte. Předmětné uznání za otce dítěte bylo komplikováno tím, že v době narození dítěte byla stěžovatelka provdána za jiného muže. Podle tehdejší nizozemské právní úpravy bylo možné, aby otcovství k dítěti narozenému v manželství popřel ženatý muž, ale vdané ženě byla tato možnost upřena. V tom stěžovatelka spatřovala porušení svého práva na rodinný život.¹⁰⁷

ESLP v daném případě potvrdil, že vztah paní Kroonové a jejího partnera, kteří sice nejsou manželé a ani spolu nežijí ve společné domácnosti, a kteří spolu mají další tři děti, považuje za zařaditelný pod pojem rodinný život. V důsledku toho, že stěžovatelčinu partneru nebylo umožněno uznat své dítě, došlo k zásahu do práva na rodinný život stěžovatelky. ESLP v tomto rozhodnutí deklaroval, že vztah mezi dítětem a jeho biologickým otcem je důležitější a převáží před jeho legitimním postavením, tj. formální presumpcí otcovství.¹⁰⁸

Právo dětí na rodinný život nezahrnuje pouze vztah rodič-dítě, ale rovněž vztah k dalším příbuzným. Především je tímto právem pokryta možnost vídat se s prarodiči, která představuje jeden ze základních požadavků důležitých pro správný vývoj samotných dětí.¹⁰⁹

Právo na rodinný život mezi prarodiči a jejich vnoučaty bylo ESLP vysloveno v rozhodnutí Marckx proti Belgii.¹¹⁰ V daném případě se stěžovatelka obrátila na ESPL pro porušení článku 8 a 14 EÚLP. Svobodné stěžovatelce se narodila dcera, kterou podle podmínek belgického práva uznala za své dítě. V souladu s tehdejší belgickou úpravou bylo vyžadováno, aby děti, které se narodily mimo manželství pro vytvoření statusového vztahu mezi matkou a dítětem, byly uznány ženou, která dítě porodila. Stěžovatelka tento postup vnímala jako diskriminační a ponižující. V důsledku belgické úpravy navíc nemohla její matka (babička dítěte) odkázat její dceři majetek.¹¹¹

Uvedené rozhodnutí jednoznačně potvrdilo fakt, že rozlišování mezi dětmi manželskými a nemanželskými v dnešní společnosti neobstojí. Děti narozené mimo manželství nemohou být zbaveny nároku domáhat se dědictví nejen po své matce, ale

¹⁰⁷Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 18535/91, *Kroon proti Nizozemí*.

¹⁰⁸Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 18535/91, *Kroon proti Nizozemí*.

¹⁰⁹CONTIERO, G. *L'affidamento dei minori: condiviso, esclusivo, a terzi, diritto di visita dei nonni, affidamento e sottrazione internazionale dei minori*, Milano: Giuffrè, 2009, s. 166-167. ISBN: 97-8881-414-909-2. K tomu rovněž BUBELOVÁ, K. Porušení práva na rodinný život, *Právní fórum*, č. 7, 2009.

¹¹⁰Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 6833/74, *Marckxs proti Belgii*.

¹¹¹Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 18535/91, *Kroon proti Nizozemí*.

i po členech rodiny matky. Na základě těchto skutečností ESLP v případě Marckx proti Belgii konstatoval, že došlo k porušení práva na rodinný život ve smyslu článku 8 EÚLP ve spojení s článkem 14 EÚLP.¹¹²

Pro doplnění pojmu rodinný život bych chtěla uvést rovněž jedno rozhodnutí SDEU. Tento soudní orgán se ve svých rozhodnutích soustředí na ochranu rodiny na úseku volného pohybu a pobytu osob a občanství EU. Z těchto rozhodnutí můžeme uvést často diskutované rozhodnutí Ruiz Zambrano.¹¹³

Manželský pár původem z Kolumbie se společně se svým prvorozeným dítětem přistěhoval do Belgie, kde se s ohledem na nepříznivou politickou situaci v Kolumbii, snažili získat azyl. Na území Belgie se rodině narodily další dvě děti, které v důsledku narození na jejím území získaly belgickou státní příslušnost a byly tudíž občany EU. I přesto, že tyto děti byly občany EU, rodina se v nové zemi postupně kvůli neudělení azylu a rovněž problémům spojeným s pracovním povolením otce rodiny, ocitla v právním vakuu.¹¹⁴

V případě Ruiz Zambrano předložil belgický soud celkem tři předběžné otázky, které byly posuzovány dohromady. Jejich podstatou bylo, zda ustanovení upravující občanství EU zakotvené ve SFEU může členský stát vykládat tak, že příbuzným ve vzestupné linii, kteří jsou občany třetího státu (zde rodičům) nezletilých dětí a občanů EU, může odepřít/nemůže odepřít právo pobytu na území tohoto členského státu a rovněž udělit/neudělit pracovní povolení.¹¹⁵

SDEU rozhodl, že článek 20 SFEU musí být vykládán tak, aby členský stát nemohl odepřít právo na pobyt příslušníka třetího státu, na kterého jsou výživou odkázány děti nízkého věku, které jsou občany EU a rovněž tyto děti mají bydliště v tomto členském státě a státní příslušnost tohoto členského státu. Ve věci pracovního povolení rozhodl SDEU stejně, že toto nemůže být odmítnuto, neboť takové odepření by způsobilo, že občan EU nebude moci využívat podstatnou část práv spojených se statutem občana EU.

¹¹²Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 18535/91, *Kroon proti Nizozemí*.

¹¹³Rozhodnutí SDEU ve věci C-34/09, *Gerardo Ruiz Zambrano proti Office national de l'emploi*. V rozhodnutí SDEU uvedl jména dětí rodiny Zambrano. Touto poznámkou narážím na to, že jejich příběh bude možné kdokoliv dohledat i v budoucnosti, a to nejen na stránkách www.curia.eu.

¹¹⁴Narozením na území Belgie děti získaly belgickou státní příslušnost. Pro nabytí kolumbijského občanství kolumbijská právní úprava požaduje, aby rodiče o přiznání občanství dětí narozených mimo území Kolumbie výslovně požádali. Rozhodnutí SDEU ve věci C-34/09, *Gerardo Ruiz Zambrano proti Office national de l'emploi*, body 14-34.

¹¹⁵Rozhodnutí SDEU ve věci C-34/09 *Gerardo Ruiz Zambrano proti Office national de l'emploi*, bod 26.

Všechna výše uvedená rozhodnutí mají z hlediska výkladu pojmu rodinný život obrovský význam. ESLP nově zařadil pod pojem rodinného života také vztahy dříve nepovažované za rodinu.¹¹⁶ Jakým směrem se bude nadále judikatura ESLP a SDEU ubírat vzhledem k množství variací vztahů, které jsou právem zatím neupravené, ale mohou fungovat jako rodina, bude nanejvýš zajímavé.¹¹⁷

Na základě uvedeného rozboru k pojmu rodinný život lze shrnout zjištěné poznatky následovně:

- 1) rodinný život není omezen pouze na instituci manželství, neboť pod tento pojem se řadí rovněž faktické soužití nekončící rozvodem, popř. rozchodem páru. Nečiní se rozdíl mezi manželským a nemanželským soužitím. ESLP judikoval, že k naplnění požadavku „*de facto rodina*“ není biologické pouto jediným hlediskem. Patří mezi něj také například společné bydlení, doba trvání vztahu a úmysl spolu vychovat děti;¹¹⁸
- 2) biologická a sociální realita musí převážet nad formální presumcí otcovství;¹¹⁹
- 3) příbuzenství zastřešuje nejen vztahy mezi rodiči a dětmi, ale také mezi prarodiči a jejich vnoučaty a mezi jinými blízkými příbuznými;¹²⁰
- 4) stát má podporovat a chránit práva vyplývající z rodinného života a v případě zásahu do nich musí především upřednostňovat ochranu nejlepšího zájmu dítěte;¹²¹
- 5) pro naplnění zájmů dítěte a jeho rodinného života je nezbytné, aby rodiči nebylo bráněno v zajišťování těchto potřeb dítěte.¹²²

¹¹⁶Podrobněji k tomu MARTINKOVA, J. Respektovanie rodinného života podľa čl. 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach, č. 4, *Právnik*, 2005.

¹¹⁷Blíže k tomu např. VESELÁ, R., SCHELLE, R. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*, 2. vydání, Praha, Eurolex Bohemia, 2005, ISBN: 80-864-3293-9; SÖRGJERD, C. *Reconstructing Marriage, The Legal Status of Relationships in a Changing Society*, Intersentia, 2012, ISBN: 978-1-78068-037-8.

¹¹⁸Rozhodnutí ESLP, *Keegen proti Irsku*, rozhodnutí ESLP, stížnost č. 25735/94, *Elsholz proti Německu*, rozhodnutí ESLP, stížnost č. 21830/93, *X., Y., a Z. proti Spojenému království*. Blíže k tomu

¹¹⁹Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 18535/91, *Kroon proti Nizozemí*.

¹²⁰Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 6833/74, *Marckxs proti Belgii*.

¹²¹Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 23848/04, *Walla a Wallová proti České republice*; Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 23499/06, *Havelka proti České republice*.

¹²²Rozhodnutí SDEU ve věci C-34/09, *Gerardo Ruiz Zambrano proti Office national de l'emploi*.

2. Historický vývoj práva na ochranu soukromého a rodinného života dítěte a jeho právní zakotvení

Ochrana práv dětí představuje oblast, které je věnována zvláštní pozornost na mezinárodní, evropské a vnitrostátní úrovni. Už principy vyjádřené v rozhodnutí Tyrer proti Spojenému království¹²³ jasně potvrzují, že „*raison d'être*“ mezinárodních lidských práv spočívají v zajištění hodnoty jedince v „*očích státu*“, který musí usilovat o zlepšení kvality jeho každodenního života tím, že do svého právního řádu začlení dodržování standardů lidských práv.¹²⁴ K tomu Freeman, vzhledem ke specifické potřebě ochrany dětí, zdůraznil, že práva dětí je nezbytné vnímat s náležitou vážností a s dětmi zacházet rovným způsobem jako s autonomními lidskými bytostmi.¹²⁵

Evropský standard ochrany lidských práv a jeho systém je tvořen různými mezinárodními organizacemi působícími v Evropě. V každém členském státě EU vedle sebe existují tři až čtyři samostatné systémy ochrany lidských práv. Z pohledu ochrany dětí je nejdůležitější uvést systém mezinárodní, který je zastřešen zejména mezinárodní organizací OSN. Mezinárodní systém uvádím jako první zcela záměrně, neboť z historického hlediska představuje nepochybně nejvýznamnější zdroj ochrany dětí. Právě tímto systémem se dále inspirovala právní úprava vnitrostátních právních řádů a následně rovněž právní úprava práva EU.¹²⁶ Na evropské úrovni v širším smyslu představuje nejdůležitější právní instrument EÚLP a rovněž další mezinárodní smlouvy přijaté na půdě Rady Evropy. Pro členské státy EU je nejdůležitější zmínit LZP EU a relevantní sekundární prameny práva. Ochrana lidských práv je taktéž součástí právní úpravy v rámci jednotlivých vnitrostátních právních řádů.¹²⁷

S ohledem na kvantitu právních dokumentů, jež nějakým způsobem souvisí s ochranou soukromého a rodinného života dětí, nemohou být zde uvedeny

¹²³Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 5856/72, *Tyrer proti Spojenému království*. Blíže k tomu Blackburn, R., Polakiewicz, J. *Fundamentals rights in Europe*, Oxford, 2001.

¹²⁴VAN BUEREN, G. *Children's rights: Balancing traditional values and cultural plurality in Children's rights and traditional values*, 1998, 15 s. ISBN: 1-85521-956-5.

¹²⁵FREEMAN, M. D. A. *Taking Children's rights more seriously* in Alston, P., Parker, S. Seymour, J. *Children, Rights and the Law*, Oxford, 1992, 52 s.

¹²⁶Blíže k historii dětských práv např. VAN BUEREN, G. *Children's rights: Balancing traditional values and cultural plurality in Children's rights and traditional values*, 1998. ISBN: 1-85521-956-5.

¹²⁷Blíže k této problematice, např. ŠTURMA, P. *Vztah Evropské úmluvy o lidských právech a evropského práva*, [online], PF UK, Praha, s. 3 a násl. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2004/BA_04_7_8.pdf.

všechny, ale záměrem je toliko pojednat o těch nejdůležitějších, které mají význam pro zvláštní část této disertační práce.

2.1. Univerzální právní úprava

Na úvod je třeba připomenout, že celá řada mezinárodních lidskoprávních dokumentů uznává zvláštní význam rodin v právu. Tyto dokumenty se věnují týmž právům - právu na založení rodiny a právu uzavřít manželství. Přitom právo uzavřít manželství, jak již bylo uvedeno k pojmu rodinný život, není nezbytně spojeno s předchozím právem založit rodinu. Zakotvením práva na založení rodiny mezinárodní dokumenty dokládají skutečnost, že je to především prostředí, v němž dítě vyrůstá, které má zásadní vliv na jeho celkový vývoj a tudíž také na zajištění ochrany jeho soukromí.¹²⁸

Z hlediska uzavírání mezinárodních závazků ze strany jednotlivých států je potřebné si uvědomit, že samotné uzavření dané mezinárodní smlouvy představuje pouhý začátek zajištění požadavku ochrany práv dětí. Důležitost legislativy, která spočívá v jakémsi symbolu ochrany, nemůže být přeceněna, neboť právní uznání dětských práv vyžaduje především správnou aplikaci takto přiznaných práv ze strany jednotlivých vnitrostátních orgánů. Naopak neimplementovaná, částečně implementovaná nebo chybně implementovaná práva zaručující ochranu dětí, mohou způsobit více škody než užitku.¹²⁹

Za jeden z prvních impulzů mezinárodní ochrany dítěte je považována kniha švédské bojovnice za spravedlivější společnost, za práva žen a dětí, „*Století dítěte*“ (anglicky vydaná v roce 1909 „*The century of the child*“), v níž autorka vyjádřila myšlenku práva na dětství pro každé dítě.¹³⁰ Ve své publikaci se zabývá potřebou nového systému výchovy, která zaručí respekt k dítěti jako osobnosti s vlastními charakteristickými rysy, které jsou důvodem pro specifický přístup z psychologického a výchovného hlediska. Fakt, že se právě tato švédská autorka stala slavnou a její dílo

¹²⁸ŽUMÁROVÁ, M. Dítě v předškolním věku a možnosti vlivu sociálního prostředí, [online]. Katedra sociální pedagogiky PdF UHK, Hradec Králové, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.casopispedagogika.sk/rocnik-4/cislo-3/studia_zumarova.pdf.

¹²⁹FREEMAN, M. D. A. *Taking Children's rights more seriously* in Alston, P., Parker, S. Seymour, J. Children, Rights and the Law, Oxford, 1992, 55 s.

¹³⁰Blíže k tvorbě autorky Ellen Key např. THORBJÖRN, L., *Keyová. Prospects: the quarterly review of comparative education*, [online]. UNESCO, 2000, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ibe.unesco.org/publications/ThinkersPdf/keye.pdf>.

bylo přeloženo do mnoha světových jazyků mimo jiné angličtiny, němčiny, francouzštiny, ruštiny atd., ukázal, že problematiku dětí již nepostačí řešit pouze v rámci vnitrostátních právních úprav, ale že je potřeba dětem věnovat pozornost rovněž v mezinárodním měřítku.¹³¹

Další významný milník pro potřebu chránit dětská práva na mezinárodní úrovni představuje poválečná situace v Evropě po první světové válce, která vzhledem k materiálnímu strádání dětí vyvolávala diskuze o potřebnosti dětem zajistit zvláštní ochranu. V reakci na to v roce 1919 ve Velké Británii vzniká organizace Safe of Children (Chraňte děti). Zanedlouho poté v roce 1920 vzniká Mezinárodní svaz pomoci dětem (MSPD) jakožto nestátní mezinárodní organizace, jejíž největší zásluhou je v roce 1923 přijetí Deklarace práv dítěte, zvané též Ženevská deklarace.¹³² Tuto deklaraci poté v roce 1924 přijala Společnost národů (rovněž se používá Liga národů, předchůdkyně dnešní OSN).¹³³ Ženevská deklarace práv dítěte uznala, že práva dětí tvoří součást lidských práv, a zakotvila požadavek, že dítě pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebuje zvláštní ochranu před narozením i po něm. Přestože se ještě nejednalo o právně závazný dokument, představovala tato deklarace významný krok k zabezpečení právní ochrany dětí na mezinárodní úrovni.

Liga národů byla v roce 1945 nahrazena Organizací spojených národů.¹³⁴ Následně Valné shromáždění OSN v roce 1946 potvrdilo vznik Mezinárodního dětského fondu neodkladné pomoci, pro který je od roku 1953 používán název UNICEF (United Nations Children's Fund) a jež se stal trvalou součástí OSN.¹³⁵

Z pohledu ochrany dětí představuje nejvýznamnější počín vyhlášení Deklarace práv dítěte dne 20. listopadu 1959,¹³⁶ která dětem zaručuje stejná práva bez ohledu na rasu, náboženství, původ, pohlaví atd.¹³⁷ Přestože tato předchůdkyně Úmluvy

¹³¹VEERMAN, P. E. *The rights of the Child and the Changing Image of Childhood*, Martinus Nijhoff Publishers, 1992, 77 s. ISBN: 0-7923-1250-3.

¹³²BŮŽEK, A. Století dítěte a práva dítěte, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://dcicz.org/userfiles/file/sdpd.pdf#page=2&zoom=auto,0,434>.

¹³³Ženevská deklarace práv dítěte, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: www.un-documents.net.

¹³⁴Dne 26. června 1945 v San Francisku byla podepsána Charta OSN, základní dokument OSN, která oficiálně vznikla 24. října 1945 po ratifikaci většiny signatářských zemí.

¹³⁵BŮŽEK, A. Století dítěte a práva dítěte, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://dcicz.org/userfiles/file/sdpd.pdf#page=2&zoom=auto,0,434>.

¹³⁶Ženevská deklarace práv dítěte, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: www.un-documents.net.

¹³⁷Deklarace práv dítěte, [online] [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/deklarace-prav-ditete.pdf>.

¹³⁷Zásada č. 1 Deklarace práv dítěte.

o právech dítěte stále ještě nepředstavovala právně závazný dokument, vytvořila pro budoucí nejdůležitější mezinárodní právně závazný dokument významný zdroj inspirace.

Potřeba zajistit dětem co nejvyšší standard ochrany motivovala státy k uzavření úmluvy, prostřednictvím níž by se zavázaly sledovat nejlepší zájem dítěte a tím mu v potřebném rozsahu zabezpečit katalog občanských, hospodářských, sociálních a kulturních práv.¹³⁸ Přesně třicet let po druhé Deklaraci práv dítěte byla proto Valným shromážděním OSN dne 20. listopadu 1989 v New Yorku přijata Úmluva o právech dítěte.¹³⁹ Úmluva o právech dítěte zavazuje všechny porovnávané státy – Českou republiku, Itálii a Izrael.¹⁴⁰

Úmluva o právech dítěte opakuje nejen řadu „běžných“ lidských práv, ale dětem taktéž přiznává specifická práva týkající se jejich postavení ve společnosti. K tomu je potřeba doplnit, že Úmluva o právech dítěte se vzhledem k době svého vzniku vůbec nezabývá řadou aktuálních otázek lidského života, které souvisí s právem na respektování soukromého a rodinného života jako například interrupcí, existencí babyboxů, ochranu osobních údajů a moderními technologiemi.¹⁴¹

Úmluva je rozdělena do tří částí, z čehož články 1 – 41 tvoří soubor občanských, politických, sociálních, ekonomických a kulturních práv. Články 42 – 45 upravují vytvoření Výboru pro práva dětí¹⁴² a stanoví pravidla jeho činnosti.¹⁴³ Výbor pro práva dětí přijal dokumenty, v nichž doporučuje, jakým způsobem mají smluvní státy postupovat při zpracování zpráv o výsledcích provedené implementace. Poslední část tvoří články 46 – 54, které upravují podmínky přistoupení a možnost Úmluvu

¹³⁸Posuzování zájmu dítěte musí být dle článku 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti, které se dotýkají dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány. Blíže k tomu KORNEL, M. Některé problematické aspekty principu nejlepšího zájmu dítěte, *Právní rozhledy*, č. 3, 2013; VARVAŘOVSKÝ, P. Posouzení zájmu dítěte z ústavněprávního hlediska, *Právní fórum*, č. 4, 2010.

¹³⁹Úmluva o právech dítěte vstoupila v platnost na základě svého článku 49 odst. 1 dne 2. září 1990. Jménem České a Slovenské Federativní republiky byla úmluva podepsána 30. září 1990 a v platnost pro ni vstoupila dne 6. února 1991. Česká republika k úmluvě přistoupila 22. února 1993. Blíže k Úmluvě o právech dítěte např. ŠTURMA, P. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*, 3. vydání, C. H. Beck, 2010, s. 30-31. ISBN: 978-80-7400-318-9.

¹⁴⁰Seznam signatářských států Úmluvy o právech dítěte, [online] [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&lang=en.

¹⁴¹Blíže k tomu FREEMAN, M. *The moral status of Children*, Martinus Nijhoff Publishers, 1997.

¹⁴²Výbor pro práva dětí, [online]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIndex.aspx>.

¹⁴³Blíže k této problematice např. ŠTURMA, P. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*, 3. vydání, C. H. Beck, 2010, s. 30-31. ISBN: 978-80-7400-318-9.

vypovědět. Jelikož je text této úmluvy formulován velmi obecným způsobem, poskytuje smluvním stranám poměrně široký interpretační prostor.

Koncepce Úmluvy o právech dítěte vychází z původní anglické verze „3 P – *provision, protection, participation*.“ Můžeme si ji tudíž představit jako tři skupiny práv, které garantují specifickou ochranu práv dětí. Do první skupiny patří práva zaměřená na přežití, rozvoj a vývoj. Do druhé skupiny ochrana dětí před násilím, vykořisťováním, zneužíváním a dalšími škodlivými vlivy. Do třetí skupiny poté patří práva, která souvisí s jejich účastí na spolurozhodování o věcech, které se jich osobně dotýkají.¹⁴⁴ V souladu s tímto vymezením se právo na respektování soukromého a rodinného života řadí do třetí skupiny uvedených práv.

Hlavní princip, z hlediska ochrany soukromí dětí odrážející se v celé Úmluvě o právech dítěte, je, že děti musí být chráněny před jakýmkoliv neoprávněným zásahem do jejich práva na soukromý a rodinný život. Na základě tohoto principu smluvní strany úmluvy musí respektovat zásadu, že oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Zmíněné vyplývá výslovně z článku 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, který stanoví, že smluvní státy vynaloží veškeré úsilí k tomu, aby byla uznána zásada, že oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Tomu odpovídá právo dítěte být vychováváno oběma rodiči. V případě, že není možné, aby dítě vyrůstalo ve své rodině, stát má povinnost zajistit odpovídající náhradní rodičovskou péči. Základním východiskem přitom musí být vždy zájem dítěte.¹⁴⁵

Z pohledu ochrany jednotlivých složek ochrany soukromí je první zmínka obsažena v ustanovení článku 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, z něhož vyplývá, že každé dítě je registrováno ihned po narození a má od narození právo na jméno, právo na státní příslušnost, a pokud je to možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči. V uvedeném ustanovení lze sledovat propojení mezi ochranou rodinného života dítěte a ochranou soukromí. Podle autora publikace *The Rights of the Child and the Changing Image of Childhood*, Philipa E. Veermana, představuje jméno institucionální aspekt identity člověka, které poskytuje osobě sociální statut. V souvislosti s tímto právem odkazuje ve své publikaci na Dr. Haim H. Cohna, který působil jako zástupce Izraele

¹⁴⁴VANÍČKOVÁ, E. Deklarace práv dítěte, [online], *Informační centrum vlády*, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/tema/deklarace-prav-ditete-63749/tmplid-560>.

¹⁴⁵Článek 9 Úmluvy o právech dítěte upravuje právo dítěte žít s oběma rodiči, pokud to není v rozporu s jeho zájmy a článek 20 zaručuje dítěti ochranu, pokud vyrůstá bez rodiny. V souladu s tímto ustanovením má stát povinnost zajistit náhradní rodinnou péči s ohledem na kulturní zázemí dítěte.

v Radě OSN pro lidská práva, který mu v březnu roku 1989 sdělil, že po druhé světové válce bylo mnoho dětí, které přežily Holocaust, a které neznaly své jméno a ani jméno svých rodičů. Cílem tohoto ustanovení, které zakotvuje právo na jméno, bylo rovněž stanovit, že tyto děti, které neznají svůj původ, mají zákonné právo na jméno.¹⁴⁶

Jasný odkaz na zakotvení ochrany soukromého a rodinného života dětí můžeme nalézt v článku 16 Úmluvy o právech dítěte, v němž je garantována ochrana soukromí, rodiny, domova, korespondence, cti a pověsti.¹⁴⁷ Ochranu soukromí a rodinného života dítěte doplňuje dále také článek 8 Úmluvy o právech dítěte, který prikazuje respektovat identitu dítěte, včetně jeho jména a rodinných svazků, a to v souladu se zákonem a bez nezákonných zásahů.

Na půdě mezinárodní organizace OSN byly přijaty dále Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských a sociálních a kulturních právech,¹⁴⁸ které se rovněž okrajovým způsobem věnují ochraně dětí. Z hlediska úpravy soukromí je důležité uvést zejména první zmíněný pakt. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech byl přijat Valným shromážděním OSN v prosinci 1966. Tento pakt je výsledkem snahy OSN přijmout v oblasti základních lidských práv právně závazný dokument, který by podrobně a přesně formuloval jednotlivá práva a svobody jednotlivce, a který by zakotvil opatření a postupy pro případná nedodržování či porušování lidských práv.

Ochrana soukromí a rodinného života je převzata z formulace článku 12 Všeobecné deklarace lidských práv¹⁴⁹ z roku 1948 a to konkrétně v ustanovení článku 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který stanoví v odstavci 1: „*Nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst*“. A dále v odstavci 2 „*Každý má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům*“. Stejnou formulaci převzala, jak již bylo uvedeno k výkladu pojmů soukromý

¹⁴⁶VEERMAN, P. E. *The rights of the Child and the Changing Image of Childhood*, Martinus Nijhoff Publishers, 1992, s. 47-48. ISBN: 0-7923-1250-3.

¹⁴⁷Bliže se výkladu článku 16 Úmluvy o právech dítěte věnuji v první kapitole disertační práce k pojmu soukromý a rodinný život.

¹⁴⁸Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech se věnuje ochraně soukromí dětí okrajovým způsobem. Pro ochranu rodinného života je možné uvést článek 10 odstavci 1, který stanoví, že nejširší možná ochrana by měla být poskytnuta rodině a v tomtéž článku v odstavci 3 potvrzuje zajištění ochrany všech dětí bez jakékoli diskriminace.

¹⁴⁹Všeobecná deklarace lidských práv.

a rodinný život, Úmluva o právech dítěte.¹⁵⁰

Z pohledu ochrany dětí je důležité rovněž uvést článek 24 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který dětem garantuje právo na ochranu bez jakékoli diskriminace na základě jejich rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, národnostního nebo sociálního původu, majetku nebo rodu. Dětem je v souladu s tímto ustanovením zaručeno právo na takovou ochranu, která jim náleží s ohledem na jejich postavení nezletilce, ze strany rodiny, společnosti a státu.¹⁵¹ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech přiznává rovněž zvláštní postavení rodině, když v článku 23 stanoví, že rodina je základní jednotkou společnosti a musí být chráněna společností a státem.¹⁵²

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech disponuje vlastním kontrolním mechanismem – Výborem pro lidská práva. Hlavní náplň jeho činnosti tvoří projednávání zpráv smluvních stran o tom, jak plní své předsevzaté závazky a na základě toho posílá připomínky, které by měly státům posloužit jako zpětná vazba v návaznosti na jimi zaslané zprávy.¹⁵³

Od zrodu monitorování uživatelů prostřednictvím moderních technologií byla potřeba zřídit v rámci OSN zvláštního zpravodaje OSN pro oblast ochrany soukromí. V dubnu 2015 byl Radou pro lidská práva zřízen zvláštní zpravodaj OSN pro právo na ochranu soukromí – „*Special Rapporteur on the right to privacy*“.¹⁵⁴ Jeho úkolem je především posuzovat stávající zajištění ochrany soukromí a identifikovat jeho problematické aspekty. S ohledem na to prosazuje zajištění ochrany soukromí na národní, regionální a mezinárodní úrovni a uplatňuje návrhy a doporučení pro Radu pro lidská práva, a to i s ohledem na výzvy spojené s neustálým rozvojem moderních technologií a podává výroční zprávy. V oblasti moderních technologií lze jeho činnost hodnotit jako velmi rozmanitou. Důkazem je např. i představení projektu, jehož cílem

¹⁵⁰Blíže se problematice výkladu ochrany soukromého a rodinného života věnuji v první kapitole disertační práce.

¹⁵¹Článek 24 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

¹⁵²Článek 23 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

¹⁵³Výbor pro lidská práva, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CCPR/Pages/CCPRIndex.aspx>.

¹⁵⁴Rada pro lidská práva zřídila tohoto nezávislého znalce rezolucí 28/2016. Zvláštní zpravodajové jsou součástí zvláštních postupů Rady pro lidská práva. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Informace jsou dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Privacy/SR/Pages/SRPrivacyIndex.aspx>.

V červenci 2015 Rada pro lidská práva jmenovala Prof. Joseph Cannataci jako vůbec prvního zvláštního zpravodaje OSN pro právo na ochranu soukromí. Jmenování je po dobu tří let. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Privacy/SR/Pages/SRPrivacyIndex.aspx>.

bylo zmapovat alternativy pro soukromí, vlastnictví a správu internetu na globální úrovni na konferenci konané v listopadu 2016 v Praze.¹⁵⁵

Pro doplnění mezinárodního standardu ochrany dětských práv je potřeba doplnit, že ochraně dětí a jejich právu na soukromý a rodinný život se také zabývá Haagská konference mezinárodního práva soukromého. V rámci ní se ochraně dětí a jejich právu na soukromý a rodinný život věnují zejména Haagská úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí a Haagská úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení.¹⁵⁶

2.2. *Standard ochrany v rámci Rady Evropy*

O Evropsko-právní ochraně soukromého a rodinného života dětí bude nejprve pojednáno v širším pojetí evropského práva, kdy do této ochrany bude zahrnuta činnost v rámci Rady Evropy. Tato mezinárodní organizace byla vytvořena v reakci na události druhé světové války a dnes zahrnuje téměř všechny evropské státy.

V rámci činnosti Rady Evropy byly v oblasti ochrany soukromého a rodinného života dítěte přijaty dokumenty upravující specifické oblasti. Zejména je potřeba zmínit Evropskou úmluvu o výkonu práv dětí, Evropskou úmluvu o styku s dětmi, Evropskou úmluvu o výkonu rozhodnutí a Evropskou úmluvu o osvojení dětí.

Nejvýznamnějším počinem Rady Evropy je nepochybně přijetí EÚLP dne 4. listopadu 1950 v Římě. EÚLP vstoupila v platnost dne 3. září 1953.¹⁵⁷ Svou inspiraci našla zejména ve Všeobecné deklaraci lidských práv a svým obsahem se zaměřuje na úpravu, která je obsažena v Mezinárodním paktu o občanských a politických

¹⁵⁵Konference Mapping the Internet, Managing Alternatives for Privacy, Property and Internet Governance. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://mappingtheinternet.eu/>.

¹⁵⁶Haagská konference je mezivládní organizací, jejímž účelem je unifikace norem mezinárodního práva soukromého a procesního. Jedná se o mezinárodní organizaci univerzálního typu, jejímiž členy jsou všechny státy EU. Blíže k mezinárodním organizacím SCHEU, H. Ch. *Úvod do mezinárodního práva veřejného*, nakladatelství: Auditorium, Praha, 2010, ISBN: 978-80-87284-05-6; CONFORTI, B. *Diritto internazionale*, Napoli, Editoriale Scientifica, 2006, ISBN: 88-6342-617-1.

¹⁵⁷Sdělení FMZV č. 209/1992 Sb., o přistoupení České republiky k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. ČR je členským státem EÚLP od roku 1993, ratifikovala EÚLP dne 18. března 1992, kdy přistoupila rovněž k protokolům č. 1,4,6,7. Blíže k tomu HUBÁLKOVÁ, E. *Evropská úmluva o lidských právech a Česká republika*, Praha: Linde, 2003, ISBN: 80-7201-417-X.

právech.¹⁵⁸

EÚLP přináší standardní katalog materiálních práv, který je však na rozdíl od většiny ostatních mezinárodních systémů obohacen o vytvoření kontrolního soudního mechanismu – ESLP,¹⁵⁹ který je v porovnání s Výborem pro lidská práva OSN vybaven rozhodovacími pravomocemi a lidským právům tak zajišťuje větší ochranu. Právě štrasburský systém činí z EÚLP nejúčinnější mezinárodněprávní instrument zaručující ochranu lidských práv. Evropský systém ochrany lidských práv doplňuje 14 protokolů připojených k EÚLP a Evropská sociální charta.¹⁶⁰

Práva chráněná EÚLP lze z hlediska ochrany, kterou poskytují, členit do několika tematických okruhů:

- 1) lidská práva směřující k ochraně lidského života a důstojnosti, která mají charakter nezadatelnosti a nezcizitelnosti. Podle článku 15 EÚLP se jedná o práva absolutní, a není je tudíž možné suspendovat ani v případě války nebo jiného veřejného ohrožení státní existence. Mezi tato lidská práva řadíme právo na život (článek 2 EÚLP), zákaz trestu smrti (Protokol č. 6 z roku 1983), zákaz mučení a nelidských a ponižujících trestů nebo zacházení (článek 3 EÚLP), zákaz otroctví, nevolnictví a nucené práce (článek 4 EÚLP);
- 2) práva poskytující záruky právního státu, jimiž jsou např. právo na svobodu a bezpečnost (článek 5 EÚLP), právo na spravedlivé a nestranné soudní řízení (článek 6 EÚLP) a zákaz retroaktivity trestního práva (článek 7 EÚLP);
- 3) práva smíšené povahy, mezi něž řadíme např. právo na respektování soukromého a rodinného života (článek 8 EÚLP), svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání (článek 9 EÚLP), svobodu projevu (článek 10 EÚLP), a svobodu shromažďovací a spolčovací (článek 11 EÚLP).¹⁶¹

¹⁵⁸Blíže k tomu ČAPEK, J. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod*, I. část Praha: Linde, 2010, ISBN: 978-80-7201-811-6; HUBÁLKOVÁ, E. *Stručná rukojet' českého advokáta k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod*, [online], *Česká advokátní komora, zvláštní číslo Bulletinu advokacie* – prosinec 2004, 2. vydání, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.cak.cz/files/170/BA_04_Z2.pdf.

¹⁵⁹Pravomoc interpretovat EÚLP náleží ESLP. Před přijetím Protokolu č. 11 měli výkladovou pravomoc rovněž EK a Výbor ministrů. K této problematice blíže např. ČERNÁ, D. *Výklad Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Evropským soudem pro lidská práva*, *Jurisprudence*, č. 3, 2008.

¹⁶⁰ŠTURMA, P. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*, 3. vydání, C. H. Beck, 2010, s. 30-31. ISBN: 978-80-7400-318-9.

¹⁶¹ŠTURMA, P. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*, 3. vydání, C. H. Beck, 2010, s. 30-31. ISBN: 978-80-7400-318-9.

K problematice ochrany soukromého a rodinného života se vztahuje článek 8 EÚLP, který je rozebrán v první kapitole disertační práce v rámci vymezení pojmu soukromý a rodinný život. Jak již bylo uvedeno v první kapitole, jelikož EÚLP nepodává definici žádného ze čtyř práv zastřených článkem 8, je třeba jejich význam hledat zejména v judikatuře.¹⁶²

Klíčovou roli při výkladu EÚLP hraje ESPL, který při jejím výkladu používá interpretačních metod vyplývajících z Vídeňské úmluvy o smluvním právu. Článek 31 odst. 1 Vídeňské úmluvy o smluvním právu řadí mezi výkladové metody výklad jazykový, systematický a teleologický.¹⁶³ ESPL vyslovil svou vázanost ustanovením článku 31 odst. 1 Vídeňské úmluvy o smluvním právu v rozhodnutí ESPL Golder proti Spojenému Království.¹⁶⁴ V tomto průlomovém rozhodnutí pro výklad EÚLP štrasburský soud potvrdil, že EÚLP je nezbytné interpretovat pomocí teleologického výkladu. Zajímavostí je, že v době rozhodnutí nebyla Vídeňská úmluva o smluvním právu dosud účinná a neumožňovala ani její retroaktivní aplikaci.¹⁶⁵ I přes tento fakt si soudci štrasburského soudu osvojili tuto mezinárodní smlouvu jako významnou interpretační pomůcku, neboť uvedené rozhodnutí konstatovalo, že je EÚLP nezbytné interpretovat s ohledem na její cíle. Zmíněné lze dovodit zejména z Preamble EÚLP.¹⁶⁶ Dále uvedené rozhodnutí ESPL potvrdilo nutnost přistupovat k EÚLP jako k celku, tj. systematický výklad, a brát při jejím výkladu v úvahu rovněž další pravidla vzešlá z činnosti Rady Evropy. Pro interpretaci EÚLP má rovněž význam margin of appreciation.¹⁶⁷

Poslední významný počín na půdě Rady Evropy, který považuji za důležité na tomto místě zmínit, je Úmluva č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, která představuje první právně závazný mezinárodní nástroj

¹⁶²SALVIA, M. *La Convenzione europea dei diritti dell'uomo*, Napoli, 2001, s. 67 a násl. ISBN:88-88321-09-8.

¹⁶³Vídeňská úmluva o smluvním právu byla sjednána ve Vídni dne 23. května 1969 a vstoupila v platnost dne 27. ledna 1980. Tato mezinárodní smlouva obsahuje pravidla uzavírání smluv mezi státy, jejich vstup v platnost, dodržování, provádění a výklad smluv, jejich změnu a zrušení.

¹⁶⁴Rozhodnutí ESPL, stížnost č. 4451/70, *Golder proti Spojenému Království*.

¹⁶⁵V článku 4 Vídeňské úmluvy je vyloučena její zpětná účinnost.

¹⁶⁶Rozhodnutí ESPL, stížnost č. 4451/70, *Golder proti Spojenému Království*, bod 34.

¹⁶⁷Doktrína "*margin of appreciation*" ESPL využívá jako nástroj, který mu slouží k vymezení optimální hranice mezi posuzovací volností států při implementaci závazků vyplývajících z EÚLP. Blíže k této problematice např. BARINKA, R. *Evropská úmluva o lidských právech a doktrína margin of appreciation: teoretické dimenze problému*, č. 3, *Právník*, 2007.

přijatý v oblasti ochrany osobních údajů. Podrobnosti ve vztahu k ochraně osobních údajů budou probrány v rámci třetí kapitoly disertační práce.¹⁶⁸

2.3. *Standard ochrany v rámci EU*

Ochrana soukromí a rodinného života dětí jakožto součást systému ochrany lidských práv nepatřila zpočátku mezi hlavní body zájmu evropské integrace. Roli garanta dodržování lidských práv plnila, kromě vnitrostátních právních řádů, zejména Rada Evropy.¹⁶⁹ Až postupem času byl zaujat postoj, že je potřeba přistoupit rovněž k ochraně lidských práv, neboť tyto otázky navazovaly na jednu ze čtyř základních svobod – svobodu volného pohybu osob. Postupně se tak EU začíná věnovat nejen hospodářské integraci, ale rovněž ochraně lidských práv.¹⁷⁰

Zlom v oblasti lidských práv v EU přinesla Maastrichtská smlouva, která zakotvila institut občanství EU a tím dala větší prostor pro volný pohyb osob, který je rozšířen na všechny občany EU bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu.¹⁷¹

Nápad na vytvoření uceleného komplexu základních práv v rámci EU se datuje do roku 1999, kdy Evropská rada na zasedání v Kolíně nad Rýnem dospěla k závěru, že je potřeba základní práva v EU zakotvit do uceleného právního dokumentu. Práci na LZP EU se ujal Konvent složený ze zástupců z každého členského státu EU, Evropské komise, poslanců EU a vnitrostátních parlamentů.

LZP EU byla vyhlášena v roce 2000 v Nice. I když v této době měla nepochybně velký význam, právně závaznou se stala až v prosinci 2009, kdy vstoupila v platnost Lisabonská smlouva.¹⁷² Od uvedeného data byla LZP EU zařazena

¹⁶⁸Úmluva č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat byla přijata dne 28. ledna 1981.

¹⁶⁹Tři společenství, která stála u zrodu, tvořená třemi smlouvami: Smlouva o evropském společenství uhlí a oceli, Smlouva o založení EHS a Smlouva o založení evropského společenství pro atomovou energii si kladla za cíl vytvořit spolupráci na hospodářské úrovni. Zmíněné vyplývá např. z článku 2 Smlouvy o EHS: „*vytvořením společného trhu a postupným odstraňováním rozdílů mezi hospodářskými politikami členských států podporovat harmonický vývoj hospodářských činností ve společenství, nepřetržitý a vyvážený růst, vyšší stabilitu, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy*“.

¹⁷⁰Blíže k tomu ŠÍŠKOVÁ, N. *Dimenze ochrany lidských práv v EU*, ASPI, 2003, ISBN: 978-80-7201-710-2.

¹⁷¹DANIELE, L. *Diritto dell'Unione Europea: sistema istituzionale, ordinamento, tutela giurisdizionale, competenze*, 5. ed., Milano: Giuffrè, 2014, 11 s. ISBN: 978-88-14-18927-2.

¹⁷²Blíže k tomu PÍTROVÁ, L. *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*, vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, ISBN: 978-80-8704-148-2.

mezi prameny primárního práva.¹⁷³

Pro aplikaci LZP EU v právu EU je důležité zdůraznit zejména článek 6 odst. 1 SEU, v němž je stanoveno, že EU uznává práva, svobody a zásady obsažené v LZP EU. Přitom přiznává LZP EU stejnou právní sílu jako Smlouvám. Ustanovení LZP EU jsou určena orgánům, institucím a jiným subjektům EU a členským státům, výhradně pokud uplatňují právo EU.¹⁷⁴ LZP EU se skládá z preambule, 7 hlav, 54 článků. K LZP EU byly rovněž připojeny Protokoly, které slouží k jejímu výkladu.¹⁷⁵

Právo na ochranu soukromého a rodinného života je zakotveno v článku 7 LZP EU, který upravuje právo na ochranu soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace. Tento článek odpovídá svým obsahem ustanovení článku 8 EÚLP. Ochrana osobních údajů je zakotvena v následujícím článku 8 LZP EU.¹⁷⁶

Přestože v článku 7 LZP EU absentuje odstavec druhý, který v EÚLP v článku 8 odst. 2 upravuje negativní závazek státu, i tento závazek se v podmínkách EU uplatní.¹⁷⁷ Vztah mezi LZP EU a EÚLP vymezuje článek 52 odst. 3 LZP EU, který stanoví, že pokud LZP EU a EÚLP upravují stejná práva, musí být smysl a jejich obsah vykládán ve světle EÚLP. Zmíněné nicméně nebrání poskytování širší ochrany ze strany LZP EU.¹⁷⁸

Ochranu dítěte doplňuje taktéž článek 24 LZP EU, který upravuje práva dítěte, které má v souladu s tímto ustanovením právo vyjadřovat své názory ve věcech, které se jej dotýkají.¹⁷⁹ K jeho názoru se přihlíží s ohledem na věk a vyspělost dítěte. Pro rodinný život pak má obzvlášť význam odstavec třetí uvedeného ustanovení, který

¹⁷³Článek 6 odst. 1 SEU, který uvádí, že LZP EU má stejnou právní sílu jako Smlouvy. LZP EU nijak nerozšiřuje pravomoci EU vymezené ve Smlouvách.

¹⁷⁴Článek 51 LZP EU.

¹⁷⁵Protokol č. 30 o uplatňování Listiny základních práv EU v Polsku a Spojeném království. Původně se ČR chtěla k tomuto protokolu připojit, ale doposud se tak nestalo. Blíže k problematice „české výjimky z LZP EU“ např. ŠTURMA, P. Lisabonská smlouva a závaznost Listiny základních práv EU pro Českou republiku vzhledem tzv. výjimce (opt-out). *Právní rozhledy*, roč. 18, č. 6/2010; SCHVARZ, J. Protokol o uplatňování Charty základních práv Evropské unie. *Jurisprudence*, č. 2, 2010.

¹⁷⁶Ochrana osobních údajů v EU se věnuje v následující kapitole.

¹⁷⁷V článku 7 LZP EU vysvětlení se uvádí: „*práva zaručená článkem 7 odpovídají právům zaručeným v článku 8 EÚLP. „... „V souladu s článkem 52 odst. 3 ZP EU je smysl a rozsah tohoto práva stejný jako práva uvedeného v odpovídajícím článku EÚLP. Z toho vyplývá, že omezení, která na toto právo mohou být oprávněně uvalena, jsou stejná jako omezení povolená zmíněným článkem 8 EÚLP“.* Vysvětlení k LZP EU 207/C 302/02. Vysvětlení k LZP EU sice nemají právní závaznost, ale i přesto tvoří významný nástroj výkladu LZP EU.

¹⁷⁸Článek 52 odst. 3 LZP EU.

¹⁷⁹Stejně jako článek 12 Úmluvy o právech dítěte.

poskytuje dítěti právo na udržování vztahů s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu s jeho zájmy.¹⁸⁰

Ochrana soukromého a rodinného života je vzhledem k jejímu obecnému zakotvení v LZP EU, předmětem úpravy v rámci sekundární legislativy, například v nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o příslušnosti a uznávání výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (nařízení Brusel II. bis.),¹⁸¹ ve Směrnici o volném pohybu¹⁸² a ve Směrnici o sloučení rodiny.¹⁸³ Ochrana osobních údajů je v současnosti upravena v rámci směrnice č. 95/46/ES. Oblastí ochrany osobních údajů dětí se věnuji podrobněji v kapitole třetí disertační práce.¹⁸⁴

2.4. Ochrana soukromého a rodinného života v porovnávaných zemích

V porovnávaných zemích – v České republice, Itálii a Izraeli je společným znakem, že právo na ochranu soukromého a rodinného života je dětem zaručeno v rámci obecné právní úpravy těchto práv. Rovněž ochrana osobních údajů dětí je převážně předmětem obecné ochrany osobních údajů. Výjimku z tohoto obecného nahlížení na problematiku ochrany osobních údajů představuje Itálie, která věnuje zvláštní pozornost dětem v souvislosti se zveřejňováním osobních údajů dětí ze strany novinářů.¹⁸⁵ Podrobnosti ochrany osobních údajů budou probrány v další části disertační práce, pojednávající o specifických aspektech ochrany osobních údajů dětí v EU.

Záruky pro ochranu výše uvedených práv lze vyvodit už z povinnosti dodržovat mezinárodní závazky, k nimž se státy zavázaly. Tyto prameny zejména z mezinárodních smluv, jež porovnávané země uzavřely, a z jejich členství v mezinárodních

¹⁸⁰Ochrana rodiny v LZP EU je doplněna dále v článku 9 LZP EU, jenž obsahuje právo uzavřít manželství a založit rodinu s odkazem na vnitrostátní právní předpisy, které upravují výkon těchto práv. Rodinný život poté doplňuje rovněž článek 33 LZP EU, který je upraven v rámci práva na rodinný a pracovní život, zejména je potřeba zmínit odstavec druhý tohoto článku, jenž garantuje ochranu spojenou s mateřstvím a rodičovskou dovolenou po narození nebo osvojení dítěte.

¹⁸¹Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti.

¹⁸²Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS.

¹⁸³Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003, o právu na sloučení rodiny.

¹⁸⁴Blíže k problematice ochrany osobních údajů pojednává třetí kapitola.

¹⁸⁵Příloha A italského zákona o ochraně osobních údajů a Carta di Treviso, [online] [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.privacy.it/cartaTV2006.html>.

organizací.¹⁸⁶ Z pohledu zajištění specifické ochrany dítěte je potřeba zdůraznit, že Česká republika, Itálie i Izrael jsou signatáři Úmluvy o právech dítěte.¹⁸⁷ Všechny tři země jsou rovněž členy mezinárodní organizace OECD.¹⁸⁸ Česká republika a Itálie jsou dále členskými státy Rady Evropy a EU.¹⁸⁹

V České republice ochranu práva na soukromí zaručuje na nejvyšší úrovni Listina základních práv a svobod a v Italské republice italská ústava.¹⁹⁰ Ve srovnání s českou a italskou úpravou je v Izraeli zakotvena ochrana soukromí dítěte rovněž v rámci obecné ochrany soukromí, a to v Základním zákoně: lidská důstojnost a svobody, který představuje jeden ze série Základních zákonů v Izraeli.¹⁹¹

V České republice je v ústavní rovině ochrana soukromí nejprve zmíněna v článku 7 odst. 1 LZPS, v němž je garantována ochrana dvou práv „*nedotknutelnost osoby*“ a „*nedotknutelnost soukromí*“, které mohou být omezeny jen v případech stanovených zákonem. Zatímco nedotknutelnost osoby se vztahuje výhradně k fyzické nedotknutelnosti osob, nedotknutelnost soukromí nelze chápat v takto úzkém pojetí, neboť obsahuje ochranu mnoha složek lidského života, které se s ohledem na potřebu soukromí chránit, neustále rozšiřují. Ochrana zaručená v článku 7 odst. 1 LZPS se pochopitelně z použití formulace „*nedotknutelnost osoby a soukromí je zaručena*“ vztahuje rovněž na ochranu fyzické integrity a nejrůznějších složek ochrany soukromí dítěte.¹⁹²

Přímé zakotvení ochrany soukromého a rodinného života, které se rovněž nevztahuje specificky pouze na ochranu dětí, obsahuje článek 10 odst. 2 LZPS, který stanoví, že každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života, čemuž na evropské úrovni odpovídá mnohokrát citovaný článek 8 EÚLP, článek 7 LZE EU a článek 16 Úmluvy o právech dítěte. Stejně jako v těchto právních dokumentech i v české LZPS není definice pojmů soukromý

¹⁸⁶V České republice články 1 odst. 2, 10 a 10a Ústavy ČR. V Italské republice články 10, 11 a 117 italské ústavy.

¹⁸⁷Blíže k tomu podkapitola 2.1. „*Mezinárodně právní ochrana*“.

¹⁸⁸Blíže k tomu podkapitola 3.1. „*Právní zakotvení ochrany osobních údajů dětí*“.

¹⁸⁹Blíže k tomu podkapitola 2.2. „*Standard ochrany v rámci Rady Evropy*“ a podkapitola 2.3. „*Standard ochrany v rámci EU*“.

¹⁹⁰Blíže k tomu KLOKOČKA, V. *Ústavní systémy evropských států*, Praha: Linde, 2006, ISBN: 80-7201-606-7.

¹⁹¹Blíže k tomu SHARFMAN, D. *Living Without a Constitution*, Civil Rights in Israel, M. E. Sharpe, 1993, ISBN: 1-56324-145-5.

¹⁹²Článek 7 odst. 1 LZPS.

a rodinný život obsažena.¹⁹³

V Itálii stejně jako v české úpravě není právo na soukromí v ústavní rovině předmětem zvláštní úpravy. Z jednotlivých ustanovení italské ústavy nicméně vyplývá, že ochrana soukromého a rodinného života se vztahuje rovněž na děti. V tomto smyslu musí být čten článek 2 italské ústavy, který zakotvuje nedotknutelnost práv člověka jako jedince a rovněž při vytváření vztahů s ostatními. Každý má právo na svobodný rozvoj své osobnosti za předpokladu, že tím nezasáhne do práv třetích osob. Následující článek 3 italské ústavy stanoví, že úkolem Italské republiky je odstranit všechny překážky hospodářské a sociální povahy, které jsou způsobilé omezit svobodu rovnosti mezi občany a zabránit plnému rozvoji člověka.¹⁹⁴ Z uvedeného vyplývá, že stát musí zajistit, aby mohlo být právo na ochranu soukromého a rodinného života dítěte respektováno. Rovněž v italské ústavě nenalezneme vysvětlení pojmů soukromý a rodinný život.

Před tím, než se začnu věnovat tomu, kde je v izraelském právním řádu zakotveno právo na ochranu soukromí, považuji za nezbytné nejprve krátce pojednat o základních specifikách tohoto právního řádu. Izraelský právní řád se na rozdíl od právního řádu v České republice a v Itálii, které patří do kontinentálního systému právní kultury, vyznačuje unikátním prolnutím dvou hlavních právních kultur světa – kontinentální a angloamerické právní kultury. Izrael nemá psanou ústavu ve smyslu jediného psaného dokumentu, který by stál na normativním vrcholu před ostatními normativními akty, ale sérii Základních zákonů nazvaných „*Basic Law*“.¹⁹⁵

Přestože Izrael představuje moderní zemi s vysokými standardy v mnoha oblastech, mezi něž patří průmysl, vzdělání, moderní technologie a zdravotnictví, z druhého úhlu pohledu je tradiční zemí, ve které hrají významnou roli náboženské tradice jednotlivých religiózních skupin. Izraelské právo je, proto rovněž ovlivněno do velké míry židovskými, muslimskými, křesťanskými tradicemi a tradicemi Drúzů.¹⁹⁶

¹⁹³Článek 10 odst. 2 LZPS.

¹⁹⁴V článku 3 odst. 1 italské Ústavy je uvedeno: „È dovere e diritto dei genitori mantenere, istruire ed educare i figli, anche se nati fuori del matrimonio.“ Blíže k italské právní úpravě BELLOCCI, M., MAGNANENSI, S., PASSAGLIA, P., RISPOLI, E. Tutela della vita privata: realtà e prospettive costituzionali, *Quaderno predisposto in occasione dell'incontro trilaterale delle Corti costituzionali spagnola, portoghese e italiana*, Lisbona, 1-4, 10, 2006.

¹⁹⁵Blíže k historickým souvislostem, které daly vzniknout izraelskému právnímu systému např. SHAPIRA, A., DeWitt-Arar, Keren, C. Introduction to the Law in Israel, *The Cegla Institute for Comparative and Private International Law*, Faculty of Law, Tel Aviv University, Kluwer Law International, 1995.

¹⁹⁶NAVOT, S. Constitutional Law of Israel, *Kluwer Law International*, 2007, 19 s.

Významné pro izraelské právo je především promítnutí židovských tradic.¹⁹⁷ Specifické rysy jsou obzvláště znát v oblasti rodinného práva, které se dá rozdělit v izraelských podmínkách v zásadě do dvou částí, práva na uzavření manželství a rozvod, které je výlučně upraveno náboženským právem, a na ostatní aspekty rodinného práva jako svěřeni dítěte do péče, adopce atd., které jsou upraveny izraelským (civilním) právem.¹⁹⁸

Ochranu soukromí můžeme nalézt v části 7 (a) Základního zákona: lidská důstojnost a svobody, který zaručuje každému právo na soukromí.¹⁹⁹ Právo na ochranu osobních údajů dětí není v rámci izraelského Základního zákona upraveno zvlášť, ale jako součást obecné ochrany práva na soukromí, stejně jako je tomu v českém a italském právu. Ochrana soukromí je dále zakotvena v zákoně - Protection of Privacy Law (PPL), který poskytuje ochranu práva na soukromí a rovněž ochranu osobních údajů. V článku 2 (10) PPL se stanoví, že za zásah do soukromí je považováno zveřejnění jakékoliv informace, která je způsobilá do něj nepřiměřeně zasáhnout.²⁰⁰

Izraelská úprava nevěnuje zvláštní pozornost specifické ochraně soukromí a osobních údajů dětí, a proto se použije obecná právní úprava, která se vztahuje na všechny nositele práva na soukromí a na všechny subjekty údajů, tj. Základní zákon: lidská důstojnost a svobody a PPL.

Ochrana práva na soukromí a osobních údajů je v Izraeli dále rozvíjena taktéž prostřednictvím soudních rozhodnutí. Jelikož je izraelský právní řád založen na doktríně „*stare decisis*“, budou rozhodnutí Nejvyššího soudu v oblasti ochrany soukromí

¹⁹⁷Ze statistických údajů vyplývá, že v Izraeli převažují Židé. Blíže k tomu: Statistics 2. 2., Population by Religion, Central Bureau of Statistics, 2015, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.cbs.gov.il/reader/shnaton/shnatone_new.htm.

¹⁹⁸Blíže k této problematice YUVAL, M. The Right to Family Life and Civil Marriage Under International Law and its Implementation in the State of Israel, [online], *Boston College International and Comparative Law Review*, volume 28, 12. 1. 2005, [cit. 19. 3. 2017], Dostupné z: <http://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1077&context=iclr>; WESTREICH, A., SHIFMAN, P. A. Civil Legal Framework for Marriage and Divorce in Israel, [online], *The Metzliah Center for Zionist, Jewish, Liberal and Humanist Thought*, Jerusalem, 2013, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.clb.ac.il/uploads/A2013.pdf>.

¹⁹⁹Část 7 (a) Basic Law: Human Dignity and Liberty.

²⁰⁰Ochranu osobních údajů lze naléznout v článku 2 (10) PPL, podle něhož zásah do ochrany soukromí představuje „zveřejnění jakékoliv informace, která se týká intimního života jedince, včetně jeho sexuální historie, zdravotního stavu nebo chování v soukromé sféře“. Protection of Privacy Law, 5741-1981. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Neoficiální anglický překlad dostupný z: <http://www.justice.gov.il/En/Units/ILITA/Documents/ProtectionofPrivacyLaw57411981unofficialtranslationio.pdf>.

a osobních údajů vázat všechny izraelské soudy.²⁰¹ Na závěr je potřeba ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů dětí v Izraeli doplnit, že se tato mnohem více střetává s požadavkem na zajištění bezpečnosti, než v právních řádech členských států EU.

²⁰¹Podle článku 15 Základního zákona – Moc soudní, 5744-1984 stojí izraelský Nejvyšší soud v čele soudní soustavy, a to jak soudů civilních, tak náboženských, rozhoduje jako opravná instituce proti rozhodnutím nižších soudů, ale zároveň rozhoduje jako prvoinstanční soudní orgán. Blíže k této problematice: TAMIR, M. A. Guide to Legal Research in Israel, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.nyulawglobal.org/globalex/israel1.html>.

3. Specifické aspekty ochrany osobních údajů dětí v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií v EU

Ochrana osobních údajů představuje s ohledem na prudký rozvoj moderních komunikačních technologií velmi dynamickou oblast, která se z obecné ochrany soukromí jakožto jejího zdroje postupně emancipovala.

Přestože do práva na ochranu osobních údajů dětí může být nějakým způsobem zasaženo při jakékoliv činnosti dítěte nebo jeho interakci s třetími osobami a subjekty, ochrana dítěti v každé situaci nenáleží.²⁰² Pro určení, zda je dítěti třeba poskytnout patřičnou ochranu, je vždy nezbytné v konkrétním případě určit, zda je zásah do ochrany osobních údajů oprávněný, a kdy již překročil tuto hranici.

Na rozdíl od obecné ochrany osobních údajů zaručené dospělému člověku, ochrana dětí vykazuje určitá specifika, na které je potřeba klást důraz. Děti jsou vystaveny informačním tokům, zejména v on-line prostředí, které byly dříve nemyslitelné. Proto jsou mnohem více ohroženy, než tomu bylo v minulosti.

I když dítě představuje nositele práva na ochranu soukromí a osobních údajů, výkon těchto práv mu, ale s ohledem na jeho věk a rozumové schopnosti, plně od jeho narození nenáleží. V mnohých situacích nemohou děti samy právně jednat a k výkonu svých práv potřebují právní zastoupení.²⁰³ Nicméně status právního zástupce nemůže mít a ani nemá absolutní nebo bezpodmínečnou přednost v každé situaci. Porozumění dítěte, která práva, a jakým způsobem je bude vykonávat, se mění v závislosti na jeho postupném dospívání.²⁰⁴ Do doby, než získá plný výkon práv, zajišťují jejich výkon zákonní zástupci dítěte, nejčastěji rodiče.²⁰⁵

Rodiče při výkonu svých práv a povinností v rámci rodičovské odpovědnosti²⁰⁶

²⁰²Právo na ochranu soukromí nepředstavuje absolutní právo, do něhož by nebylo možné za žádných okolností zasahovat. Blíže k tomu Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 6/2009, Ochrana soukromí při zpracování osobních údajů.

²⁰³Blíže k právnímu postavení dětí HRUŠÁKOVÁ M. *Dítě, rodina, stát (Úvahy nad právním postavením dítěte)*, Brno: Masarykova univerzita, 1993, ISBN 80-210-0694-3.

²⁰⁴DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, s.120-121. ISBN: 90-411-1229-4.

²⁰⁵Nositelé rodičovské odpovědnosti.

²⁰⁶I když se pojem rodičovská odpovědnost může v jednotlivých členských zemích EU lišit, obecně lze shrnout, že obsahuje obvyklou péči o dítě a právo dítě vídat. Tomu koresponduje právo dítěte na to vyrůstat ve vlastní rodině a být vychováváno oběma rodiči. Zejména ustanovení článků 5, 9 a 18 Úmluvy o právech dítěte. Dále pak k rodičovské odpovědnosti na stránkách EU, [online], [cit. 19. 3. 2017], dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-cs.do?clang=cs. Blíže k tomu

musí zejména dbát zájmu dítěte podle článku 3 Úmluvy o právech dítěte a jeho práva vyjádřit svůj názor v záležitostech, které se jej dotýkají ve smyslu článku 12 Úmluvy o právech dítěte.²⁰⁷ Pro efektivní zajištění výkonu práv dítěte by rodiče měli s dítětem zejména probrat jeho postoj k záležitostem, které se jej dotýkají.²⁰⁸

Výbor pro práva dítěte již mnohokrát zdůraznil, že svůj názor jsou schopny vyjádřit i velmi malé děti, byť ne vždy verbálním způsobem. V této souvislosti Výbor pro práva dítěte uvedl, že i „malé děti jsou zvýšeně citlivé ke svému okolí a velmi rychle začínají rozumět tomu, kteří lidé, místa a zvyklosti, tvoří jejich život. Současně tím nabývají povědomí o své vlastní jedinečnosti. I malé děti se rozhodují a rozlišnými způsoby sdělují své pocity, myšlenky a přání, a to dlouho před tím, než jsou schopny je sdělovat prostřednictvím mluveného nebo psaného jazyka“.²⁰⁹ Z vyjádření Výboru práva dítěte vyplývá, že ani dítě nízkého věku by nemělo být, ohledně možnosti vyjádřit svůj názor, opomíjeno. Způsob provedení ve vztahu k zajištění ochrany soukromí a osobních údajů se bude odvíjet od věku dítěte a jeho rozumových schopností pochopit danou situaci. Podle stanoviska pracovní skupiny - WP29²¹⁰ mohou rodiče při zajištění výkonu práva dítěte na soukromí postupovat od konzultace, kdy je s dítětem rozebrán jeho názor a není nezbytně nutné, že rodič nakonec zvolí postup podle dítěte, až po samostatné rozhodnutí dítěte v případě, že je schopné se samo rozhodnout, jak bude s jeho soukromím naloženo.²¹¹

Jelikož ochrana osobních údajů představuje jednu z klíčových oblastí ochrany soukromí dítěte, uvede kapitola třetí do problematiky ochrany osobních údajů dětí a představí její specifické aspekty. Pro celkové pochopení vývoje ochrany osobních údajů bude úvod věnován právnímu zakotvení ochrany osobních údajů. Nezbytnou

např. KRÁLÍČKOVÁ, Z. *Lidskoprávní dimenze českého rodinného práva*, Brno: Masarykova univerzita, 2009, ISBN 978-80-210-5053-2.

²⁰⁷Články 3 a 12 Úmluvy o právech dítěte.

²⁰⁸Stanovisko WP29 č. 2/2009, k ochraně osobních údajů dětí, 11. února 2009, 5 s. Důležitost probrat s dětmi ochranu jejich soukromí zdůrazňuje rovněž PROKEŠ, J. Ochrana osobních dat musí reagovat na nástup internetové doby, [online], *EurActiv*, 2015, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/print-version/interview/josef-prokes-pravidla-pro-ochranu-osobnich-dat-musi-reagovat-na-nastup-internetove-doby-012707>.

²⁰⁹General Comment No. 7 (2005), Implementing child rights in early childhood, Výbor pro práva dítěte, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f7%2fRev.1&Lang=en.

²¹⁰WP29 byla vytvořena na základě směrnice č. 95/46/ES. Jedná se o nezávislý evropský poradní orgán na ochranu dat a soukromí.

²¹¹Stanovisko WP29 č. 2/2009, k ochraně osobních údajů dětí.

součástí této kapitoly jsou nejdůležitější otázky ochrany osobních údajů dětí. Především je rozebrán pojem osobní údaj, právní tituly pro zpracování osobních údajů, souhlas se zpracováním osobních údajů, odvolání souhlasu se zpracováním osobních údajů, podmínky pro zpracování osobních údajů dětí, práva dětí vycházející ze zpracování osobních údajů a prevenční a následné prostředky ochrany dítěte.

3.1. Právní zakotvení ochrany osobních údajů dětí

Ochrana osobních údajů v EU vychází z principů a pravidel vyjádřených již na mezinárodní úrovni. Z tohoto důvodu ve stručnosti budou uvedeny nejzásadnější počiny na půdě mezinárodní organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj – OECD a Rady Evropy.

Principy ochrany osobních údajů byly poprvé vyjádřeny v Pravidlech pro ochranu soukromí a přeshraniční toky osobních údajů²¹² v rámci mezinárodní organizace OECD.²¹³ I když se jednalo pouze o právně nezávazné teze, představuje tento dokument dodnes významný inspirační zdroj pro ochranu osobních údajů nejen v EU.

V sekretariátu OECD se ochranou osobních údajů v současnosti zabývá Výbor pro politiku v oblasti informací, výpočetní techniky a komunikací (ICCP - Information, Computer and Communication Policy) a v jeho rámci Pracovní skupina pro bezpečnost informací a soukromí – WPISP.²¹⁴

OECD se věnuje v souvislosti s ochranou soukromí dětí ochraně jejich osobních údajů rovněž v online prostředí. K tomuto tématu vydává nejrůznější příručky a doporučení.²¹⁵ V červnu 2007 OECD přijala doporučení o potřebě přeshraniční spolupráce při prosazování zákonů na ochranu osobních údajů a vytvoření neformální

²¹²*Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data*. V roce 2013 byla tato pravidla upravena s ohledem na požadavky moderních technologií, [online], [cit. 19. 3. 2017], informace jsou dostupné z: <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/privacy.htm>.

²¹³OECD, [cit. 19. 3. 2017], informace jsou dostupné z: <http://www.oecd.org/>. Členskými státy OECD jsou rovněž Česká republika, Itálie a Izrael, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/membersandpartners/list-oecd-member-countries.htm>.

²¹⁴Working Party on Information Security and Privacy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Další informace o OECD jsou dostupné z: <http://www.oecd.org/internet/ieconomy/whatistheoecdworkingpartyoninformationsecurityandprivacywpisp.htm>. V ČR jsou informace o spolupráci OECD s ČR obsaženy na stránkách MV. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/oecd-345553.aspx>.

²¹⁵Recommendation of the OECD Council, The Protection of Children online, [online], OECD, 2012, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.oecd.org/sti/ieconomy/childrenonline_with_cover.pdf.

sítě Global Privacy Enforcement Network (GPEN).²¹⁶

Další zásadní dokument na úseku ochrany osobních údajů představuje Úmluva č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, která byla přijata na půdě Rady Evropy dne 28. ledna 1981.²¹⁷ Tato úmluva myšlenkově vychází z principů ochrany soukromí, zakotvených zejména v článku 8 EÚLP a výše uvedených Pravidel ochrany soukromí a přeshraničním toku osobních údajů.²¹⁸

Úmluva č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, se stala prvním právně závazným mezinárodním nástrojem, který upravoval problematiku ochrany osobních údajů v Evropě. Představuje proto významný vzor pro regulaci ochrany osobních údajů v právních rádech všech členských států Rady Evropy a nejen jich. Úmluva totiž umožňuje členství i nečlenským státům Rady Evropy, včetně mimoevropských států.²¹⁹ Účelem této široké možnosti k úmluvě přistoupit, je snaha docílit jednoho z jejích základních cílů, který představuje zabezpečení toku osobních údajů mezi státy. V současné době naprostá většina všech evropských států tuto úmluvu ratifikovala, nebo alespoň podepsala.²²⁰

Hlavní význam úmluvy spočívá ve formulování základních zásad ochrany osobních údajů, vymezení pojmů, principů a budoucích cílů, k nimž by ochrana osobních údajů měla směřovat. Přestože se tato úmluva vztahuje pouze na automatizované zpracování osobních údajů, je možné v souladu s jejím článkem 3 odst. 2 písm. c) tuto úpravu rozšířit i na zpracování, které se neděje automatizovaně.²²¹

²¹⁶Rovněž Izrael je členem této neformální sítě. Global Privacy Enforcement Network, [online], [cit. 19. 3. 2017], dostupné z: https://www.privacyenforcement.net/about_the_network.

²¹⁷Úmluva Rady Evropy č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat. Česká republika a Itálie jsou signatáři. Izrael není signatářskou zemí. Seznam signatářů, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=108&CM=1&DF=&CL=ENG>.

²¹⁸Internetové stránky Úřadu pro ochranu osobních údajů, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.uoou.cz/rada-evropy/ds-1797/p1=1895&archiv=1>.

²¹⁹Článek 23 Úmluvy č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat.

²²⁰Na přijetí Úmluvy č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat reagovala bezprostředně EU (tehdy ES), která přijala Doporučení Komise ze dne 29. července 1981 o Úmluvě Rady Evropy o ochraně osob při automatizovaném zpracování osobních údajů (81/679/EHS), (31981H0679), kterým doporučila všem členským státům, aby ještě v roce 1981 tuto Úmluvu podepsaly a do roku 1982 ji ratifikovaly.

²²¹ČR ratifikovala Dodatkový protokol k Úmluvě dne 24. září 2003. Česká republika deklarovala: „*The Czech Republic declares that, according to Article 3, sub-paragraph 2.c, of the Convention, it will also apply this Convention to personal data files which are not processed automatically.*“ Itálie deklarovala: „*Italy declares, with regard to Article 3, paragraph 2, sub-paragraph c, of the Convention, that it will also apply the Convention to data classified without the aid of electronic or automatic processing.*“ Full

V rámci mezinárodní organizace Rady Evropy je ochrana osobních údajů rovněž předmětem úpravy v mnoha doporučeních, která i když nejsou právně závazná, reagují díky rychlému způsobu přijetí lépe na aktuální problémy v oblasti ochrany osobních údajů. Jedná se například o doporučení č. 5 z roku 1999 týkající se ochrany soukromí na internetu, které obsahuje obecné zásady ochrany soukromí na internetu s ohledem na rozvoj nových technologií. Dále varuje před tzv. elektronickými stopami, které uživatelé zanechávají při každém vstupu na jakoukoli internetovou stránku, a které mohou vést k jejich profilování. V doporučení č. 4 z roku 2012 lze sledovat rady pro chování na sociálních sítích.²²²

3.1.1. Ochrana osobních údajů v EU

Ochrana osobních údajů se v právu EU nejprve začala objevovat v rozhodovací činnosti SDEU jako součást obecných zásad právních.²²³ V historicky prvním rozhodnutí, pan Stauder brojil proti způsobu distribuce másla pro sociálně potřebné, který považoval vzhledem k zpřístupnění svých osobních údajů za dehonestující.²²⁴

Kromě obecných zásad právních je ochrana osobních údajů obsažena v rámci primárního práva především v LZP EU.²²⁵ Po vzoru článku 8 EÚLP, článek 7 LZP EU zakotvuje obecnou ochranu soukromého života, rodinného života, obydlí a komunikace.²²⁶ V následujícím článku 8 LZP EU je zaručeno každému právo na ochranu osobních údajů.²²⁷ Osobní údaje musí být v souladu s tímto ustanovením

list: Reservations and Declarations for Treaty No. 108 - Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, Status as of 21/07/2016, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108/declarations?p_auth=krsvjBEw.

²²²Doporučení Rady Evropy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/Legal_instruments_en.asp.

²²³Z článku 263 a 264 SFEU vyplývá, že sekundární právní akt může být prohlášen za neplatný také z důvodu rozporu s obecnou zásadou právní, tzv. revizní princip obecných zásad právních. Sekundární právní normy musí být tudíž s obecnými zásadami právními v souladu. Blíže k tomu TESAURO, G. *Diritto dell'Unione Europea*, 6. edizione, CEDAM, 2010, ISBN: 978-88-13-31534-4.

²²⁴Rozhodnutí se týkalo prodeje kupónového másla. Lístky byly přístupné v obchodě, kde se mohl kdokoliv seznámit s tím, že je pan Stauder sociálně potřebný. Rozhodnutí SDEU C-29/69, *Stauder proti městu Ulm*.

²²⁵LZP EU je podle článku 6 odst. 1 SEU součástí primárního práva a má tudíž stejnou právní sílu jako SFEU a SFEU.

²²⁶Vztah mezi LZP EU a EÚLP upravuje článek 52 odst. 3 LZP EU, který stanoví, že pokud LZP EU a EÚLP upravují stejná práva, je jejich smysl a obsah podle LZP EU stejný jako podle EÚLP. To však nebrání tomu, aby LZP EU poskytovala ochranu v širším rozsahu. Blíže k tomu např. ČERNÁ, D. Standard lidských práv v Evropě – Srovnání Evropské úmluvy a Charty základních práv Evropské unie, *Právník*, č. 4, 2008.

²²⁷Článek 8 odst. 1 LZP EU.

zpracovány korektně, k přesně stanoveným účelům a na základě souhlasu nebo jiného oprávněného důvodu stanoveného zákonem.²²⁸

Oblast ochrany osobních údajů v primárním právu můžeme dále nalézt v článku 16 SFEU, který zaručuje každému právo na ochranu osobních údajů. V souladu s tímto ustanovením Evropský parlament a Rada přijmou řádným legislativním postupem pravidla o ochraně fyzických osob při zpracovávání osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty EU a členskými státy, pokud vykonávají činnosti spadající do oblasti působnosti práva EU, a pravidla o volném pohybu těchto údajů.²²⁹ V současné době jsou tato pravidla upravena v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 45/2001, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány a institucemi Společenství a o volném pohybu těchto údajů.²³⁰

Nejdůležitější sekundární předpis, který se věnuje ochraně osobních údajů, představuje směrnice č. 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.²³¹ Cílem této směrnice je konkretizovat zásady a práva na soukromí vyjádřené již v Úmluvě č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, a dále je rozšířit.²³²

Směrnice č. 95/46/ES byla v českém právním prostředí promítnuta do zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů. V Itálii je ochrana osobních údajů upravena v legislativním dekretu ze dne 30. června 2003, č. 196 „*Codice della privacy*“.²³³

Vzhledem k tomu, že směrnice č. 95/46/ES vznikla v době, v níž nebylo využíváno moderních technologií v takovém měřítku jako dnes, na půdě EU se dlouhodobě diskutovalo o potřebě přijmout novou právní úpravu. Volbu takového

²²⁸Článek 8 odst. 2 LZZ EU.

²²⁹V článku 16 odst. 2 SFEU je výslovně stanoveno, že pravidly přijatými na základě tohoto článku nejsou dotčena zvláštní pravidla uvedená v článku 39 SEU.

²³⁰Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 45/2001 ze dne 18. prosince 2000, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány a institucemi Společenství a o volném pohybu těchto údajů.

²³¹Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

²³²V roce 1995 bylo tehdejších 15 států EU smluvními stranami Úmluvy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, vylučoval přijetí odlišných pravidel ochrany. Blíže k tomu: Příručka evropského práva v oblasti ochrany osobních údajů, Agentura Evropské Unie pro základní práva 2014, Rada Evropy 2014, [online], 18 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-handbook-data-protection-cs.pdf>.

²³³Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů; Codice in materia di protezione dei dati personali, Decreto legislativo 30 giugno 2003, n. 196.

řešení zdůvodňovala snaha přizpůsobit nebo spíše přiblížit evropskou úpravu realitě existujících moderních komunikačních prostředků.²³⁴

V červnu 2015 byl za lotyšského předsednictví schválen tzv. obecný přístup k nařízení o ochraně osobních údajů. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů vstoupilo v platnost dne 24. května 2016. Podle článku 99 GDPR se použije od 25. května 2018.²³⁵ V důsledku toho bude stávající směrnice č. 95/46/ES nahrazena novým nařízením, které bude od výše uvedeného data přímo aplikovatelné na území všech členských států EU. S ohledem na blížící se přímou aplikovatelnost nového nařízení lze v oblasti ochrany osobních údajů v České republice a Itálii brzy očekávat velké legislativní změny.²³⁶

Přestože nové nařízení přinese mnoho změn, sleduje rovněž zásady zpracování osobních údajů vyjádřené již ve směrnici č. 95/46/ES. Uvedené potvrzuje ustanovení bodu 9 preambule GDPR, který stanoví, že základní cíle a zásady stávající směrnice č. 95/46/ES, tedy zajišťovat ochranu základních práv a svobod fyzických osob, zejména jejich soukromí se zpracováním osobních údajů, budou nadále platit.²³⁷

Jednu z nejdůležitějších změn, kterou GDPR z hlediska ochrany osobních údajů v kontextu moderních technologií přináší, je technická neutralita. Pomocí zakotvení technické neutrality má GDPR mnohem lépe reagovat na budoucí technologický pokrok.²³⁸ Moderním technologiím se GDPR věnuje již nyní na mnoha svých místech, včetně své preambule, o níž je obecně přijímán názor, že se jedná o interpretační vodítko.²³⁹

²³⁴Zvolený formát nařízení pro oblast ochrany osobních údajů byl často terčem kritiky. Blíže např. KOUKAL, P. ZÁHOŘOVÁ, E. Návrh obecného nařízení Evropské unie o ochraně osobních údajů aneb „sušenky“ jako osobní údaj, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/navrh-obecneho-narizeni-evropske-unie-o-ochrane-osobnich-udaju-aneb-susenky-jako-osobni-udaj-92152.html>, [cit. 19. 3. 2017]; CONSOLI, M. Privacy, le regole della Ue ridisegnano la tecnologia. Quali gadget rischiano di essere banditi?, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/tecnologic/2016-05-09/privacy-regole-ue-ridisegnano-tecnologia--094507.shtml?uuiid=ADpun7>.

²³⁵Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2016/677 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

²³⁶V reakci na GDPR připravuje nový zákon o ochraně osobních údajů, jehož gestorem je MV.

²³⁷Bod 9 preambule GDPR. Blíže k problematice MAŠTALKA, J. Nové nařízení EU o ochraně osobních údajů a některé záležitosti spojené s jeho aplikací v ČR, *Právní rozhledy* 21/2016. Beck-online.

²³⁸Bod 15 preambule GDPR stanoví: „S cílem zabránit vzniku vážného rizika obcházení by ochrana fyzických osob měla být technicky neutrální a nezávislá na použitých technologiích...“.

²³⁹Výkladový charakter preambule dokládá SEU, SFEU a rovněž judikatura SDEU. Například bod 2 preambule SEU zní: „Inspirující se evropským kulturním, náboženským...“ Blíže k této problematice

Na rozdíl od směrnice č. 95/46/ES, která neobsahuje žádné ustanovení, které by se výslovně zabývalo jejich specifickou ochranou, GDPR věnuje dětem zvýšenou pozornost. Právní nástroje, které stávající směrnice č. 95/46/ES zakotvuje, se vztahují na všechny fyzické osoby, které představují subjekty osobních údajů.²⁴⁰

GDPR se zabývá specifickou ochranou dětí již ve své preambuli. Podle bodu 38 preambule GDPR děti zasluhují zvláštní ochranu osobních údajů, protože si mohou méně uvědomovat rizika, důsledky a záruky svých práv v souvislosti se zpracováním osobních údajů. Uvedené ustanovení klade zvláštní důraz na ochranu osobních údajů dětí pro účely marketingu a vytváření osobnostních i uživatelských profilů a shromažďování osobních údajů dětí při využívání služeb nabízených přímo dětem.²⁴¹ Podrobně se klíčovým změnám, které GDPR ve vztahu k dětem přináší, věnuje tato kapitola níže.

Ve zvláštní části disertační práce je pracováno rovněž s dalšími sekundárními prameny práva EU, které mají zásadní význam pro ochranu soukromí a osobních údajů dětí v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií. V souvislosti s ochranou soukromí dětských obětí trestných činů bude věnována pozornost směrnici č. 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu, a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV.²⁴² V rámci moderních komunikačních technologií bude věnována pozornost zejména směrnici o elektronickém obchodu.²⁴³

3.1.2. Aplikovatelnost právní úpravy

Vzhledem k tomu, že k nepřiměřenému zásahu může dojít kdekoli v kyberprostoru, představuje ochrana dětí v on-line prostředí jednu z oblastí, které je potřeba věnovat zvýšenou pozornost. Na rozdíl od tradičních komunikačních technologií, přináší prostředí internetu pro ochranu dětí více otázek než odpovědí. Děti, které využívají internet, se pohybují ve virtuálním prostředí, které se nedá vymezit státními hranicemi, neboť se jedná o místo bez vnitřních hranic. Státy tak v prostředí

např. TICHÝ, L., RAINER, A., SVOBODA, P., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R. *Evropské právo*, vyd. 3, C. H. Beck, 2013, ISBN: 978-80-7179-430-1.

²⁴⁰Stanovisko WP29 č. 2/2009, k ochraně osobních údajů dětí, 7 s.

²⁴¹Bod 38 preambule GDPR.

²⁴²Směrnice č. 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV.

²⁴³Směrnice o elektronickém obchodu.

internetu naráží na neschopnost v tradičních prostorových hranicích své jurisdikce vnitrostátní právo efektivně vynucovat.²⁴⁴

Pro zajištění efektivní ochrany osobních údajů je zásadní určit právní řád, jenž se bude v konkrétním případě zásahu do práva dítěte aplikovat. Dítě potřebuje k zajištění svého práva na soukromí a ochranu osobních údajů nejen dosáhnout vydání rozhodnutí o tom, že jeho právo bylo porušeno, ale rovněž, aby vnitrostátní orgán státu, u něhož o svou obranu usiluje, měl prostředky k tomu, jak toto rozhodnutí vymoci.

Vzhledem k tomu, že se mohou subjekty, které porušují právo dítěte na jeho ochranu osobních údajů a soukromí, nacházet v jiném státě než v prostoru EU, nebude možné vyloučit použití zahraničního práva.²⁴⁵ Konkrétní rozhodné právo mohou určit rovněž kolizní normy.²⁴⁶ K tomu Matejka vyjadřuje názor, že státy jsou obvykle schopny vymezit kolizní a procesní normy, ale již v menší míře hmotné právo, které se bude aplikovat. Tím je rovněž na úseku ochrany osobních údajů dána důležitost mezinárodního práva.²⁴⁷

V současnosti národní autority ochrany osobních údajů v EU budou jen velmi těžko vykonávat dozor nad správcem osobních údajů, který nemá sídlo ani pobočku na území některého z členských států EU, neboť k tomu nemají potřebné donucovací mechanismy. Navíc navzdory tomu, že vnitrostátní právní úprava v členských státech EU vychází ze směrnice č. 95/46/ES, často nalézáme napříč členskými státy EU odlišnosti.

Cílem GDPR je reagovat na odlišnosti právních úprav v členských státech EU a zajistit jednotnou právní úpravu ochrany soukromí a jeho vymáhání. GDPR přináší klíčovou změnu v podobě univerzální místní příslušnosti, podle níž se GDPR má vztahovat na zpracování osobních údajů v souvislosti s činnostmi provozovny správce nebo zpracovatele v EU bez ohledu na to, zda zpracování probíhá v EU či mimo ni.²⁴⁸

V souladu s bodem 22 preambule GDPR provozovna předpokládá účinný a skutečný výkon činnosti prostřednictvím stálého zařízení. Právní forma této

²⁴⁴POLČÁK, R. *Právo na internetu*, Computer Press, a. s., 2007, 4 s. ISBN: 978-80-251-1777-4.

²⁴⁵MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, s. 162-163. ISBN: 978-80-904248-7-6.

²⁴⁶V rámci EU lze zmínit především nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) a nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 864/2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

²⁴⁷MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, 163 s. ISBN: 978-80-904248-7-6.

²⁴⁸Článek 3 odst. 1 GDPR.

provozovny, ať už jde o pobočku, dceřinou společnost s právní subjektivitou, není podle GDPR rozhodujícím faktorem.²⁴⁹ GDPR se bude vztahovat taktéž na firmy v EU neusazené, budou-li zpracovávat osobní údaje fyzických osob, které se nacházejí v EU. Typicky půjde o nabízení zboží a služeb v členských státech a monitoring chování, pokud k němu bude docházet v rámci EU.²⁵⁰

GDPR pamatuje rovněž na situace, kdy společnosti nebudou mít sídlo ani provozovnu na území EU. Podle článku 27 GDPR správce nebo zpracovatel, který není usazen v EU, musí stanovit pro zpracování osobních údajů subjektů údajů, kteří se nacházejí v EU, zástupce.²⁵¹ Přitom jmenováním zástupce se správce nebo zpracovatel nezabývá primární odpovědnosti postupovat podle GDPR. Povinnost stanovit si zástupce nedopadá na všechny správce nebo zpracovatele. GDPR nedopadá na ty správce a zpracovatele, kteří provádí příležitostné zpracování, zpracování, které nezahrnuje ve velkém měřítku zpracování zvláštních kategorií údajů a rozsudků v trestních věcech, nebo je u zpracování nepravděpodobné, že by s ohledem na svou povahu, kontext, rozsah a účely, představovalo riziko pro práva a svobody fyzických osob.²⁵²

I když pro situace, kdy není správce nebo zpracovatel usazen na území EU upravuje GDPR institut zástupce, není zcela zřejmé, jak tento požadavek bude fungovat v praxi.

Ambice široké místní příslušnosti podle GDPR bude nadále narážet v některých jurisdikcích. Mimo evropský kontinent nebude pro členské státy EU jednoduché vymahatelnosti rozhodnutí dosáhnout ani v budoucnosti. Pokud se například servery poskytovatele mobilní aplikace budou nacházet v jurisdikci státu, s nímž nebyla uzavřena žádná mezinárodní dohoda ve vztahu ke zpracování osobních údajů, nebude možné na správce osobních údajů podle GDPR dosáhnout.²⁵³

²⁴⁹Bod 22 preambule GDPR.

²⁵⁰Článek 3 odst. 2 GDPR. Ve vztahu k profilování GDPR výslovně odkazuje na sledování subjektu osobních údajů na internetu v bodě 24 preambule GDPR

²⁵¹Článek 27 GDPR.

²⁵²Článek 27 odst. 2 písm. a) GDPR.

²⁵³Evropská komise se může snažit v takových případech dosáhnout ochrany osobních údajů prostřednictvím uzavření dohody se třetím státem.

3. 2. Informační a vzdělávací aktivity a projekty v oblasti ochrany osobních údajů dětí

Kromě výše uvedených právních dokumentů se EU zabývá ochranou osobních údajů dětí v rámci různých projektů, stanovisek a strategií, které hrají důležitou roli z hlediska prevence nepřiměřených zásahů do ochrany osobních údajů dětí. Obsahují zejména návody pro děti, rodiče, další osoby, soukromé společnosti a státní instituce jak mají pro zajištění ochrany osobních údajů postupovat.

Z obecného pohledu se EU při své činnosti zabývá například ochranou osobních údajů při zpracování ze strany obchodních společností, školských zařízení, zdravotnických zařízení atd.²⁵⁴ Věnuje se ovšem také specifické ochraně v kontextu moderních komunikačních technologií, například při používání mobilních zařízení.²⁵⁵

Ochrana osobních údajů v EU nechybí organizační zajištění. Významnou roli z tohoto hlediska hraje především Evropská komise. Ochrana osobních údajů je v Evropské komisi organizačně zařazena pod Generální ředitelství Spravedlnost, Ředitelství C - Základní práva a unijní občanství.²⁵⁶

Jedním z nejvýznamnějších počínů je vydání Evropské strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem. Tato strategie je založena na čtyřech pilířích, mezi něž patří kvalitní on-line obsah pro děti, zvyšování informovanosti a posilování postavení dětí, vytváření bezpečného on-line prostředí pro děti, boj proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí. Prostřednictvím strategie si Evropská komise klade za cíl naplnit jednotlivé pilíře a návody pro zajištění bezpečnosti dětí v on-line prostředí.²⁵⁷

Prvním pilířem chce Evropská komise dosáhnout kvalitního on-line obsahu pro děti. Pro naplnění tohoto cíle organizovala například soutěž pro nejlepší webové stránky pro děti. Do této soutěže se mohly přihlásit děti, ale i profesionálové

²⁵⁴Především se jedná o činnost WP29, která vydává rovněž stanoviska týkající se ochrany soukromí a osobních údajů dětí.

²⁵⁵European Legal Framework for Safer Mobile Use by Younger Teenagers and Children, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.gsma.com/gsmaeurope/wp-content/uploads/2012/04/saferchildren.pdf>.

²⁵⁶Organizační začlenění ochrany osobních údajů v rámci Evropské unie, [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů, [cit. 19. 5. 2017]. Informace jsou dostupné z: <https://www.uoou.cz/organizacni-zacleneni-ochrany-osobnich-udaju-v-ramci-evropske-unie/ds-1769/p1=1769>

²⁵⁷Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem, COM (2012). [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52012DC0196>.

s webovými stránkami, vzdělávacími videi, hrami, blogy atd., které podporují dítě v jeho bezpečném chování na internetu. Přestože již byla soutěž ukončena, internetové stránky soutěže jsou stále aktivní. Na internetových stránkách soutěže se rodiče mohou stále inspirovat, jaké internetové stránky jsou pro děti považovány za vhodné.²⁵⁸

Druhý pilíř Evropské strategie se soustředí na zvyšování informovanosti. Evropská komise se v něm zaměřuje nejen na internetovou výuku dětí, ale rovněž na různé programy a semináře určené pro rodiče a učitele. Cílem je tudíž vzájemná spolupráce při vedení dětí k tomu, jak by měly přistupovat k využívání moderních komunikačních technologií. Evropská komise zároveň v prvním pilíři doplnila, že v posilování informovanosti veřejnosti o problémech spojených s užíváním internetu, je třeba podporovat spolupráci veřejného a soukromého sektoru.

K posílení informovanosti počítá Evropská strategie se založením národních center bezpečnějšího internetu a se zřízením poradních telefonních linek určených dětem a rodičům.²⁵⁹ V České republice bylo vytvořeno za tímto účelem Národní centrum bezpečnějšího internetu (NCBI),²⁶⁰ které nabízí řadu výukových pomůcek, metodik a návodů pro zajištění bezpečnějšího fungování dětí v on-line prostředí. Pořádá rovněž semináře určené pro školy, rodiče a pedagogy.²⁶¹ V Itálii národní centrum bezpečného internetu představuje Safer Internet Center Italy (SIC – Italia),²⁶² které spolupracuje při ochraně soukromí dětí a jejich bezpečnosti na internetu s italským ombudsmanem pro dětská práva,²⁶³ s mezinárodní organizací Safe the Children²⁶⁴ a horkou linkou pro děti Telefono Azzuro.²⁶⁵

Evropské komisi je na úseku ochrany osobních údajů nápomocen nezávislý

²⁵⁸Soutěž nejlepších webových stránek pro děti, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Informace o soutěži jsou dostupné z: <http://www.bestcontentaward.eu/home>.

²⁵⁹Bod 2.2. Stepping up awareness and empowerment, Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem, COM (2012), 8 s.

²⁶⁰Národní centrum bezpečnějšího internetu, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ncbi.cz/>. Národní centrum bezpečnějšího internetu organizuje řadu projektů. Nejvýznamnějším projektem je Saferinternet.cz, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.saferinternet.cz/>.

²⁶¹Rubrika vzdělávání, metodické materiály. Bližší informace na internetových stránkách Safer internet, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.saferinternet.cz/vzdelavani/metodicke-materialy>.

²⁶²Safer Internet Center Italy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteinfanzia.org/safer-internet-centre-italia>.

²⁶³L'Autorità Garante per l'Infanzia e l'Adolescenza.

²⁶⁴Safe the Children v Itálii, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Informace jsou dostupné z: <http://www.savethechildren.it/>.

²⁶⁵Horká linka pro děti Telefono Azzuro, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.azzurro.it/>.

poradní orgán, který představuje pracovní skupina pro ochranu údajů - WP29.²⁶⁶ Tato pracovní skupina svými stanovisky upřesňuje požadavky vyplývající z práva EU, případně reaguje na chystaná opatření, přípravu nových dokumentů atd. s významným dopadem do soukromí a ochrany osobních údajů jednotlivců.²⁶⁷ Přestože se nejedná o právně závazné dokumenty, mají nepochybně velkou váhu v oblasti osobních údajů dětí a zajišťování jejich ochrany.²⁶⁸

Výkladovou činnost WP29 je důležité zmínit rovněž v souvislosti s GDPR, neboť tato pracovní skupina vydala již několik výkladových pokynů, které se vztahují k výkladu práva na portabilitu, k pověřencům ochrany osobních údajů, k problematice určování vedoucího dozorového úřadu v případě přeshraničního zpracování osobních údajů a posouzení vlivů na ochranu osobních údajů.²⁶⁹

Pracovní skupina WP29 bude nahrazena novým nezávislým orgánem „*European Data Privacy Board*“ (EDPB).²⁷⁰ Nově vytvořeným orgánem má být docíleno jednotného uplatňování GDPR v prostoru EU. Tento orgán by měl poskytovat poradenství Evropské komisi, zejména ohledně úrovně ochrany osobních údajů ve třetích zemích nebo mezinárodních organizacích, a podporovat spolupráci dozorových orgánů v celé EU.²⁷¹

Při uvedení organizačního začlenění ochrany osobních údajů v rámci EU není možné opomenout Evropského inspektora ochrany osobních údajů – EDPS. Tento plní funkci nezávislého kontrolního orgánu, který dohlíží na zpracování osobních údajů evropských občanů v rámci činnosti orgánů a institucí EU.²⁷² Evropský inspektor ochrany osobních údajů se taktéž při své činnosti zabývá specifickou ochranou dětí.

²⁶⁶WP29 představuje orgán Evropské komise s poradním a nezávislým statutem pro ochranu údajů a soukromí. Tento orgán je složen ze zástupců vnitrostátních orgánů pro ochranu údajů, Evropského inspektora ochrany osobních údajů a Evropské komise. Dokumenty WP29 mají charakter doporučení.

²⁶⁷Stanoviska WP29 jsou dostupná z: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/index_en.htm.

²⁶⁸WP29 vydala doporučení a zásady k ochraně osobních údajů dětí například v následujících stanoviscích: Stanovisko č. 2/2009 k ochraně osobních údajů dětí, Stanovisko č. 3/2003 ke kodexu chování FEDMA (Federace evropského přímého marketingu, Stanovisko č. 5/2005 ke geolokalizaci, Stanovisko č. 3/2007 k vizům a biometrickým údajům, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/index_en.htm.

²⁶⁹Tato stanoviska WP29 jsou dostupná z: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=50083.

²⁷⁰Nový orgán bude mít právní subjektivitu.

²⁷¹Bod 139 preambule GDPR.

²⁷²Blíže k Evropskému inspektorovi ochrany údajů – internetové stránky Evropského inspektora ochrany osobních údajů, [online], [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: https://edps.europa.eu/about-edps_en. Stanoviska Evropského inspektora ochrany osobních údajů jsou dostupná z: https://edps.europa.eu/data-protection/our-work/our-work-by-type/opinions-prior-check_en.

Za zmínku stojí například stanovisko k výše rozebrané Evropské strategii pro internet lépe uzpůsobený dětem.²⁷³

V rámci EU se ochraně dětí a jejich osobních údajů věnuje také Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA), která poskytuje nezávislé odborné poradenství, kterého mohou využít vnitrostátní i unijní orgány s rozhodovací pravomocí.²⁷⁴

FRA vydala Příručku evropského práva v oblasti práv dítěte, která obsahuje rovněž stručnou kapitolu nazvanou „*Děti a ochrana osobních údajů*“.²⁷⁵ V této kapitole se příručka věnuje právnímu zakotvení ochrany osobních údajů dětí v rámci práva EU.

Přestože se tato příručka zabývá ochranou osobních údajů dětí okrajovým způsobem, za uvedení nepochybně stojí vyjádření FRA k institutu udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů dětí. K souhlasu uvádí, že postup vstřícný k dětem by měl zahrnovat zohlednění postupně se vyvíjejících schopností dítěte. První stupeň spočívá v dotázání dítěte jeho zákonným zástupcem před poskytnutím souhlasu, dalším současný souhlas dítěte a jeho zákonného zástupce. Posledním stupněm je výhradní poskytnuté souhlasu ze strany dospívajícího.²⁷⁶

FRA dále vydala společně s Radou Evropy a Kanceláří Evropského soudu pro lidská práva Příručku evropského práva v oblasti ochrany osobních údajů.²⁷⁷ Zmíněná příručka se věnuje obecné ochraně osobních údajů. Obdobně jako výše uvedená příručka obsahuje některé úvahy ve vztahu k potřebě zajistit speciální ochranu osobních údajů dětí. Ve vztahu k plnění informační povinnosti správce osobních údajů

²⁷³Opinion of the European Data Protection Supervisor, on the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - "European Strategy for a Better Internet for Children". [online], [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/12-07-17_better_internet_children_en_0.pdf.

²⁷⁴Agentura FRA je nezávislým subjektem EU financovaným z rozpočtu EU. Blíže k Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA), internetové stránky FRA. [online], [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: <http://fra.europa.eu/en/about-fra>.

²⁷⁵Příručka se rovněž zabývá rozbořením otázek spojených s osobní identitou dítěte (právem na jméno, právem znát svůj původ) a dále ochraně rodinného života dítěte. Z tohoto pohledu se příručka soustředí například na právo dítěte být vychováváno oběma rodiči, právo udržovat styk s oběma rodiči a rovněž popisuje problematické aspekty mezinárodních rodičovských únosů dětí. Příručka evropského práva v oblasti práv dítěte, Agentura Evropské unie pro základní práva a Rada Evropy, [online], 2015, [cit. 19. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_rights_child_CES.pdf.

²⁷⁶Kapitola 10.2 „*Děti a ochrana osobních údajů*“. Příručka evropského práva v oblasti práv dítěte, Agentura Evropské unie pro základní práva a Rada Evropy, [online], 2015, [cit. 19. 5. 2017]. 188 s. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_rights_child_CES.pdf.

²⁷⁷Příručka evropského práva v oblasti ochrany osobních údajů, Agentura Evropské unie pro základní práva, 2014, Rada Evropy, 2014, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/handbook-european-data-protection-law>.

vysvětluje, že informace musí být formulovány takovým způsobem, který je vhodný pro daného příjemce informací. S ohledem na to by tento způsob měl sledovat potřeby předpokládaných příjemců, tj. zda předpokládanými příjemci informací jsou například dospělí nebo děti, široká veřejnost nebo zástupci vědecké obce.²⁷⁸

FRA se podílí na osvětě v oblasti ochrany osobních údajů dětí rovněž v rámci svých dalších činností. V této souvislosti je možné uvést např. Fundamental Rights Forum – Digital Age, který organizovala ve Vídni v červnu 2016.²⁷⁹ Program „*Digital Age*“ se zaměřil na stále rostoucí využívání moderních technologií. Osobní údaje prostřednictvím moderních technologií zpracovány v gigantickém měřítku ze strany soukromého i veřejného sektoru. Konference se zaměřila na hledání řešení rizik spojených s tímto rozsáhlým sběrem osobních údajů a na netransparentní a svévolné využívání moderních technologií. Předmětem diskuze byly zejména otázky vztahující se k tomu, jak může být v dnešním digitálním věku chráněna důstojnost, soukromý život a osobní údaje. Pozornost byla věnována taktéž ochraně dětí na internetu (zejména využívání sociálních sítí).²⁸⁰

Pro doplnění je potřeba uvést, že ochrana osobních údajů je vnímána jako vysoce aktuální téma rovněž na mezinárodní a vnitrostátní úrovni. Nejrozličnější pomůcky můžeme nalézt také v činnosti OECD a národních autorit ochrany osobních údajů, dalších vnitrostátních orgánů a neziskových organizací. OECD vydala doporučení, vztahující se k ochraně dětí v on-line prostředí, které reaguje zejména na problematiku profilování dětských uživatelů.²⁸¹

Na aktivní činnost národních autorit ve vztahu k ochraně dětí výslovně upozorňuje GDPR v článku 57 odst. 1 písm. b) GDPR, který stanoví, že zvláštní pozornost mají národní aktivity věnovat akcím, které jsou určeny speciálně pro děti.²⁸²

Ve všech porovnávaných zemích v oblasti ochrany osobních údajů působí úřady

²⁷⁸Příručka evropského práva v oblasti ochrany osobních údajů, Agentura Evropské unie pro základní práva, 2014, Rada Evropy, 2014, [online], [cit. 19. 3. 2017], 92 s. Dostupné z: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/handbook-european-data-protection-law>

²⁷⁹Fundamental Rights Forum – Digital Age. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.fundamentalrightsforum.eu/en/frf/home>.

²⁸⁰Informace jsou dostupné na internetových stránkách Fundamental Rights Forum – Digital Age. Na těchto stránkách lze nalézt rovněž krátké doprovodné video k problematice „*Digital Age*“. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.fundamentalrightsforum.eu/en/frf/home>.

²⁸¹OECD vydala příručku ochrany dětí v on-line prostředí, Recommendation of the OECD Council, The Protection of Children online, OECD, [online], 2012, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.oecd.org/sti/ieconomy/childrenonline_with_cover.pdf.

²⁸²Článek 57 odst. 1 písm. b) GDPR.

pro ochranu osobních údajů. V České republice vykonává dozor nad ochranou osobních údajů Úřad pro ochranu osobních údajů,²⁸³ v Itálii „*Garante per la protezione dei dati personali*“²⁸⁴ a v Izraeli „*The Israeli Law, Information and Technology Authority*“ – „*ILITA*“.²⁸⁵

Z pohledu vyvíjení aktivity na poli ochrany osobních údajů dětí by mohl být, za jeden z nejaktivnějších v EU, považován italský úřad pro ochranu osobních údajů, který pravidelně vydává příručky a návody pro ochranu osobních údajů taktéž v prostředí internetu.²⁸⁶ K ochraně dětí v rámci tradičních i moderních komunikačních technologií se také pravidelně vyjadřuje předseda italského úřadu pro ochranu osobních údajů, Antonello Soro.²⁸⁷

Český Úřad pro ochranu osobních údajů na svých internetových stránkách spravuje samostatnou rubriku věnovanou dětem „*Pro mládež*“.²⁸⁸ Nutno dodat, že na rozdíl od italského úřadu, český Úřad pro ochranu osobních údajů nevyvíjí v oblasti ochrany osobních údajů dětí takovou aktivitu a nereflektuje dostatečně aktuální problémy souvisejícími s moderními technologiemi.

V Izraeli se bezpečnosti dětí na internetu věnuje kromě izraelského úřadu na ochranu osobních údajů, také ministerstvo obrany ve spolupráci s ministerstvem školství.²⁸⁹ Za zmínku stojí zajímavý projekt v podobě paktu, který obsahuje pravidla pro dítě a jeho bezpečné surfování na internetu. Na závěr tohoto paktu je umístěna kolonka pro podpis dítěte a jeho rodiče. Dítě si při prostudování a podpisu takového,

²⁸³Internetové stránky Úřadu pro ochranu osobních údajů, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/>.

²⁸⁴Internetové stránky Garante per la protezione dei dati personali, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/>.

²⁸⁵Internetové stránky The Israeli Law, Information and Technology Authority – ILITA, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.il/En/Units/ILITA/Pages/Main.aspx>.

²⁸⁶Blíže např. Příručka k chování na sociálních sítích, Social Privacy, Come tutelarsi nell'era dei Social network, Garante per la protezione dei dati personali, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2416443/Social+privacy.+Come+tutelarsi+nell%27era+dei+social+network.pdf>.

²⁸⁷Social Privacy, Come tutelarsi nell'era dei Social network, Garante per la protezione dei dati personali, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2416443/Social+privacy.+Come+tutelarsi+nell%27era+dei+social+network.pdf>.

²⁸⁸Rubrika „*Pro mládež*“, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/pro-mladez/ds-2331/p1=2331>.

²⁸⁹Informace k bezpečnosti dětí na internetu a ochraně jejich soukromí, Izraelské ministerstvo obrany, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://mops.gov.il/English/CrimePreventionENG/InternetSafety/Pages/default.aspx>.

i když právně nezávazného dokumentu, může uvědomit, jak je ochrana jeho soukromí důležitá.²⁹⁰

3.3. Základní koncepce ochrany osobních údajů dětí

Hlavní pojem, který se prolíná celou oblastí ochrany osobních údajů, představuje osobní údaj. V závislosti na tom, co lze pod pojem osobní údaj zařadit, vychází založení celé koncepce ochrany osobních údajů, tj. vymezení její věcné působnosti a společenských vztahů, na něž bude tato ochrana dopadat. Právní úpravu ochrany osobních údajů bude možné na konkrétní případ aplikovat, jen za předpokladu naplnění objektivní podmínky, že se jedná o osobní údaj, a subjektivní podmínky, že daná informace je způsobilá neoprávněně zasahovat do soukromí subjektu osobních údajů.²⁹¹

Legální definici pojmu osobní údaj můžeme na rozdíl od chybějící definice pojmu soukromý život nalézt v Úmluvě č. 108, o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, ve směrnici č. 95/46/ES, v novém GDPR a také ve vnitrostátních právních předpisech ochrany osobních údajů.

Ačkoliv je osobní údaj v právních dokumentech přímo definován, neznamená to ovšem, že by vždy za všech okolností byla jeho definice zcela vyčerpávající, ba naopak. Vnímání toho, co ještě budeme moci zařadit pod pojem osobní údaj, se bude odvíjet od potřeb naší společnosti. S ohledem na neustálý vývoj moderních komunikačních technologií, se objevuje problematika ochrany osobních údajů v rozhodnutích ESLP, SDEU²⁹² a rovněž ve vnitrostátní rozhodovací činnosti, stále častěji.²⁹³

Podle článku 2 písm. a) směrnice č. 95/46/ES jsou osobními údaji veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné osobě (subjekt údajů). Osobní údaj proto představuje takové informace, na základě nichž je totožnost osoby zcela jasná nebo může být zjištěna na základě dalších dodatečných informací. Přímou či nepřímou je

²⁹⁰Safe Surfing Pact, [online], [cit. 19. 3. 2017], Dostupné z: http://mops.gov.il/Documents/Publications/English%20-%20special/SafeSurfing/SafeSurfingpact_EN.pdf.

²⁹¹MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, 84 s. ISBN: 978-80-904248-7-6.

²⁹² Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Espanola de Proteccion de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Maxmillian Schrems proti Data Protection Commissioner*, Rozhodnutí SDEU ve věci C-212/13, *František Ryneš proti Úřadu pro ochranu osobních údajů*.

²⁹³Rozboru rozhodnutí v oblasti ochrany osobních údajů dětí se věnuji podrobněji v kapitole čtvrté disertační práce.

subjekt údajů možné identifikovat, zejména s odkazem na identifikační číslo nebo na jeden či více zvláštních prvků jeho fyzické, fyziologické, psychické, ekonomické, kulturní nebo sociální identity.²⁹⁴

Rozšíření pojmu osobní údaj přinese nové GDPR. Za osobní údaj stejně jako směrnice č. 95/46/ES považuje veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě. Identifikovatelnou osobou je podle GDPR taková, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby.²⁹⁵ Mezi síťové identifikátory uvedené v článku 4 odst. 1 GDPR řadí například adresy IP adresy, identifikátory cookies nebo jiné identifikátory jako jsou štítky pro identifikaci na základě rádiové frekvence. V bodě 30 preambule GDPR je uvedeno, že na základě přiřazení IP adresy mohou být zanechávány stopy, které zejména v kombinaci s jedinečnými identifikátory a dalšími informacemi, které servery získávají, mohou být použity k profilování fyzických osob a k jejich identifikaci.²⁹⁶ Pro ochranu osobních údajů dětí má proto zásadní význam zjistit, za jakých podmínek bude IP adresa představovat osobní údaj. Je potřeba zdůraznit, že nová právní úprava obsažená v GDPR nerozlišuje mezi tím, zda se jedná o dynamickou nebo statickou IP adresu.²⁹⁷

Skutečnost, že je na základě IP adresy možné určit konkrétního uživatele, byla vyjádřena již mnohokrát v rozhodovací činnosti soudních orgánů. Už v roce 2008 ESLP v rozhodnutí K.U. proti Finsku ESLP dospěl k závěru, že Finsko porušilo svůj pozitivní závazek vyplývající z článku 8 EÚLP, když neposkytlo tehdy nezletilému chlapci K.U. a jeho otci efektivní prostředky, kterými by se mohli bránit proti neznámému pachateli, jehož bylo možné zjistit právě na základě jeho dynamické IP adresy. I když v daném případě bylo primárním cílem ESLP rozhodnout o možnosti prolomení ochrany IP adres, představuje toto rozhodnutí doklad o vnímání IP adresy ze strany ESLP jako

²⁹⁴Článek 2 písm. a) směrnice 95/46/ES.

²⁹⁵Článek 4 odst. 1 GDPR.

²⁹⁶Bod 30 preambule GDPR.

²⁹⁷Statické IP adresy představují neměnný údaj a umožňují proto trvalou identifikaci zařízení, z něhož byla uskutečněna komunikace mezi uživatelem zařízení a poskytovatelem internetové stránky. Dynamická IP adresa je uživateli přidělována na základě komunikace jeho zařízení s poskytovatelem internetového připojení na tzv. dobu zapůjčení. Následně je takto přidělená dynamická IP adresa sdělena provozovateli dané internetové stránky, který komunikuje zprostředkovaně přes poskytovatele internetového připojení se zařízením uživatele.

osobního údaje.²⁹⁸

SDEU se k problematice IP adres vyjádřil ve známém rozhodnutí *Scarlet Extended*, v němž konstatoval, že IP adresa bude představovat osobní údaj, za předpokladu, že je na základě ní možné určit konkrétního uživatele.²⁹⁹ Myšlenky ohledně toho, zda IP adresy představují vždy osobní údaj, SDEU rozvinul v rozhodnutí *Breyer*.³⁰⁰

SDEU se nejprve zaměřil na zásadní odlišnosti ve vztahu k předcházejícímu rozhodnutí *Scarlet Extended*, v němž IP adresy shromažďovali a následně identifikovali poskytovatelé internetového připojení.³⁰¹ Naopak v případě pana Breyera docházelo k uchovávání dynamických IP adres ze strany poskytovatele online mediálních služeb, který provozoval veřejnosti přístupnou internetovou stránku (poskytovatel internetové stránky).³⁰²

Jelikož se v daném případě jednalo o dynamické IP adresy, považoval SDEU za nezbytné vyjádřit se k jejich povaze. Podle SDEU dynamické IP adresy v zásadě neodhalují totožnost fyzické osoby, která je majitelem zařízení (počítače), z něhož byla internetová stránka navštívena, příp. totožnost jiné osoby, která by mohla zařízení používat.³⁰³ Na základě toho se SDEU domníval, že ve fázi, kdy se pan Breyer k internetové stránce připojil, neměl poskytovatel dané internetové stránky žádné další informace, které by vedly k jeho identifikaci.³⁰⁴

Skutečnost, že poskytovatel internetové stránky nemohl Breyera identifikovat v okamžiku jeho připojení na internetovou stránku, ale neznamená, že by jej nemohl identifikovat po dobu jeho připojení na internetovou stránku vůbec. Pro vyřešení dané problematiky, kdy mohl poskytovatel internetové stránky znát totožnost uživatele, přistoupil SDEU k použití subjektivního hlediska identifikace, tj. zda konkrétní správce nebo zpracovatel osobních údajů disponují prostředky k tomu, aby daný subjekt údajů mohli určit.³⁰⁵ V souladu s bodem 26 preambule směrnice č. 95/46/ES je při posuzování identifikovatelnosti dané osoby třeba přihlédnout ke všem prostředkům, které mohou

²⁹⁸Rozhodnutí ESLP, č. stížnost č. 2872/02, *K.U. proti Finsku*, bod 49.

²⁹⁹Rozhodnutí SDEU ve věci C-70/10, *Scarlet Extended*, bod 51.

³⁰⁰Rozhodnutí SDEU ve věci C-582/14, *Breyer*.

³⁰¹Rozhodnutí SDEU ve věci C-70/10, *Scarlet Extended*.

³⁰²Rozhodnutí SDEU ve věci C-582/14, *Breyer*.

³⁰³Rozhodnutí SDEU ve věci C-582/14, *Breyer*, body 33-39.

³⁰⁴Breyer se identifikoval e-mailovou adresou. Rozhodnutí SDEU ve věci C-582/14, *Breyer*.

³⁰⁵Rozhodnutí SDEU ve věci C-582/14, *Breyer*, bod 30.

být rozumně použity jak správcem, tak jakoukoli jinou osobou pro identifikaci dané osoby.³⁰⁶ SDEU proto vyjádřil názor, že dynamická IP adresa může představovat osobní údaj nejen pro poskytovatele internetového připojení, ale rovněž pro poskytovatele internetové stránky. Přitom pro poskytovatele internetové stránky představuje osobní údaj, pokud má k dispozici právní prostředky, které mu umožňují subjekt údajů identifikovat.³⁰⁷ Bohužel tyto právní prostředky SDEU blíže nespecifikoval. Určení konkrétních právních prostředků bude tudíž záležet na členských státech EU.

Z rozhodnutí Breyer vyplývá, že dynamická IP adresa bude představovat osobní údaj v případě, že držitel tohoto identifikátoru bude mít k dispozici právní prostředky vymezené vnitrostátním právem, na základě nichž bude moci určit totožnost uživatele. Předpokladem pro určení konkrétního dětského uživatele na základě jeho dynamické IP adresy jsou právní prostředky, které budou poskytovateli internetové stránky svědčit k získání doplňujících informací spojených s IP adresou ze strany poskytovatele internetového připojení nebo od jiné osoby.

Osobní údaj mohou představovat rovněž MAC adresy, které jsou přiřazovány jako jedinečné identifikátory k síťové kartě každého počítače a rovněž mobilního telefonu.³⁰⁸ Na základě MAC adresy bude snadné určit dětského uživatele chytrého telefonu, protože je zpravidla jeho jediným uživatelem. Naproti tomu u počítače, který bude používat více členů domácnosti, bude určitelnost na základě MAC adresy snížena, protože nebude vždy zcela jasné, kdo počítač v danou chvíli použil.³⁰⁹ Další identifikátory, na základě nichž je možné dítě v prostředí moderních komunikačních technologií identifikovat, mohou představovat rovněž identifikátory IMEI mobilního telefonu, který určil výrobce mobilního telefonu a IMSI, které představuje jedinečné identifikační číslo sim karty.³¹⁰

Dětského uživatele je možné rovněž určit na základě identifikátorů cookies, které i když samy o sobě neobsahují osobní údaje, ve spojení s dalšími informacemi,

³⁰⁶Bod 26 preambule směrnice č. 95/46/ES.

³⁰⁷Rozhodnutí SDEU ve věci C-582/14, *Breyer*, bod 65.

³⁰⁸Pro MAC adresu bývá často používán pojem fyzická adresa. Blíže k MAC adresám např. MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, 94 s. ISBN: 978-80-904248-7-6.

³⁰⁹DONÁT, J., TOMÍŠEK, J. *Právo v síti*, C.H.Beck, 2016, 13 s. ISBN: 978-80-7400-610-4.

³¹⁰MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, 94 s. ISBN: 978-80-904248-7-6.

určení totožnosti umožňují.³¹¹ Na rozdíl od směrnice č. 95/46/ES, která neobsahuje žádnou přímou zmínku o cookies, se nové GDPR problematice cookies věnuje podrobněji. V bodě 30 preambule GDPR stanoví, že pokud jsou cookies použité v kombinaci s jedinečnými identifikátory a dalšími informacemi, mohou vést k identifikaci osob a k jejich profilování.³¹² Proto v případě, že na základě cookies ve spojení s dalšími informacemi bude možné danou osobu určit, mělo by být na cookies nazíráno jako na osobní údaje.³¹³

S ohledem na současný vývoj moderních komunikačních technologií můžeme předpokládat, že pojem osobní údaj se v čase nezastaví a naopak se bude neustále rozšiřovat. Opačně k tomuto trendu působí rozhodnutí italského Kasačního soudu, který pouhých pár dnů po rozhodnutí SDEU Breyer konstatoval, že ani údaj o jménu a příjmení nemusí vždy vést k identifikaci subjektu údajů.³¹⁴

Zvláště chráněnou skupinu osobních údajů představují citlivé údaje,³¹⁵ jejichž zpracování pro ochranu dětí představuje pochopitelně zvýšená rizika. Směrnice č. 95/46/ES pod ně v článku 8 odst. 1 zařazuje údaje o rasovém či etnickém původu, politické názory, náboženské nebo filozofické přesvědčení, odborovou příslušnost, jakož i zpracování údajů, týkajících se zdraví a sexuálního života.³¹⁶ V důsledku GDPR dojde k rozšíření „*zvláštní kategorie osobních údajů*.“ Článek 9 odst. 1 GDPR do této kategorie řadí údaje, které „*vypovídají o rasovém či etnickém původu, politických názorech, náboženském vyznání či filozofickém přesvědčení nebo členství v odborech, a zpracování genetických údajů, biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby a údajů o zdravotním stavu či o sexuálním životě nebo sexuální orientaci fyzické osoby*“.³¹⁷ GDPR výslovně do této kategorie zařazuje rovněž zpracování genetických a biometrických údajů.³¹⁸

³¹¹Cookies jsou krátké alfanumerické texty, které server umísťuje do uživatelského počítače při načtení webové stránky. Technicky jde o sérii kódů, podle kterých prohlížeč shromažďuje a následně odesílá informace o našem chování zpět na příslušný server. Blíže k tomu, co jsou cookies na internetových stránkách českého Úřadu pro ochranu osobních údajů, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/cookies-prechod-z-principu-opt-out-na-opt-in/ds-1853/p1=1853>.

³¹²Bod 30 preambule GDPR.

³¹³Článek 4 odst. 1 GDPR.

³¹⁴Rozhodnutí Corte di Cassazione Civile, sez. 3, n. 20615 ze dne 13. 10. 2016.

³¹⁵Směrnice č. 95/46/ES je nazývá jako „*zvláštní kategorie osobních údajů*“ stejně jako nové GDPR.

³¹⁶Článek 8 odst. 1 směrnice č. 95/46/ES.

³¹⁷Článek 9 GDPR.

³¹⁸V českých podmínkách je na rozdíl od směrnice č. 95/46/ES zpracování genetických a biometrických údajů výslovně zařazeno do definice citlivých údajů. Podle § 4 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů je citlivý údaj vymezen jako: „*osobní údaj vypovídající o národnostním,*

Při zpracování citlivých údajů jsou správci osobních údajů značně limitováni, neboť citlivé údaje bude možné zpracovávat jen na základě zákonem stanovených výjimek.³¹⁹ Ve zvláštní části disertační práce se v souvislosti s jejich zpracováním zabývám například italským případem, v němž došlo ke zveřejnění citlivých údajů malého chlapce prostřednictvím videa umístěného na internetu.³²⁰

Přestože směrnice č. 95/46/ES ani GDPR výslovně neupravují definici subjektu údajů, z definic k pojmu osobní údaj zcela jasně vyplývá, že za subjekt údajů se považuje nositel ochrany osobních údajů, tj. identifikovaná či identifikovatelná fyzická osoba.³²¹ Dítě představuje oproti dospělým fyzickým osobám specifický subjekt údajů, protože s výkonem jeho práva na ochranu osobních údajů mu musí do doby, než bude moct jeho výkon zcela zajišťovat samo, pomáhat jeho rodiče.

Pro ochranu osobních údajů je dále důležité vymezit, kdo představuje správce osobních údajů a zpracovatele osobních údajů, tj. kdo zpracovává osobní údaje. Vymezení těchto pojmů se v GDPR nemění.

Správce osobních údajů je fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů.³²² Naopak za zpracovatele osobních údajů je považován ten, který zpracovává osobní údaje pro správce osobních údajů.³²³ Z povahy věci tudíž zpracovatel nevymezuje účel a prostředky zpracování osobních údajů.

3.3.1. Právní tituly pro zpracování a podmínky zpracování osobních údajů dětí

Zpracováním osobních údajů je podle stávající směrnice č. 95/46/ES jakýkoli úkon nebo soubor úkonů s osobními údaji, které jsou prováděny pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů, jako je shromažďování, zaznamenávání, uspořádávání, uchovávání, přizpůsobování nebo pozměňování, vyhledávání, konzultace, použití, sdělení prostřednictvím přenosu, šíření nebo jakékoli jiné zpřístupnění, srovnání

rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů“.

³¹⁹Článek 8 odst. 2 směrnice č. 95/46/ES. Článek 9 odst. 2 GDPR.

³²⁰Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione penale II, 17 dicembre 2013, n. 5107, Caso Vividown.

³²¹Článek 2 písm. a) směrnice č. 95/46/ES. Článek 4 odst. 1 GDPR.

³²²Článek 2 písm. d) směrnice č. 95/46/ES. Článek 4 odst. 7 GDPR.

³²³Článek 2 písm. e) směrnice č. 95/46/ES. Článek 4 odst. 8 GDPR.

či kombinování, jakož i blokování, výmaz nebo likvidace.³²⁴

GDPR zpracování osobních údajů vymezuje v článku 4 odst. 2 GDPR, podle něhož se zpracováním osobních údajů rozumí jakákoliv operace nebo soubor operací s osobními údaji, který je prováděn pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů, jako je shromáždění, zaznamenání, uspořádání, strukturování, uložení, přizpůsobení nebo pozměnění, vyhledání, nahlédnutí, použití, zpřístupnění přenosem, šíření nebo jakékoliv jiné zpřístupnění, seřazení či zkombinování, omezení, výmaz nebo zničení.³²⁵

Směrnice č. 95/46/ES upravuje rovněž případy, kdy je zpracování osobních údajů vyloučeno z jejího režimu. Podle článku 3 odst. 2 první odrážky se směrnice č. 95/46/ES nevztahuje na výkon činností, které nespádají do působnosti práva EU a jsou uvedeny v hlavě V a VI SEU. Dále se ustanovení směrnice č. 95/46/ES nepoužijí na zpracování, které se týká veřejné bezpečnosti, obrany, bezpečnosti státu a činnosti státu v oblasti trestního práva.³²⁶ Z režimu směrnice č. 95/46/ES je dále vyloučeno provádění zpracování osobních údajů výlučně v rámci osobních nebo domácích činností.³²⁷ Se zpracováním osobních údajů výlučně pro osobní či domácí činnosti pracuje rovněž GDPR. Rovněž GDPR počítá s tím, že se na tyto činnosti nebude regulace GDPR vztahovat.³²⁸

Provádění zpracování osobních údajů v rámci osobních nebo domácích činností má dnes pro děti zásadní význam především v on-line prostředí. Na rozdíl od směrnice č. 95/46/ES, se nové GDPR již soustředí také na možné případy, pokrývající tento druh činností v on-line prostředí. V bodě 18 preambule GDPR je výslovně stanoveno, že tyto činnosti by mohly zahrnovat například využívání sociálních sítí.³²⁹ V souladu s tím se GDPR nebude vztahovat na osobní činnost uživatele, který dobrovolně zveřejní své osobní údaje například na svém profilu na sociální síti. U dospělého subjektu údajů je tato výjimka z režimu GDPR pochopitelná, ale v případě dětí, jež mají z hlediska zajištění ochrany osobních údajů zvláštní postavení, se taková premisa, že každý je „*strůjcem své ochrany osobních údajů*“, nemůže zcela uplatnit. Tomu odpovídají rovněž

³²⁴Článek 2 písm. b) směrnice č. 95/46/ES.

³²⁵Článek 4 odst. 2 GDPR.

³²⁶Článek 3 odst. 2 první odrážka směrnice č. 95/46/ES.

³²⁷Článek 3 odst. 2 druhá odrážka směrnice č. 95/46/ES.

³²⁸Článek 2 odst. 2 písm. c) GDPR.

³²⁹Bod 18 preambule GDPR.

zvláštní požadavky na ochranu dětí v on-line prostředí, jenž GDPR dětem zaručuje.³³⁰

Ve vztahu ke správcům a zpracovatelům, kteří pro činnosti v on-line prostředí poskytují prostředky pro zpracování osobních údajů, GDPR uvádí, že se na ně výjimka pro zpracování výlučně pro osobní nebo domácí činnost nebude vztahovat. V souladu s tím se GDPR bude vztahovat například na poskytovatele sociálních sítí, kteří poskytují prostředky pro zpracování osobních údajů, jejichž prostřednictvím je uživatelům umožněno si vytvořit osobní profil.³³¹

O provádění zpracování osobních údajů výlučně v rámci osobní či domácí činnosti se nemůže jednat ani v případech, kdy osobní údaje budou bez souhlasu dítěte zveřejňovat v prostředí internetu jeho rodiče, a to ani v případě, že by na fotografii byli zachyceni společně se svým dítětem. Rodiče by v takovém případě neumísťovali na internet svoje osobní údaje, ale osobní údaje dítěte. Toto nazírání na problematiku ochrany osobních údajů dětí dokládá rovněž jedno z prvních rozhodnutí SDEU k ochraně osobních údajů na internetu, rozhodnutí *Bodil Lindqvist*.³³²

V případě *Bodil Lindqvist*, který se odehrál ve Švédsku, paní *Bodil Lindqvist* zveřejnila na internetových stránkách kostela osobní údaje (včetně citlivých údajů) několika dobrovolníků, pomáhajících tomuto kostelu. I když osobní údaje na žádost odstranila, byla jí vyměřena peněžitá pokuta za neoprávněné zpracování osobních údajů. Následně odvolací soud položil předběžnou otázku k SDEU, kterou se dotazoval na to, zda umístění osobních údajů jiných fyzických osob na internetové stránky lze zařadit do režimu směrnice podle článku 3 odst. 1 směrnice 95/46/ES (osobní/domácí činnosti).³³³

SDEU konstatoval, že případ paní *Bodil Lindqvist* vylučuje uplatnění výjimky stanovené v článku 3 odst. 2 druhé odrážky směrnice č. 95/46/ES. Podle SDEU se jedná o zpracování osobních údajů v režimu směrnice č. 95/46/ES v situaci, kdy někdo na internetové stránce odkáže na osoby, které je možné identifikovat na základě jména nebo jakéhokoli jiného prostředku, například na základě uvedení telefonního čísla nebo údaje o jeho pracovních poměrech.³³⁴

³³⁰Především se jedná o bod 18 preambule GDPR, bod 65 preambule GDPR a článek 8 GDPR.

³³¹ Bod 18 preambule GDPR. Problematice sociálních sítí se věnuji podrobněji v podkapitole 4.2.5 „Sociální sítě“.

³³²Rozhodnutí SDEU ve věci C-101/01, *Bodil Lindqvist*.

³³³Rozhodnutí SDEU ve věci C-101/01, *Bodil Lindqvist*.

³³⁴Rozhodnutí SDEU ve věci C-101/01, *Bodil Lindqvist*, bod 27.

Z rozhodnutí SDEU Bodil Linquist lze dovodit, že uživatelé, kteří umístí na internetu osobní údaje jiné fyzické osoby, tj. rovněž osobní údaje dítěte, bez toho aniž by jim k tomu svědčil právní titul pro zpracování osobních údajů, se při takové činnosti nemohou obhajovat tím, že zpracovávají osobní údaje v rámci svých osobních či domácích činností. Zpracování osobních údajů dětí bude možné pouze na základě některého z níže uvedených právních titulů, které umožňují jejich zpracování.

Základní právní titul pro zpracování osobních údajů dětí představuje v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií souhlas se zpracováním osobních údajů.³³⁵ Bez získání souhlasu se zpracováním osobních údajů je možné přesto osobní údaje zpracovávat, a to na základě stanovených výjimek.

Podle směrnice č. 95/46/ES je možné zpracovávat osobní údaje, pokud je to nezbytné pro plnění smlouvy, kde je subjekt údajů jednou ze stran smlouvy, pro splnění právní povinnosti správce, pro zachování životně důležitých zájmů subjektu údajů, z důvodu veřejného zájmu nebo při výkonu veřejné moci, a dále, pokud je to nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů správce, třetí osoby nebo osob, za podmínky, že nepřevyšují zájem a základní práva a svobody subjektu údajů podle článku 1 odst. 1 směrnice č. 95/45/ES.³³⁶

GDPR přináší v oblasti zpracování osobních údajů dětí novinky nejen ve vztahu k úpravě souhlasu dítěte v prostředí služeb informační společnosti, kterým bude věnována pozornost níže, ale rovněž ve vztahu k poslednímu jmenovanému právnímu titulu pro zpracování osobních údajů ve směrnici č. 95/46/ES. V článku 6 odst. 1 písm. f) GDPR uvádí, že zpracování osobních údajů je možné provádět, pokud je to nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů, vyžadujících ochranu osobních údajů, a to zvláště, pokud subjekt údajů představuje dítě.³³⁷

Výše uvedené možnosti zpracování osobních údajů představují zákonné licence, na základě nichž může správce osobní údaje zpracovávat, aniž by potřeboval získat souhlas se zpracováním osobních údajů. Základní titul pro zpracování osobních údajů přesto zůstává souhlas se zpracováním osobních údajů, přičemž k představeným

³³⁵Článek 7 písm. a) směrnice č. 95/46/ES.

³³⁶Článek 7 písm. b) až f) směrnice č. 95/46/ES.

³³⁷Článek 6 odst. 1 písm. f) GDPR.

zákonným licencím by správce měl přistoupit až poté, když bude právo subjektu údajů převáženo jiným z výše jmenovaných důvodů.³³⁸ V praxi ovšem obchodní společnosti a další správci hledají způsoby, jak založit zpracování osobních údajů na jiném právním titulu než na souhlasu se zpracováním osobních údajů. Důvod toho nepochybně spočívá v tom, že subjekt údajů může svůj souhlas se zpracováním osobních údajů kdykoliv odvolat.

Při zpracování osobních údajů musí správce dodržovat povinnosti, z nichž se odráží práva subjektu údajů. Správce je povinen poskytnout subjektu údajů informace vztahující se ke zpracování osobních údajů.³³⁹ Každý subjekt údajů má především právo znát informace vztahující se k účelu zpracování osobních údajů, dobu, po kterou jsou osobní údaje zpracovávány, údaje o správci osobních údajů, příjemcích osobních údajů atd. Dále správce musí subjekt osobních údajů informovat o jeho právu na přístup k osobním údajům a právu na jejich opravu.³⁴⁰ Ať už se tedy bude jednat o zpracování osobních údajů na základě souhlasu, či jsou osobní údaje zpracovávány na základě jiného právního titulu, dítě má právo na kontrolu osobních údajů, které jsou o něm zpracovávány. Na základě toho má právo na přístup k těmto osobním údajům³⁴¹ a právo na opravu osobních údajů, které jsou nepřesné.³⁴²

GDPR nejenže obecně rozšiřuje informační povinnost ve vztahu k subjektu údajů, ale rovněž klade důraz na větší srozumitelnost, pokud je plněna ve vztahu k dětem. Všechny informace a sdělení, které dítě v souvislosti se zpracováním osobních údajů od správce obdrží, by měly být podávány jasným a jednoduchým jazykem, kterému děti budou schopny porozumět. Ve vhodných případech se doporučuje rovněž využít prostředků vizualizace (například různá grafická znázornění a malůvky).³⁴³

Subjekt údajů musí být podle článku 13 GDPR taktéž informován ze strany správce o totožnosti případného zástupce a o kontaktních údajích případného pověřence ochrany osobních údajů. Přímou je zakotvena rovněž povinnost informovat o tom, zda

³³⁸MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, 96 s. ISBN: 978-80-904248-7-6.

³³⁹Směrnice č. 95/46/ES rozlišuje mezi informováním v případě shromažďování od subjektu údajů – článek 10 a mezi informováním v případě, že údaje neposkytuje subjekt údajů – článek 11. Stejně povinnost informovat rozděluje GDPR, který upravuje informační povinnost v článcích 13 a 14 GDPR.

³⁴⁰Článek 10 směrnice č. 95/46/ES.

³⁴¹Článek 12 a bod 41 preambule směrnice č. 95/46/ES. Článek 15 GDPR upravuje přístup k osobním údajům.

³⁴²Články 6 odst. 1 písm. d), 12 písm. b) a bod 41 preambule směrnice č. 95/46/ES. Článek 16 GDPR.

³⁴³Bod 58 preambule GDPR.

bude docházet k předávání osobních údajů do zahraničí.³⁴⁴ GDPR dále požaduje, aby byly subjektu údajů poskytnuty také další informace, pokud je to nezbytné pro zajištění transparentního a spravedlivého zpracování.³⁴⁵ Především se jedná o dobu zpracování osobních údajů, existenci práva na přístup k osobním údajům, právo na opravu nebo výmaz, právo na omezené zpracování osobních údajů, právo vznést námitku proti zpracování, právo na portabilitu,³⁴⁶ právo kdykoliv souhlas se zpracováním osobních údajů odvolat a právo podat stížnost na dozorový orgán. GDPR stanoví také povinnost poskytnout smysluplné informace, v čem spočívá logika automatizovaného zpracování a jaké mohou být důsledky takového zpracování. To se týká zejména případů, kdy je zpracování osobních údajů založeno na profilování.³⁴⁷

Informační povinnost musí být ve vztahu k subjektu údajů splněna obdobně v případě, že je zpracování osobních údajů založeno na jiném právním titulu než na souhlasu získaného od subjektu údajů. Poskytované informace jsou podobné. Subjektu údajů správce navíc sdělí kategorie zpracovávaných údajů a případně zdroj, z něhož osobní údaje pocházejí.³⁴⁸

Pokud jde o okamžik, kdy mají být informace o zpracování osobních údajů subjektu údajů poskytnuty, vychází se z toho, že je třeba je poskytnout v zásadě před započítáním zpracování osobních údajů, i když směrnice č. 95/46/ES přímo tento moment v článcích 10 a 11 nestanoví. V GDPR je přímo zakotveno, že správce musí poskytnout povinné informace už v okamžiku sběru osobních údajů, pokud je zpracování osobních údajů založeno na souhlasu se zpracováním osobních údajů, ledaže již subjekt údajů tyto informace zná.³⁴⁹ V případě, že jsou informace získány z jiného zdroje (než na základě souhlasu), mělo by informování proběhnout v zásadě k tomu přiměřené lhůtě.³⁵⁰

Pro splnění informační povinnosti při zpracování osobních údajů dítěte by měla být informační povinnost plněna rovněž ve vztahu k rodičům dítěte, pokud dítě ještě

³⁴⁴Článek 13 odst. 1 GDPR.

³⁴⁵Článek 13 odst. 2 GDPR.

³⁴⁶Právo na portabilitu (přenositelnost údajů) je novým právem, které GDPR přináší. Subjekt údajů má na základě něj získat osobní údaje, jež poskytl správci, ve strukturovaném, běžně používaném a strojově čitelném formátu (např. v rámci změny mobilního operátora).

³⁴⁷Článek 13 odst. 2 písm. f) GDPR.

³⁴⁸Článek 11 odst. 1 čtvrtá odrážka směrnice č. 95/46/ES. Článek 14 odst. 1 písm. d) a článek 14 odst. 2 písm. f) GDPR.

³⁴⁹Článek 13 odst. 1 a 4 GDPR.

³⁵⁰K lhůtám poskytnutí informací o zpracování blíže článek 14 odst. 3 GDPR a rovněž bod 61 preambule GDPR.

není schopno posoudit důsledky daného zpracování osobních údajů. To se týká rovněž přístupu k zpracovávaným údajům, neboť rodiče mají právo na přístup k osobním údajům dětí. Zmíněné právo ale neplatí absolutně, neboť v určitých případech může být rodič vyloučen k přístupu k těmto údajům, například když dítě nesouhlasí, aby mu lékař sdělil informace o jeho citlivých údajích vztahujících se k jeho zdravotnímu stavu.³⁵¹

Při zpracování osobních údajů musí správce dodržovat v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií níže uvedené zásady zpracování osobních údajů:³⁵²

- 1) **Zásada zákonnosti a korektnosti:** podle této zásady musí být osobní údaje zpracovávány korektně a zákonným způsobem.³⁵³ GDPR k této zásadě přidává navíc požadavek transparentnosti;³⁵⁴
- 2) **Zásada úplnosti:** podle této zásady, která bývá také označována jako zásada omezení účelu, mohou být osobní údaje shromažďovány pro výslovně vyjádřené, legitimní účely a nemají být dále zpracovávány, pokud to není slučitelné s těmito účely;³⁵⁵
 - účel musí být vymezen konkrétně (tj. ne vágně);
 - zpracování osobních údajů nesmí překročit vymezený účel;
 - účel musí být sdělen zainteresované osobě před shromažďováním osobních údajů;
 - další zpracování pro historické, statistické nebo vědecké účely není považováno za neslučitelné, pokud členské státy přijmou vhodné ochranné prostředky;
- 3) **Zásada přiměřenosti („zásada minimalizace údajů“):** v souladu s touto zásadou musí být osobní údaje přiměřené, podstatné a nepřekračující míru s ohledem na účely, pro které jsou shromažďovány nebo zpracovávány.³⁵⁶ GDPR tuto zásadu výstižně označuje za zásadu minimalizace údajů;³⁵⁷

³⁵¹Stanovisko WP29 č. 2/2009, k ochraně osobních údajů dětí.

³⁵²Zásady zpracování osobních údajů v Kapitole II „Obecné podmínky pro zákonnost zpracování osobních údajů“, Směrnice č. 95/46/ES a v Kapitole II „Zásady“ GDPR.

³⁵³Článek 6 odst. 1 písm. a) směrnice č. 95/46/ES.

³⁵⁴Článek 5 odst. 1 písm. a) GDPR.

³⁵⁵Článek 6 odst. 1 písm. a b) a článek 10 směrnice č. 95/46/ES. V GDPR je tato zásada upravena v článku 5 odst. 1 písm. b).

³⁵⁶Článek 6 odst. 1 písm. c) směrnice č. 95/46/ES.

³⁵⁷Článek 5 odst. 1 písm. c) GDPR

- 4) **Zásada přesnosti:**³⁵⁸ v souladu s touto zásadou musí správce osobních údajů zajistit přesnost, a je-li to nezbytné, také aktuálnost osobních údajů. Musí přitom přijmout všechny rozumné prostředky, aby nepřesné nebo neúplné údaje s ohledem na účely, pro které byly shromažďovány nebo dále zpracovávány, byly vymazány nebo opraveny;
- 5) **Zásada časového omezení:**³⁵⁹ správce je povinen uchovávat osobní údaje ve formě, která umožňuje identifikaci subjektu údajů, pokud je to nutné ke splnění účelu zpracování. Po dosažení účelu (například plnění smlouvy) musí být osobní údaje vymazány, anonymizovány;
- 6) **Zásada integrity a důvěrnosti:**³⁶⁰ GDPR k předcházejícím zásadám zpracování osobních údajů doplňuje technické zajištění ochrany osobních údajů. V souladu s touto zásadou, kterou označuje jako integritu a důvěrnost, mají být osobní údaje zpracovávány způsobem, který zajistí náležité zabezpečení osobních údajů, včetně jejich ochrany pomocí vhodných technických nebo organizačních opatření před neoprávněným či protiprávním zpracováním a před náhodnou ztrátou, zničením nebo poškozením.

Zvláštní význam pro zpracování osobních údajů dětí má výše uvedená zásada označovaná jako omezení účelu zpracování.³⁶¹ Vzhledem k tomu, že se dítě v průběhu svého dospívání mění, nemusí být po určité době původní účel zpracování osobních údajů aktuální, například v dotazníku, který byl vyplněn ještě v dětském věku, např. dítě má později jiné kontaktní údaje atd. Uchovávání takových osobních údajů v takových případech ztrácí jakoukoliv relevanci.³⁶²

Při jakémkoliv zpracování osobních údajů musí správce klást důraz na jejich zabezpečení. Z tohoto hlediska musí správce přijmout vhodná organizační a technická opatření, aby zabránil zejména náhodnému nebo nedovolenému zničení, náhodné ztrátě, úpravám, neoprávněnému sdělování nebo přístupu.³⁶³ V případě, že se jedná o zpracování osobních údajů dětí ze strany třetích subjektů (například obchodních

³⁵⁸Článek 6 odst. 1 písm. d) směrnice č. 95/46/ES. Zásadu přesnosti upravuje GDPR v článku 5 odst. 1 písm. d).

³⁵⁹Článek 6 odst. 1 písm. e) směrnice č. 95/46/ES. Zásadu časového omezení upravuje GDPR v článku 5 odst. 1 písm. e).

³⁶⁰Článek 5 odst. 1 písm. f) nového nařízení o ochraně osobních údajů.

³⁶¹Článek 6 odst. 1 písm. b) směrnice č. 95/46/ES. Článek 5 odst. 1 písm. b) GDPR.

³⁶²K odvolání souhlasu v dětském věku níže.

³⁶³Článek 17 směrnice č. 95/46/ES. Technické zabezpečení upravuje GDPR v článku 24 GDPR.

společností, poskytovatelů služeb informační společnosti), představuje jeden z efektivních prostředků pro zajištění ochrany osobních údajů dětí anonymizací osobních dat. Prostřednictvím anonymizace dochází k odstranění všech identifikačních prvků ze souboru.³⁶⁴

Ohledně zabezpečení GDPR zavádí nový termín „*privacy by design*“ – „*záměrná ochrana osobních údajů*“, podle níž správce přijme v době určení prostředku, tak rovněž v době samotného zpracování vhodná technická a organizační opatření. Mezi prostředky zajištění bezpečnosti GDPR výslovně jmenuje pseudonymizaci, jejímž účelem je provádět výše uvedené zásady zpracování osobních údajů, jako je především zásada minimalizace osobních údajů.³⁶⁵ Pseudonymizaci je potřeba odlišovat od anonymizování osobních údajů, neboť pseudonymizací se rozumí takové zpracování osobních údajů, na základě něhož údaje nemohou být přiřazeny konkrétnímu subjektu údajů bez použití dodatečných informací.³⁶⁶ Směrnice č. 95/46/ES výslovně problematiku pseudonymizování osobních údajů na rozdíl od GDPR neupravuje.

3.3.2. Souhlas se zpracováním osobních údajů dítěte a odvolání souhlasu

Za souhlas se zpracováním osobních údajů je považováno takové jednání subjektu údajů, kterým správci osobních údajů dovoluje legitimně zasahovat do svého práva. Se zpracováním osobních údajů může správce započít po obdržení souhlasu se zpracováním osobních údajů.

V nahlížení na problematiku udělení dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů panují značné rozdíly ohledně okamžiku, kdy dítě může souhlas udělit, a kdy je naopak potřeba, aby souhlas udělil jeho zákonný zástupce. Zpracování osobních údajů představuje právní úkon a dítě nemá plnou svéprávnost, tj. způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem. Plnou svéprávnost dítě nabývá zletilostí.³⁶⁷

Přestože dítě nemá plnou svéprávnost, neznamená to, že by nemohlo činit právní úkony vůbec. Dítě může uzavřít smlouvu, která je svou povahou přiměřená jeho rozumové a volní vyspělosti a jeho věku. Může proto například uzavřít kupní smlouvu,

³⁶⁴Bod 26 preambule směrnice č. 95/46/ES. Bod 21 a 26 preambule GDPR.

³⁶⁵Článek 25 odst. 1 GDPR.

³⁶⁶Článek 4 odst. 5 GDPR.

³⁶⁷V českých podmínkách dosažením věku 18 let. Plnou svéprávnost lze získat rovněž před dosažením tohoto věku přiznáním nebo uzavřením manželství (§ 30 NOZ).

když si v obchodě s potravinami koupí nějakou sladkost.

Platný souhlas se zpracováním osobních údajů může dítě udělit, jen pokud bude schopno posoudit význam tohoto souhlasu a důsledky s jeho poskytnutím spojené.³⁶⁸ Pokud by se například pro účely výzkumu tazatel zeptal osmiletého dítěte, zda si jej může vyfotit a dítě by souhlasilo pokývnutím hlavy, byl by souhlas se zpracováním osobních údajů v zásadě platný. Dítě si je v tomto věku pravděpodobně vědomo, co je fotoaparát. Pokud bychom se, ale dítěte zeptali, zda souhlasí se zpracováním svých údajů podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, nebude s velkou pravděpodobností vědět, na co se jej ptáme. Takový souhlas by byl pravděpodobně posouzen jako neplatný, a to i kdyby jej dítě poskytlo v písemné formě, neboť nelze předpokládat, že si v tomto věku plně uvědomuje existenci vnitrostátního zákona, který reguluje oblast ochrany osobních údajů. Na základě uvedeného, je souhlas rodiče zapotřebí získat v situacích, v nichž nelze předpokládat, že dítě rozumí tomu, k čemu souhlas uděluje. Pro posouzení toho, zda dítě může konkrétní právní úkon učinit, se vždy musí přihlížet k individuální vyspělosti dítěte.³⁶⁹

Směrnice č. 95/46/ES neupravuje žádné speciální podmínky pro udělení dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů.³⁷⁰ Při zpracování osobních údajů dětí na základě souhlasu, je proto nezbytné vycházet z obecné úpravy souhlasu, která se vztahuje na všechny subjekty osobních údajů. Souhlas upravuje směrnice č. 95/46/ES, v článku 2 písm. h), který stanoví, že souhlasem je jakýkoliv svobodný, výslovný a vědomý projev vůle, kterým subjekt údajů dává svolení k tomu, aby osobní údaje, které se jej týkají, byly předmětem zpracování osobních údajů.³⁷¹ GDPR uvedené podmínky pro udělení souhlasu dále rozšiřuje v článku 4 odst. 11 GDPR, když stanoví, že souhlasem je jakýkoliv svobodný, konkrétní, informovaný³⁷² a jednoznačný projev vůle, kterým dává subjekt osobních údajů prohlášením nebo jiným zjevným potvrzením

³⁶⁸Blíže k této problematice ZVÁNOVEC, V., NONNEMANN, F. Ochrana osobních údajů nezletilců. *Jurisprudence*, č. 8, 2008; CIOCCHETTI, C. The Privacy Matrix, *Journal of technology Law and Policy*, vol. 12, 2007. Hein Online.

³⁶⁹Právní jednání se v případech, v nichž dítě nemohlo pochopit danou situaci, stává neplatným (v českých podmínkách ustanovení § 581 NOZ).

³⁷⁰Česká republika a Itálie nestanoví ve vnitrostátních zákonech ochrany osobních údajů žádnou speciální úpravu, která by se věnovala minimální věkové hranici, kdy dítě může udělit souhlas se zpracováním osobních údajů.

³⁷¹Článek 2 písm. h) směrnice č. 95/46/ES.

³⁷²Pro zajištění podmínky toho, že souhlas bude informovaný, subjekt údajů musí znát, alespoň totožnost správce osobních údajů a účely zpracování osobních údajů. Blíže k tomu bod 42 preambule GDPR a články 10 a 11 směrnice č. 95/46/ES.

svolení ke zpracování osobních údajů.³⁷³ Svobodný projev vůle GDPR vysvětluje podrobněji v bodě 42 preambule, v němž uvádí že „*souhlas by neměl být považován za svobodný, pokud subjekt nemá skutečnou nebo svobodnou volbu nebo nemůže souhlas odmítnout nebo odvolat, aniž by byl poškozen*“.³⁷⁴

Ve vztahu k ochraně osobních údajů dětí v souvislosti s vyjádřením souhlasu se zpracováním osobních údajů GDPR přináší významnou novinku v oblasti služeb informační společnosti.³⁷⁵ Pro zpracování osobních údajů v souvislosti se službami informační společnosti GDPR zavádí minimální věkovou hranici pro udělení platného souhlasu ze strany dětského subjektu osobních údajů.

Z hlediska platného udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů dětského subjektu lze v GDPR tudíž rozlišovat dvojí režim pro zpracování osobních údajů. V oblasti tradičních komunikačních technologií a moderních komunikačních technologií, za předpokladu, že je nelze zařadit pod zpracování služeb informační společnosti, zůstane stejný postup jako ve směrnici č. 95/46/ES. Při zpracování osobních údajů dítěte v prostředí služeb informační společnosti, GDPR pro udělení platného souhlasu požaduje, aby souhlas byl do určitého věku udělen nebo potvrzen zákonným zástupcem dítěte, tj. nejčastěji rodičem dítěte.³⁷⁶ Pro všechny ostatní případy - společnosti, správce osobních údajů nebo situace, které nebude možné zařadit pod zpracování v souvislosti se službami informační společnosti, například vydavatelé časopisu, banky poskytující dětem bankovní produkty, GDPR nepřináší žádnou změnu oproti směrnici č. 95/46/ES. Proto v těchto případech bude moct dítě vyslovit souhlas za stejných předpokladů jako nyní. Pro jeho platné udělení, bude muset být dítě schopné porozumět, k jakému účelu je souhlas dáván.³⁷⁷ V opačném případě bude muset správce získat souhlas od rodiče dítěte.

Podmínky souhlasu se zpracováním osobních údajů dětského subjektu údajů v souvislosti se službami informační společnosti upravuje článek 8 odst. 1 GDPR. Tento

³⁷³Článek 4 odst. 11 GDPR.

³⁷⁴Bod 42 preambule GDPR.

³⁷⁵Službu informační společnosti vymezuje GDPR v článku 4 odst. 25 GDPR, v němž stanoví, že se jí rozumí služby ve smyslu článku 1 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2015/1535, o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti. Například se bude jednat o poskytovatele sociálních sítí a osobnostní profily na smartphone.

³⁷⁶Článek 8 odst. 1 GDPR.

³⁷⁷Článek 12 Úmluvy o právech dítěte. Blíže k článku 12 Úmluvy o právech dítěte např. CITARELLA, L., ZANGHI, C. (a cura di), *20° anniversario della Convenzione delle Nazioni Unite sui diritti del fanciullo. Il diritto d'ascolto del minore*, Teseo Editore, Roma, 2009, ISBN: 978-88-95291-08-6.

článek stanoví, že v případě použití článku 6 odst. 1 písm. a) GDPR,³⁷⁸ „...v souvislosti s nabídkou služeb informační společnosti přímo dítěti, je zpracování osobních údajů dítěte zákonné, je-li dítě ve věku nejméně 16 let. Je-li dítě mladší 16 let, je takové zpracování zákonné pouze tehdy a do té míry, pokud byl tento souhlas vyjádřen nebo schválen osobou, která vykonává rodičovskou zodpovědnost k dítěti. Členské státy mohou pro uvedené účely právním předpisem stanovit nižší věk, ne však nižší než 13 let“.³⁷⁹ Z uvedeného ustanovení vyplývá, že platný souhlas se zpracováním osobních údajů v prostředí služeb informační společnosti bude moci udělit dítě, které dovršilo 16 let, případně 13 let s ohledem na možné snížení věkové hranice ze strany členských států EU.³⁸⁰ V případě mladšího dítěte bude nezbytné získat souhlas od nositele rodičovské odpovědnosti, kterého v českých podmínkách představuje zákonný zástupce dítěte.

Povinnost získat souhlas od nositele rodičovské odpovědnosti upravuje GDPR v následujícím odstavci 2 článku 8. Podle tohoto ustanovení má správce povinnost vyvinout „přiměřené úsilí s ohledem na dostupnou technologii, aby v takových případech ověřil, že byl souhlas vyjádřen nebo schválen osobou, která vykonává rodičovskou zodpovědnost k dítěti“. Toto ustanovení vyžaduje, aby správce ověřil, že souhlas byl vyjádřen nebo schválen rodičem dítěte. Jelikož se v praxi může takové ověřování ukázat pro správce jako značně problematické, uplatní se se zde korektivních rozumných prostředků pro ověření, že se jedná o rodiče dítěte, který byl oprávněn souhlas se zpracováním udělit.³⁸¹

Problematiku souhlasu se zpracováním osobních údajů dětí v prostředí služeb informační společnosti uzavírá článek 8 odst. 3 GDPR, který stanoví, že výše uvedeným odstavcem 1 tohoto článku není dotčena právní úprava obecného smluvního práva členských států EU. Konkrétně jmenuje pravidla týkající se platnosti, uzavírání nebo účinků smlouvy vzhledem k dítěti.³⁸²

Z výše uvedeného článku 8 GDPR můžeme vnímat záměr evropského

³⁷⁸Článek 6 GDPR upravuje podmínky, za nichž je zpracování osobních údajů zákonné. Článek 6 odst. 1 písm. a) GDPR stanoví: „subjekt údajů udělil souhlas se zpracováním svých osobních údajů pro jeden či více konkrétních účelů.“

³⁷⁹Článek 8 odst. 1 GDPR.

³⁸⁰Věk 13 let je vyžadován například pro založení profilu na Facebooku. Podrobněji k sociálním sítím v podkapitole 4.4. „Sociální sítě“.

³⁸¹Použití rozumných prostředků bude potřeba vykládat s ohledem na konkrétní případ.

³⁸²Článek 8 odst. 3 GDPR. V českých podmínkách NOZ, v italských Codice civile.

zákonodárce poskytovat dětem zvýšenou ochranu osobních údajů při jejich zpracování ze strany správců, kteří budou představovat služby informační společnosti. I přes dobrý úmysl evropského zákonodárce, poskytnout dětem specifickou ochranu, která se váže k určitému věku, si lze představit námitky rodičů, kteří budou novou regulaci shledávat jako značně problematickou při výchově svého dítěte. Nová právní úprava se může v praxi ukázat jako nadměrně komplikována, obzvlášť pokud členské státy EU v prostředí služeb informační společnosti ponechají věkovou hranici v nesníženém znění 16 let, neboť si lze jen těžko představit, jak například 15 letý teenager přijde za svými rodiči s požadavkem, že si chce založit osobní profil na sociální síti.

Vzhledem k tomu, že do věku 16 let, příp. do 13 (záleží na rozhodnutí členského státu EU) bude nezbytný souhlas rodiče se zpracováním osobních údajů dítěte, může se dítě cítit omezeno ve výkonu svého práva na soukromí a svobody projevu, neboť tato práva by se měla s ohledem na jeho věk a rozumové schopnosti přiměřeně rozšiřovat. Dítě má v souladu s článkem 13 Úmluvy o právech dítěte právo na svobodu projevu, které zahrnuje vyhledávání, přijímání a rozšiřování myšlenek všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať už ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoliv prostředky podle jeho volby.³⁸³

Zaměříme-li se na vymezení pojmu dítěte uvedeného v první kapitole disertační práce, zjistíme, že některé právní dokumenty poskytují ochranu dětem do jejich 16 let věku, například Haagská úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí.³⁸⁴ Tato věková hranice byla zvolena s předpokladem, že dítě starší 16 let už bude schopno vyjádřit, s kterým z rodičů chce žít. V porovnání se závažností rozhodnutí, které je podle této Haagské úmluvy dítě 16 let schopno učinit, působí minimální věková hranice 16 let pro vyjádření platného souhlasu dítěte se zpracováním osobních údajů v prostředí služeb informační společnosti jako značně nepřiměřená.

V činnosti českého Úřadu pro ochranu osobních údajů se objevuje nižší věková hranice pro platné udělení souhlasu ze strany dítěte. V jednom z případů, který Úřad pro ochranu osobních údajů řešil, pracoval s věkovou hranicí 15 let. Podle úřadu

³⁸³Článek 13 Úmluvy o právech dítěte je vymezen velmi široce, bez toho aniž by stanovil nějaké limity, které informace ze soukromí dítěte není žádoucí zveřejňovat. V odstavci 2 tohoto článku je pouze stanoveno, že k omezení práva dítěte může dojít na základě zákona a pokud je to nezbytné pro respektování práv druhých nebo jejich pověsti. Omezení je možné také v případě, že je potřeba zajistit národní bezpečnost, veřejný pořádek, veřejné zdraví nebo morálku.

³⁸⁴Problematika je rozebrána v první kapitole disertační práce k pojmu dítě.

nezletilí mladší 15 let nemají způsobilost uzavřít smlouvu (případ se týkal agentury, která zprostředkovávala práci ve filmech) a vyjádřit souhlas se zpracováním svých osobních údajů. Naopak v případě mladistvých ve věku 15 – 18 let by podle úřadu bylo možné použít dikci ustanovení § 9 NOZ a říci, že tito mladiství jsou schopni rozpoznat povahu právního úkonu souhlasu se zpracováním osobních údajů. Za předpokladu, že by byl účel zpracování osobních údajů vymezen velmi přesně např. nabízení fotografií filmovým společnostem jako „typy“ do komparzu, pak by zřejmě podpis mladistvého stačil. V takovém případě by podle českého úřadu nebyl souhlas rodiče zapotřebí. Pokud by, ale formulace účelu zpracování osobních údajů byla formulována neurčitě, že by nebylo možné, aby mladiství byli schopni dohlédnout na to, k čemu souhlas udělují, byl by souhlas rodičů nezbytný.³⁸⁵

Zůstává tudíž otázkou, nakolik GDPR v souvislosti s novou úpravou souhlasu v prostředí služeb informační společnosti uspěje a zda hranice 16 let nebude pro děti nepřiměřeně limitující při výkonu jejich práv, náležejících jim podle Úmluvy o právech dítěte.

Pro ochranu dětí v on-line prostředí má rovněž význam krátce pojednat o specifikách souhlasu v on-line prostředí, která jsou dána především jeho snadným poskytnutím (např. zaškrtnutím požadovaného políčka). Problematickým aspektem poskytnutí souhlasu v on-line prostředí je rovněž jeho časté zakomponování do složitého textu podmínek pro ochranu osobních údajů (Privacy policies) nebo obecných smluvních podmínek (typicky všeobecných obchodních podmínek), které lze považovat za zcela nevzhodné. V této souvislosti je potřeba uvést, že GDPR v bodě 43 preambule uvádí, že lze předpokládat, že souhlas není svobodný, pokud není možné vyjádřit samostatný souhlas s jednotlivými operacemi zpracování osobních údajů, i když je to v daném případě vhodné, nebo je-li plnění smlouvy včetně poskytnutí služby závislým na souhlasu, i když to není pro toto plnění nezbytné.³⁸⁶

Ve směrnici č. 95/46/ES nenalezneme žádný odkaz na problematiku souhlasu v on-line prostředí. Naopak GDPR se věnuje rovněž vymezení souhlasu na internetu. Může se například jednat o zaškrtnutí políčka při návštěvě internetové stránky, volbu

³⁸⁵Každý případ nezletilých je třeba posuzovat samostatně. Úřad pro ochranu osobních údajů, [online], [cit. 19.3 2017]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/kazdy-pripad-nezletilych-je-treba-posuzovat-samostatne/ds-2471/archiv=0&p1=2331>.

³⁸⁶Bod 43 preambule GDPR.

technického nastavení pro služby informační společnosti nebo jiné prohlášení či jednání, které signalizuje souhlas. Zároveň by ale mlčení nebo předem zaškrtnutá políčka (přednastavené zaškrtnutí políček) či nečinnost neměly být považovány za souhlas subjektu údajů. Souhlas by se měl vztahovat na veškeré činnosti zpracování prováděné pro stejný účel nebo stejné účely. V případě, že má zpracování více účelů, měl by být souhlas udělen pro všechny stanovené účely. Při poskytování souhlasu na základě žádosti podané elektronickými prostředky musí žádost splňovat určité podmínky, zejména musí být jasná, stručná a nesmí zbytečně narušit využívání služby, pro kterou je souhlas udělován.³⁸⁷

S problematikou institutu souhlasu souvisí právo udělený souhlas se zpracováním osobních údajů odvolat. Právo souhlas odvolat zajišťuje subjektu údajů ochranu v případě, že si zpracování svých osobních údajů později rozmyslí.

Na rozdíl od směrnice č. 95/46/ES, ze které toto právo vyplývá implicitně,³⁸⁸ je v GDPR výslovně upraveno v článku 7 odst. 3 GDPR, který stanoví, že odvolání souhlasu musí být stejně snadné jako jej poskytnout. Přitom zákonnost zpracování osobních údajů vycházející ze souhlasu, který byl dán před jeho odvoláním, není právem souhlas odvolat, dotčena. Při odvolání souhlasu by neměly subjektu osobních údajů hrozit negativní důsledky, kromě například ukončení výhod, které byly poskytnuty na základě předchozího svolení k užívání osobních údajů.³⁸⁹

GDPR se věnuje rovněž problematice odvolání souhlasu uděleného v dětském věku. V bodě 65 preambule GDPR stanoví, že dítě si může rozmyslet nejen zpracování osobních údajů, k němuž udělil souhlas jeho rodič, ale rovněž může odvolat souhlas, který v dětském věku poskytlo samo. GDPR tak reaguje na problematiku souhlasu poskytnutého v dětském věku, kdy si subjekt údajů nebyl plně vědom rizik spojených se zpracováním osobních údajů a později chce tyto osobní údaje, zejména z internetu, odstranit. Subjektu údajů je tato možnost dána bez ohledu na skutečnost, že již není dítě.³⁹⁰

³⁸⁷Bod 32 preambule GDPR.

³⁸⁸Článek 2 písm. h) směrnice č. 95/46/ES.

³⁸⁹Článek 7 odst. 3 GDPR.

³⁹⁰Bod 65 preambule GDPR.

3.3.3. Obrana dítěte a právní prostředky ochrany osobních údajů dětí

Ochrana osobních údajů, jak již bylo několikrát zdůrazněno, představuje specifickou oblast ochrany soukromí, která má veřejnoprávní rozměr. V prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií nemůže tudíž ze své podstaty postihnout všechny způsoby, kterými může být do soukromí dítěte zasazeno. Paralelně může být zasazeno rovněž do jiných složek ochrany soukromí – do soukromého života, rodiny, cti a pověsti dítěte.³⁹¹ Při těchto zásazích do soukromí se dítě jakožto nositel práva na ochranu soukromí může bránit rovněž prostřednictvím soukromoprávní žaloby na ochranu osobnosti, kterou upravují jednotlivé vnitrostátní právní řády.³⁹² Veřejnoprávní režim ochrany osobních údajů a soukromoprávní prostředky ochrany soukromí se mohou navíc vzájemně překrývat, například při zveřejnění fotografie nebo videa, které taktéž obsahují osobní údaje fyzické osoby.³⁹³

K zajištění ochrany soukromí a osobních údajů v rámci jak tradičních, tak moderních komunikačních technologií, slouží především prostředky práva, kterými se děti nebo jejich rodiče mohou bránit proti neoprávněnému zásahu do práva na ochranu soukromí, pokud k němu již došlo. Zároveň prostředky práva poskytují dětem, kterým toto právo náleží a rodičům, kteří toto právo vykonávají v rozsahu, v němž je to vzhledem k věku a rozumovému vývoji dítěte nezbytné, právní jistotu na respektování práva na ochranu soukromí a osobních údajů.

Pro předcházení zásahů do ochrany osobních údajů dětí mají velký význam preventivní prostředky, které odrážejí práva, která dítěti náleží z jeho postavení subjektu údajů. Typicky se jedná o výše uvedené právo na informace o zpracování osobních údajů, které slouží k tomu, aby se dítě, případně jeho rodič, mohlo rozhodnout, zda umožní zpracování osobních údajů, a jaká práva mu pro případ jejich zpracování náleží.³⁹⁴ Z hlediska prevence nepřiměřených zásahů do ochrany osobních údajů dítěte není možné opomenout taktéž další vědní disciplíny a přístupy. Z těchto je možné

³⁹¹Článek 16 Úmluvy o právech dítěte.

³⁹²PINO, G. Il diritto all'identità personale ieri e oggi. Informazione, mercato, dati personali, in *Libera circolazione e protezione dei dati personali*, [online], a cura di R. Panetta, Giuffrè, Milano, 2006, bod 5 Identità personale e trattamento di dati personali. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www1.unipa.it/gpino/Identit%E0%20personale_Giuffr%E8.pdf.Pino.

³⁹³MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, 84 s. ISBN: 978-80-904248-7-6.

³⁹⁴K informační povinnosti správce osobních údajů blíže podkapitola 3.2.1. „Právní tituly pro zpracování a podmínky zpracování osobních údajů dětí“.

jmenovat zejména pedagogiku, psychologii, etiku a rovněž velký vliv na ochranu soukromí může mít náboženství.³⁹⁵

V případě, že již k samotnému nepřiměřenému zásahu do ochrany osobních údajů dítěte dojde, může dítě, respektive jeho rodič, využít následných prostředků ochrany. Pokud správce poruší své povinnosti při zpracování osobních údajů, může mu, jak již bylo uvedeno, vzniknout odpovědnost dvojího druhu - veřejnoprávní, kdy zpracování neprovádí v souladu se zákonnou úpravou ochrany osobních údajů a rovněž soukromoprávní, pokud způsobí subjektu údajů škodu.³⁹⁶

Obecně lze právní prostředky na úseku ochrany osobních údajů dělit na prostředky soukromoprávní a veřejnoprávní. Soukromoprávními prostředky se rozumí především žaloby na ochranu osobnosti a uplatnění nároku na náhradu způsobené škody. Například v českých podmínkách je v ustanovení § 82 NOZ stanoveno, že člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se, aby od neoprávněného zásahu bylo upuštěno nebo, aby byl odstraněn jeho následek.³⁹⁷ Pokud bude dítěti způsobena v důsledku zásahu do jeho soukromí navíc majetková škoda nebo nemajetková újma, může se obrátit na soud. V souladu s pravidly vnitrostátního práva je možné usilovat o to, aby došlo k upuštění od neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti, například opakovaného nahrávání fotografie dítěte, odstranění fotografie, přiměřeného zadostiučinění v podobě například omluvy, a rovněž může být přiznána náhrada nemajetkové újmy v penězích.³⁹⁸

Veřejnoprávní prostředky lze rozlišovat na správněprávní a trestněprávní, které se v souladu se zásadou „*ultima ratio*“ uplatní, pokud nebudou postačovat prostředky správněprávní.

Směrnice č. 95/46/ES ve vztahu k úpravě sankcí za porušení povinností na úseku

³⁹⁵Při porovnání České republiky, Itálie a Izreale je zřejmé, že náboženské tradice mají význam především v izraelském právu. Blíže např. TAMIR, M. A. Guide to Legal Research in Israel, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.nyulawglobal.org/globalex/israel1.html>.

³⁹⁶Blíže k této problematice MORÁVEK, J. Nad rozhodováním Nejvyššího správního soudu ohledně pravomocí Úřadu pro ochranu osobních údajů, *Právní rozhledy*, 2011, č. 9.

³⁹⁷Ustanovení § 82 NOZ.

³⁹⁸Způsob náhrady škody je upraven v ustanovení § 2951 NOZ. Podle § 2951 odst. 2 NOZ se nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy. Morální satisfakce má podle českého práva přednost. Pokud není dostatečná, nastupuje zadostiučinění v penězích. V Itálii upravují problematiku ochrany osobnosti články 5-10 italského občanského zákoníku (Codice civile). Právo na ochranu podobizny je upraveno v článku 10, který stanoví, že v případě zásahu do tohoto práva je možné požadovat odstranění tohoto zásahu a rovněž náhradu škody (článek 2043) a žádat je možné rovněž nemajetkovou škodu – článek 2059 italského občanského zákoníku.

ochrany osobních údajů členským státům EU ukládá, aby přijaly vhodná opatření, kterými zajistí uplatňování ochrany osobních údajů na základě směrnice, a aby vymezily sankce, které se uplatní v případě porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě směrnice č. 95/46/ES.³⁹⁹ Správněprávní prostředky jsou tudíž na úseku ochrany osobních údajů upraveny ve vnitrostátních zákonech na ochranu osobních údajů. Poškozený dětský subjekt údajů se může prostřednictvím těchto prostředků domáhat, aby odpovědná osoba byla uznána vinou ze spáchání přestupku nebo správního deliktu.

V českých podmínkách se správněprávní prostředky v zákoně č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, dělí na přestupky a jiné správní delikty. Zatímco přestupku se může dopustit fyzická osoba, jiné správní delikty jsou vyhrazeny pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající. Přestupky jsou upraveny v ustanovení § 44 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Odpovědnost fyzické osoby je založena na principu odpovědnosti za zaviněné jednání, tj. v podobě úmyslu nebo nedbalosti.⁴⁰⁰ Jiné správní delikty jsou upraveny v § 46 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Za jiný správní delikt odpovídají právnické osoby a fyzické osoby podnikající na základě objektivní odpovědnosti, tj. bez ohledu na zavinění. Český zákon však upravuje možnost liberace, pokud správce nebo zpracovatel prokáže, že vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení své právní povinnosti zabránil.⁴⁰¹ V ustanovení § 46 odst. 1 zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, promítá ustanovení článku 23 odst. 2 směrnice č. 95/46/ES.⁴⁰²

V případě, že dojde k nezákonnému zpracování osobních údajů, se fyzické osoby mohou dopustit přestupku, případně trestného činu na úseku ochrany osobních údajů. Právnické osoby a fyzické osoby podnikající se mohou dopustit jiného správního deliktu. Přitom přestupku nebo trestného činu se může dopustit nejen správce nebo zpracovatel osobních údajů, ale rovněž kdokoli, kdo s osobními údaji nějakým způsobem nakládá. V praxi je ovšem vzhledem k plnění povinností ve vztahu

³⁹⁹Článek 24 směrnice č. 95/46/ES.

⁴⁰⁰I když jsou skutkové podstaty přestupků obsaženy v zákoně č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, základní otázky odpovědnosti za přestupek a některá procesní ustanovení obsahuje v současnosti zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Obecné procesní otázky Úřadu pro ochranu osobních údajů v průběhu řízení o přestupku upravuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁴⁰¹Ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

⁴⁰²Článek 23 odst. 2 směrnice č. 95/46/ES stanoví, že: „*správce může být částečně nebo zcela zbaven této odpovědnosti, pokud prokáže, že za vznik škody neodpovídá*“.

k dětskému subjektu údajů mnohem pravděpodobnější, že se nepřiměřeného zásahu do práva dítěte dopustí správce nebo zpracovatel osobních údajů. Trestněprávní prostředky jsou upraveny v rámci vnitrostátních trestních zákoníků.⁴⁰³ V českém trestním zákoníku nalezneme v části druhé, Hlavě II (Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství) v dílu 2 (Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství).⁴⁰⁴

V Itálii upravuje problematiku ochrany osobních údajů komplexně italský zákon o ochraně osobních údajů. Sankce jsou podle tohoto italského zákona řazeny na tři typy: občanskoprávní, správní a trestní. Prvek občanskoprávní odpovědnosti je vyjádřen v článku 15 italského zákona, který v případě způsobení škody na úseku ochrany osobních údajů odkazuje přímo na článek 2050 italského občanského zákoníku.⁴⁰⁵ Správněprávní odpovědnost je upravena v rámci článků 161-165 italského zákona o ochraně osobních údajů. Trestní sankce jsou upraveny v článcích 167 až 172 italského zákona o ochraně osobních údajů.⁴⁰⁶

Využití konkrétních prostředků ochrany osobních údajů, tj. jak se dítě bude moct bránit, se bude odvíjet od toho, kde došlo k danému zásahu, kdo je porušitelem a jaký prostředek bude v dané situaci nejefektivnější. Z tohoto důvodu není proto možné uvést vyčerpávající instrukce k tomu, jak by dítě v konkrétním případě porušení svého práva na ochranu osobních údajů mohlo postupovat.

Pokud například dojde ke zveřejnění osobních údajů na internetu, bude se moct subjekt údajů obrátit přímo na daného uživatele, který informaci umístil. Jestliže není ten, co umístil informace na internet znám, může se dítě nebo jeho rodič obrátit přímo na toho, kdo spravuje internetovou stránku.

Dítě má možnost rovněž žádat o výmaz z výsledku vyhledávání. Požadovat může odstranění osobních údajů, pro které neexistuje právní základ a to v případě, že odvolal souhlas zpracováním osobních údajů, nebo když některé osobní údaje nejsou zapotřebí k plnění účelu, kvůli němuž byly shromážděny.⁴⁰⁷ Právo být zapomenut dnes

⁴⁰³Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰⁴Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰⁵Článek 15 Codice in materia di protezione dei dati personali, Decreto legislativo 30 giugno 2003, n. 196.

⁴⁰⁶Codice in materia di protezione dei dati personali, Decreto legislativo 30 giugno 2003, n. 196.

⁴⁰⁷Článek 12 písm. b) směrnice č. 95/46/ES. Článek 17 GDPR.

již fakticky existuje v důsledku rozhodnutí SDEU Google proti Costeja.⁴⁰⁸

I když Google po zmíněném rozhodnutí SDEU zřídil formulář, na základě něhož je možné požadovat výmaz z výsledku vyhledávání, je potřeba vnímat rozdíl mezi vymazáním požadovaného odkazu z výsledku vyhledávání a právem být zapomenut, neboť informace jako taková nebude úplně zapomenuta. Může být stále umístěna na původních internetových stránkách a rovněž si ji v mezioddobí může kdokoliv stáhnout a šířit dál. Podrobně bude věnována pozornost právu být zapomenut v části věnující se internetovým vyhledávačům.⁴⁰⁹

GDPR právo být zapomenut zdůrazňuje v souvislosti se zpracováním osobních údajů dětí, pokud je zpracování založeno na souhlasu v oblasti služeb informační společnosti.⁴¹⁰

Jako další možnost pro zajištění ochrany osobních údajů uvádí směrnice č. 95/46/ES právo subjektu údajů na blokování osobních údajů.⁴¹¹ GDPR upravuje právo subjektu, který může žádat správce o omezení zpracování osobních údajů v případě, že se domnívá, že osobní údaje nejsou přesné, a to na dobu potřebnou k ověření přesnosti těchto údajů.⁴¹² Dále může subjekt údajů žádat o omezení zpracování osobních údajů, pokud je zpracování protiprávní a postačuje mu omezení použití osobních údajů, tj. nežádá výmaz osobních údajů. Omezení zpracování osobních údajů je také možné v případě, že správce již osobní údaje nepotřebuje pro účely zpracování, ale subjekt údajů je požaduje pro určení, výkon nebo obhajobu právních nároků nebo pokud vznesl námitku proti zpracování osobních údajů v souladu s článkem 21 GDPR, dokud nebude ověřeno, že oprávněné důvody správce převažují nad zájmy subjektu údajů.⁴¹³ Pokud dojde k omezení zpracování osobních údajů, je možné jejich zpracování pouze se souhlasem subjektu údajů, nebo z důvodu vymáhání právních nároků, z důvodu ochrany práv jiné fyzické nebo právnické osoby, nebo z důvodů důležitého veřejného

⁴⁰⁸Rozsudek SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*.

⁴⁰⁹Problematika je upravena v rámci podkapitoly 4.2.4.1. „Internetové vyhledávače a dopady rozhodnutí Google proti Costeja na ochranu osobních údajů dětí“.

⁴¹⁰Článek 17 odst. 1 písm. f) GDPR obsahuje odkaz na článek 8 odst. 1, který se věnuje zpracování osobních údajů dětí v souvislosti se službami informační společnosti.

⁴¹¹Článek 12 písm. b) směrnice č. 95/46/ES.

⁴¹²GDPR pojmenovává blokování jako omezené zpracování osobních údajů, blíže k tomu: MAŠTALKA, J. Nové nařízení EU o ochraně osobních údajů a některé záležitosti spojené s jeho aplikací v ČR, *Právní rozhledy* 21/2016. Beck-online. 737 s.

⁴¹³Článek 18 odst. 1 písm. b), c) a d) GDPR.

zájmu.⁴¹⁴

GDPR přináší pro kontrolu osobních údajů větší možnost kontroly také v souvislosti s právem vznést námitku, která je oproti směrnici č. 95/46/ES rozvedena v souvislosti s námitkou proti využívání osobních údajů k profilování.⁴¹⁵

V případě, že se dítě nebo rodič domnívají, že došlo k zásahu do práva na ochranu osobních údajů dítěte, mohou se obrátit se svou žádostí na příslušnou národní autoritu ochrany osobních údajů. V českých podmínkách na Úřad pro ochranu osobních údajů a v Itálii na italský úřad - Garante per la protezione dei dati personali.⁴¹⁶ Dítě nebo jeho rodič mají možnost se proti zásahu do ochrany osobních údajů bránit taktéž u soudu.⁴¹⁷

GDPR zjednoduší v rámci EU možnost žádat odškodnění po správci nebo zpracovateli, který neoprávněným způsobem zasáhl do práva na subjektu údajů. Dítě bude moci podle GDPR žádat hmotnou i nematériální újmu) po správci nebo zpracovateli.⁴¹⁸ Za porušení povinností vyplývajících z GDPR bude primárně odpovědný správce. Zpracovatel bude odpovědný následně ve vztahu k povinnostem, které mu GDPR konkrétně ukládá, nebo v případě, že bude jednat nad rámec zákonných pokynů správce nebo v jejich rozporu.

Třetí kapitola měla za účel připravit na konkrétní analyzované situace, v nichž může dojít k nepřiměřenému zásahu, a případy, v nichž došlo k zásahu do ochrany osobních údajů dětí. Z tohoto důvodu jsem se zabývala právním rámcem ochrany osobních údajů dětí, aktivitě národních autorit ochrany osobních údajů, výkladem hlavních termínů – osobní údaj, správce osobních údajů, zpracovatel osobních údajů.

⁴¹⁴Článek 18 odst. 2 GDPR.

⁴¹⁵Článek 14 směrnice č. 95/46/ES. Článek 21 GDPR.

⁴¹⁶Například v českém právu ustanovení § 29 odst. 1 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. V ustanovení § 21 odst. 3 je dále uvedeno, že pokud vznikla v důsledku zpracování osobních údajů subjektu údajů jiná než majetková újma, postupuje se při uplatňování jejího nároku podle zvláštního zákona, kterým je NOZ.

⁴¹⁷Článek 22 směrnice č. 95/46/ES: „Aniž je tím dotčena možnost opravného prostředku ve správním řízení, který je možno podat, zejména orgánu dozoru uvedenému v článku 28, stanoví všechny členské státy, že každá osoba má právo v případě porušení práv, jež jí jsou zaručeny vnitrostátními předpisy, které se uplatní na dotčené zpracování, předložit věc soudu“. Článek 87 GDPR tuto ochranu subjektu osobních údajů, ještě rozvádí: „Aniž je dotčena jakákoli jiná správní či mimosoudní ochrana, má každá fyzická nebo právnická osoba právo na účinnou soudní ochranu proti právně závaznému rozhodnutí dozorového úřadu, kterého se týká“.

⁴¹⁸Článek 82 GDPR. V České republice platí společná a nerozlučná odpovědnost již podle § 21 odst. 6 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Dále právy subjektu údajů, souhlasem se zpracováním osobních údajů dětí a odvoláním souhlasu.

V poslední podkapitole třetí kapitoly jsem se věnovala možné obraně dítěte a právním prostředkům, které může dítě, resp. jeho rodiče, pro ochranu na úseku osobních údajů využít. K tomu je potřeba uvést, že na základě provedeného výzkumu ve zvláštní části disertační práce jsem zjistila, že ve všech uvedených případech se na soudní orgány nebo národní autority ochrany osobních údajů obrátili rodiče dětí, nebo v případě národních autorit ochrany osobních údajů byly tyto případy zkoumány z vlastního podnětu úřadu. V žádném ze zkoumaných případů nedošlo k podání žaloby nebo stížnosti ze strany dítěte, popř. dospělého, do jehož práv bylo zasazeno v dětském věku.

S ohledem na mnohokrát zmiňovaný rychlý vývoj moderních technologií je to zřejmě otázka času, kdy se v posuzovaných zemích tyto případy obrany dětí vůči třetím osobám a subjektům, a rovněž vůči jejich rodičům, kteří zasáhli do jejich práva na ochranu soukromí, objeví. Bohužel v takových případech může dojít k narušení rodinných vazeb a v důsledku toho k dalšímu sekundárnímu zásahu do soukromí a rodinného života těchto dětí.⁴¹⁹

⁴¹⁹SHMUELI, B., BLECHER-PRIGAT, A. Privacy for Children, *Columbia Human Rights Law Review*, vol. 42, 2011.

4. Různé zásahy do soukromí dětí v souvislosti s použitím tradičních a moderních komunikačních technologií

Čtvrtá kapitola, která představuje zvláštní část této disertační práce, se zaměří na nejčastější situace, v nichž může dojít k ohrožení práva na soukromí a ochrany osobních údajů dítěte. Pozornost bude v rámci čtvrté kapitoly soustředěna především na významná rozhodnutí soudních orgánů a národních autorit ochrany osobních údajů z oblasti zásahů do práva na soukromí a zejména osobních údajů dítěte.

Hlavním cílem této kapitoly při rozboru vybraných rozhodnutí a rizikových situací pro ochranu dětí, je najít odpověď na otázky, kdo představuje původce nepřiměřeného zásahu, do jakého práva, případně kombinace práv daný původce zasáhl a jak soudní orgány a národní autority ochrany osobních údajů vymezují v jednotlivých případech přípustnou míru zásahu do práva na soukromí a ochrany osobních údajů dětí.

Jak již bylo uvedeno v obecné části disertační práce, původce zásahu může představovat celá řada osob a subjektů. Do ochrany soukromí a osobních údajů často zasahují svým neuváženým jednáním sami nositelé těchto práv – děti. Do svého práva mohou zasáhnout typicky tím, že o sobě zveřejní nějakou informaci. Děti mají podle článku 13 Úmluvy o právech dítěte právo na svobodu projevu, které zahrnuje rovněž právo rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, ať už ústně, písemně nebo tiskem nebo jakýmkoliv prostředky podle volby dítěte.⁴²⁰ V souladu s tím dítě může sdělovat informace ze svého soukromí pro účely zveřejnění těchto informací v tisku, televizi nebo na internetu. Informační sebeurčení dětí je ovšem omezeno jejich volní a rozumovou schopností, a proto je potřeba, aby tuto úlohu převzali jejich rodiče do té doby, než budou svá práva moct zcela vykonávat samy. Svoboda jejich projevu podle článku 13 Úmluvy o právech dítěte musí být proto nutně limitována jejich právem na soukromí zaručeným v článku 16 Úmluvy o právech dítěte ve spojení s článkem 3 Úmluvy o právech dítěte, tj. případné zveřejnění musí být v jejich zájmu.⁴²¹

Další rozšířenou skupinu původců zásahů do práva na ochranu soukromí a osobních údajů dítěte představují rodiče dítěte, kteří si neuvědomují nebo si možná ani nechtějí připustit, že se zpřístupněním informací ze soukromého života dítěte mohou dopustit nepřiměřeného zásahu do těchto práv svého dítěte. Do práva na ochranu

⁴²⁰Článek 13 Úmluvy o právech dítěte.

⁴²¹Články 3 a 16 Úmluvy o právech dítěte.

soukromí a osobních údajů mohou dále zasahovat rovněž třetí osoby, typicky kamarádi dítěte, obchodní společnosti, školská zařízení, zdravotnická zařízení a rovněž státní orgány.

Jelikož se právo na soukromí vyskytuje v mnoha variacích, může být v důsledku činnosti či nečinnosti původce zásahu zasaženo do široké množiny práv dítěte. Z tohoto důvodu se rozbor uvedených situací a konkrétních rozhodnutí soustředí na určení typu ohrožení či nepřiměřeného zásahu. Největší důraz bude přitom kladen v prostředí tradičních i moderních komunikačních technologií na zveřejnění informací vycházejících ze soukromí dítěte.

Zveřejněnými informacemi, na základě nichž je možné určit konkrétní dítě, může dojít k nezákonnému zpracování osobních údajů. Zároveň zveřejněnými informacemi může dojít k nepřiměřenému zásahu do dalších práv dítěte – do soukromého života, rodinného života, důstojnosti a cti dítěte. Pro doplnění je potřeba zdůraznit, že každé zveřejnění informací vycházejících ze soukromí dítěte pochopitelně neznamená, že se bude jednat o nepřiměřený zásah. Na zveřejnění určitých situací může mít zájem přímo dítě, které si přeje, aby se například jeho školní úspěch ocitl na stránkách novin. Ze stejného důvodu může rodič chtít zveřejnit úspěch svého dítěte. Pokud tedy záměrem novináře bude zveřejnit článek, který zobrazuje kladný vztah konkrétního dítěte například ke starým lidem, nebude se za předpokladu, že dítě se zveřejněním informace souhlasí, jednat o nepřiměřený zásah do jeho soukromí. Zveřejnění takových informací bude tudíž v zájmu dítěte.⁴²²

Do ochrany osobních údajů dětí může být zasaženo taktéž v dalších situacích pokrývajících zpracování osobních údajů. K nezákonnému zpracování osobních údajů dětí dochází typicky, pokud zpracování neprobíhá na základě získaného legálního titulu, pokud dochází ke zpracování osobních údajů, které byly původně shromážděny k jinému účelu zpracování nebo v souvislosti s nedostatečným zabezpečením osobních údajů proti jejich zneužití a únikům.

Ohledně referenčního právního rámce považují za nezbytné odkázat na předchozí kapitolu věnující se ochraně osobních údajů v právu EU.⁴²³

⁴²²Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 59 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁴²³Kapitola třetí disertační práce „*Specifické aspekty ochrany osobních údajů dětí v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií v EU*“.

Pro zopakování tento právní rámec představuje zejména směrnice č. 95/46/ES, již na místech, kde to bude žádoucí, doplním srovnáním s budoucí právní úpravou obsaženou v GDPR. Především v prostředí moderních komunikačních technologií nebude vždy možné se omezit pouze na směrnici č. 95/46/ES. Probrány budou tudíž rovněž klíčová ustanovení směrnice o elektronickém obchodu, které determinují postavení poskytovatelů služeb informační společnosti a jejich odpovědnosti na úseku ochrany osobních údajů. Vzhledem k tomu, že v případě nepřiměřeného zásahu do ochrany osobních údajů dětí, může dojít a často také dochází k zásahu do dalších práv, z hlediska obecné potřeby zajištění ochrany soukromí dítěte, bude odkazováno rovněž na Úmluvu o právech dítěte, zejména na její článek 16. Při rozboru vybraných českých a italských rozhodnutí bude taktéž reflektována relevantní vnitrostátní úprava.

Čtvrtá kapitola je rozdělena na dvě části, z nichž první mapuje případy z prostředí tradičních komunikačních technologií a druhá případy, které souvisí s použitím moderních komunikačních technologií. K uvedenému je potřeba doplnit, že se jedná o čistě pracovní rozdělení, neboť jednotlivé případy nepřiměřených zásahů se často vzájemně prolínají a není tudíž vždy možné vytyčit jejich ostré hranice. Z tohoto důvodu je třeba mít na paměti, že pokud lze informaci vycházející ze soukromí dítěte najít prostřednictvím různých zdrojů, může být nepřiměřený zásah paralelně způsoben na více místech. Míra tohoto zásahu bude záležet na individuálních okolnostech každého případu.

Závažný zásah do soukromí a ochrany osobních údajů nezletilé dívky, k němuž došlo jak v prostředí tradičních, tak moderních komunikačních technologií, se odehrál v Itálii. V tomto případě matka nezletilé dívky prezentovala za účasti své dcery na italských televizních stanicích svůj těžký životní úděl způsobený závažnou chorobou dívky, které mohl pomoci pouze chirurgický zákrok v USA. V počínání této ženy byl ovšem odhalen podvod, neboť dívka údajným závažným onemocněním nikdy netrpěla. Na této kauze je zarážející nejen skutečnost, že žena se dojemným příběhem snažila z lidí vylákat peníze, ale především to, že ke svému počínání využila svou nezletilou dceru, která společně s ní v televizních pořadech vystupovala. Tento případ byl následně popsán rovněž na internetových stránkách některých časopisů a v příspěvcích na internetových blozích. Dodnes lze rovněž nalézt videa zachycující nezletilou dívku

například na YouTube.⁴²⁴ I v budoucnosti proto zůstanou jméno a tvář dívky, jenž její matka zneužila k finančnímu podvodu, nezapomenutelné.

Případy, které jsou na více místech způsobilé zasáhnout do soukromí a osobních údajů dětí, se objevují rovněž v českých podmínkách.⁴²⁵ Například fotografie a informace o čerstvě narozeném synu zpěvačky Moniky Absolonové byly zveřejněny nejen v tištěných periodikách, ale rovněž na samotném facebookovém profilu české zpěvačky můžeme najít řadu jeho fotografií.⁴²⁶

I když mají tradiční a moderní komunikační technologie mnoho společného, z hlediska závažnosti způsobeného zásahu do ochrany soukromí dětí, jsou nepochybně potenciálně více nebezpečné moderní technologie. Poskytovatelé služeb informační společnosti⁴²⁷ fungují na rozdíl od tradičních technologií jako masoví zprostředkovatelé nejrůznějších typů služeb, které uživatelé ke své činnosti využívají. V důsledku zpracování a přenosu obrovského množství informací, se tudíž zvyšuje pravděpodobnost, že tyto informace budou způsobilé zasáhnout rovněž do práva dítěte na ochranu jeho soukromí a osobních údajů.⁴²⁸ Při použití moderních komunikačních technologií hrozí navíc v mnohem větší míře opakovatelnost zásahu, neboť informace jednou umístěná na internetu je takřka neodstranitelná. I kdyby dítě usilovalo o odstranění informací z internetového vyhledávače, nechtěnou informaci si mezitím může stáhnout a dále šířit jakýkoliv uživatel internetu, který má k informaci přístup.

Další významný rozdíl mezi tradičními a moderními komunikačními technologiemi spočívá ve zjištění původce zásahu. Zatímco v případě tradičních médií, například tištěných periodik (to samé platí rovněž u internetových periodik), zná dítě původce zásahu a může po něm požadovat, aby nesl odpovědnost za nezákonné

⁴²⁴Blíže k tomu článek La piccola Adelaide ai servizi sociali Madre in tv inventò la sua patologia, [online], na internetových stránkách Corriere del Mezzogiorno. it, článek byl publikován dne 15. března 2011, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://corrieredelmezzogiorno.corriere.it/napoli/notizie/cronaca/2011/15-marzo-2011/piccola-adelaide-servizi-socialimadre-tv-invento-sua-malattia-190228595291.shtml>; článek na internetovém blogu SCIALO, L. Genitori senza scrupoli: il caso di Adelaide Ciotola, [online]. Dostupné z: <http://lucascialo.blogspot.cz/2011/03/genitori-senza-scrupoli-il-caso-di.html>.

⁴²⁵V rámci českých regionálních novin je možné také nalézt rubriku „*Narodili jsme se*“ s fotografiemi právě narozených dětí včetně jména, příjmení dítěte, data narození a bydliště, například Žďárský deník. V novoměstské porodnici se narodilo dvanáct miminek, příspěvek publikován 10. 4. 2017. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://zdarsky.denik.cz/miminka/v-novomestske-porodnici-se-narodilo-dvanact-miminek-20170410.html>.

⁴²⁶Facebookový profil zpěvačky Moniky Absolonové, přístupný veřejnosti, [online], zdroj Facebook, [cit. 19. 3. 2017], <https://www.facebook.com/Monika-Absolonov%C3%A1-59567141522/?fref=nf>.

⁴²⁷Blíže k poskytovatelům služeb informační společnosti 4.2. „*Moderní komunikační technologie*“.

⁴²⁸POLČÁK, R. *Právo na internetu*, Computer Press, a. s., 2007, 53 s. ISBN: 978-80-251-1777-4.

zpracování osobních údajů nebo zásah do soukromí. V případě internetových zdrojů nebude vždy snadné odhalit, kdo konkrétní informaci, tj. obsah jako takový, umístil. O obsahu v rámci tradičních médií rozhoduje vydavatel či provozovatel daného tradičního komunikačního prostředku, a proto v případě jeho protiprávnosti nese primární odpovědnost.⁴²⁹

4.1. Tradiční komunikační technologie

Ačkoli je dnes téměř vše možné vyhledat na internetu a provázanost tradičních a moderních komunikačních technologií je díky němu značná, zaměřím se nejdříve na případy, v nichž došlo k zásahu do soukromí dětí a zejména ochrany osobních údajů v tradičních médiích. Za tradiční komunikační technologie je pro účely disertační práce považován tisk, film, rozhlas a televize.⁴³⁰

V prostředí tradičních komunikačních technologií do práv dětí nejčastěji zasahují, jak bude rozebráno na vybraných případech z rozhodovací praxe, vydavatelé časopisů a novin a provozovatelé televizních stanic. Vzhledem ke skutečnosti, že vydavatelé časopisu jsou z povahy věci v oblasti mediálního práva profesionály, měli by si více než ostatní uvědomit, že zveřejněním informací mohou nepřiměřeně zasáhnout do soukromí dítěte a ochrany jeho osobních údajů.⁴³¹ Další početnou skupinu zasahovatelů do uvedených práv představují rodiče dítěte. I když ve většině níže uvedených případů došlo k porušení práva ze strany společností – zejména vydavatelů časopisu, rodiče často k tomuto zásahu přispěli, neboť se nesnažili zveřejnění zabránit a nevykonávali podle mého názoru dostatečně své povinnosti plynoucí pro ně z rodičovské odpovědnosti.⁴³² Je třeba mít na paměti, že rovněž v případech, že

⁴²⁹Blíže k odpovědnosti poskytovatelů služeb informačních společností v 4.2. „*Moderní komunikační technologie*.“

⁴³⁰Pro účely disertační práce používám zjednodušeně výrazy časopisy, noviny a televize. Použity byly pro zjednodušení, že k zásahu došlo prostřednictvím zveřejnění článku v novinovém článku, zveřejnění zprávy v televizním pořadu atd.

⁴³¹Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-3927/11-17.

⁴³²V českém právu je rodičovská odpovědnost upravena od 1. ledna 2014 v NOZ. NOZ nahradil pojem rodičovská zodpovědnost ve zrušeném zákoně o rodině novým pojmem rodičovská odpovědnost v ustanovení § 858. Obdobnou úpravu jaká je zakotvena v českém občanském právu obsahuje v Itálii článek 316 italského občanského zákoníku, v němž je stanoveno, že oba rodiče vykonávají rodičovskou odpovědnost společně.

zpřístupní informaci přímo rodiče, nezbavuje to novináře odpovědnosti za posuzování toho, co je přiměřené zveřejnit a co již ne.⁴³³

Zveřejnění osobních údajů v tradičním tisku a televizi⁴³⁴ představuje jednu z nejčastějších oblastí zpracování osobních údajů ve smyslu článku 2 písm. b) směrnice č. 95/46/ES, v níž se střetávají dva zcela odlišné zájmy.⁴³⁵ Otázka, co může být předmětem zveřejnění, je vlastně sporem mezi veřejným zájmem občanů na informace o věcech politické či jiné veřejné důležitosti na straně jedné, a zájmem a očekáváním jednotlivce na ochraně osobních údajů a tedy i soukromím na straně druhé.⁴³⁶

Při střetu s právem na informace soudní orgány či národní autority ochrany osobních údajů zkoumají, zda je dán zájem veřejnosti na to určitou informaci o dítěti znát či ne. Obecně v rámci posuzování, zda se jedná o nepřiměřený zásah do soukromí, vnitrostátní soudy a národní autority ochrany osobních údajů zkoumají postavení osoby, které se zveřejněné údaje týkají, charakter publikovaných informací, například zda se jedná o citlivé údaje a účel tohoto zveřejnění. Ve vztahu k posuzování, zda se jedná o nepřiměřený zásah do soukromí dítěte, se taktéž zabývají zkoumáním kontextu, v jakém byl příspěvek či článek zveřejněn. V souvislosti s ochranou soukromí dětí je tudíž potřeba věnovat pozornost nejen souhlasu se zveřejněním fotografie nebo informací ze soukromí, ale rovněž povaze obsahu daného příspěvku. Právě obsah těchto informací může významným způsobem zasáhnout do soukromí dítěte.

Druhá část čtvrté kapitoly nazvaná „*Tradiční komunikační technologie*“ se dělí na čtyři podkapitoly. První vymezuje specifické prvky zveřejňování osobních údajů pro novinářské účely. Ve druhé se soustředím na ochranu soukromí dětí, které se ocitají v blízkosti slavných osobností. Třetí se zaměří na případy, kdy došlo k zásahu do soukromí dětí, které mají postavení poškozených v trestním řízení.

V případech, které jsem pro rozbor v druhé a třetí podkapitole vybrala, bude důraz kladen na problematiku udělení souhlasu se zveřejněním informací. Smyslem

⁴³³Blíže k tomu Privacy e giornalismo. Alcuni chiarimenti in risposta a quesiti dell'Ordine dei giornalisti, [online], Garante per la protezione dei dati personali, 6 maggio 2004 (1007634), [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1007634>; Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁴³⁴Stejně tvrzení se rovněž týká případů zveřejnění na internetu.

⁴³⁵Článek 2 písm. a) směrnice č. 95/36/ES.

⁴³⁶Ochrana soukromí a osobních údajů je vyjádřena v článku 7 a 8 LZZ EU, kterým odpovídá článek 8 EÚLP. Svoboda projevu je vyjádřena v článku 11 LZZ EU, kterému odpovídá článek 10 EÚLP.

analýzy těchto rozhodnutí je především dokázat, že ani případným souhlasem rodičů v případech, kdy se jedná o nepřiměřený zásah do ochrany osobních údajů dítěte nebo do jeho soukromí v širším smyslu, nemůže být vyloučena protiprávnost takového zásahu.

Poslední část patří problematice ochrany soukromí dětí, které vystupují v reality show. Tato část je vzhledem k typu těchto pořadů, jejichž přesah do prostředí komunikačních technologií je zřejmý, úmyslně zařazena nakonec.

4.1.1. Zveřejnění údajů dětí pro novinářské účely

Směrnice č. 95/46/ES uznává specifičnost žurnalistiky ve vztahu ke zpracování osobních údajů, avšak v žádném případě nepřipouští úplné vynětí této oblasti ze své působnosti, a tím tedy ani z národních právních předpisů upravujících ochranu osobních údajů. Důsledné vyvážení práva na šíření informací a práva na ochranu osobních údajů je dle směrnice č. 95/46/ES třeba řešit formou uzákonění nezbytných výjimek a omezení, jejichž konkrétní formu a hranice jejich limitů ponechává na jednotlivých členských státech EU.⁴³⁷

Přesto, že jsou jednotlivými tradičními médii zpracovávány informace, které lze označit za osobní údaje ve smyslu článku 2 písm. a) směrnice č. 95/46/ES, v českých podmínkách český zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů zvláštní úpravu ochrany osobních údajů v médiích nepřijal.⁴³⁸ I když tato úprava není přímo promítnuta v zákoně č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, neznámá to ovšem, že by se česká úprava této oblasti ochrany osobních údajů vyhnula.⁴³⁹

Při současném stavu české právní úpravy východiska pro ochranu osobních údajů v médiích představují ústavní principy a eurokonformní výklad vnitrostátních předpisů, jejímž prostřednictvím Česká republika reflektuje článek 9 směrnice č. 95/46/ES. Úřad pro ochranu osobních údajů ve svém stanovisku č. 5/2009, v aktualizovaném znění z roku 2014 konstatoval, že v oblasti žurnalistiky uplatňuje

⁴³⁷Problematiku zveřejnění osobních údajů v médiích pro žurnalistické účely upravuje směrnice č. 95/46/ES v bodě 37 preambule a v článku 9. Pro účely žurnalistiky členské státy EU podle článku 9 směrnice č. 95/46/ES stanoví odchylky z kapitoly I, IV a VI, pouze pokud se ukáží jako nezbytné pro uvedení práva na soukromí do souladu s předpisy upravujícími svobodu projevu. Blíže například:

⁴³⁸Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 5/2009, Zveřejňování osobních údajů v médiích, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=22280.

⁴³⁹Blíže k problematice zveřejňování v tradičním tisku např. BARTÍK, V., JANEČKOVÁ, E. Zveřejňování osobních údajů periodickým tiskem, *Právní rozhledy* 2/2009.

svěřené kompetence, jen v krajních případech, které opodstatňují využití veřejnoprávních opatření s odkazem na judikaturu českého Ústavního soudu ve smyslu vyžadované zásady ultima ratio trestní represe.⁴⁴⁰ Tento přístup splňuje podmínky směrnice č. 95/46/ES, neboť ta dovoluje určité výjimky pro oblast médií, ale nestanoví, že by měla být z právní úpravy ochrany osobních údajů zcela vyňata.⁴⁴¹

Úřad pro ochranu osobních údajů rozlišuje v praxi dvě situace, při nichž dochází ke zpracování osobních údajů v médiích. První situaci, kdy v rámci přípravy na reportáž nebo článek, dochází ke zpracování osobních údajů, v zásadě český dozorový orgán neshledává jako problematickou a riziko možného nepřiměřeného zásahu do soukromí považuje za minimální.⁴⁴² V druhé pak, kdy dochází k samotnému zveřejnění osobních údajů prostřednictvím článku v novinách či časopisu nebo odvysílání například reportáže v televizi, však již dochází ke střetu práva na ochranu soukromí a práva na svobodu projevu.⁴⁴³ Podle českého úřadu odpovědnost za zpracování osobních údajů v publikovaných člancích a příspěvcích spočívá na vydavateli novin či časopisu nebo na provozovateli daného média, jehož prostřednictvím jsou informace zachycující soukromí šířena.⁴⁴⁴

Při hodnocení, zda se jedná v konkrétní situaci o nepřiměřený zásah do soukromí osoby, jejíž osobní údaje byly zveřejněny prostřednictvím tisku nebo médií, zohledňuje Úřad pro ochranu osobních údajů postavení osoby, které se zveřejněné údaje týkají, kdy je nutno odlišovat informace týkající se soukromí politiků nebo celebrit od soukromí obyčejných lidí, charakter publikovaných informací, například zda se jedná o citlivé údaje, a rovněž účel tohoto zveřejnění a zda je dán veřejný zájem na takovém zveřejnění. Přitom český dozorový úřad posuzuje každý případ individuálně a rovněž při zveřejnění osobních údajů v médiích klade důraz, o jaký prostředek zveřejnění se jednalo, zda má zveřejnění lokální či celostátní dopad a zda lze osobní údaje

⁴⁴⁰Nález Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 4/04, citováno ze Stanoviska Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 5/2009, Zveřejňování osobních údajů v médiích, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=22280.

⁴⁴¹Článek 9 směrnice č. 95/46/ES.

⁴⁴²Osobní údaje jsou v rámci této činnosti získávány a využívány v souladu s právem svobodně vyhledávat informace dle článku 17 odst. 4 LZPS.

⁴⁴³Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 5/2009, Zveřejňování osobních údajů v médiích, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/files/stanovisko_2009_5.pdf.

⁴⁴⁴Podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů není podstatné, zda vydavatelem nebo provozovatelem je fyzická či právnická osoba, neboť uvedený zákon ukládá povinnosti správcům či zpracovatelům osobních údajů, kterými mohou být jak fyzické, tak i právnické osoby.

i následně dohledat.⁴⁴⁵ Zvláštní důraz klade Úřad pro ochranu osobních údajů na ochranu soukromí dětí a mladistvých nebo osob, které se z jiného důvodu nemohou bránit samy.

Český dozorový úřad se při posuzování ochrany dětí zabývá především tím, zda došlo ke zveřejnění na základě souhlasu nebo zda lze konstatovat, že osobní údaje byly oprávněně zveřejněné v případě, že není zveřejnění v rozporu s příslušnými právními předpisy, které se na danou oblast vztahují, například zákaz zveřejňování osobních údajů dětí, které mají postavení poškozených v trestním řízení.⁴⁴⁶ V takových případech případný souhlas rodičů nepřipadá v úvahu.⁴⁴⁷

Na rozdíl od české právní úpravy, Itálie promítla článek 9 směrnice č. 95/46/ES do jedné z příloh italského zákona o ochraně osobních údajů. Zveřejňování osobních údajů pro účely žurnalistiky upravuje v příloze A italského zákona o ochraně osobních údajů.⁴⁴⁸

V článku 7 přílohy A italského zákona o ochraně osobních údajů se věnuje specifické ochraně dětí, která dětem zaručuje právo na ochranu soukromí ve vztahu ke zveřejňovaným informacím v tisku a dalších médiích. Z uvedeného článku pro novináře v zásadě vyplývá zákaz zveřejňovat jména dětí a další informace, na základě nichž je možné identifikovat konkrétní dítě. Třetí odstavec tohoto článku blíže vysvětluje postup při případném zveřejnění osobních údajů dětí. Novinář podle tohoto ustanovení nese odpovědnost za posouzení, zda v konkrétním případě zveřejnění převažuje veřejný zájem na zveřejnění zpráv nebo podobizen dítěte v médiích. Přitom musí zvážit zájem dítěte na takovém zveřejnění informací s odkazem na Carta di Treviso.⁴⁴⁹ Carta di Treviso představuje dokument, který se podrobně zabývá postupem, jak mají novináři postupovat při ochraně osobních údajů dětí v médiích.⁴⁵⁰

⁴⁴⁵ Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 5/2009, Zveřejňování osobních údajů v médiích, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/files/stanovisko_2009_5.pdf.

⁴⁴⁶ Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 5/2009, Zveřejňování osobních údajů v médiích, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/files/stanovisko_2009_5.pdf.

⁴⁴⁷ Ochrana dětských poškozených a jejich soukromí podrobně v podkapitole 4.1.3. „*Dětské oběti trestných činů a ochrana soukromí*.“

⁴⁴⁸ Allegato A.1. Codice di deontologia - Trattamento dei dati personali nell'esercizio dell'attività giornalistica.

⁴⁴⁹ Allegato A.1. Codice di deontologia - Trattamento dei dati personali nell'esercizio dell'attività giornalistica.

⁴⁵⁰ Carta di Treviso je dokument podepsaný dne 5. října 1990 mezi asociací italských novinářů, Národní federací italského tisku a organizace Telefono Azzuro s úmyslem regulovat pravidla pro ochranu dětí při zveřejňování informací v médiích.

Oblast zveřejňování v tisku a v médiích dále rozvádí italský úřad pro ochranu osobních údajů, který při posuzování, zda došlo v konkrétním případě k nepřiměřenému zásahu do osobních údajů dětí, hodnotí, v jakém kontextu byl příspěvek nebo článek zveřejněn. S ohledem na to rozlišuje, zda ke zveřejnění došlo v pozitivním či negativním kontextu. V souladu s touto koncepcí nazírání na důvody, které vedou ke zveřejnění určité informace ze soukromí dítěte, italský úřad pro ochranu osobních údajů, v rámci své činnosti, vyhodnotil, že dítě není až na výjimky poškozeno, když se někde objeví jeho fotografie v pozitivním kontextu.⁴⁵¹

Třebaže je v rámci rozhodovací italské rozhodovací praxe kladen důraz na rozlišování kontextu, v jakém byla daná informace ze soukromí dítěte zveřejněna, existují situace, v nichž není určení toho, zda se ještě jedná o pozitivní kontext, vůbec snadné. Italský úřad pro ochranu osobních údajů v rámci své rozhodovací praxe reagoval například na situaci, která se odehrála v italském Trentu, v němž z důvodu ochrany soukromí dětí zcela zakázali fotit děti v městském bazénu a parku. Takový zákaz považoval italský úřad za absurdní.⁴⁵²

Nejednotnost současné právní úpravy zpracování osobních údajů pro účely žurnalistiky by mohlo napravit GDPR, které upravuje oblast specifického vztahu mezi činnostmi médií a ochranou osobních údajů v článku 85 GDPR. Druhý odstavec tohoto článku stanoví členským státům EU povinnost ohlásit Komisi EU právní úpravu a její případnou novelizaci, kterou přijaly pro její zajištění.⁴⁵³

Přestože dnes existuje řada právních dokumentů i neprávních pravidel, jak mají rodiče, novináři a tisk k ochraně soukromí dětí přistupovat, je potřeba doplnit, že v některých zemích je z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů dána specifická situace. Takovým příkladem je Izrael, v němž se právo na ochranu soukromí v praxi mnohem více střetává s právem na ochranu veřejné bezpečnosti, než je tomu prozatím ve většině členských států EU. V novinách, časopisech a na internetu se proto často

⁴⁵¹Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 59 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

K tomu rovněž Privacy e giornalismo. Alcuni chiarimenti in risposta a quesiti dell'Ordine dei giornalisti, [online], Garante per la protezione dei dati personali, 6 maggio 2004 (1007634), [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1007634>.

⁴⁵²Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 59 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁴⁵³Článek 85 odst. 2 GDPR.

objevují fotografie a další informace o útočnických teroristických útoků, spáchaných na území Izraele. Izrael se potýká s pravidelnou hrozbou terorismu. Na území Izraele probíhají neustálé dílčí teroristické útoky a teroristy jsou velmi často právě nezletilé děti.⁴⁵⁴

Jedním z nejvíce medializovaných případů je případ teprve 13 letého chlapce, který v centru Jeruzaléma zaútočil se svým příbuzným na dva izraelské občany. V médiích se objevilo nejen jméno mladého teroristy, ale rovněž jeho fotografie z nemocnice a rozhovor poskytnutý ze strany chlapce.⁴⁵⁵ Těmito zprávami Izrael nepochybně reagoval na přicházející ataky ze zahraničí ohledně způsobu zacházení s teroristy, aby ukázal, že i útočníkům je poskytována stejná lékařská péče jako ostatním pacientům. Tento mladý útočník byl stejně jako většina ostatních útočníků ošetřován ve stejné nemocnici jako oběti těchto teroristických útoků. K tomu je potřeba doplnit, že uvedenému chlapci bylo 13 let a izraelské právo počítá s trestní odpovědností od 12 let. Proto bylo možné identitu dětského teroristy zveřejnit.⁴⁵⁶

I když se rovněž členské země EU staly během uplynulých dvou let několikrát terčem větších teroristických útoků, které se odehrály v Paříži, Bruselu a Nice,⁴⁵⁷ při těchto útocích se nejednalo o dětské teroristy. Nakolik evropské státy ustoupí z ochrany soukromí dětí v souvislosti s možnými teroristickými útoky, bude v budoucnosti možná čím dál tím více ovládáno potřebou zajistit bezpečnost evropských občanů.

4.1.2. Zásahy do soukromí dětí v blízkosti slavných osobností

Život slavných osobností se velmi často ocitá v hledáčku novinářů. Veřejnost se prostřednictvím nejrůznějších článků může dočíst řadu informací z jejich

⁴⁵⁴ Přehled o teroristických útocích na území Izraele je možné nalézt na stránkách izraelského MZV, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://mfa.gov.il/MFA/ForeignPolicy/Terrorism/Palestinian/Pages/Wave-of-terror-October-2015.aspx>.

⁴⁵⁵ Například na internetových stránkách novin The JewishPress.com je uveden článek LEVI, J., H. Yes, Abbas Lied Again – 13-Year-Old Arab Terrorist is Almost Ready to Leave Hospital, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.jewishpress.com/news/breaking-news/13-year-old-arab-terrorist-recovers-eating-drinking-talking-at-hadassah/2015/10/15/>.

⁴⁵⁶ SCHUZ, R., Blecher-Prigat, A. Israel Dynamism and schizophrenia, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://weblaw.haifa.ac.il/en/JudgesAcademy/workshop4/Documents/Lecture2_Lecture4.pdf. Blíže k trestní odpovědnosti dětí a mladistvých např. internetové stránky, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: [https://www.loc.gov/law/help/child-rights/israel.php#Implementation of International Rights of the Child](https://www.loc.gov/law/help/child-rights/israel.php#Implementation%20of%20International%20Rights%20of%20the%20Child).

⁴⁵⁷ Tento výčet teroristických činů není kompletní.

soukromého života, které jsou často doplněny rovněž o fotografie. I když se některé známé osobnosti snaží před novináři své děti ukrýt, jiné naopak iniciují vystavování svých ratolestí prostřednictvím médií samy. Z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů dítěte nastává tudíž problém v okamžiku, kdy v rámci tohoto monitoringu ze života známých osobností, dojde ke zveřejnění informací a případně fotografií z jejich života.

Dětem náleží ochrana soukromí zajištěná na mezinárodní úrovni v článku 16 Úmluvy o právech dítěte. Toto ustanovení Úmluvy o právech dítěte jasně stanoví, že dítě nesmí být vystavováno svévolnému zásahu do svého práva na soukromý a rodinný život a dále musí být chráněno před útoky na svou čest a pověst.⁴⁵⁸ V souladu s tímto ustanovením mají děti právo na ochranu svého soukromí, i když by byly samy slavnými osobnostmi a byly zveřejněny jejich fotografie zachycující každodenní a soukromou činnost. K takovému zveřejnění není dán legitimní důvod k zásahu do jejich soukromí. Děti slavných osobností navíc celebritami být samy nemusí. A proto je nezbytné jejich soukromí respektovat.

Při posuzování konkrétních případů zveřejňování informací ze soukromí dítěte prostřednictvím článků a příspěvků je potřeba rozlišovat to, za jakým účelem byly pořízeny a v jakém kontextu dítě zobrazují. V případě zveřejnění článku nebo příspěvku, v němž bude dítě zobrazeno v negativním kontextu, například zesměšňováno pro nějaký svůj nedostatek, se nepochybně bude jednat o nepřiměřený zásah do soukromí dítěte, a to zejména do jeho důstojnosti.⁴⁵⁹ Ze svého subjektivního pohledu však může dítě vnímat jako nepřiměřený zásah rovněž příspěvek, v němž bude zachyceno v neutrálním kontextu, tj. kdy nebude zobrazeno v negativním kontextu.⁴⁶⁰

Přestože si v níže představených případech vysloužily sankci právě společnosti, které umožnily zveřejnění článku, mohou být za prvotní původce zásahu často považováni rovněž rodiče, kteří souhlasí se zveřejněním informací o svém dítěti nebo se nesnaží takovému zveřejnění nikterak zabránit. V posuzovaných případech je potřeba si tudíž položit otázku, zda ke zveřejnění informací případný udělený souhlas rodiče, který je slavnou osobností, nebo jako v italském případě, partnerem slavné osobnosti,

⁴⁵⁸Článek 16 Úmluvy o právech dítěte.

⁴⁵⁹Článek 16 Úmluvy o právech dítěte.

⁴⁶⁰Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 59 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

vylučuje protiprávnost zásahu do soukromí dítěte.⁴⁶¹ Odpovědí se zabýval ve své rozhodovací činnosti český Nejvyšší soud a rovněž italský Kasační soud.

Český Nejvyšší soud řešil případ, jehož skutková podstata spočívala ve zveřejnění několika článků, které zachycovaly informace ze soukromí syna známé české zpěvačky, včetně jeho fotografií. Konkrétně se jednalo o tři články vydané v týdeníku Pestrý svět žalovanou BAUER MEDIA, v.o.s., s názvy „*Chudák tlustý A.: Všichni se mi smějí*“, „*Vymění lásku syna za milence? A „Syn B. trpí.*“⁴⁶² Žalobce v jejich zveřejnění spatřoval zásah do svých osobnostních práv.

Případem se nejprve zabýval soud I. stupně, který po posouzení zmíněných článků neshledal, že by jejich zveřejnění způsobilo nepřiměřený zásah do práva na soukromí dítěte. Podle názoru tohoto soudního orgánu nebylo prokázáno, že by v nich došlo k nepřiměřenému zásahu do soukromí nezletilého. Konkrétně ve vztahu k prvnímu článku soud I. stupně uvedl, že k pořízení fotografií přiložených v článku došlo na veřejnosti. K tomu ještě doplnil, že žalobce měl zřejmé problémy se svou váhou. Oslovení v článku používaného ze strany jeho spolužáků „*lívaneček*“, není podle názoru soudu nikterak dehonestující. Ve vztahu k druhému článku se vyjádřil, že autor článku pouze rozebral úvahu nad novým vztahem jeho matky. Zásah do soukromí nespatořoval rovněž ani v posledním článku, který se týkal kritiky matky žalobce a její výchovy. Soud I. stupně shrnul, že matka žalobce poskytovala informace v rozhovorech ze soukromí svého syna minimálně od roku 2004. V těchto rozhovorech zmiňovala také váhu svého syna. Na základě toho dovodil, že pořízení a zveřejnění fotografií a informací o tomto dítěti bylo v souladu se zákonnou licencí podle § 12 starého občanského zákoníku.⁴⁶³

Následně proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání. Odvolací soud na rozdíl od soudu I. stupně dospěl k závěru, že zde k zásahu do soukromí dítěte

⁴⁶¹Blíže k tomu např. BROSKOVÁ, K. Může rodič rozhodovat za dítě i v otázkách zveřejnění jeho soukromí? 2013, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/muze-rodic-rozhodovat-za-dite-i-v-otazkach-zverejneni-jeho-soukromi-90413.html>.

⁴⁶²Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, č. j.: 30 Cdo 3770/2011.

⁴⁶³Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, č. j.: 30 Cdo 3770/2011. V ustanovení § 12 odst. 3 starého občanského zákoníku se stanoví: „*Podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy se mohou bez svolení fyzické osoby pořídit nebo použít přiměřeným způsobem též pro vědecké a umělecké účely a pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství. Ani takové použití však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby*“.

nepochybně došlo.⁴⁶⁴ Odvolací soud v odůvodnění konstatoval, že i když jsou žalobcoví rodiče osoby veřejného zájmu v oblasti hudebního průmyslu, žalobce je dítětem, které samo takovou osobu nepředstavuje a není tudíž možné, aby jeho osoba byla zneužívána k sdělování informací o jeho rodičích, neboť jsou tím ohrožena jeho osobnostní práva. Odvolací soud se zabýval i skutečností, zda matka žalobce informace ze soukromí svého syna sama zpřístupňovala mediím. V této souvislosti zjistil, že matka v tisku zmiňovala svého syna jen okrajově.⁴⁶⁵ Dle odvolacího soudu působí navíc už samotné tituly článků dehonestujícím způsobem, stejně jako označení chlapce za „*otesánka*“ či „*lívanečka*“. Dítě je navíc zvoleno jako ústřední postava publikovaných článků a jsou mu do úst vkládány nejrůznější výroky. Zesměšňování žalobcovy nadváhy, které samo není slavnou osobností, je podle odvolacího soudu potřeba posuzovat jako neoprávněný zásah do žalobcovy důstojnosti. Podle odvolacího soudu došlo k zásahu do soukromí dítěte rovněž zveřejněním fotografií, protože nedošlo k prokázání toho, že by souhlas byl udělen jeho zákonnými zástupci. Žalovaná navíc neprokázala, jakým způsobem fotografie získala, a proto jejich uveřejnění nebylo v souladu se zákonnou licencí, kterou naopak považoval soud I. stupně za splněnou.⁴⁶⁶

V důsledku podání dovolání žalované společnosti se případ dostal před Nejvyšší soud. Žalovaná v něm na svou obranu uvedla, že žalobce, obdobně jako jeho rodiče, aktivně přispívá k medializaci svého soukromí. Navíc pravidelné zveřejňování fotografií z nejrůznějších oslav a dovolených podle žalované zvyšují zájem o osobu žalobce. Tento zájem veřejnosti je dále podle jejího názoru umocněn vzhledem dítěte, který je svým způsobem nestandardní a zajímavý.⁴⁶⁷

Nejvyšší soud se nejprve obecně vyjádřil k postavení dítěte v rámci řízení o ochraně osobnosti, když uvedl, že postavení dítěte je specifické vzhledem k jeho zranitelnosti, neboť děti se teprve vyvíjí v osoby odpovědné samy za sebe. Ochrana soukromí podléhá rovněž snímky dítěte „*celebrity*“, které by zachycovaly každodenní a soukromou činnost, na jejichž zveřejnění není dán obecný zájem. Přitom odkázal

⁴⁶⁴I když odvolací soud změnil rozhodnutí soudu I. stupně, jen ohledně toho, že udělil zaplatit částku 300.000 Kč a ve zbytku rozhodnutí potvrdil, z jeho odůvodnění jasně plyne, že odvolací soud spatřoval v tomto případě zásah do soukromí dítěte. Viz. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, č. j.: 30 Cdo 3770/2011.

⁴⁶⁵Celkem posuzoval Odvolací soud 26 článků zveřejněných v tisku, z nichž jen 8 bylo uveřejněno v době před zveřejněním článku žalované společnosti.

⁴⁶⁶Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, č. j.: 30 Cdo 3770/2011.

⁴⁶⁷Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, č. j.: 30 Cdo 3770/2011.

na ochranu soukromí dítěte zaručenou v článku 16 Úmluvy o právech dítěte. Uvedl, že ochrana vyplývající z tohoto ustanovení Úmluvy o právech dítěte nemůže rovněž limitovat ani případný souhlas zákonných zástupců s tímto zveřejněním.⁴⁶⁸ Z tohoto výroku Nejvyššího soudu vyplývá, že ani v případě, že by souhlas se zveřejněním informací ze soukromí dítěte udělili rodiče, jednalo by se stále o nepřiměřený zásah do soukromí dítěte.

Nejvyšší soud se dále vyjádřil k povinnosti rodičů, kteří musí dbát o to, aby se veřejnost nedozvídala informace ze soukromí dítěte, které mohou být vnímány jako ponižující, zesměšňující či by jinak mohly narušit vývoj dítěte. V ustanovení § 31 odst. 2 tehdejšího zákona o rodině, bylo uvedeno, že při výkonu rodičovské odpovědnosti (dříve rodičovská zodpovědnost) jsou rodiče povinni chránit zájmy dítěte a řídit jeho jednání a vykonávat nad ním dohled odpovídající stupni jeho vývoje. Přitom mají užít přiměřených výchovných prostředků tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte atd.⁴⁶⁹ Z výše uvedených důvodů bylo dovolání žalované Nejvyšším soudem zamítnuto.⁴⁷⁰

V uvedeném případě se zásahu do soukromí dítěte dopustila žalovaná společnost v důsledku zveřejněných článků. Nejvyšší soud, podle mého názoru, dospěl ke správnému závěru, když konstatoval, že by ani v případě udělení souhlasu rodičů nedošlo k vyloučení protiprávnosti zásahu do soukromí dítěte. Tento případ jasně zdůraznil potřebu chránit soukromí dítěte, neboť vzhledem k uvedení dehonestujících názvů předmětných článků, v nichž dítě figurovalo jako ústřední postava, došlo k nepřiměřenému zásahu do soukromí dítěte. Zesměšňování nadváhy dítěte, které nebylo slavnou osobností, posoudil Nejvyšší soud jako zásah do důstojnosti žalobce.⁴⁷¹

Oblastí ochrany soukromí dětí, které se pohybují v blízkosti slavných osobností, se zabýval rovněž italský Kasační soud. Na tento italský soud se po neúspěších u nižších soudů obrátila matka chlapce, která ve zveřejnění fotografie v týdeníku „*Eva tremila Express*“ spatřovala nepřiměřený zásah do práva na ochranu soukromí svého syna a požadovala náhradu škody. Předmětná fotografie zobrazovala teprve osmi letého chlapce vedle slavné herečky, tehdejší přítelkyně jeho otce. Italská herečka přitom

⁴⁶⁸Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, č. j.: 30 Cdo 3770/2011.

⁴⁶⁹Ustanovení § 31 odst. 2 starého zákona o rodině.

⁴⁷⁰Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, č. j.: 30 Cdo 3770/2011.

⁴⁷¹Důstojnost je součástí práva na soukromí vyjádřeného v článku 16 Úmluvy o právech dítěte.

na této fotografii bez vrchního dílu oblečení.⁴⁷²

Matka chlapce se domnívala, že vzhledem k tomu, že nezletilý figuroval na zveřejněné fotografii vedle ženy „*nahoře bez*“, která je v Itálii slavnou televizní herečkou, došlo k zásahu do důstojnosti jejího syna. Na podporu svého tvrzení matka uvedla, že k pořízení této fotografie nebyl udělen její souhlas jako nositelky rodičovské odpovědnosti.⁴⁷³ K tomu přidala, že souhlas otce, který představoval jejího tehdejšího manžela, nemohl být podle jejího názoru, platně udělen. Zveřejnění fotografie nebylo s odkazem na články 3 a 16 Úmluvy o právech dítěte rozhodně v zájmu jejího syna.⁴⁷⁴ Podle názoru matky se nepochybně jednalo o „*laciný protiúder*“ ze strany otce jejího syna, s kterým v době zveřejnění fotografie, nebyla stále rozvedena.⁴⁷⁵

Žaloba matky byla nejprve soudem I. stupně zamítnuta s odůvodněním, že nedošlo k zásahu do práva soukromí dítěte, neboť fotografie byla pořízena na veřejném místě, konkrétně na veřejné pláži, a nemohla tudíž způsobit žádný zásah důstojnosti chlapce, jak tvrdila žalobkyně. Žalobkyně se proto obrátila na odvolací soud. Prvostupňové rozhodnutí však odvolací soud potvrdil.⁴⁷⁶

Kasační soud se nejprve zabýval obecně otázkou ochrany soukromí dítěte zaručeného v článku 16 Úmluvy o právech dítěte v souvislosti se zveřejňováním jeho soukromí prostřednictvím tisku. Deklaroval, že je potřeba toto právo vždy poměřovat s jinými ústavními právy, zejména s právem na informace. Ochrana soukromí dítěte v případě, že není dán zájem veřejnosti na to znát informaci pocházející ze soukromí dítěte, přitom dle soudu musí převážet. S ohledem na to, že v daném případě došlo ke zveřejnění fotografie v časopise, analyzoval italský Kasační soud též ustanovení článku 10 italského zákoníku, který upravuje právo ochranu osobnosti.⁴⁷⁷ V souladu s tímto článkem, v případě, že dojde k zásahu do důstojnosti nebo dobré pověsti osoby nebo jeho rodinného příslušníka v důsledku pořízení nebo zveřejnění podobizny, může se tento obrátit na soudní orgán a požadovat, aby došlo k zákazu neoprávněného šíření

⁴⁷²Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.

⁴⁷³V Itálii upravuje rodičovskou odpovědnost článek 316 italského občanského zákoníku, v němž je stanoveno, že oba rodiče vykonávají rodičovskou odpovědnost společně. Blíže k tomu CONTIERO, G. *L'affidamento dei minori: condiviso, esclusivo, a terzi, diritto di visita dei nonni, affidamento e sottrazione internazionale dei minori*, Milano: Giuffrè, 2009, ISBN: 97-8881-414-909-2.

⁴⁷⁴Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.

⁴⁷⁵Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.

⁴⁷⁶Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.

⁴⁷⁷Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.

podobizny člověka, a rovněž může požadovat náhradu škody.⁴⁷⁸

V daném případě Kasační soud dospěl k závěru, že na publikování předmětné fotografie nebyl dán veřejný zájem. Jednoznačně z jeho zdůvodnění vyplývá, že měla převážít ochrana soukromí dítěte. Soudy nižších stupňů, se podle jeho názoru, nedostatečně zaměřily na kontext, v jakém byla fotografie v tisku publikována. Reagoval tak na skutečnost, že fotografie zobrazovala teprve osmiletého chlapce vedle polonahé ženy, která je v Itálii slavnou herečkou, a proto tuto fotografii může prohlédnout široká množina čtenářů.⁴⁷⁹

Skutečnost, že vydavatel časopisu umožnil, aby veřejnost měla přístup k této fotografii prostřednictvím týdeníku, kde byla zveřejněna, vedla nepochybně do zásahu do práva na soukromí dítěte. Stejný přístup k zobrazování dítěte je zastáván rovněž italským úřadem pro ochranu osobních údajů, který ve svém stanovisku uvádí, že v případě zobrazování nezletilých dětí slavných osobností musí být hodnocen veřejný zájem na zveřejnění takových fotografií s ohledem na respektování práva na ochranu soukromí těchto dětí.⁴⁸⁰

K žalobní námitce matky ohledně jejího neudělení souhlasu se zveřejněním předmětné fotografie Kasační uvedl, že v tomto případě nepochybně chyběl souhlas s publikováním fotografie. Souhlas nemohl být dán ani implicitně ze strany druhého nositele rodičovské odpovědnosti, tj. otce dítěte, neboť v daném případě by došlo nepochybně ke kolizi zájmů otce a jeho syna.⁴⁸¹ Pochopitelně dítě souhlas vzhledem ke svému věku zde udělit nemohlo. Na základě uvedených skutečností Kasační soud dospěl k závěru, že došlo k zásahu do práva na soukromí tohoto chlapce s odkazem na článek 16 Úmluvy. V této souvislosti rovněž odkázal na články 2 a 31 italské ústavy.⁴⁸²

V tomto případě italského Kasačního soudu se znovu potvrdila potřebnost převažující ochrany soukromí dítěte v případech, v nichž není dán zájem veřejnosti znát

⁴⁷⁸Článek 10 italského občanského zákoníku stanoví: „*Qualora l'immagine di una persona o dei genitori, del coniuge o dei figli sia stata esposta o pubblicata fuori dei casi in cui l'esposizione o la pubblicazione è dalla legge consentita, ovvero con pregiudizio al decoro o alla reputazione della persona stessa o dei detti congiunti, l'autorità giudiziaria, su richiesta dell'interessato, può disporre che cessi l'abuso, salvo il risarcimento dei danni*“.

⁴⁷⁹Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.

⁴⁸⁰Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 59 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁴⁸¹Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile, III, 5 settembre 2006, n. 19069.

⁴⁸²Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.

informace ze soukromí dítěte. Obecné soudy, podle mého názoru, jednoznačně při posuzování skutkových okolností případu pochybily, protože se nezabývaly dostatečně kontextem uveřejnění této fotografie.

Původce nepřiměřeného zásahu do soukromí dítě představuje, jako ve výše uvedeném českém případě, vydavatel časopisu. Do soukromí chlapce mohl přispět rovněž otec dítěte, pokud by mohl focení a zveřejnění fotografie zabránit, a neučinil by tak. V takovém případě by otec nedostatečně vykonával svou rodičovskou odpovědnost, když by nezabránil, aby chlapce novinář vedle jeho tehdejší polonahé přítelkyně fotil.⁴⁸³ Za předpokladu, že by otec nedostatečně zabezpečil výkon práva na ochranu soukromí svého syna, ohrozil by rovněž vnitřní složku ochrany jeho soukromí, neboť by se nesnažil před pořízením a následným zveřejněním fotografie uchránit.⁴⁸⁴

Vzhledem ke kontextu zveřejnění fotografie nemohl veřejný zájem na to znát informace pocházející ze soukromí dítěte převážet právo na ochranu soukromí. Vydavatel časopisu podle Kasačního soudu nesplnil podmínku limitu veřejného zájmu. Navíc, pokud chtěl vydavatel časopisu přinést novinky ze života slavné italské herečky, mohl v týdeníku zveřejnit fotografii, na které by byla vyobrazena sama, tj. bez toho aniž by na ni musel figurovat nezletilý chlapec.⁴⁸⁵ Při využití technických prostředků mohl alespoň tvář chlapce upravit tak, aby chlapec na předmětné fotografii nebyl rozpoznatelný.

4.1.3. Dětské oběti trestných činů a ochrana soukromí

Posuzování kontextu, v jakém jsou informace ze soukromí dětí sdělovány, nabývá na zvláštním významu zejména v případech, kdy jsou tyto informace svou povahou natolik citlivé, že jejich zveřejnění může děti ohrozit ještě více než samotná primární událost, která se v jejich životě odehrála. V souvislosti s ochranou práv obětí trestných činů se dnes dostává do popředí nejen důležitost primární ochrany, ale rovněž právo na ochranu jejich soukromí, neboť vzhledem k jejich věku nebo povaze spáchaného trestného činu, je zapotřebí poškozené chránit před možnou sekundární

⁴⁸³Z tohoto italského případu jasně nevyplyvá, zda se otec snažil focení zabránit. Vzhledem k tomu, že paparazii mohou být velmi vynalézaví ohledně získání materiálů pro svůj článek je rovněž otázkou, zda by otec focení vedle jeho tehdejší přítelkyně zabránil.

⁴⁸⁴Ve smyslu dělení práva na soukromí na vnější a vnitřní složku soukromí podle koncepce Benjamina Schmueliho. Podrobněji v podkapitole 1. 3. „*Soukromý život*“.

⁴⁸⁵Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.

viktimizací.⁴⁸⁶ Zmíněná ochrana si klade za cíl zabránit zvýšenému zájmu o kauzu, neboť takový zásah do soukromí oběti může mít ještě závažnější následek než samotný trestný čin na ní spáchaný. I přes tuto ochranu se v novinách a rovněž na internetu bohužel objevují informace o dětských obětech trestných činů.

Právo na soukromí a rodinný život je obecně chráněno v článku 8 EÚLP. Ochrana soukromého života v rámci probíhajícího trestního řízení je konkrétně obsažena v zásadě 8 Doporučení č. 13 o šíření informací prostřednictvím sdělovacích prostředků ve vztahu k trestnímu řízení. Z této zásady jasně vyplývá, že zvláštní ochrana náleží zejména nezletilým nebo jiným zranitelným osobám, obětem, svědkům a rodinám osob podezřelých, obviněných nebo odsouzených. Na základě této zásady je potřeba věnovat pozornost škodlivým následkům, které pro uvedené osoby může prozrazení informací umožňujících jejich ztotožnění mít.⁴⁸⁷

Úmluva o právech dítěte garantuje právo na soukromí dítěti obecně v článku 16 Úmluvy. Speciální ochranu v souvislosti se zajištěním soukromí ve všech stádiích řízení se věnuje článek 40 Úmluvy o právech dítěte, který v odstavci 1 výslovně uznává právo dítěte, které bylo obviněno, obžalováno nebo uznáno vinným z porušení trestního práva, na takové zacházení, které rozvíjí smysl dítěte pro čest a důstojnost.⁴⁸⁸ Ochranu soukromí dítěte, které má postavení poškozeného v trestním řízení, Úmluva o právech dítěte výslovně nezmiňuje.

Ochrana soukromí obětí trestných činů byla předmětem úpravy v rámcovém rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001, o postavení obětí v trestním řízení, které bylo nahrazeno směrnicí č. 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální

⁴⁸⁶S ohledem na ústavní zásadu svobody projevu a ústavně zaručeného práva na informace je okruh chráněných poškozených omezen. V České republice tzv. náhubkový zákon, tj. novela č. 59/2009 ještě více zpřísnila možnost poskytování informací o trestním řízení. Ochranu poškozeného v trestním řízení deklaruje ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu, které stanoví, že „*Nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin vraždy...*“.

⁴⁸⁷Srov. Zásada 8 Doporučení č. 13 o šíření informací prostřednictvím sdělovacích prostředků ve vztahu k trestnímu řízení: „The provision of information about suspects, accused or convicted persons or other parties to criminal proceedings should respect their right to protection of privacy in accordance with Article 8 of the Convention. Particular protection should be given to parties who are minors or other vulnerable persons, as well as to victims, to witnesses and to the families of suspects, accused and convicted. In all cases, particular consideration should be given to the harmful effect which the disclosure of information enabling their identification may have on the persons referred to in this Principle.“ Recommendation Rec (2003)13 of the Committee of Ministers to member states on the provision of information through the media in relation to criminal proceedings, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805df617.

⁴⁸⁸Článek 40 Úmluvy o právech dítěte.

pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV. V bodě 14 preambule této směrnice se s odkazem na LZZ EU a Úmluvu o právech dítěte uvádí, že prvořadým hlediskem při uplatňování směrnice je nejlepší zájem dítěte. Dětské oběti jsou nositeli práv vycházejících z této směrnice. Tato práva jim musí být umožněno vykonávat s ohledem na jejich schopnost vytvářet si vlastní názor.⁴⁸⁹ Podle uvedené směrnice členské státy EU zajistí, aby při uplatňování této směrnice, je-li obětí dítě, byly v první řadě zohledněny nejdůležitější zájmy dítěte a aby byly posuzovány individuálně. Musí převážet citlivý přístup k dítěti při řádném zohlednění věku, vyspělosti, názorů, potřeb a obav dítěte.⁴⁹⁰

Nejčastější původce zásahu do soukromí dětí v těchto případech představují opět vydavatelé časopisů, kteří daný článek, na základě něhož je možné určit totožnost dítěte, umožnili zveřejnit. Původce mohou v určitých případech taktéž představovat rodiče dítěte, kteří nějakou informaci vycházející ze soukromí dětí zveřejní sami, například prostřednictvím internetu.

V prvním případě se český Městský soud zabýval žalobou vydavatele časopisu podanou proti rozhodnutí českého ÚOOÚ,⁴⁹¹ jímž mu byl zamítnut rozklad proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.⁴⁹² Rozhodnutím ÚOOÚ byl vydavatel časopisu CZECH NEWS CENTER, a.s. (dříve Ringier Axel Springer a.s.) shledán odpovědným ze správního deliktu podle ustanovení § 45a odst. 1 a 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, kterého se dopustil v důsledku porušení povinnosti stanovené v ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu.⁴⁹³

Podle ustanovení § 45a odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů se správního deliktu dopustí právnická nebo podnikající fyzická osoba tím, že poruší zákaz zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem. Tímto jiným právním předpisem byl v posuzovaném případě trestní řád, který v ustanovení

⁴⁸⁹Směrnice č. 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV.

⁴⁹⁰Článek 1 odst. 2 Směrnice č. 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV.

⁴⁹¹Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-3927/11-17.

⁴⁹²Rozsudek Městského soudu v Praze, č. j.:8A 375/2011-61-71.

⁴⁹³Za spáchání správního deliktu byla vydavateli udělena ze strany pokuta ve výši 50000 Kč a povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1000 Kč. V ustanovení § 45a odst. 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů je stanoveno, že za spáchání správního deliktu tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem může ÚOOÚ uložit podle pokuty do výše 5 000 000 Kč.

§ 8b odst. 2 upravuje zákaz zveřejnění osobních údajů za podmínek v něm stanovených. Vydavatel časopisu v článku s názvem „*Hrozné podezření*“, který byl otištěn v časopise R, č. 43, rok vydání 2010, zveřejnil informace o nezletilé, z nichž vyplývá, že je poškozenou v trestním řízení. Řízení je vedeno Policií ČR s obviněnou J. H. ze spáchání zločinu pohlavního zneužití.⁴⁹⁴

Z informací z článku „*Hrozné podezření*“ vyplývalo, že dívka má postavení poškozené v trestním řízení. ÚOOÚ vycházel z obsahu článku, v němž se mimo jiné uvádělo: „*K. M. obvinila mou družku, absolventku DAMU, J. H. z pohlavního zneužívání mé dcery...Jak mělo k údajnému pohlavnímu zneužívání konkrétně dojít?*“

Zveřejněné informace posoudil ÚOOÚ jako osobní údaje ve smyslu ustanovení § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.⁴⁹⁵

Jelikož došlo ke změně právní úpravy v rámci § 8b odst. 2 a vypuštění § 8b odst. 5 trestního řádu, ÚOOÚ zkoumal, která právní úprava je pro žalobce příznivější s přihlédnutím k článku 40 odst. 6 LZPS, jakož i § 2 odst. 1 trestního zákona, s ohledem na skutečnost, že zásady trestního práva se uplatní i v oblasti správního trestání. Na základě svého zkoumání shledal, že ustanovení § 8b trestního řádu ve znění zákona č. 52/2009 Sb., je pro vydavatele časopisu příznivější.

Následně se ÚOOÚ v rozhodnutí, kterým byl zamítnut rozklad, vypořádal s argumentací žalobce vztahující se k výkladu ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu (ve znění zákona č. 52/2009 Sb.), v němž se stanoví „*Nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoliv způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let...*“. K tomuto ustanovení ÚOOÚ uvedl, že je možné jej vykládat ve dvou zcela odlišných rovinách.⁴⁹⁶

První rovinu výkladu opřenou o jazykový výklad zaujal vydavatel časopisu, když uvedl, že ochrana poškozeného není vázána na skutečnost, zda bude konkrétní pachatel uznán vinným z trestného činu, ale zda trestný čin byl na někom spáchán, a to například i ve stadiu pokusu. Ve prospěch své argumentace dále podotkl, že ochrana by se nevztahovala na osobu, která měla postavení poškozené v trestním řízení, pokud by později soud došel k závěru, že trestný čin spáchán nebyl. K uvedenému doplnil, že

⁴⁹⁴Podkladem pro zahájení správního řízení byl spisový materiál Policie ČR, Obvodní ředitelství policie Praha IV, č. j.: ORIV-25100-3/TČ-2010-001475.

⁴⁹⁵Definice osobního údaje v české právní úpravě odpovídá definici osobního údaje v článku 2 písm. a) směrnice č. 95/46/ES.

⁴⁹⁶Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-3927/11-17.

v projednávaném případě není zřejmé, zda ke spáchání trestného činu pohlavního zneužití došlo či ne. Z tohoto důvodu nezletilé, podle jeho názoru, nenáleží právo na ochranu podle ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu.⁴⁹⁷

Ke zcela opačnému výkladu zmíněného ustanovení došel ÚOOÚ, který sice uznal, že na základě jazykového výkladu ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu lze dojít k tomu, že výslovně postihuje pouze zásah zveřejňování informací umožňujících zjištění totožnosti poškozeného v případě, že byl na něm trestný čin skutečně spáchán, tzn., pokud bylo v konkrétní věci vydáno pravomocné rozhodnutí o tom, že byl spáchán trestný čin. Podle názoru ÚOOÚ by však takový přístup k ochraně poškozeného v trestním řízení zcela popíral svůj smysl, neboť cílem je předejít viktimizaci, a to nejen v případech, kdy není rozhodnuto z důvodu, že se nepodařilo dohledat pachatele trestného činu. Tomuto názoru ÚOOÚ nasvědčuje rovněž důvodová zpráva k zákonu č. 59/2009 Sb.⁴⁹⁸ a kontext dalších ustanovení trestního řádu, a to zejména ustanovení § 12 odst. 6 trestního řádu, podle něhož se stranou v trestním řízení rozumí i osoba poškozená, která má řadu práv a povinností v rámci trestního řízení. Pokud by byl použit striktní jazykový výklad ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu, byla by mu fakticky znemožněna realizace jeho procesních práv. Úřad pro ochranu osobních údajů tak v souvislosti s uvedeným konstatoval, že toto ustanovení je potřeba vnímat tak, že se povinnost ohledně nesdělování informací vztahuje na celou dobu od zahájení trestního řízení až do jeho skončení. Přitom nebyla prokázána žádná z výjimek podle ustanovení § 8b odst. 5 trestního řádu, na základě kterého lze povinnost uloženou v ustanovení § 8b odst. 2 uvedeného zákona překonat.⁴⁹⁹ Tomuto výkladu odpovídá současně platná právní úprava ochrany dětských obětí trestných činů ve směrnici EU, která jasně poukazuje na to, že osoba by měla být považována za oběť bez ohledu na to, zda je pachatel identifikován, zajištěn, stíhán nebo odsouzen, a bez ohledu na rodinný vztah

⁴⁹⁷Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-3927/11-17.

⁴⁹⁸Důvodová zpráva k zákonu č. 52/2009 Sb., Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky 2006-2010, sněmovní tisk č. 443, v níž se mj. uvádí, že „*Je nezbytné oběť (poškozeného) chránit vzhledem k jejímu věku nebo povaze případu, kdy jsou uváděny detailní informace týkající se osoby oběti, její rodiny a soukromí, neboť v případě, že dojde k zveřejnění těchto informací, se oběť trestného činu musí vyrovnávat nejen s následky trestného činu, ale i s nepříznivými dopady zvýšeného zájmu veřejnosti o její kauzu, přičemž může dojít k jejímu dalšímu poškození*“.

⁴⁹⁹ Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-3927/11-17. Toto rozhodnutí jsem v anonymizované podobě získala od ÚOOÚ na základě žádosti o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

mezi nimi.⁵⁰⁰

Ve vztahu k naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty správního deliktu podle § 45a odst. 1 a 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ÚOOÚ uvedl, že informace byly šířeny prostřednictvím časopisu. Z tohoto důvodu považoval výši uložené pokuty za adekvátní, neboť informace bude možné dohledat i kdykoliv v budoucnosti. Dále pro výši uložené pokuty měly význam skutečnosti, že se jednalo o dítě nízkého věku, charakter trestného činu, který měl být na něm spáchán a to, že vydavatel časopisu musí být v oblasti žurnalistiky a mediálního práva profesionálem, jelikož vydává řadu periodik, a dále s ohledem na účel trestu v rámci správního trestání, který je rámcově totožný s účelem trestu v rámci trestání trestního.⁵⁰¹

Městský soud dospěl k závěru, že ke spáchání namítaného správního deliktu došlo podle ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu, ve znění zákona č. 52/2009 Sb. V posuzovaném případě bylo nesporné, že nezletilá v době zveřejnění informací v předmětném článku byla osobou mladší 18 let. K tomu doplnil, že zveřejněné údaje měly povahu osobních údajů podle ustanovení § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, neboť na základě nich bylo možné zjistit totožnost nezletilé.⁵⁰²

Městský soud se soustředil rovněž na výklad ustanovení § 8b trestního řádu ze strany žalovaného ÚOOÚ, když uvedl, že se nedopustil svým výkladem nezákonnosti. Zveřejnění informací v předmětném článku bylo v rozporu s ustanovením § 8b odst. 2 trestního řádu, ve znění zákona č. 52/2009 Sb. Navíc nebylo prokázáno naplnění žádné z výjimek v ustanovení § 8b odst. 5 trestního řádu.⁵⁰³

K otázce možného udělení souhlasu se zveřejněním informací ve smyslu § 8b odst. 5 písm. c) trestního řádu, ve znění zákona č. 52/2009 Sb. Městský soud uvedl, že pro platnost souhlasu musí být vyžadována písemná forma. S ohledem na věk dívky (tehdy necelých 8 let) lze předpokládat, že dívka nebyla schopná takový souhlas udělit sama. I v případě, že by tak byla schopna učinit, byl by v tomto případě stejně nutný souhlas zákonného zástupce.⁵⁰⁴

⁵⁰⁰Bod 19 preambule směrnice č. 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV.

⁵⁰¹Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-3927/11-17.

⁵⁰²Rozsudek Městského soudu v Praze, č. j.:8A 375/2011-61-71.

⁵⁰³Rozsudek Městského soudu v Praze, č. j.:8A 375/2011-61-71.

⁵⁰⁴Rozsudek Městského soudu v Praze, č. j.:8A 375/2011-61-71.

V souladu s ustanovením § 37 odst. 1 tehdy platného zákona o rodině⁵⁰⁵ by nemohl rodič zastoupit své dítě v úkonech, při nichž by mohlo dojít ke kolizi mezi jeho zájmy a zájmy dítěte. Jelikož bylo trestní řízení vedeno proti partnerce otce nezletilé, byl tento střet nevyhnutelný, a nemohlo proto dojít ke zveřejnění informací v souladu s ustanovením § 8b odst. 5 citovaného zákona. Městský soud žalobu vydavatele časopisu zamítl.⁵⁰⁶

Závěr Městského soudu plně podporuje směrnice EU č. 2012/29/EU, která stanoví v článku 24 odst. 1 písm. b), aby příslušné orgány při vyšetřování trestného činu určily zástupce dětské oběti v případě, že osoby, které mají za dítě rodičovskou odpovědnost, nesmějí podle právních předpisů daného státu dítě z důvodu střetu zájmů mezi nimi a dětskou obětí zastupovat. Z tohoto ustanovení lze dovodit, že dítě by mělo mít rovněž zástupce v případě zveřejňování informací z jeho soukromí, pokud se zájmy rodičů se zájmy konkrétního dítěte rozcházejí.⁵⁰⁷

Domnívám se, že ÚOOÚ se v tomto případě ubíral správnou cestou, neboť v opačném případě, pokud by se opřel o čistě jazykový výklad ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu, nezajistil by dostatečně ochranu soukromí nezletilé. Ochrana soukromí poskytovaná až po právní moci rozhodnutí, že byl čin spáchán, by působila příliš mechanicky a nezohledňovala by nepřiměřený zásah do soukromí nezletilé, kterého se vydavatel časopisu dopustil. Rovněž jako velmi zdařilé lze hodnotit argumentační vyrovnání se ÚOOÚ s otázkou případného udělení souhlasu ze strany otce nezletilé. V daném případě se zájmy otce a jeho nezletilé dcery zcela jistě rozcházely. Navíc otec soukromí své dcery nechránil, neboť ze spisového materiálu vyplývalo, že informace vztahující se k trestnímu řízení, které bylo vedeno Policií ČR proti jeho partnerce, poskytl vydavateli časopisu právě on.

Pro doplnění bych chtěla uvést, že ÚOOÚ se zabýval ve vztahu ke stejné nezletilé poškozené dívce také případem, v němž mělo dojít k nepřiměřenému zásahu do jejího soukromí ze strany jejího otce. Ten se měl dopustit přestupku na úseku ochrany osobních údajů tím, že zveřejnil informace v časopise na internetových

⁵⁰⁵V současnosti je problematika rodinného práva součástí nového občanského zákoníku.

⁵⁰⁶Rozsudek Městského soudu v Praze, č. j.:8A 375/2011-61-71.

⁵⁰⁷Článek 24 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV.

stránkách, na základě nichž bylo možné identifikovat nezletilou poškozenou.⁵⁰⁸

I když z prohlášení otce vyplývalo, že je autorem předmětného článku, zkoumal odvolací orgán ÚOOÚ, zda důkazy provedené správním orgánem I. stupně vedou k nepochybnému zjištění, že článek na internet umístil právě otec dívky.⁵⁰⁹ Podle názoru odvolacího orgánu se jednalo o nepřímý důkaz, jelikož nebylo spolehlivě zjištěno, zda zveřejnil tento článek otec nezletilé nebo zda došlo ke zveřejnění třetí osobou. Skutečnost, že otec prohlásil, že je autorem daného článku, nemohla sama o sobě postačovat k určení, že se zásahu do soukromí své dcery v důsledku jeho zveřejnění dopustil on. Z tohoto důvodu vrátil věc správnímu orgánu I. stupně k novému projednání.

Obdobně jako v předchozím případě, v němž byl jako původce nepřiměřeného zásahu do soukromí dívky shledán vydavatel časopisu, i zde se ÚOOÚ vyjádřil k problematice udělení souhlasu se zveřejněním informací ze strany otce.⁵¹⁰ Odvolací orgán obranu otce postavenou na tom, že souhlas mohl udělit, neboť podle něj článek směřoval k obraně jeho dcery, považoval za nerelevantní. Tento souhlas otec nedoložil. Navíc k jeho platnosti byla vyžadována písemná forma. K tomu ÚOOÚ zejména zdůraznil, že jde-li o právní úkon ve věcech, při nichž může dojít ke střetu zájmu, nikoliv zda takový střet již existuje, je nezbytné ustanovit kolizního opatrovníka. Jelikož otec žil ve společné domácnosti s osobou, proti níž se vedlo trestní řízení o pohlavním zneužití a prokazatelně k ní měl blízký vztah, nepochybně by se jednalo o střetovou situaci.⁵¹¹

Bohužel v tomto případě, nejenže správní orgán I. stupně nepodložil dostatečně svůj závěr, že článek zveřejnil na internetu otec dívky, ale po vrácení věci odvolacím orgánem nesprávně posoudil rovněž povahu přestupku. S odkazem na ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb. správní orgán I. stupně uvedl, že přestupek nelze projednat, uplyne-li od jeho spáchání jeden rok. Jelikož podle jeho názoru promlčecí lhůta uplynula, řízení zastavil.⁵¹²

Domnívám se, že v tomto případě nedošlo k adekvátnímu posouzení

⁵⁰⁸Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-0118/11-16. Toto rozhodnutí jsem v anonymizované podobě získala od ÚOOÚ na základě žádosti o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

⁵⁰⁹Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-0118/11-16.

⁵¹⁰Ustanovení § 37 zákona o rodině (rodinné právo dnes součástí NOZ).

⁵¹¹Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-0118/11-16

⁵¹²Záznam o usnesení Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-0118/11-22.

a poskytnutí ochrany před neoprávněným zveřejněním osobních údajů nezletilé poškozené v trestním řízení, neboť zveřejnění článku na internetu mělo trvalý povahu. Na internetových stránkách byl veřejnosti přístupný po delší dobu. Proto nemohl být přestupek posouzen jako jednorázový čin, který již nelze potrestat. Správní orgán I. stupně měl prověřit, kdo předmětný článek na internet umístil, neboť prohlášení o autorství otce je možné považovat, tak jak shledal odvolací orgán, pouze za nepřímý důkaz. I když pořád existovala v případě možnost, že článek zveřejnil někdo jiný, kladu si otázku, proč byl ze strany otce takový článek vůbec napsán, když by jej poté neměl v plánu zveřejnit. Na druhou stranu si mohl otec zveřejnění napsaného článku rozmyslet nebo jej mohl v jeho úmyslu někdo třetí předstihnout. Každopádně tato třetí osoba by musela nějakým způsobem získat článek od otce, který autorství článku nepopíral.

Za typově obdobný správní delikt podle § 45a odst. 1 a 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, jako v případě Ringier Axel Springer byla udělena pokuta ve výši 7000 Kč společnosti FTV Prima, spol. s r.o., kterého se měla dopustit v televizním vysílání.⁵¹³ Na Městský soud v Praze se obrátil žalobce FTV Prima, který se domáhal přezkumu rozhodnutí rozkladového orgánu, který vzal za prokázané, že FTV Prima zveřejnila v jednom ze svých pořadů část usnesení Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou v podobě záběru na toto usnesení.⁵¹⁴ Zveřejněná část usnesení obsahovala jména, roky narození pěti nezletilých dětí, poškozených trestným činem týrání svěřené osoby podle trestního zákoníku, dále jména, příjmení, data narození a bydliště jejich rodičů. Tím porušila povinnost stanovenou v ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu, která zakazuje v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném zveřejnit informace umožňující zjistit totožnost poškozeného, který je osobou mladší 18 let.⁵¹⁵

Žalobce uvedl, že i když v rámci pořadu „Zprávy“ odvysílal reportáž, která pojednávala o tématu, které je předmětem napadeného rozhodnutí ÚOOÚ, záběr na dané usnesení neumožňoval přečtení textu. K tomu doplnil, že záznam televizního vysílání pořízený z internetu nedokazuje, jak televizní vysílání vnímal divák tohoto pořadu. Považoval za zcela nereálné, že televizní divák by stál u televize, popř. zastavoval vysílání, aby si mohl přečíst, o koho se v usnesení jedná. Ze záběru, který

⁵¹³Rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j.: 3A 9/2013-30.

⁵¹⁴Rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j.: 3A 9/2013-30.

⁵¹⁵Rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j.: 3A 9/2013-30.

zachytil dané usnesení, nebylo podle něj navíc možné zjistit totožnost dětí, neboť údaj o trvalém bydlišti neodpovídal skutečné adrese, kde rodina bydlela (to vyplývalo rovněž z napadeného rozhodnutí), navíc v dané obci bydlí 76 osob s příjmením jednoho rodiče a 86 s příjmením druhého. Dále žalobce namítal to, že se podle jeho názoru ÚOOÚ nezabýval tím, zda trestný čin byl v konkrétním případě skutečně spáchán a kdo byl poškozeným. Rozhodnutí ÚOOÚ, podle něhož byl shledán odpovědným za spáchání správního deliktu na úseku ochrany osobních údajů považoval za nezákonné, neboť nedošlo k provedení důkazu promítnutím záznamu televizního vysílání reportáže.⁵¹⁶

K žalobním vyjádřením ÚOOÚ uvedl, že předmětem správního řízení bylo, že žalobce zveřejnil osobní údaje, u nichž to bylo zakázáno.⁵¹⁷ Nehrálo roli, zda divák sleduje reportáž živě v televizi či zpětně ze záznamu. Tvrzení žalobce o možném vnímání televizního diváka tak nepovažoval za podstatné. Žalobce navíc sám umístil záznam na internetové stránky, kde se s osobními údaji dětí mohl seznámit kdokoli. I když v televizním vysílání nebyl text usnesení zcela ostrý, bylo ho možné při běžném zobrazení přechýst. Žalobce navíc sám uvedl, že lze zjistit údaj o adrese trvalého bydliště rodičů poškozených dětí. Rovněž by bylo nelogické, proč by žalobce částečně anonymizoval usnesení (odstranil příjmení a data narození dětí) a ponechal by jen jména a roky narození dětí, když by si neuvědomil, že usnesení je čitelné. To, že podle adresy trvalého bydliště rodičů, která se neshodovala se skutečným bydlištěm rodičů, a dalších údajů nebylo možné zjistit totožnost dětí, považoval ÚOOÚ za nerelevantní, neboť v kontextu všech uvedených údajů bylo možné jednoznačně děti identifikovat, a to alespoň pro určitý okruh osob. K tomu, že nezjišťoval, zda byl trestný čin skutečně spáchán a komu náleží ochrana, odkázal na ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu, u jehož výkladu použil stejnou argumentaci jako v případě Ringier Axel Springer.⁵¹⁸ Při vyměřování výše sankce ÚOOÚ zohlednil, že informace je v záběru viditelná jen na okamžik a je částečně rozostřená, proto uložil sankci v dolní hranici zákonné sazby.⁵¹⁹

Městský soud posuzoval, zda ze záběru na usnesení bylo možné zjistit totožnost

⁵¹⁶Žalobní vyjádření FTV Prima, rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j.: 3A 9/2013-30.

⁵¹⁷Ustanovení § 45a odst. 1 a 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve spojení s ustanovením § 8b odst. 2 TR.

⁵¹⁸Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-3927/11-17.

⁵¹⁹Ustanovení § 45a odst. 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

poškozených,⁵²⁰ zda byly osobní údaje čitelné a zda došlo k naplnění všech znaků skutkové podstaty správního deliktu podle § 45a odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve spojení s § 8b odst. 2 trestního řádu. Na základě svého posouzení Městský soud uvedl, že text usnesení byl sice rozostřen, ale zůstal čitelným. Tyto údaje vedly k určení totožnosti dětí. Stejně jako ÚOOÚ uvedl, že není rozhodné, jak předmětný pořad vnímají televizní diváci, podstatné je, že porušil zákaz zveřejnit informace o nezletilých poškozených. Námitku, že bylo možné zjistit údaje jen při zastavení záznamu z internetu, považoval Městský soud za bezpředmětnou, neboť mnoho domácností má televizor, který umožňuje nahrávat vysílání, s nímž dále může pracovat, tj. i zastavit. Žalobce měl vycházet rovněž z těchto technických možností. Ze všech uvedených údajů, tj. údajů o rodičích, jménech dětí, roků jejich narození v souvislosti s uvedením informace, že byly tyto děti týrány a následně umístěny do zařízení Klokánek, bylo možné určit, o jaké děti se jedná.⁵²¹

Žalobní námitku, že se ÚOOÚ dostatečně nezabýval tím, zda byl trestný čin spáchán a kdo jím byl poškozen, považoval Městský soud za nedůvodnou. Zcela se ztotožnil s argumentací k ustanovení § 8b odst. 2 trestního řádu, který poskytuje ochranu poškozeným nezletilým po celou dobu, tj. ne až po právní moci rozhodnutí o tom, že byl daný trestný čin spáchán.⁵²² Rovněž námitku mířící na nezákonnost rozhodnutí považoval za nedůvodnou. Podle Městského soudu bylo prokázáno, že CD-disk, na němž byl uložen záznam vysílání byl správními orgány promítnut (protokol o ohledání a o nahlédnutí do spisu ze dne 5. 11. 2012 a rovněž skutková zjištění, z nichž správní orgány vycházely a hodnotily). Ohledně toho, že v řízení o rozkladu neprovedl důkaz přímo předseda ÚOOÚ, se Městský soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.⁵²³

Obdobným případem jako v případě tohoto českého vydavatele časopisu se zabýval rovněž italský úřad pro ochranu osobních údajů.

Na italský úřad pro ochranu osobních údajů se se svou stížností obrátili rodiče dětí, kteří v postupu vydavatelů časopisu spatřovali nepřiměřený zásah do práva

⁵²⁰Záběr na usnesení v pořadu žalobce ani nenamítal.

⁵²¹Rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j.: 3A 9/2013-30.

⁵²²Rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j.: 3A 9/2013-30.

⁵²³Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j.: 5/AS 197/2014. Citováno z rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j.: 3A 9/2013-30, str. 8.

na ochranu osobních údajů jejich nezletilých dětí.⁵²⁴ Jednalo se o zveřejnění velkého počtu článků v různých italských periodikách, které přinášely informace o případu ženy, která se jako chůva dopustila na dětech, o které měla pečovat, násilí a zneužívání.⁵²⁵

Přestože v předmětných člancích byla použita jiná jména dětí, objevila se v nich celá řada informací, na základě nichž bylo možné zjistit jejich pravou totožnost. V člancích byla uvedena profese rodičů, kterou bylo v případě otce možné považovat za specifickou, přesný věk dětí, místo bydliště rodiny, profesní profil chůvy, období, v němž pro rodinu pracovala, byly popsány zvyky rodiny a popis jednotlivých domácích zvířat a rovněž došlo ke zveřejnění fotografie chůvy.⁵²⁶

Nejprve se italský úřad pro ochranu osobních údajů zabýval skutečností, zda se v daném případě jednalo o osobní údaje. Definicí osobního údaje ze směrnice č. 95/46/ES italský zákonodárce promítá v článku 4 odst. 1 písm. b) italského zákona o ochraně osobních údajů.⁵²⁷ V souvislosti s rozbořením, zda se jedná o osobní údaje, italský úřad pro ochranu osobních údajů poukázal rovněž na svou předchozí rozhodovací praxi, v níž se zabýval oblastí informací, na základě nichž je možné subjekt údajů určit. Už dříve mezi tyto údaje zařadil mimo jiné informace pocházející z rodinného kruhu, vztahující se k přátelství, a informace, které se vztahují ke společenskému postavení.⁵²⁸ Jelikož se v předmětných člancích rovněž objevily fotografie této chůvy, která děti často doprovázela, už na základě těchto informací bylo možné, podle italské autority ochrany osobních údajů, určit totožnost dětí. V daném případě se proto nepochybně jednalo o osobní údaje ve smyslu článku 4 odst. 1 písm. b) italského zákona o ochraně osobních údajů.⁵²⁹

Po dílčím závěru, že se v daném případě jedná o osobní údaje, neboť děti bylo

⁵²⁴Provvedimento 10 marzo 2004 (1090071), [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1090071>.

⁵²⁵"Il Corriere della sera" (articolo del 18 febbraio 2004), "La Repubblica" (articolo del 18 febbraio 2004), "Il Giornale" (articolo del 18 febbraio 2004), "Libero" (articolo del 18 febbraio 2004), "Il Giorno" (articolo del 18 febbraio 2004), "La Stampa" (articolo del 18 febbraio 2004), "Avvenire" (articolo del 18 febbraio 2004), "Quotidiano Nazionale" (articolo del 18 febbraio), nonché dal settimanale "Oggi" (3 marzo 2004).

⁵²⁶Provvedimento 10 marzo 2004 (1090071), [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1090071>.

⁵²⁷Ustanovení článku 4 odst. 1 písm. b) italského zákona o ochraně osobních údajů: „*dato personale, qualunque informazione relativa a persona fisica, identificata o identificabile, anche indirettamente, mediante riferimento a qualsiasi altra informazione, ivi compreso un numero di identificazione personale*“.

⁵²⁸Provvedimento 7 febbraio 2002 „*Cittadini e società dell'informazione*“.

⁵²⁹Codice in materia di protezione dei dati personali, Decreto legislativo 30 giugno 2003, n. 196.

možné na základě informací uvedených v předmětných člancích určit, se italská autorita zaměřila na skutečnost, zda bylo zpracování těchto osobních údajů⁵³⁰ legitimní. Odkázal přitom na článek 13 odst. 1 italského trestního řádu, v němž je stanoven zákaz zveřejňovat nebo šířit jakékoliv informace nebo obrazové záznamy, na základě nichž by bylo možné identifikovat nezletilého, který představuje poškozeného v trestním řízení.⁵³¹ Z tohoto ustanovení jasně vyplývá, že informace o dětských obětech nemohou být zveřejňovány a šířeny ze strany italských vydavatelů časopisu jako tomu bylo v uvedeném případě. K tomu italský úřad pro ochranu osobních údajů doplnil, že navíc tato ochrana dětí je mnohem širší, neboť se v souladu s článkem 50 italského zákona o ochraně osobních údajů vztahuje rovněž na zákaz zveřejňovat jakékoliv informace o dětech rovněž v soudních řízeních, která nemají povahu trestního řízení.⁵³²

Italský úřad pro ochranu osobních údajů dospěl k tomu, že zveřejnění článků ze strany vydavatelů časopisů došlo k nepřiměřenému zásahu do práva na ochranu osobních údajů uvedených dětí. Konstatoval, že ochrana soukromí dětí musí být ze strany novinářů chápána jako přednostní hledisko při posuzování, jaké informace mohou zveřejnit. V souladu s článkem 143 odst. 1 písm. c) italského zákona o ochraně osobních údajů uložil vydavatelům časopisů zákaz šířit informace a to i nepřímé, na základě nichž by bylo možné zjistit totožnost těchto dětí.⁵³³

Na základě provedeného výzkumu uvedených případů jsem dospěla k závěru, že právní zakotvení ochrany soukromí a osobních údajů v mezinárodních, evropských a rovněž vnitrostátních právních dokumentech sama o sobě nepostačuje, neboť v těchto případech hraje největší roli etika osob a subjektů, které ke zveřejnění přistoupí. Především rodiče by si měli uvědomit, že vzájemné konflikty nemohou řešit prostřednictvím svých dětí, a to ani tak, že zveřejní svůj příběh, na základě něhož bude

⁵³⁰Definice pojmu zpracování osobních údajů je upravena v článku 4 odst. 1 písm. a) italského zákona o ochraně osobních údajů.

⁵³¹Codice processo penale minorile, D.P.R. 448/1998. V článku 13 odst. 1 je uvedeno: „*Sono vietate la pubblicazione e la divulgazione, con qualsiasi mezzo, di notizie o immagini idonee a consentire l'identificazione del minorenne comunque coinvolto nel procedimento*“.

⁵³²V článku 50 italského zákona o ochraně osobních údajů je stanoveno: „*Il divieto di cui all'articolo 13 del decreto del Presidente della Repubblica 22 settembre 1988, n. 448, di pubblicazione e divulgazione con qualsiasi mezzo di notizie o immagini idonee a consentire l'identificazione di un minore si osserva anche in caso di coinvolgimento a qualunque titolo del minore in procedimenti giudiziari in materie diverse da quella penale.*“

⁵³³Provvedimento 10 marzo 2004 (1090071), [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1090071>.

možné zjistit totožnost dítěte. Takovým jednáním zasahují nepřiměřeným způsobem do soukromí svého dítěte.

4.1.4. Televizní reality show a soutěže pro děti

Děti mohou vystupovat v různých pořadech, seriálech, filmech a reklamách. S problematikou dětských herců je spojena řada otázek se zajištěním jejich ochrany, a to zejména týkajících se dětské práce.⁵³⁴ Vzhledem k obsáhlosti problematiky dětského herectví se na následujících řádcích budu soustředit pouze na otázky související se zpracováním osobních údajů dětí a dalším aspektům se zajištěním soukromí dětí, které účinkují v reality show a soutěžích určených pro děti.

Reality show a soutěže, v nichž vystupují děti samotné nebo v rámci celé své rodiny, se postupně staly televizním fenoménem. Slovník z oblasti mediální komunikace reality show definuje jako televizní formát, který je založen na zobrazení reálných situací. Prezентuje dokumentární záznamy či zaznamenává spontánní scény. Důraz je kladen na každodenní subjektivní otázky, s nimiž se divák může snadno identifikovat, na společenské a morální konvence a problém jejich překračování a na emocionální reakce na různé podněty.⁵³⁵ Reality show spočívají na principu zjišťování informací ze soukromého života jejich účastníků a zpřístupnění těchto informací televiznímu divákovi, který podle záměru tohoto formátu pořadu touží nahlédnout pod pokličku soukromého života účastníků.⁵³⁶ Popularita a intenzivní rozvoj tohoto typu pořadu je dán i velmi nízkými náklady na jejich výrobu a formátem, jež lze snadno přejímat či variovat v dalších zemích.⁵³⁷

V reality show a soutěžích pro děti dochází ke zpracování osobních údajů dětí na jejich samotném počátku, neboť pro přihlášení je zapotřebí nejčastěji vyplnit formulář, v němž vyhlášovatel konkurzu vyžaduje vyplnit zejména údaje o jménu, příjmení, telefonním čísle, e-mailové adrese, adrese bydliště, fotografie, záliby dítěte a údaje o jeho zdravotním stavu atd. Tyto údaje představují osobní údaje podle článku

⁵³⁴Blíže k ochraně dětí obecně např. MENGARELLI, M. La tutela del minore in, AA. V. V., Cittadini in crescita, Il garante: promozione e protezione, n. 3, 2006.

⁵³⁵REIFOVÁ, I. a kol.: Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004. s. 206-207. ISBN: 978-80-7178-926-0.

⁵³⁶SCHMUELI, B. Children in Reality TV: Comparative and International Perspectives, *Duke Journal of Comparative and International Law*, [online], vol. 25:289, 2015, 293 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1472&context=djcil>.

⁵³⁷REIFOVÁ, I. a kol.: Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004. s. 206-207. ISBN: 978-80-7178-926-0.

2 písm. a) směrnice č. 95/46/ES.⁵³⁸ Navíc některé z požadovaných údajů mohou představovat citlivé údaje.⁵³⁹

K dalšímu zpracování osobních údajů dochází při natáčení pořadu, při jeho vysílání a při prezentaci pořadu v médiích a na internetu. Zpracování často nekončí ani po odvysílání daného pořadu, neboť videa z natáčení, fotografie soutěžících a další jejich údaje jsou mnohdy přístupné i několik let po ukončení vysílání v archivu pořadu.⁵⁴⁰ Na základě uvedeného může dojít k nepřiměřenému zásahu do soukromí už v souvislosti s přihlášením dětí, dále v průběhu tvorby pořadu, jeho vysílání a rovněž po jeho odvysílání. Přitom může dojít nejen k zásahu do ochrany osobních údajů, ale rovněž do soukromého a rodinného života ve smyslu článku 16 Úmluvy o právech dítěte. S velkým množstvím nejrůznějších typů reality show a soutěží pro děti je proto spojena nejen řada možností, kam se mohou přihlásit, ale rovněž neopomenutelná rizika, která na rozdíl od dospělého, dítěte není schopné vždy adekvátně posoudit. V případě účinkování dětí, ale není možné rezignovat na ochranu jejich soukromí, ale naopak je potřeba na ochranu jejich soukromí a osobních údajů v těchto typech pořadu klást o to větší důraz.⁵⁴¹

Podle Benjaminu Schmueliho jsou v těchto typech pořadů častými původci zásahů do soukromí a osobních údajů dětí jejich rodiče. Schmueli se domnívá, že jedním z častých důvodů, proč rodiče děti do reality show přihlašují nebo společně s dětmi v reality vystupují, jsou peníze získané za účinkování v pořadu. Dalším důvodem může být touha po slávě, kdy se rodiče chtějí prostřednictvím svých dětí proslavit, protože oni sami neměli takovou příležitost. V případě, že rodina vystupuje v reality show jako celek (například v České republice takový formát představuje Výměna manželek), mohou svým účinkováním rovněž sledovat vyřešení rodinných problémů, které řeší před zraky televizních diváků.⁵⁴²

Z hlediska ochrany soukromí dětí je potřeba sledovat, zda je jejich vystupování

⁵³⁸Článek 2 písm. a) směrnice č. 95/46/ES. Článek 4 odst. 1 GDR.

⁵³⁹Směrnice č. 95/46/ES v článku 8 upravuje zpracování zvláštních kategorií údajů, mezi něž řadí rovněž zpracování údajů vztahujících se ke zdravotnímu stavu.

⁵⁴⁰Například archiv reality show Sos Tata, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.sostata.tv/category/le-famiglie/prima-serie>.

⁵⁴¹Blíže k tomu SCHMUELI, B. Children in Reality TV: Comparative and International Perspectives, *Duke Journal of Comparative and International Law*, [online], vol. 25:289, 2015, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1472&context=djcil>.

⁵⁴²SCHMUELI, B. Children in Reality TV: Comparative and International Perspectives, *Duke Journal of Comparative and International Law*, [online], vol. 25:289, 2015, 293 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1472&context=djcil>.

v reality show nebo soutěži dobrovolné a zda se v případě, že se rodič rozhodl přihlásit celou rodinu, mohly ke svému vystoupení vyjádřit. Z tohoto důvodu je značně problematické obzvláště účinkování malých dětí, které si ještě plně neuvědomují význam svého vystupování, například ve Výměně manželek.

Původce nepřiměřených zásahů do soukromí a osobních údajů představují dále subjekty a společnosti, které daný casting (konkurz) do reality show nebo soutěže vyhlásí a společnosti nebo subjekty, které daný pořad vytvoří a odvysílají.

Subjekt, který konkurz na reality show nebo soutěž vyhlásí, určuje účel zpracování osobních údajů přihlášených účastníků a je tudíž v postavení správce osobních údajů.⁵⁴³ Vyhlášovatel castingu na příslušné reality show nebo soutěž nemusí celou organizaci ohledně přihlášení do soutěže a konečnou podobu dané reality show nebo soutěže, její tvorbu a následnou prezentaci, tj. její vytvoření a vysílání, provádět sám. Může za tímto účelem uzavírat smlouvy s dalšími subjekty, které pokud určují účel zpracování osobních údajů přihlášených účastníků, se nalézají rovněž v postavení správců osobních údajů.⁵⁴⁴ V praxi pro společnosti často provádí zpracování také další subjekty, které jsou v postavení zpracovatelů osobních údajů.⁵⁴⁵

Společnosti musí postupovat od počátku, tj. od započetí zpracování osobních údajů dětí uvedených v přihlášce do reality show nebo soutěže, při vytváření pořadu, jeho vysílání a rovněž při prezentaci například výsledků na internetových stránkách, v souladu s požadavky na zpracování osobních údajů vyjádřených v současnosti ve směrnici č. 95/46/ES, ve vnitrostátních pravidlech ochrany osobních údajů a taktéž v souladu s právem na ochranu soukromí vyjádřeným v článku 16 Úmluvy o právech dítěte.⁵⁴⁶

Správce údajů, který vyhlásil danou reality show nebo soutěž, musí splnit informační povinnost, zejména musí informovat, pro jaký účel potřebuje zpracovávat osobní údaje, k jakým osobním údajům se souhlas vztahuje, jakému správci se souhlas uděluje a na jaké období. Informační povinnost by vzhledem k tomu, že se jedná o dětské subjekty údajů, měl správce splnit nejen ve vztahu k dětem, ale rovněž jeho rodičům. Informovat je povinen taktéž o dalších právech dětského subjektu, zejména

⁵⁴³Článek 2 písm. d) Směrnice č. 95/46/ES. Článek 4 odst. 7 GDPR.

⁵⁴⁴Článek 2 písm. d) směrnice č. 95/46/ES. Článek 4 odst. 7 GDPR.

⁵⁴⁵Článek 2 písm. e) směrnice č. 95/46/ES. Článek 4 odst. 8 GDPR.

⁵⁴⁶K požadavkům na zpracování osobních údajů dětí je pojednáno podrobněji ve třetí kapitole „*Specifické aspekty ochrany údajů dětí v prostředí tradičních a moderních komunikačních technologií v EU*“.

o právu na přístup k osobním údajům, které jsou o něm zpracovávány, právo na jejich opravu atd.⁵⁴⁷ Správci by měli rovněž mít na paměti, že v důsledku GDPR dojde ke zpřísnění požadavků na informační povinnost nejen obecně ve vztahu ke všem subjektům osobních údajů, ale že GDPR klade zvláštní důraz na ochranu dětských subjektů údajů. Za předpokladu, že v reality show nebo soutěžích počítá s vystupováním dětí, měl by podle požadavků GDPR v budoucnosti informační povinnost formulovat tak, aby svým právům byly děti schopny porozumět. GDPR zejména doporučuje, aby správci využívali prostředků vizualizace a doplnili své informace ve vztahu k dítěti například o různá grafická znázornění, která dítěti umožní porozumět, k jakému zpracování osobních údajů je souhlas udělován a jaká práva mu pro případ zpracování náleží.⁵⁴⁸

Nejdůležitějším aspektem účinkování dětí v reality show a soutěžích pro děti je problematika udělení souhlasu s vystupováním. Možnost udělení souhlasu bude vždy záležet především na věku dítěte a jeho rozumových schopnostech. Děti, jak již bylo mnohokrát zdůrazněno, jsou sice nositeli práva na ochranu soukromí a osobních údajů, ale do té doby, než budou moci svá práva v celém rozsahu vykonávat, jsou jim v jejich zajišťování nápomocni především jejich rodiče.

Jelikož dítě potřebuje pro přihlášení do těchto typů pořadů zpravidla souhlas zákonného zástupce, musí zejména rodiče posoudit, co takové vystoupení jejich potomka bude obnášet. To ovšem nezbavuje televizní stanice odpovědnosti nezasahovat nepřiměřeným způsobem do soukromí dětí.⁵⁴⁹

Společnosti, které daný formát pořadu vysílají, si zároveň musí být vědomy, že i v případě, že získali souhlas se zpracováním osobních údajů od rodičů dítěte, má dítě právo tento souhlas odvolat. K tomu je potřeba doplnit, že nové GDPR reaguje rovněž na problematiku souhlasu uděleného v dětském věku, kdy si subjekt údajů nebyl plně vědom rizik spojených se zpracováním osobních údajů a později chce tyto osobní údaje, zejména z internetu odstranit. V případě televizních reality show, které na internetových stránkách k pořadu budou obsahovat osobní údaje dětí, mohou děti usilovat v souladu

⁵⁴⁷K informační povinnosti podrobněji podkapitola 3.3.1. „Právní tituly pro zpracování a podmínky zpracování osobních údajů dětí“.

⁵⁴⁸Bod 58 preambule GDPR.

⁵⁴⁹SCHMUELI, B. Children in Reality TV: Comparative and International Perspectives, *Duke Journal of Comparative and International Law*, [online], vol. 25:289, 2015, 293 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1472&context=djcil>.

s touto úpravou o jejich odstranění. Subjektu údajů je tato možnost dána bez ohledu na skutečnost, že již není dítě.⁵⁵⁰

Pro výzkum jednotlivých možných zásahů do soukromí a osobních údajů dětí jsem rozdělila reality show a soutěže podle jejich obsahu.⁵⁵¹ Prvním typem, který uvádím, jsou talentové reality show, které jak už napovídá sám jejich název, jsou zaměřené na nějaký z talentů, ať už je to zpěv, tanec nebo kouzelnické triky. Další typ představují reality show zaměřené na vzhled dítěte. V části věnované reality show zaměřených na vzhled dětí uvádím rovněž soutěže miss, které sice nejsou vysílané vždy ve formátu reality show, ale přesto mají s reality show mnoho společných znaků. Třetím typem reality show jsou pořady zaměřené na výchovu dětí, které se soustředí na rozdíly v chodu jednotlivých domácností, například reality show Výměna manželek nebo přímo na „*napravení neposlušných dětí*“, v nichž jako hlavní protagonisté vystupují děti, které jsou svěřeny do péče a rad profesionální chůvy, například reality show Sos Tata. Poslední typ reality show, které uvádím, jsou reality show ve stylu „*Big Brother*“ nebo „*survivor for children*“, v nichž děti vystupují bez dospělých, od nichž jsou izolovány. Tento typ pořadu je populární především v USA.

V této podkapitole věnující se reality show se věnuji rovněž dětským soutěžím. Na soutěže, v nichž vystupují děti, se zaměřuji nejprve v části reality show zaměřených na vzhled dítěte a na závěr se věnuji soutěžím rovněž sportovně-vědomostního rázu, například populární soutěži Bludiště.

4.1.4.1. Talentové reality show

První typ reality show, pokud do soukromí dítěte nezasahují dehonestujícím způsobem, jako je tomu v případě Hvězdné pěchoty v pěvecké soutěži Super Star, představují v zásadě menší riziko nepřiměřeného zásahu do soukromí dětí, než ostatní typy uváděných reality show. To platí zejména v případě, že si děti přejí v talentové reality show vystoupit a předvést tak svůj talent.

K ohrožení soukromí dětí a jejich osobních údajů může dojít v souvislosti s jejich registrací do reality show, v průběhu přípravy a vysílání reality show

⁵⁵⁰Bod 65 preambule GDPR.

⁵⁵¹Při dělení této podkapitoly jsem se částečně inspirovala dělením v publikaci SCHMUELI, B. Children in Reality TV: Comparative and International Perspectives, *Duke Journal of Comparative and International Law*, [online], vol. 25:289, 2015, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1472&context=djcil>.

(s monitorováním dětí v zákulisí pořadu, ve videích z osobního života a fotografiích neprofesionálního charakteru) a rovněž po odvysílání samotného pořadu, neboť informace jsou o soutěžících dětech často stále dostupné na internetových stránkách jednotlivých pořadů. Míra nepřiměřeného zásahu do soukromí a osobních údajů dítěte se podle Benjamina Schmueliho zvyšuje v případě, že dítě se takové talentové show účastnit samo nechce a jeho rodiče jej přesto do soutěže přihlásí.⁵⁵² V důsledku nerespektování názoru dítěte, které se nechce dobrovolně účastnit, rodič nepochybně zasahuje do vnitřní a vnější složky ochrany soukromí svého dítěte.⁵⁵³

Pro příklad, jak většinou probíhá registrace do talentové reality show, jsem zvolila českou verzi pěvecké soutěže Super Star. Pro přihlášení musí zájemce vyplnit v elektronickém formuláři jméno, příjmení, adresu bydliště, svůj věk, datum narození, místo narození, telefonní číslo, e-mailovou adresu a údaje o zákonném zástupci v případě, že se jedná o nezletilého soutěžícího a své záliby. V minulosti se do pěvecké soutěže mohl přihlásit soutěžící, který dosáhl alespoň věku 15 let. V uplynulých ročnících tak nebyl vyžadován k odeslání formuláře souhlas rodiče dítěte, ale pouze uvedení jeho údajů. Dítě starší 15 let mohlo tudíž přihlašovací formulář odeslat samo.⁵⁵⁴

Jelikož vyhlašovatel konkurzu představuje správce osobních údajů, měl by před započítím zpracování splnit informační povinnost vůči dětskému subjektu údajů a taktéž vůči jeho rodiči. V daném případě se do soutěže mohly přihlásit děti starší 15 let, u nichž lze předpokládat, že už by mohly rizika se zpracováním osobních údajů ve většině případů posoudit samy. S věkem 15 let pro udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů pracuje např. český Úřad pro ochranu osobních údajů.⁵⁵⁵

GDPR rozlišuje pro udělení dětského souhlasu dvojí režim, pro služby informační společnosti, kde je vyžadován věk 16 let, resp. 13 let po snížení ze strany členských států EU a u ostatních společností, kde je možnost udělit souhlas ze strany

⁵⁵²SCHMUELI, B. Children in Reality TV: Comparative and International Perspectives, *Duke Journal of Comparative and International Law*, [online], vol. 25:289, 2015, 295 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1472&context=djcil>.

⁵⁵³Ve smyslu dělení práva na soukromí na vnější a vnitřní složku soukromí podle koncepce Benjamina Schmueliho, viz podkapitola 1. 3. „*Soukromý život*“.

⁵⁵⁴Přihlašovací formulář do soutěže Česko Slovenská Super Star z roku 2010, [online], [cit. 19. 3. 2017], dostupné z: <http://web.nova.cz/casting-superstar/>. Další registrační formuláře nejsou dohledatelné, například přihlašovací formulář z roku 2012 není na stránkách pořadu přístupný, viz <http://tv.nova.cz/clanek/novinky/televize-nova-objevi-novou-superstar.html>.

⁵⁵⁵Každý případ nezletilých je třeba posuzovat samostatně. Úřad pro ochranu osobních údajů, [online], [cit. 19.3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/kazdy-pripad-nezletilych-je-treba-posuzovat-samostatne/ds-2471/archiv=0&p1=2331>.

dítěte vázána na jeho věk a rozumové schopnosti.⁵⁵⁶ Z hlediska přihlášení jsou proto nejvíce problematické reality show, v nichž můžou soutěžit i malé děti. Například účast v reality show Česko Slovensko má talent není omezena věkem. V nalezeném přihlašovacím formuláři do této soutěže (podmínky jsou datovány k roku 2012) není zahrnuto žádné „políčko“, které by po přihlášeném vyžadovalo, aby vyplnil údaje o zákonném zástupci. K přihlášení je navíc povinné přiložit fotografii (políčko označené hvězdičkou).⁵⁵⁷ Domnívám se, že v daném případě vyhlášovatel konkurzu, který má postavení správce osobních údajů, nezajistil při registraci do soutěže dostatečně ochranu osobních údajů dětí. Malé děti ještě nejsou schopny posoudit rizika se zpracováním osobních údajů, a proto je potřeba při zpracování jejich osobních údajů získat souhlas od jejich rodičů. I když lze předpokládat, že formulář vyplňují v případě malých dětí většinou jejich rodiče, nelze vyloučit případy, kdy malé dítě bude schopno vyplnit a odeslat formulář, ale už nebude schopné posoudit důsledky spojené se zpracováním osobních údajů.

Další častou chybou správců osobních údajů, kteří zpracovávají osobní údaje dětí v souvislosti s jejich vystupováním v talentových reality show, jsou nedostatečné podmínky ochrany osobních údajů, které nezohledňují specifické postavení dětí. Například níže představená italská reality show Junior Master Chef na svých internetových stránkách po rozkliknutí „privacy“ obsahuje stejný dokument, jaký je určen pro dospělé soutěžící soutěže Master Chef a neupravuje zvláštní podmínky určené přímo dětem.⁵⁵⁸

V následující části se zaměřím na představení dalších specifik pro ochranu soukromí dětí na vybraných příkladech talentových reality show. Populární pěveckou reality show, v níž vystupují neprofesionální zpěváci, představuje Super Star, která je známá po celém světě.⁵⁵⁹ V českých podmínkách formát pořadu zůstává zachovaný jako v jeho zahraničních verzích. První castingové kolo slouží jako jakési síto. Řady

⁵⁵⁶Blíže k problematice souhlasu se zpracováním osobních údajů podkapitola 3.3.2. „*Souhlas se zpracováním osobních údajů dítěte a odvolání souhlasu*“.

⁵⁵⁷Přihlašovací formulář Česko Slovensko má talent, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.iprima.cz/csmatalent/mam-talent>. V podmínkách zpracování osobních údajů je uveden stav ke dni 29. červnu 2012. Přihlašovací formuláře z dalších ročníků soutěže v současnosti není možné na internetu dohledat.

⁵⁵⁸Podmínky ochrany osobních údajů: Informativa Privacy MasterChef, [online], [cit. 19. 3. 2017], dokument je dostupný z: <http://privacymasterchef.magnoliatv.it/>. Pro přihlášení do soutěže musí děti odeslat spolu se svou žádostí řadu osobních údajů, jakými jsou jméno, příjmení, datum narození, fotografii a krátké vyprávění o sobě.

⁵⁵⁹Např. britská verze Pop Idol, americká American Idol atd.

soutěžících postupně řídnu, až se vyberou ti soutěžící, kteří postoupí do finále. To je vysíláno v přímém přenosu po několik večerů v hlavním večerním sledovacím čase, který zaručuje větší sledovanost, což může být s ohledem na soukromí dětí v některých případech nežádoucí.⁵⁶⁰

Na první pohled se může zdát, že do takové soutěže se přihlásí většinou začínající zpěvák, který se chce prosadit v oblasti hudebního průmyslu. Jenže opak je často pravdou a do soutěže se hlásí i kandidáti, kteří nemají bohužel dostatek soudnosti ohledně svých pěveckých schopností a rovněž ve vztahu ke svému vystupování v televizi. Vzhledem k tomu, že se jedná o televizní reality show, tvůrce pořadu toho může následně využít k pobavení televizních diváků. V rámci castingových kol je vybírána i tzv. Hvězdná pěchota, do níž jsou zařazeni nejhorší soutěžící, kteří nějakým způsobem působí všelijak zvláštně, jenom ne hvězdně v pozitivním slova smyslu. Jelikož se do soutěže mohou hlásit i teenageri, týká se hrozba v podobě jejich umístění do Hvězdné pěchoty rovněž i jich.⁵⁶¹ Soutěžící a také jejich rodiče by se proto měli snažit zvážit i tato rizika spojená s ochranou soukromí, neboť soutěžící, který bude zařazen do Hvězdné pěchoty, se nevyhne nevybíravé kritice poroty soutěže v televizi a pochopitelně často i přímo na internetových stránkách pořadu. Jednotlivé příspěvky proto mohou být díky tomu masivně šířeny na internetu a jednotlivá videa mohou být doplněna o nejrůznější komentáře.⁵⁶² Podle mého názoru jsou takové případy způsobilé nepřiměřeným způsobem zasáhnout do všech jednotlivých práv vyjádřených v článku 16 Úmluvy o právech dítěte. Obzvlášť zasahují do důstojnosti dítěte, neboť v důsledku takových příspěvků je dítě ponižováno a je snižována jeho důstojnost.

Možná rizika pro soukromí dětí shledávám rovněž v umísťování videí, fotografií a dalších příspěvků se soukromým obsahem na internetových stránkách jednotlivých reality show. Vzhledem k tomu, že se nejedná vždy o příspěvky, které by byly umístěny v pozitivním kontextu, rovněž tyto mohou nepřiměřeně zasahovat do práva na ochranu

⁵⁶⁰Internetové stránky pěvecké soutěže Super Star 2015, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://superstar2015.nova.cz/>.

⁵⁶¹Česko hledá Superstar. V první a druhé řadě byla podmínka minimálního věku 14 let pro přihlášení s podmínkou, že do finále dosáhly děti věku 15 let. Ve třetí řadě se minimální hranice zvedla na 16 let. Ve čtvrté řadě se znovu vrátila hranice na 15 let. Jednotlivé řady probíhaly od roku 2009 do roku 2015.

⁵⁶²Internetové stránky Super Star 2015, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://superstar2015.nova.cz/>.

soukromí dětí.⁵⁶³

V dalších vybraných příkladech talentových reality show jsou možná rizika obdobná jako soutěži Super Star. Míra zásahu do soukromí dětí je v těchto dalších pořadech umocněna jejich nízkým věkem a také volbou hlavního vysílacího času, který může zvyšovat jejich sledovanost. Z hlediska ochrany soukromí dětí je důležité zdůraznit, že v reality show jako je „Česko Slovensko má talent“, „Israel Master Class“ a „Junior Master Chef“ děti předvádějí svůj talent, aniž by se soutěže zaměřovaly ve zvýšené míře na jejich nepovedené vystoupení, jako je tomu v pěvecké soutěži Super Star.

V Izraeli je vysílána pěvecká reality show Israel Master Class, která je určena pro dětské zpěváky. Věkový limit účastníků v této soutěži je podstatně nižší, než v České republice v soutěži Super Star, protože v soutěži mohou vystupovat děti ve věku 8-14 let. Pěvecká soutěž Israel Master Class v roce 2011 dosáhla druhé místo nejvíce sledovaného pořadu v Izraeli.⁵⁶⁴ Tato vysoká sledovanost ve spojení s nízkým věkem soutěžících, proto může přinášet zvýšené obavy z hlediska zajištění ochrany jejich soukromí.⁵⁶⁵ Dalším příkladem talentové show, kde není požadováno splnění minimální věkové hranice, představuje Česko Slovensko má talent. V této talentové show soutěžící předvádějí nejrozličnější vystoupení v oblasti tance, zpěvu, magie a komických scének.⁵⁶⁶ Soutěž je u nás společná pro Českou a Slovenskou republiku. Pro přihlášení do talentové soutěže není, jak již bylo uvedeno výše u příkladu registrace, stanovena žádná minimální věková hranice.⁵⁶⁷ Z toho vyplývá, že se mohou přihlásit i velmi malé děti. Pořad byl v minulosti vysílán ve večerních hodinách po 20h, kdy je pochopitelně zajištěna mnohem větší sledovanost.⁵⁶⁸

⁵⁶³Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 59 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁵⁶⁴Internetové stránky pořadu Israel Master Class, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.keshetinternational.com/show/entertainment/master-class/>.

⁵⁶⁵SCHMUELI, B. Children in Reality TV: Comparative and International Perspectives, *Duke Journal of Comparative and International Law*, [online], vol. 25:289, 2015, 296 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1472&context=djcil>.

⁵⁶⁶Formát „Česko Slovensko má talent“ vychází z anglické reality show Got talent. Tato talentová reality show se uskutečnila v mnoha státech světa, např. v Itálii pod názvem „Italia's Got Talent“ a v Izraeli pod názvem „HaDavar HaGadol HaBa“.

⁵⁶⁷Soutěž probíhá od roku 2010. Internetové stránky Česko Slovensko má talent z posledního ročníku 2015, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.iprima.cz/csmatalent2015>.

⁵⁶⁸Soutěž probíhá od roku 2010. Internetové stránky Česko Slovensko má talent z posledního ročníku 2015, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.iprima.cz/csmatalent2015>.

V Itálii reprezentuje typ talentové reality show například Junior Master Chef, která se zaměřuje na kuchařské umění dětí ve věku od 8 do 13 let. Jednotlivá videa z pořadu, doplněná o jména malých kuchařů, je možné najít na internetových stránkách tohoto pořadu. Rovněž videa a další příspěvky z tohoto pořadu jsou proto přístupné veřejnosti po velmi dlouhou dobu.⁵⁶⁹

4.1.4.2. Reality show a soutěže zaměřené na vzhled dětí

Soukromí dítěte v reality show a soutěžích zaměřených na vzhled mohou ohrozit nejen pořadatelé těchto soutěží,⁵⁷⁰ ale také jejich rodiče, kteří své dítě přihlásí. Navíc v některých případech, kdy se jedná o velmi malé děti, lze polemizovat nad tím, zda dítě vůbec mohlo vyjádřit svůj názor ohledně svého přihlášení. Už v tomto počínání rodiče můžeme spatřovat zásah do práva na ochranu soukromí a osobních údajů.

V reality show a soutěžích dětských miss jsou zpravidla uváděna jména soutěžících, jejich záliby a další informace z jejich soukromého života, navíc jsou zveřejňovány jejich fotografie a videa. Vzhledem k tomu by měli rodiče věnovat zvýšenou pozornost ochraně soukromí svého dítěte, neboť videa a fotografie dětí jsou přístupné na internetových stránkách jednotlivých soutěží i po jejich skončení a stávají se tak dohledatelnými i kdykoliv v budoucnosti. To platí i v případě „*miminkovských soutěží*“, například o nejhezčí miminko měsíce. I když dítě může být v útlém věku snadněji zaměnitelné s jinými takto malými dětmi, fotografie je často doplněná o jméno, příjmení a další údaje, například obec, kde bydlí.⁵⁷¹ Přihlášením do takové soutěže rodiče zanechávají za svého potomka jeho první internetový krůček.

V druhém typu reality show se míra nepřiměřeného zásahu do soukromí dětí odvíjí od jejich konkrétní podoby. V případě smíšených typů reality show, jakou je například italská soutěž Miss and Mister Baby Italia, bude v podstatě platit to samé, co bylo uvedeno v případě talentových reality show výše. Soutěž s názvem Miss and Mister Baby Italia je otevřená pro všechny děti, tedy rovněž pro chlapce od věku 3 let do 13 let. Tato soutěž není zaměřena ryze na vzhled dětí, ale představuje mix

⁵⁶⁹Příspěvky a články jsou přístupné na internetových stránkách pořadu Junior Master Chef, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://realityshow.blogosfere.it/post/697477/junior-masterchef-italia-2016-puntata-10-marzo-concorrenti-ammessi-video>.

⁵⁷⁰Správce osobních údajů může být v praxi více, například když bude jiný vyhlášovatel castingu a tvůrce pořadu.

⁵⁷¹Například na internetových stránkách Nymburského deníku, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://nymbursky.denik.cz/miminka/>.

formátu vzhledové a talentové soutěže. I tato vzhledově-talantová show má své internetové stránky, kde jsou rovněž veřejně přístupné fotografie a jména dětí ze soutěže.⁵⁷² Vzhledem k svému formátu představuje tato soutěž pro soukromí dětí menší riziko zásahu do soukromí dětí, než níže uvedené americké reality show, protože jejím cílem není monitorovat soukromý a rodinný život dítěte v takové míře.

Dětská Miss ve formátu reality show je populární především v USA. Jedna z nejvíce kontroverzních reality show dětských miss *Toddler & Tiaras* je založena na sdílení soukromého a rodinného života soutěžících dívek s televizními diváky. V důsledku tohoto sdílení soukromých informací dochází k ohrožení jejich soukromí. Dívky jsou navíc oblékané velmi provokativně, nechybí ani přičesky, výrazné malování a umělý chrup.⁵⁷³ To vše má těmto dívkám dodávat výraz jakési předčasné dospělosti. Dívky jsou taktéž vystavovány nadměrnému stresu, stereotypům jak musí vypadat, aby mohly vyhrát, které mohou podlamovat jejich psychiku a zdravý vývoj.⁵⁷⁴ Další podobnou soutěží je také reality show *Here Comes Honey Boo Boo*, ve které vystupuje teprve 6 letá dívka, objevená právě díky soutěži *Toddler & Tiaras*, spolu se svou rodinou. Tato reality show ukazuje rodinu dívky a samotnou dívku v dosti negativním světle.⁵⁷⁵ Navíc zmíněná reality show doslova zaplavila internet a její televizní vysílání se objevilo v mnoha státech světa. Jednotlivé epizody zachycující život dívky a její rodiny si proto mohl vyhledat jakýkoliv uživatel internetu. Vzhledem k tomu, že se jedná o dívku nízkého věku, vysílání tohoto pořadu nepřiměřeně zasahuje do jejího soukromí, a to jak do soukromého a rodinného života dívky, tak do její důstojnosti. Americký formát soutěží dětských miss je spojen, nejen s riziky nepřiměřených zásahů do soukromí dětí, ale rovněž s bezpečnostními riziky, například že si účinkující dívku vyhlédne pedofil. Extrémní případ v souvislosti s miss pro malá

⁵⁷²Internetové stránky Soutěže Miss and Mister Baby Italia, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.missemisterbabyitalia.it/regolamento.html>.

⁵⁷³Internetové stránky soutěže *Toddler & Tiaras*, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.tlc.com/tv-shows/toddler-tiaras/>.

⁵⁷⁴Podle psychologů to, že se takto malé dívky chtějí namalovat nebo hezky obléct nepředstavuje zásadní problém, ale v momentě, kdy se z toho stává šoubyznys, to může být pro dívky psychicky náročné. Zdroj Česká televize, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelive.cz/ct24/domaci/1065938-detske-souteze-krasy-v-cesku-psychologove-nedoporucuji>.

⁵⁷⁵KADLECOVÁ, K. Taková normální rodinka: Američanka se stane v 32 letech babičkou, její šestiletá dcera, dětská Miss, má vlastní reality show, [online], *časopis Reflex*, článek publikován 9. srpna 2012, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/lajk/47408/takova-normalni-rodinka-americkanka-se-stane-v-32-letech-babickou-jeji-sestileta-dcera-detska-miss-ma-vlastni-reality-show.html>.

děvčata se odehrál rovněž v USA, kdy byla v roce 1996 zavražděna teprve 6 letá královna krásy Little Miss Amerika.⁵⁷⁶ Už samotný formát americké reality show zasahuje podle mého názoru nepřiměřeným způsobem do ochrany soukromí zaručeného v článku 16 Úmluvy o právech dítěte a nemůže být tudíž v zájmu dítěte, aby v takovém pořadu vůbec vystupovalo.⁵⁷⁷

V současnosti výše uvedený formát amerického pořadu dětské miss nebyl v České republice ani v Itálii vytvořen. To, ale neznamená, že by soutěže o korunku krásy pro malá děvčata v českých podmínkách neprobíhaly vůbec.⁵⁷⁸ Jednu z takových soutěží Miss Princess organizuje například na svých internetových stránkách Dominika Myslivcová. Soutěž byla doposud rozdělena do dvou věkových kategorií, v nichž soutěží dívky od 4 do 7 let a od 8 do 12 let.⁵⁷⁹ Nízký věk soutěžících sám o sobě představuje pro dívky riziko pro zajištění jejich soukromí, neboť ve čtyřech letech se o jejich přihlášení zasadí spíše jejich rodiče. K ohrožení soukromí dívek může dojít zejména v důsledku zveřejňování videí a fotografií na internetových stránkách soutěže a na sociálních sítích, na nichž se objevují rovněž fotografie neprofesionálního charakteru, například při přípravách na soutěž.⁵⁸⁰

Z členských států EU je známa svými boji proti soutěžím dětských miss především Francie, která umožňuje účast v takových soutěžích až po dosažení věku 13 let. I když původní návrh 16 let neprošel, Francie jde směle cestou k tomu, aby dívky ve svém nízkém věku necítily, že jsou pouhým komerčním produktem a jejich jediná hodnota se zakládá na jejich vzhledu.⁵⁸¹ Úprava minimální věkové hranice

⁵⁷⁶No Alle Mini-Miss: Concorsi vietati, proteggiamo le bambine!, [online], článek publikován 22. září 2013, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://comunicazionedigenere.wordpress.com/2013/09/22/no-alle-mini-miss-concorsi-vietati-proteggiamo-le-bambine/>. Dětské soutěže krásy v České republice psychologové nedoporučují, [online], 11. listopadu 2013. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1065938-detske-souteze-krasy-v-cesku-psychologove-nedoporucuji>.

⁵⁷⁷Článek 3 Úmluvy o právech dítěte.

⁵⁷⁸V ČR rovněž probíhají soutěže na styl dětské miss, např. soutěž Hledá se tvář Mini Miss. V této soutěži je dokonce minimální věk pouze 3 roky, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.nc-cepkov.cz/nc-event/detail/id/247>.

⁵⁷⁹Internetové stránky soutěže Miss Princess, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.missprincess.cz/>.

⁵⁸⁰Stránky soutěže mají rovněž svou facebookovou stránku, zdroj Facebook, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/dominikamissprincess/> a stránku na Instagramu, [online], [cit. 19. 3. 2017], dostupné z: <https://www.instagram.com/dominikamyslivcova/>.

⁵⁸¹WILLSHER, K. France moves to bans beauty contests for girls, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z:

pro přihlášení do soutěže dětské miss je žádoucí rovněž z hlediska zajištění ochrany soukromí a osobních údajů dívek. Ostatní členské státy EU by se francouzským postojem mohly inspirovat a nastavit minimální věkovou hranici a eliminovat prostřednictvím vnitrostátních právních úprav nepřiměřené zásahy do soukromí a osobních údajů nezletilých dívek.⁵⁸²

4.1.4.3. Reality show zaměřené na výchovu dětí

S ohledem na to, že podstatou tohoto typu pořadu je celodenní monitoring života dítěte a jeho rodiny, zasahuje nepřiměřeným způsobem do soukromí dítěte nejen televize, která daný díl odvysílá a následně často umístí na internetové stránky pořadu, ale rovněž rodiče dítěte. Především se jedná o zásah do důstojnosti dítěte, neboť dítě je často zachyceno také v intimních chvílích, například při koupání.⁵⁸³

V uvedených příkladech pořadů je sdělováno příjmení rodiny, jména dětí, kde rodina bydlí a další osobní údaje dítěte nebo členů jeho rodiny. Rodina je také často televizním divákům prezentována v negativním kontextu.⁵⁸⁴ Proto může docházet rovněž k nepřiměřeným zásahům do dalších složek soukromí dítěte. Z hlediska míry zásahu je potřeba zdůraznit, že děti, které vystupují společně se svou rodinou v tomto typu pořadu, jsou velmi často nízkého věku na to, aby se mohly jakkoliv ke svému účinkování vyjádřit.⁵⁸⁵

Pro vysvětlení fungování těchto reality show jsem zvolila českou Výměnu manželek a italskou reality show Sos Tata. Českou verzi Výměny manželek vysílá televizní stanice Nova. Tato reality show spočívá v tom, že se matky ze dvou rodin vymění a každá se přemístí na 10 dnů za rodinou té druhé. Tvůrci české Výměny manželek si hrají s myšlenkou, že je to zajímavý nápad, jak oživit manželství a prožít nové zážitky. O tom, že dochází k monitorování celé rodiny včetně dětí, kterým je

<http://www.theguardian.com/world/2013/sep/18/france-bans-beauty-contests-for-girls>; MCPARTLAND, B. French MPs ban beauty contests for under-13s, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.thelocal.fr/20140127/beauty-contests-ban-france-mini-miss-pageants>.

⁵⁸²Například v Anglii přihlásila svou dceru do soutěže krásy její matka, ještě před jejím narozením, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://revue.idnes.cz/britka-prihlasila-do-detske-miss-dceru-ktera-se-jeste-nenarodila-p8r-/zajimavosti.aspx?c=A141027_142307_zajimavosti_nh.

⁵⁸³V reality show Výměna manželek jsou děti při intimních chvílích zachycovány pravidelně. Přitom v mnoha situacích nedochází k rozostření obrazu např. nahého dítěte. Internetové stránky pořadu Výměna manželek, [online], [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: <http://vymena.nova.cz/>.

⁵⁸⁴Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 59 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁵⁸⁵Článek 12 Úmluvy o právech dítěte.

v důsledku toho zasahováno do soukromí, se už na internetových stránkách s informacemi k pořadu nezmiňují.⁵⁸⁶ Tento pořad zachycuje děti při jakékoli jejich činnosti, tedy i při koupání, při oblékání, v různých emocionálních situacích apod.⁵⁸⁷ Pro představu, k jakým nepřiměřeným zásahům do soukromí dítěte v pořadu dochází, je možné uvést celou řadu situací, například jedno video zachycuje malé dítě, které pláče, protože se mu rozbil počítač. Jednotlivé epizody a krátká videa zachycující rovněž děti jsou přístupná na internetových stránkách pořadu.⁵⁸⁸ I při odstranění předmětných videí a dalších informací vztahujících se k dětem z původní internetové stránky by děti nedocílily jejich úplného odstranění. Některé epizody jsou volně přístupné rovněž na dalších místech na internetu, např. na YouTube či ulozto.cz. I kdyby došlo k odstranění videí ze stránek pořadu, existuje navíc velká pravděpodobnost, že si videa mohl za dobu jejich zveřejnění určitý uživatel stáhnout a šířit dál.

Legendární reality show typu Mary Poppins dorazila po USA, Švédsku, Velké Británii a Holandsku pod názvem Sos Tata také do Itálie. Formát tohoto pořadu je stejný jako jeho americký protějšek Nanny 911 a anglická Supernanny.⁵⁸⁹ V této reality show rodiče, kteří se cítí být bezradní při výchově svého potomka, získávají k rukám profesionální chuťvu, která jim s jejich dětmi pomáhá. Úkolem chuťvy je poskytnout profesionální výchovné a pedagogické rady v konkrétní situaci, v jaké se rodiče s dítětem nalézají.⁵⁹⁰

Na internetových stránkách Sos Tata je uvedeno, že program má za cíl poskytnout konkrétní pomoc a sebereflexi rodičům, ale vždy v odlehčeném duchu a příjemným způsobem. I kdyby byla pravda, že rady jsou rodičům podávány odlehčeným způsobem a celý pořad by na televizního diváka opravdu příjemně působil,

⁵⁸⁶Internetové stránky pořadu Výměna manželek, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://vymena.nova.cz/>.

⁵⁸⁷Informace k přihlášení do pořadu Výměna manželek, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://vymena.nova.cz/>.

⁵⁸⁸Jednotlivé epizody a rovněž ukázky s šokujícími komentáři o tom, co děti jedí nebo jak se rozbrečely apod. je možné nalézt stále na internetových stránkách pořadu Výměna manželek, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://vymena.nova.cz/>.

⁵⁸⁹VOLPE, M. Reality sulle tate, la tv „spia“ spia i bambini, [online]. *Corriere della sera*. [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: http://www.corriere.it/Primo_Piano/Spettacoli/2005/06_Giugno/28/tate.html.

⁵⁹⁰Sos Tata byla vysílána na televizních stanicích Fox Life, LA7. Celkově bylo odvysíláno 8 sérií, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.sostata.tv/il-programma/il-programma.html>.

nemůže být ponecháno stranou, že protagonisty v této reality show nejsou jen samotní rodiče, ale rovněž jejich malé děti do 12 let.⁵⁹¹

Z hlediska míry zásahu do soukromí dětí je potřeba zdůraznit, že na internetových stránkách Sos Tata jsou přístupné všechny odvysílané epizody podle příjmení rodiny, jsou zde uvedena jména dětí, jejich věk a rovněž popis jejich problematického chování.⁵⁹² Uváděny jsou také citlivé údaje o jejich zdravotním stavu.

Italská Sos Tata narazila již v minulosti na velký odpor veřejnosti. V jednom díle této reality show byl v místnosti ponechán teprve 12 měsíční chlapec, kterého podle příkazu chůvy matka měla ponechat vyplakat, dokud sám neusne. Italská organizace italských pediatriů spolu s dalšími italskými sdruženími pro mateřství zaslala italskému ombudsmanovi pro ochranu dětí otevřený dopis proti této reality show s žádostí o zaujmutí pozice ohledně výchovných metod, které pořad sděluje veřejnosti, aby již nikdy nedošlo k vysílání scén, v nichž děti budou vystaveny stresujícím nebo ponižujícím situacím.⁵⁹³ Nedlouho na tento dopis se dětský ombudsman ozval se svou reakcí, když uvedl, že zmíněná epizoda z reality show Sos Tata představuje způsob, jakým se dnes produkuje televizní vysílání, které nedbá ochrany dětí. Vyjádřil postoj k tomu, že tato epizoda byla v rozporu s právy vyjádřenými v Úmluvě o právech dítěte, v novinářském kodexu Carta di Treviso a zákoníku pro regulaci televizního vysílání pro děti.⁵⁹⁴

4.1.4.4. *Typ reality show survivor for children*

Podstatou čtvrtého typu reality show „*survivor for children*“ je obrazně řečeno soutěž dětí o přežití na nějakém izolovaném místě, na němž po dobu soutěže žijí bez přítomnosti dospělých. Jemnější formát tohoto typu pořadu představuje reality show typu „*Big Brother*“, kdy děti jsou sice bez dospělých, ale nejedná se o žádné izolované

⁵⁹¹Internetové stránky Sos Tata, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.sostata.tv/il-programma/il-programma.html>.

⁵⁹²Odkazy na jednotlivé série, např. první série, kde jsou uvedeny jednotlivé rodiny a popis jejich rodinné situace, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.sostata.tv/category/le-famiglie/prima-serie>.

⁵⁹³La lettera aperta al Garante per la protezione infanzia e adolescenza Vincenzo Spadafora. Otevřený dopis Associazione Culturale Pediatri ze dne 22. září 2013, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.acp.it/2013/09/lettera-aperta-al-garante-per-la-protezione-infanzia-e-adolescenza-vincenzo-spadafora-7292.html>.

⁵⁹⁴Il Garante bacchetta Tata Lucia: Rilegga la Carta di Treviso, 25. září 2013, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.corriere.it/salute/pediatria/13_settembre_25/garante-spadafora-tata-lucia_3a9b419e-25e5-11e3-baac-128ffcce9856.shtml.

místo, kde by musely samy vše vytvářet.⁵⁹⁵

Reality show typu „*survivor for children*“ představují nejvíce nebezpečný typ reality show z hlediska ochrany soukromí dětí podle článku 16 Úmluvy o právech dítěte, neboť se jedná o jejich každodenní neustálý monitoring. Tvůrce takového pořadu, který jej odvádí, se podle mého názoru dopouští nepřiměřeného zásahu do soukromí dítěte. Tyto reality show navíc mohou ohrožovat zdraví a život dítěte. Rodiče, kteří souhlasí, aby se jejich dítě do takového pořadu přihlásilo, podle mého názoru, nedostatečně chrání soukromí svých dětí.⁵⁹⁶

Představitelkou tohoto typu reality show je americká Kid Nation, ve které soutěžilo celkem 40 dětí ve věku od 8 let do 15 let. Podstatou soutěže byla izolace dětí v malém natáčecím městečku po dobu 40 dnů, v němž měly vytvořit vlastní společnost, zvolit si své zástupce a pravidla, jimiž se budou řídit, a to bez přítomnosti dospělých.⁵⁹⁷ Tato soutěž byla veřejností kritizována nejen kvůli zásahu do soukromí dětí, ale rovněž kvůli dětské práci a možným zraněním dětí, například jedna dívka se v soutěži opařila vodou.⁵⁹⁸

Jako poslední uvádím reality show typu Big Brother odvysílanou ve Španělsku. V reality show „*Dejadnos Solos*“ žily děti ve věku 10-12 let po 10 dní samy bez dospělých. Na internetu jsou videa a jména dětských protagonistů stále dostupná. Tuto reality show s ohledem na nepřiměřený zásah do soukromí dětí kritizovala především Itálie.⁵⁹⁹ Itálie takový formát pořadu neprodukuje, rovněž v českých podmínkách naštěstí takový formát pořadu nemáme.

⁵⁹⁵Jedná se o reality show, kde jsou soutěžící izolováni po nějaký časový úsek na jednom místě a po celý den jsou natáčeni při všech svých činnostech, interakcích apod.

⁵⁹⁶Děti jsou rovněž vystavovány nepřiměřeným stresovým podmínkám v přímém přenosu.

⁵⁹⁷Např. WYATT, E. „*Kid Nation*“ Parents Gave Show Free Rein. [online]. *The New York Times*, 23. srpna 2007. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2007/08/23/arts/television/23kids.html?_r=0; FERNANDEZ M. E. Is child exploitation legal in 'Kid Nation'?, [online], příspěvek publikován dne 17. srpna 2007, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z:

<http://articles.latimes.com/2007/aug/17/entertainment/et-kidnation17>.

⁵⁹⁸Přes všechny nepříznivé možnosti se některé děti vyjádřily, že by se do soutěže Kid Nation přihlásily znova. SHALES, T. Kid Nation: Grow Up, CBS!, [online]. *The Washington Post*, článek publikován dne 20. září 2007, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/09/19/AR2007091902635.html>.

⁵⁹⁹Blíže k tomu např. TRAVERSA, F. Bambini in tv: in Spagna il „*Grande fratello*“ con 20 concorrenti ripresi in due casette, in Italia Io canto con i primi provini sul web, 28. prosince 2009, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://realityshow.blogosfere.it/post/199733/bambini-in-tv-in-spagna-il-grande-fratellino-con-20-concorrenti-ripresi-in-due-casette-in-italia-io>.

4.1.4.5. *Soutěže pro děti*

Mezi populární soutěže vysílané v televizi patří nejrůznější vědomostní soutěže, sportovní akce, dětské olympiády atd.⁶⁰⁰ Na rozdíl od výše uvedených reality show nejsou děti v televizních soutěžích monitorovány v zákulisí pořadu a nedochází většinou k zveřejňování videí a fotografií z jejich soukromí. Dítě v soutěži vystupuje většinou pouze v jednom díle, pokud není soutěž vícekolová a nepostoupí do dalšího kola. Z těchto důvodů v těchto soutěžích a sportovních akcích pro děti nespátřuji zásadní problém z hlediska možného zásahu do soukromí, který by mohl být vnímán jako nepřiměřený, neboť dítě zpravidla zobrazují v pozitivním kontextu.⁶⁰¹

Pro příklad bych chtěla uvést legendární českou soutěž z 90. let Hip hap hop, v níž děti soutěžily v několika disciplínách. Finální hrou byla vědomostní disciplína spočívající v postupném odkrývání obrázku. Některé díly této soutěže jsou dodnes přístupné v archivu České televize.⁶⁰² V současné době je vysílána na České televizi obdobná soutěž Bludiště. Podle pravidel soutěže se do Bludiště mohou přihlásit děti ve věku od 13 do 15 let, a to žáci základních škol nebo víceletých gymnázií. Soutěží vždy čtyřčlenné družstvo. Vítězné družstvo postupuje do dalšího kola. Pokud stejné družstvo po sobě zvítězí třikrát, v soutěži končí.⁶⁰³

On-line přihláška do Bludiště je přístupná na internetových stránkách České televize. Pro přihlášení je vyžadováno uvedení kontaktní osoby – člena pedagogického sboru, adresy školy, telefon nebo e-mail a informace o zájmech a koníčcích jednotlivých soutěžících. Na začátku každé epizody se tým nejprve představí v medailonku, kde uvede například své záliby. Přestože tento typ soutěží nepředstavuje zvýšené riziko pro ochranu soukromí a osobních údajů dětí, protože dítě zpravidla zobrazuje v pozitivním smyslu, je potřeba vnímat, že soutěžící o sobě sdělují i další

⁶⁰⁰Například fotbal, hokej, bojová umění, olympiády v atletice. SHAMACH, D. In Technion contest, kids design next generation of self-driving cars

19. března 2015, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.timesofisrael.com/in-technion-contest-kids-design-next-generation-of-self-driving-cars/>; Izraelská soutěž National Cyber Competition, [cit. 19. 3. 2017], internetové stránky soutěže dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel-News/National-Cyber-Competition-encourages-study-of-math-science-and-technology-451065>.

⁶⁰¹Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 59 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁶⁰²Česká soutěž Hip hap hop, [online], v archivu České televize, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1001512502-hip-hap-hop/>.

⁶⁰³Česká soutěž Bludiště, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://decko.ceskatelevize.cz/bludiste>.

informace, než jen jméno a z jaké školy pochází. Tyto údaje včetně videí z jednotlivých epizod pořadu jsou poté přístupné na internetových stránkách pořadu.⁶⁰⁴

4.2. *Moderní komunikační technologie*

Moderní komunikační technologie a jejich používání je dnes neodmyslitelně spojeno především s internetem. Ve společnosti se čím dál tím více ukazuje fakt, že internet a jeho využívání ovlivňuje celou řadu oblastí, u nichž bychom si už těžko dokázali představit, že bychom možnost využívat jeho rychlost při řešení nejrůznějších záležitostí a problémů neměli. Internet obecně urychluje komunikaci, vyhledávání informací a také zjednodušuje nákup nejrůznějších věcí a produktů on-line.⁶⁰⁵

Internet využívají k nejrůznějším aktivitám rovněž děti, a to především pro studijní účely, komunikaci, záliby, například on-line hry a sociální sítě.⁶⁰⁶ V porovnání s předchozími generacemi dětí jsou pro dnešní děti moderní technologie daleko dostupnější a tím pádem je i daleko více využívají ve svém každodenním životě. Zatímco dříve měly děti možnost využívat internet často pouze ve škole, protože ne každá domácnost byla vybavena osobním počítačem, v současnosti se vyhledávání a kontakt s vrstevníky uskutečňuje stále více prostřednictvím internetu, například prostřednictvím sociálních sítí a on-line počítačových her.⁶⁰⁷

Děti představují specifickou skupinu internetových uživatelů, protože často vnímají ochranu svého soukromí značně odlišně než dospělí uživatelé, kteří by si měli být vědomí rizik spojených například s využíváním nejrůznějších aplikací na chytrých telefonech nebo zveřejňování příspěvků na sociálních sítích. Uvědomění si těchto rizik bohužel neplatí u všech dospělých. Někteří rodiče mohou ohrožovat soukromí svých dětí tím, že zveřejňují například na svých profilech na sociálních sítích nevhodné příspěvky o svých dětech. V důsledku zanechávání internetových stop ze strany dětí, rodičů nebo třetích osob se děti mohou snadno ocitnout pod kontrolou třetích osob nebo

⁶⁰⁴Česká soutěž Bludiště, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://decko.ceskatelevize.cz/bludiste>.

⁶⁰⁵JORGENSEN, R. F. *Framing The Net, The Internet and Human Rights*, Edward Elgar Publishing Limited, 2013, s. 1-3. ISBN: 978-1-78254-079-3.

⁶⁰⁶Úmluva o právech dítěte dětem přiznává právo na informační sebeurčení, k jehož realizaci jim slouží rovněž prostředky moderních komunikačních technologií – článek 17 Úmluvy o právech dítěte.

⁶⁰⁷JŮZOVÁ, J. Právo na zapomnění v prostředí internetových a informačních studií a knihovnictví, [online], *Filosofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Knihovna – knihovnické revue*, 27. 2. 2016, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://knihovnarevue.nkp.cz/archiv/2016-2/knihovny-a-informace/pravo-na-zapomneni-v-prostredi-internetu>.

společností.⁶⁰⁸ Digitální doba s sebou přináší proto nejen zrychlení a usnadnění v nejrůznějších oblastech, ale rovněž negativa, která přinášejí nové výzvy pro ochranu soukromí a osobních údajů dětí.

Na rozdíl od tradičních komunikačních technologií jsou prostřednictvím moderních technologií zpracovávány osobní údaje v nebývalém rozsahu, a to jak ze strany orgánů veřejné moci, tak soukromých společností a dalších osob.⁶⁰⁹ Zatímco například k článku, který je uveřejněn v tištěném médiu, má přístup zpravidla omezenější okruh osob, informací, které jsou jednou zveřejněny v prostředí internetu, je zajištěna nejširší publicita. Hlavní rozdíl oproti tradičním médiím tkví tudíž v tom, že internet umožňuje rozsáhlé, rychlé a prakticky neomezené šíření informací, a právě tato skutečnost může znamenat dalekosáhlejší následky pro ochranu soukromí dětí a jejich osobních údajů.

V prostředí moderních komunikačních technologií je taktéž v souvislosti s relativní anonymitou internetu mnohem obtížnější určit konkrétního původce zásahu do ochrany soukromí a osobních údajů. Pro dětského uživatele proto bude mnohem těžší najít toho, kdo do jeho práva na ochranu osobních údajů, popřípadě soukromí skutečně zasáhl a domáhat se po tomto původci ochrany svých práv. V porovnání s tradičními komunikačními prostředky jsou informace v tomto prostředí zpracovávány hromadně a automaticky a jejich poskytovatelé zpracovávají obsah často ani neznají.

Všechny situace, kdy dochází v on-line prostředí k zásahu do soukromí, nelze ovšem vnímat jako nepřiměřené, protože například některé osobní údaje bude muset v praxi soukromá společnost zpracovávat, aby mohla dětskému uživateli umožnit používání nabízeného produktu. S ohledem na to je třeba posuzovat každý jednotlivý případ zvlášť.

V této části disertační práce, která se věnuje ochraně osobních údajů a soukromí dětí v prostředí moderních komunikačních technologií, nejprve nastíním obecné problémy ochrany soukromí a osobních údajů spojené s užíváním internetu, které jsou dány zajišťováním kybernetické bezpečnosti. Dále se zaměřím na nejdůležitější aspekty

⁶⁰⁸Blíže k tomu např. ŠIMÍČEK, V. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, ISBN 978-80-210-5449-3.

⁶⁰⁹JŮZOVÁ, J. Právo na zapomnění v prostředí internetových a informačních studií a knihovnictví, [online], *Filosofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Knihovna – knihovnické revue*, 27. 2. 2016, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://knihovnarevue.nkp.cz/archiv/2016-2/knihovny-a-informace/pravo-na-zapomneni-v-prostredi-internetu>.

zpracování osobních údajů dětí v tomto prostředí, v nichž lze spatřovat zásadní specifika pro ochranu dětí oproti zpracování osobních údajů uskutečňovaném v rámci tradičních komunikačních technologií. Především bude věnována pozornost tomu, jak on-line prostředí rozšiřuje množinu toho, co může představovat osobní údaj oproti tradičním komunikačním prostředkům, zopakovány budou hlavní změny pro udělení platného souhlasu se zpracováním osobních údajů, které přináší GDPR, určení budou původci nepřiměřených zásahů a vymezeny budou taktéž služby informační společnosti s ohledem na kritéria posouzení jejich odpovědnosti, resp. vyloučení odpovědnosti jednotlivých poskytovatelů služeb informační společnosti - ISP. Následně se zaměřím na možná rizika v souvislosti se zpracováním osobních údajů dětí. Zmíněná rizika jsou ovlivněna především obrovským množstvím sbíraných informací ze strany jednotlivých společností. S ohledem na rozmanitost situací z oblasti zpracování osobních údajů a možných zásahů do ochrany osobních údajů dětí jsem se zaměřila především na množinu zpracovávaných údajů, podmínky jejich zpracování, uchovávání a zabezpečení. Pro příklad možných rizik je proveden rozbor podmínek pro zpracování osobních údajů společností Apple a Microsoft. Pro vysvětlení konkrétních možných rizik spojených s používáním moderních komunikačních technologií je kladen důraz na rizika spojená s využíváním operačních systémů, dalších softwarových programů a mobilních aplikací.

Další část se bude věnovat zveřejnění osobních údajů v on-line prostředí. Nejprve budu věnovat pozornost internetovým vyhledávačům a v jejich rámci dopadům rozhodnutí Google proti Costeja na ochranu osobních údajů dětí. Dále se zaměřím na ochranu osobních údajů a soukromí dětí při využívání hostingového typu ISP. Samostatnou podkapitolu tvoří sociální sítě, u nichž bude kladen důraz na rozbor specifik sociálních sítí. Pro ilustraci možných rizik a zásahů do ochrany soukromí a osobních údajů dětí byla vybrána sociální síť Facebook a v rámci internetových seznámek Badoo a Libimseti.cz. Poslední podkapitola se věnuje veřejným on-line soudním databázím, v rámci nichž se budu soustředit na možná rizika spojená se zveřejňováním neanonymizovaných rozhodnutí.

4.2.1. Kybernetická bezpečnost a ochrana soukromí dětí

Svoboda na internetu či svoboda projevu na internetu představuje jednu z hlavních priorit rovněž pro dětské uživatele. I když si internet a surfování na něm většinou představujeme jako zcela svobodné, internet není zcela oproštěn od různých omezení ze strany jednotlivých států.⁶¹⁰ Jedním z omezení internetu, které může přinášet zvýšené obavy uživatelů ohledně přístupu k jejich soukromí a osobním údajům, představuje kybernetická bezpečnost.

Státy se v rámci kybernetické bezpečnosti už od dob německé Enigmy snaží o rozšifrování tajných zpráv pro zajištění bezpečnosti státu. Dnes se tento postup týká zejména nejrůznějších šifrovaných zpráv teroristů. Přitom kybernetická bezpečnost nesouvisí jen s ochranou státu proti terorismu, ale rovněž zabezpečuje ochranu před různými zásahy ze strany hackerů.⁶¹¹ Kybernetickou bezpečnost je možné řadit do tří kategorií. První definuje kybernetické zločiny (teroristické), druhá kategorie představuje kybernetická rizika jako viry, malwery, cyberzločiny v oblasti on-line nakupování (krádeže) a poslední kategorie představuje kybernetické riziko jako spamy a cookies.⁶¹²

Kybernetická bezpečnost musí plnit nejen cíl zajištění bezpečnosti, ale také ochranu soukromí uživatelů internetu, kteří mohou pociťovat nejistotu ohledně informací, které o nich mohou jednotlivé státní orgány v rámci zajištění kybernetické bezpečnosti zjišťovat. To, jak bude ke kybernetické bezpečnosti přistupováno, představuje pro dětského uživatele a jeho rodiče jeden z určujících faktorů, jak bude přistupováno k ochraně jeho soukromí.

Obavy narůstají zejména v souvislosti s množícími se zprávami o přístupu jednotlivých státních orgánů k osobním údajům uživatelů. V současnosti již není možné se domnívat, že se jedná pouze o paranoidní představy o plošném sledování prostoru internetu ze strany jednotlivých států. Zprávy o odhalení Edwarda Snowdena dokazují, že je potřeba si klást otázky, jak je zajištěna ochrana soukromí v souvislosti

⁶¹⁰V totalitních režimech a v rozvojových zemích, zemích ve válečném stavu je omezení cyber space častá, např. iránská vláda oznámila národní internet „*Our Own Internet*“ a zablokovala přístup na Google a Gmail.

⁶¹¹How to Keep Yourself Safe from Hackers, [online]. Israel Defence Forces, příspěvek publikován 5. ledna 2014. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.idfblog.com/blog/2014/01/05/keep-safe-hackers-idfstyle/>.

⁶¹²BENOLIEL, D. Towards a Cybersecurity Policy Model: Israel National Cyber Bureau Case Study, *North Carolina Journal of Law and Technology*, volume 16, issue 3, HeinOnline.

s používáním moderních komunikačních technologií a to taktéž v souvislosti s právní úpravou kybernetické bezpečnosti státu.⁶¹³ V jakých situacích jsou osobní údaje jednotlivých uživatelů ze strany státních orgánů zjišťovány, v jakém rozsahu, kdo všechno má k těmto informacím přístup? A těchto otázek by mohlo být rovněž ve vztahu k ochraně dětských uživatelů mnohem více. Vyčerpávající odpovědi na tyto faktické otázky při studiu vnitrostátních předpisů týkajících se kybernetické bezpečnosti však nenalezneme.

Za jednu z nejlepších na světě se z hlediska zajištění bezpečnosti státu považuje kybernetická bezpečnost Izraele.⁶¹⁴ Izrael je považován za mezinárodního lídra nejen ve vývoji informačních technologií, antivirových systémů, ale taktéž v oblasti kybernetické bezpečnosti. Izraelci na rozdíl od Evropanů vnímají více potřebu omezit jejich soukromí v souvislosti s bezpečnostními hrozbami, kdy si více uvědomují, že je nezbytné se určité části svého soukromí vzdát.⁶¹⁵ Reagují tak automaticky například na požadavek kontroly svých osobních věcí ze strany ochranky ve velkých nákupních centrech a univerzitách.

Izraelským orgánem ochrany kybernetické bezpečnosti je Israeli National Cyber Bureau (INCB). Důraz na kybernetickou bezpečnost je kladen především s ohledem na politickou situaci, její součástí je proto například monitoring sociálních sítí pro prevenci spojenou s předcházením teroristickým útokům. INCB při své činnosti spolupracuje se státními orgány, vojenskými složkami, s akademickou veřejností.⁶¹⁶

Izrael věnuje kybernetické bezpečnosti velkou pozornost rovněž v souvislosti s vytvořením kybernetického centra v Beerševa.⁶¹⁷ Izrael ovlivňuje kybernetickou

⁶¹³Odhacení Edwarda Snowdena např. USA přiznaly šmírování. Tajná NSA sbírá soukromá data z celého světa, článek publikován 7. března 2013, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/nsa-fbi-sledovani-prism-usa-soukromi-data-fl5-/sw_internet.aspx?c=A130607_065544_hw_monitory_pka.

⁶¹⁴BENOLIEL, D. Towards a Cybersecurity Policy Model: Israel National Cyber Bureau Case Study, *North Carolina Journal of Law and Technology*, volume 16, issue 3, HeinOnline. Dále k problematice kybernetické bezpečnosti např. TABANSKY, L. Cyber Defence Policy of Israel: Evolving Threats and Responses, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://sectech.tau.ac.il/sites/default/files/publications/article_3_12_-_chaire_cyberdefense.pdf.

⁶¹⁵Blíže k tomu BENOLIEL, D. Towards a Cybersecurity Policy Model: Israel National Cyber Bureau Case Study, *North Carolina Journal of Law and Technology*, volume 16, issue 3, HeinOnline.

⁶¹⁶V rámci kybernetické bezpečnosti je spolupracováno se dvěma univerzitami v Izraeli: Tel Aviv University ohledně mezioborových disciplín a Ben Gurion University of Negev. Blíže k této problematice BENOLIEL, D. Towards a Cybersecurity Policy Model: Israel National Cyber Bureau Case Study, *North Carolina Journal of Law and Technology*, volume 16, issue 3, HeinOnline.

⁶¹⁷Kybernetické centrum Cyber Spark, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://cyberspark.org.il/>. V kybernetickém centru se zapojuje stát, akademická obec, armáda a tajné složky. Poskytuje rovněž

bezpečnost rovněž v rámci soukromé sféry. V České republice díky iniciativě Izraelců vzniklo výcvikové centrum Cybergym Europe.⁶¹⁸

Na úrovni EU působí Agentura Evropské Unie pro bezpečnost sítí a informací (ENISA). ENISA se zabývá ve svých studiích bezpečností v cloud computingu, ochranou osobních údajů, technologiemi zvyšujícími ochranu soukromí, elektronickou identifikací a elektronickými službami vytvářejícími důvěru a odhalováním kybernetických hrozeb.⁶¹⁹ V České republice je gestorem v této oblasti Národní bezpečnostní úřad⁶²⁰ a v něm zřízené Národní centrum kybernetické bezpečnosti.⁶²¹ V Itálii je to Výbor pro bezpečnost státu (CISR).⁶²²

4.2.2. Specifické aspekty ochrany soukromí a osobních údajů dětí v on-line prostředí

Způsoby, jak zjistit totožnost dítěte na základě určitého údaje, jsou v on-line prostředí oproti tradičním komunikačním technologiím mnohem rozmanitější. Jak již bylo uvedeno ve třetí kapitole disertační práce, moderní komunikační technologie rozšířily množinu toho, co lze v konkrétních situacích považovat za osobní údaj.⁶²³ Zatímco v tradičních komunikačních technologiích se setkáváme se zásahy do ochrany osobních údajů v souvislosti se zveřejněním jména, příjmení, adresy dítěte nebo citlivých údajů dítěte například v časopise, v tomto prostředí je možné dětského uživatele určit rovněž na základě jeho IP adresy. Konkrétního dětského uživatele tak na základě dynamické IP adresy může identifikovat nejen poskytovatel daného internetového připojení, ale za určitých předpokladů rovněž poskytovatel internetové

možnost zapojení pro nejrůznější společnosti v oboru moderních technologií (např. IBM, Deutsche Telecom).

⁶¹⁸Výcvikové centrum Cybergym Europe vzniklo v Řitce u Prahy, [online]. Více informací na: <https://www.cybergymeuropa.com/onas.html>.

⁶¹⁹ENISA, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Zdroj internetové stránky: http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/policy_agencies/enisa/index_cs.htm.

⁶²⁰Národní bezpečnostní úřad, [online], internetové stránky úřadu. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.govcert.cz/cs/>. Blíže k problematice kybernetické bezpečnosti např. Polčák, R. Kybernetická bezpečnost jako aktuální problém českého práva, článek vznikl jako plnění projektu OPPI 5.1. SPTP02/029 Energetická a kybernetická bezpečnost, [cit. 19. 3. 2017], dostupné z: https://journals.muni.cz/revue/article/viewFile/2980/R_2015_11_TEMA_Pol%C4%8D%C3%A1k_v2.

⁶²¹V české legislativě je potřeba zmínit zákon o kybernetické bezpečnosti, § 230 TZ „*neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací*“ a rovněž § 2950 NOZ „*škoda způsobená informací nebo radou*“.

⁶²²Il Comitato interministeriale per la sicurezza della Repubblica (CISR), [online], internetové stránky, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.sicurezzanazionale.gov.it/sisr.nsf/chi-siamo/organizzazione/comitato-interministeriale-per-la-sicurezza-della-repubblica-cisr.html>.

⁶²³K pojmu osobní údaj podrobněji v podkapitole 3.3. „*Základní koncepce ochrany osobních údajů dětí*“.

stránky, který k tomu bude mít vhodné právní prostředky.⁶²⁴ Obdobně jako v případě dynamických IP adres bude možné dětského uživatele identifikovat na základě dalších identifikátorů, které představují například identifikátory cookies, které ve spojení s dalšími údaji umožňují určit konkrétního uživatele.⁶²⁵

Specifickým aspektem pro zpracování osobních údajů dětí v on-line prostředí je zejména problematika udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů, které se podrobněji věnuji ve třetí kapitole této disertační práce. Z tohoto důvodu zde považuji za nezbytné pouze stručně zopakovat nejdůležitější změnu, kterou přinese GDPR. V současnosti směrnice č. 95/46/ES zvláštní podmínky pro udělení souhlasu dětského subjektu údajů neupravuje. Pro udělení souhlasu v on-line prostředí platí tudíž stejná kritéria jako pro jeho udělení v prostředí tradičních komunikačních technologií. V souladu s tím dítě může udělit platný souhlas za předpokladu, že je k tomu dostatečně rozumově a volně vyspělé. Udělení platného souhlasu je proto vázáno na věk dítěte a jeho rozumovou a volní vyspělost. GDPR upravuje speciální podmínky pro souhlas v souvislosti s použitím služeb informační společnosti. Podle článku 8 GDPR bude k platnému udělení souhlasu vyžadován souhlas rodiče, dokud dítě nesplní minimální věkovou hranici pro udělení platného souhlasu. GDPR pro udělení souhlasu počítá s věkem 16 let, který umožňuje členským státům EU snížit na věk 13 let. Za předpokladu, že zpracování osobních údajů bude probíhat v souvislosti s nabídkou služeb informační společnosti přímo dítěti, bude muset být respektován nově nastavený právní rámec pro udělení souhlasu.⁶²⁶ V ostatních případech zpracování GDPR navazuje na obecný režim pro udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů stanovený již ve směrnici č. 95/46/ES. Tudíž zpracování osobních údajů dítěte bude taktéž vázáno na věk a rozumové a volní schopnosti dítěte.⁶²⁷

Jestliže se děti pohybují v prostředí moderních komunikačních technologií, vždy nějakým způsobem dochází ke zpřístupňování jejich soukromí a zpracovávání osobních údajů. V důsledku toho může docházet k nepřiměřeným zásahům do ochrany soukromí a osobních údajů. Přitom k těmto zásahům může docházet i v případě, že tento pohyb za děti uskutečňují například jejich rodiče nebo někdo třetí. V souladu s uvedeným

⁶²⁴Rozhodnutí SDEU ve věci C-582/14, *Breyer*.

⁶²⁵Ve spojení s dalšími identifikátory nebo informacemi.

⁶²⁶Článek 8 odst. 1 GDPR.

⁶²⁷Podrobněji se souhlasu se zpracováním osobních údajů dětí věnuji v podkapitole 3.3.2. „*Souhlas se zpracováním osobních údajů dítěte a odvolání souhlasu*“.

mohou soukromí a ochranu osobních údajů ohrožovat děti, jejich rodiče, třetí osoby, nejčastěji kamarádi a spolužáci dítěte, státní orgány, školská zařízení, zdravotnická zařízení, soukromé společnosti, které v prostředí internetu představují také poskytovatelé služeb informační společnosti. Službou informační společnosti se rozumí jakákoliv služba, která je poskytována zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb.⁶²⁸ Danou službu, která nemusí být nutně poskytnuta vždy za úplatu, zajišťují fyzické a právnické osoby, které představují poskytovatele služeb informační společnosti.⁶²⁹

Veškeré jednání uskutečňované v prostředí internetu neprobíhá tudíž bezprostředně, nýbrž je zprostředkováno právě službami informační společnosti. Uživatel internetu proto nemůže v tomto prostředí činit nic, aniž by se na jeho jednání nepodílela celá řada poskytovatelů služeb informační společnosti.⁶³⁰ Vzhledem k tomu v on-line prostředí dochází ke zpracování rozsáhlého objemu informací a osobních údajů.

Poskytovatelé služeb informační společnosti se ve vztahu k dítěti, jakožto subjektu údajů, nalézají v zásadě ve dvojím postavení. Představují ISP a rovněž mohou být v postavení správce osobních údajů podle článku 2 písm. d) směrnice č. 95/46/ES, popřípadě zpracovatele osobních údajů.⁶³¹ V postavení správce osobních údajů jsou v případě, že z jejich strany dojde k vymezení účelu a prostředků zpracování osobních údajů.⁶³²

Z dvojího postavení ISP lze v zásadě vyvozovat rovněž dvojí povinnosti, které ISP vyplývají ze směrnice č. 95/46/ES a ze směrnice o elektronickém obchodu. Za předpokladu, že budou ve vztahu ke konkrétnímu zpracování osobních údajů dětského subjektu údajů v postavení správce, musí při zpracování osobních údajů dodržovat požadavky vyplývající ze směrnice č. 95/46/ES, zejména splnit informační povinnost, zajistit dětskému subjektu uplatňování jeho práv, např. právo na přístup

⁶²⁸Článek 2 písm. a) směrnice o elektronickém obchodu.

⁶²⁹Článek 2 písm. b) směrnice o elektronickém obchodu.

⁶³⁰Polčák, R. Kybernetická bezpečnost jako aktuální problém českého práva, článek vznikl jako plnění projektu OPPI 5.1. SPTP02/029 Energetická a kybernetická bezpečnost, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné

z: https://journals.muni.cz/revue/article/viewFile/2980/R_2015_11_TEMA_Pol%C4%8D%C3%A1k_v2.

⁶³¹Článek 2 písm. e) směrnice č. 95/46/ES.

⁶³²Článek 2 písm. d) směrnice č. 95/46/ES.

k osobním údajům, splnit požadavky na zabezpečení osobních údajů atd.⁶³³

Další povinnosti ISP vyplývají ze směrnice o elektronickém obchodu. Především v souladu s článkem 5 směrnice o elektronickém obchodu musí ISP ve vztahu k příjemci služby splnit informační povinnost. V této souvislosti musí informovat příjemce služby zejména o informacích, které umožňují ISP kontaktovat: jméno ISP, zeměpisná adresa, kde je ISP usazen, kontaktní adresa (včetně e-mailové adresy), informace o tom, zda je zapsán do obchodního rejstříku nebo jiného obdobného rejstříku (jeho IČO nebo jiné identifikační číslo).⁶³⁴

Dítě je v on-line prostředí stejně jako v rámci tradičních komunikačních technologií v postavení subjektu osobních údajů a nositele svého práva na ochranu soukromí. Zároveň může být ve vztahu k ISP příjemcem služby informační společnosti ve smyslu článku 2 písm. d) směrnice o elektronickém obchodu.⁶³⁵ Pro doplnění je potřeba uvést, že v určitých případech se může v roli správce osobních údajů rovněž ocitnout dítě. V takových případech je potřeba, aby rovněž dítě disponovalo legálním titulem pro zpracování osobních údajů. Osobní údaje například svých spolužáků by mělo proto zpracovávat v zásadě na získaném souhlasu se zpracováním jejich osobních údajů.

V případě, že dojde k zásahu do ochrany osobních údajů nebo soukromí dítěte v prostředí služby, kterou poskytl ISP, bude hrát klíčovou roli, jakou konkrétní službu daný ISP svým příjemcům poskytuje s ohledem na určení, kdo za porušení bude odpovídat.

K problematice odpovědnosti ISP se vyjadřují autoři odborných publikací, kteří upozorňují na fakt, že on-line prostředí vykazuje jistá specifika oproti tradičním tištěným zdrojům, kde lze snadněji určit, kdo ponese odpovědnost za protiprávní zásah. V on-line prostředí dochází k ovlivňování obsahu jejich uživateli. Podle Polčáka proto klasická konstrukce objektivní odpovědnosti, u níž nehraje roli zavinění, v případě ISP nemůže obstát.⁶³⁶ Na poskytovatele by obecný odpovědnostní režim kladl příliš velké nároky a mohl by taktéž zvyšovat tendenci, například monitorovat obsah přenášené komunikace. Takové řešení by bylo v rozporu s požadavky na svobodu projevu, práva

⁶³³Blíže k problematice podmínek zpracování osobních údajů podkapitola 3.3.1. „Právní tituly pro zpracování a podmínky zpracování osobních údajů dětí“.

⁶³⁴Článek 5 směrnice o elektronickém obchodu.

⁶³⁵Článek 2 písm. d) směrnice o elektronickém obchodu.

⁶³⁶POLČÁK, R. *Právo na internetu*, Computer Press, a. s., 2007, s. 52-53. ISBN: 978-80-251-1777-4.

na informace a rovněž s požadavky ochrany osobních údajů a ochrany soukromí. Zároveň, ale zbavení jakékoliv odpovědnosti ISP by bylo kontraproduktivní, neboť by se v případě zásahů nemohli dětští uživatelé účinně dovolávat svých práv vůči poskytovatelům těchto služeb.⁶³⁷

Vzhledem k výše uvedenému byl v oblasti ISP vytvořen zvláštní model vyloučení odpovědnosti založený na režimu tzv. *bezpečných přístavů* (anglicky „*Safe Harbour*“). Safe Harbour je založen na odpovědnosti těch, kdo obsah do internetových služeb fakticky umísťují a zároveň vymezuje podmínky, za nichž je odpovědnost ISP za obsah umístěný těmito osobami vyloučena.⁶³⁸ Míru případné odpovědnosti za protiprávní obsah, tj. za zásah do ochrany osobních údajů nebo soukromí dítěte, bude vždy nutno posuzovat ve vztahu k určité poskytované službě a podmínkám odpovědnosti konkrétního ISP, resp. splnění podmínek vyloučení jeho odpovědnosti.

Směrnice o elektronickém obchodu rozlišuje mezi třemi typy ISP podle nabízených služeb. První typ představují ISP, které poskytují prostý přenos („*mere conduit*“), u nichž jsou vymezeny podmínky vztahující se k vyloučení odpovědnosti za obsah přenášených informací v článku 12 směrnice o elektronickém obchodu. Druhý typ představují ISP, u nichž dochází k ukládání do vyrovnávací paměti („*caching*“). U těchto ISP jsou podmínky vymezeny ve vztahu k obsahu automaticky dočasně meziukládaných informací v článku 13 směrnice o elektronickém obchodu. Poslední typ představují služby typu „*hosting*“, u nichž jsou upraveny podmínky vyloučení odpovědnosti ve vztahu k informacím poskytovaných uživateli v článku 14 směrnice o elektronickém obchodě.⁶³⁹ Z hlediska posouzení odpovědnosti ISP lze obecně shrnout, že tato je u všech třech typů ISP uvedených ve směrnici o elektronickém obchodu vyloučena v případě zachování jejich nevědomosti, resp. pasivity, ve vztahu ke konkrétnímu obsahu.⁶⁴⁰

Směrnice o elektronickém obchodu upravuje rovněž neexistenci obecného dohledu, tj. obecného monitoringu ze strany ISP. Podle článku 15 směrnice

⁶³⁷HARAŠTA, J. Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem, Právní rozhledy 17/2014, z databáze Beck-online, 2 s.

⁶³⁸MAISNER, M. Pasivní v. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour, *Bulletin Advokacie*, 1-2/2017, 40 s.

⁶³⁹Články 12 až 14 směrnice o elektronickém obchodu.

⁶⁴⁰Články 12 až 14 směrnice o elektronickém obchodu. Blíže k tomu KORBEL, F., CHOLASTA, R., MOLITORISOVÁ, A. Safe harbour: vyloučení odpovědnosti poskytovatelů hostingových služeb za obsah vložený uživateli Internetu, *Soudce: časopis Soudcovské unie České republiky*, č. 6/2016.

o elektronickém obchodu nemůže být ISP ze strany členských států EU uložena obecná povinnost dohlížet na jimi přenášené, resp. ukládané informace nebo obecná povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost.⁶⁴¹ Ustanovení článku 15 odstavce 2 směrnice o elektronickém obchodu zároveň umožňuje členským státům EU uložit povinnost ISP neprodleně informovat orgány veřejné moci o pravděpodobných protiprávních činnostech vykonávaných poskytovateli služeb nebo o protiprávních informacích, které poskytovatelé poskytují. ISP mají povinnost sdělit příslušným veřejným orgánům na jejich žádost informace, na základě nichž lze zjistit totožnost příjemců jejich služeb.⁶⁴² Dohlížecí povinnost dále upřesňuje bod 47 preambule směrnice o elektronickém obchodu, podle něhož se zákaz ukládat poskytovatelům služeb povinnost dohledu vztahuje pouze na povinnosti obecné povahy. Zákaz se netýká povinnosti dohledu ve zvláštních případech, a zejména nebrání rozhodnutím vnitrostátních orgánů v souladu s vnitrostátními předpisy.⁶⁴³

Směrnice o elektronickém obchodu neobsahuje taxativní výčet všech možných ISP. V praxi poskytují ISP řadu rozmanitých služeb, které bývají často v rámci jednotlivých poskytovatelů propojené. Mezi ISP jsou v praxi řazeni například poskytovatelé internetu, a to bez ohledu na druh a způsob připojení (Wifi, ADSL), poskytovatelé veřejných e-mailových adres a poskytovatelé komunikačních programů, typicky Skype.⁶⁴⁴ Z hlediska zásahu do soukromí dítěte a jeho osobních údajů se budu podrobněji věnovat při zveřejnění údajů především třetímu typu ISP. Do hostingového typu poskytovatelů lze zařadit například webhostingové služby, diskuzní servery a úložiště.

4.2.3. Možná rizika při používání moderních technologií dětmi

Děti ke svým činnostem používají nejen počítač, ale rovněž i další moderní technologie, kterými jsou zejména chytré telefony, tablety a chytré hodinky.⁶⁴⁵ Společnosti, které jednotlivá zařízení a služby (např. mobilní aplikace) nabízejí,

⁶⁴¹Článek 15 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu.

⁶⁴²Článek 15 odst. 2 směrnice o elektronickém obchodu.

⁶⁴³Bod 47 preambule směrnice o elektronickém obchodu.

⁶⁴⁴JANÁK, M. Odpovědnost poskytovatelů služeb informačních společností působících na internetu, [online], 22. 2. 2009, *IT právo*, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>.

⁶⁴⁵Chytré hodinky např. Apple Watch, zdroj internetové stránky Apple, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/cz/watch/>.

o dětech sbírají rozsáhlé množství osobních údajů. S takto sbíranými údaji o dětech jsou spojena rizika, že jednotlivé údaje získané od dětí nebo od jejich rodičů, mohou společnosti propojovat a tyto údaje dále předávat. Nejhorším scénářem kromě možných úniků těchto dat souvisejících s nedostatečným zabezpečením je získávání rozsáhlé množiny osobních údajů, které mohou být využívány k profilování dětí.

Pro představení, jaké osobní údaje jsou o dětech v praxi zpracovávány, pro jaké účely a jak je s nimi dále při jejich zpracování zacházeno, je proveden rozbor podmínek ochrany osobních údajů dvou zvolených společností, jenž při poskytování jednotlivých produktů a služeb provádí zpracování osobních údajů dětí - Apple a Microsoft.

Následně se v této části zaměřím na konkrétní možná rizika spojená s využíváním počítačových programů. Pozornost bude věnována operačním systémům, rodičovským kontrolám a mobilním aplikacím.

4.2.3.1. Zásady ochrany osobních údajů Apple a Microsoft

Pro ochranu osobních údajů dětí má především význam zhodnotit, jak jednotlivé společnosti k ochraně soukromí a osobních údajů dětí přistupují. Pro ilustraci jsem vybrala podmínky ochrany osobních údajů dvou společností, které poskytují i níže uvedené operační systémy - společnost Apple a společnost Microsoft.

Zatímco společnost Microsoft upravuje ochranu dětí v rámci jednotlivých omezení v obecných podmínkách ochrany osobních údajů, společnost Apple přijala zvláštní dokument ve vztahu dětem - Zásady ochrany osobních údajů dětí.⁶⁴⁶ Společnost Apple navíc v posledním odstavci obecných obchodních podmínek rovněž upozorňuje, že obecné podmínky by si pro případ, že uživatele představují nezletilé děti, měly tyto děti prostudovat společně se svým rodičem.⁶⁴⁷

Pro možné uplatnění nároků v případě zásahů do práv dětí má především význam sídlo společnosti a jaký právní řád si v případě sporu zvolila jako rozhodný. Společnost Apple má sídlo v Kalifornii v USA. Smluvní vztah se společností se řídí kalifornským právem s výjimkou případů, kdy má uživatel trvalý pobyt v některé ze zemí EU. V případě, že dětský uživatel má pobyt v některé z členských zemí EU,

⁶⁴⁶Zásady ochrany osobních údajů dětí, Apple, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

⁶⁴⁷V rámci obecných obchodních podmínek pro poskytování služeb Apple stanoví, že tyto podmínky představují smlouvu mezi společností Apple a uživatelem. Podmínky poskytování služeb Apple, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/internet-services/itunes/cz/terms.html>.

může se obrátit na soud podle státu svého pobytu.⁶⁴⁸

Mnohem složitější postupem by bylo nárokování práv v případě zásahu ze strany společnosti Microsoft. Společnost Microsoft, která sídlí v USA, pro stanovení právního řádu, který bude v konkrétním případě aplikován, rozlišuje mezi jednotlivými poskytovanými službami. Pro službu Skype a spotřebitelského software uživatel v praxi uzavírá smlouvu se společností Skype Software S.r.l. se sídlem v Lucembursku. Podmínky jejich používání se proto budou řídit lucemburským právním řádem. Pro ostatní využívání služeb společnost rozlišuje, zda se jedná o bezplatné služby nebo služby za úplat. Uživatelé, kteří se nacházejí v evropských zemích a využívají bezplatné služby společnosti, uzavírají smlouvu se společností Microsoft v americkém Redmondu. V případě jakýchkoliv nároků těchto uživatelů se aplikuje právo USA. U placených služeb je uzavírána smlouva se společností Microsoft Ireland Operations Limited v irském Dublinu (placený Outlook.com, sada Office).⁶⁴⁹

Důležité je rovněž uvést, že společnost Microsoft omezuje ve svých podmínkách ochrany osobních údajů svou odpovědnost za obsah a materiály, které si spravuje uživatel, a to včetně odkazů na weby třetích stran a aktivity uživatelů. Zároveň stanoví, že nese odpovědnost pouze v případě porušení závažných povinností. Společnost by tak podle svého vyjádření odpovídala např. v případě špatného zabezpečení dat (úniky dat), ale nikoliv ve vztahu k uživatelskému obsahu.⁶⁵⁰

Rozsah zpracovávaných osobních údajů dětí ze strany těchto společností se liší v závislosti na využití konkrétní služby a účelu zpracovávání. Apple shromažďuje osobní údaje v souvislosti s jakoukoliv činností, kterou uživatel ve vztahu k společnosti provádí. Při vytváření účtu Apple ID,⁶⁵¹ zakoupení produktu, stáhnutí aktualizace software, při kontaktování společnosti. Zejména shromažďuje jméno, poštovní adresu, telefonní číslo a e-mailovou adresu.⁶⁵² Dále Apple v souvislosti s určováním věku majitele účtu Apple ID zjišťuje datum narození uživatele. Osobní údaje uživatelů

⁶⁴⁸Podmínky poskytování služeb Apple, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/internet-services/itunes/cz/terms.html>.

⁶⁴⁹U hrazených služeb lze nárokovat podle práva státu bydliště uživatele nebo se lze obrátit na irský soud. Internetové stránky Microsoft, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.microsoft.com/cs-cz/servicesagreement/>.

⁶⁵⁰ Internetové stránky Microsoft, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.microsoft.com/cs-cz/servicesagreement/>.

⁶⁵¹Apple ID je osobní účet, kterým se uživatel může přihlásit ke službám společnosti Apple.

⁶⁵²Zásady ochrany osobních údajů, [online], Apple, aktualizovány dne 12. září 2016, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/>.

používá za účelem zajišťování služeb, např. aktualizace software, pro nabízení produktů společnosti, k marketingovým účelům a dále např. k provádění auditu analýzy dat a výzkumu zlepšení produktů, služeb a komunikace se zákazníky společnosti Apple a rovněž za účelem pořádání soutěží a propagačních akcí.

Kromě osobních údajů Apple shromažďuje rovněž i tzv. neosobní údaje. V podmínkách ochrany osobních údajů na stránkách společnosti jsou mezi těmito dalšími údaji uvedeny např. jazyk, PSČ, identifikátor zařízení, URL adresa odkazujícího serveru,⁶⁵³ místo a časové pásmo, kde se produkt Apple používá. I tyto údaje, které Apple nazývá neosobními, mohou představovat ve spojení s jinými rovněž osobní údaje. Dále Apple souhrnně zjišťuje aktivity na internetových stránkách společnosti, službách iCloud, App Store a dalších produktech společnosti. Apple může shromažďovat také údaje o tom, jak uživatelé využívají jednotlivé služby Apple. V této souvislosti Apple v Zásadách ochrany osobních údajů prohlašuje, že kromě výjimečných případů, kdy nepůjde o zjištění kvality služeb poskytnutých přes internet, nebudou tyto informace zjišťované o uživateli spojovány s IP adresou uživatele.⁶⁵⁴ Tyto výjimečné případy společnost Apple dále nedefinuje. Ze Zásad ochrany osobních údajů Apple tak není zcela jasné, jaké osobní údaje bude fakticky sbírat.

Apple se vyjadřuje rovněž k možnému propojování osobních a neosobních údajů. Ve vztahu k možnému spojení osobních a neosobních údajů Apple uvádí, že po dobu jejich spojení k nim bude přistupovat jako by se jednalo o osobní údaje.⁶⁵⁵

Společnost Microsoft stanoví zvláštní ochranu dětem mladším 13 let. V této souvislosti v podmínkách ochrany osobních údajů stanoví, že v případě zjištění, že její produkt využívá dítě mladšího věku, toto dítě zablokuje nebo před tím, než začne produkt používat, bude požadovat souhlas rodiče.⁶⁵⁶

Obecně je třeba uvést, že rovněž Microsoft sbírá velké množství údajů o svých uživatelích. Přitom konkrétní rozsah sbíraných údajů je dán vždy s ohledem na daný produkt. V Prohlášení k ochraně osobních údajů sděluje, že dochází ke shromažďování

⁶⁵³URL adresa je zkratkou anglického „*Uniform Resource Locator*“ („jednotná adresa zdroje“). URL představuje řetězec znaků s definovanou strukturou, který slouží k přesné specifikaci umístění zdrojů informací, tj. ve smyslu dokumentu nebo služby na internetu.

⁶⁵⁴Zásady ochrany osobních údajů, [online], Apple, aktualizovány dne 12. září 2016, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/>.

⁶⁵⁵Zásady ochrany osobních údajů, [online], Apple, aktualizovány dne 12. září 2016, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/>.

⁶⁵⁶Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

jména a kontaktních údajů, kterými jsou jméno, příjmení, e-mailová adresa, poštovní adresa, telefonní číslo a jiné kontaktní údaje, jež dále nevymezuje. Microsoft dále přímo uvádí, že sbírá také demografické údaje, zejména údaje o věku, pohlaví, zemi a upřednostňovaném jazyce. Dále shromažďuje údaje vztahující se k zájmům uživatelů, např. sportovní týmy, které uživatel sleduje prostřednictvím sportovní aplikace, oblíbená města. Z hlediska ochrany dětí má rovněž uvést, že Microsoft shromažďuje údaje o kontaktech a vztazích, pokud uživatel používá jakýkoli produkt Microsoft ke správě kontaktů nebo komunikaci či interakci s jinými lidmi nebo organizacemi. Dochází také ke shromažďování údajů o poloze, které rozlišuje na dva typy - přesné a nepřesné. Mezi přesné řadí GPS, údaje identifikující okolní vysílače a hotspoty WIFI, pokud uživatel aktivuje produkt nebo funkci zjišťování polohy. Mezi nepřesné řadí poloha odvozená od IP adresy (méně přesné).⁶⁵⁷

Údaje Microsoft využívá za účelem poskytování nabízených produktů, ke zlepšování a k individualizaci možností (což je v praxi zejména profilování), ke komunikaci s uživateli, k adresné reklamě (která je výslovně u dětí vyloučena).⁶⁵⁸

Obě společnosti umožňují uživatelům vytvořit osobní účet pro využívání služeb daných společností. Společnost Apple nabízí osobnostní účet Apple ID. Osobnostní účty jsou nabízeny rovněž společností Microsoft.

Pro vytvoření účtu Apple ID je vyžadován souhlas rodiče dítěte. V souladu s požadavky jednotlivých právních řádů může Apple pro ověření skutečnosti, že se jedná o rodiče, vyžadovat další údaje, např. prostřednictvím zadání bezpečnostního kódu, který je využíván při placení ve službě iTunes či iCloud.⁶⁵⁹ Na základě těchto dalších údajů bude moct společnost Apple ověřit, že se jedná o rodiče (organizátora rodiny ve smyslu funkce rodinného sdílení) a toho požádat o souhlas

⁶⁵⁷Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁵⁸Reklama založená na zájmech není cílena na děti, které jsou podle data narození uvedeného v účtu Microsoft mladší 13 let. Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁵⁹Cloudy představují poskytování služeb a programů na principu přístupu k údajům na nich uloženým odkudkoli, tj. vzdálený přístup. Veřejné cloudy např. ulocto.cz, gmail, DropBox atd. iCloud představuje cloudové řešení, které může pro děti představovat velké riziko z pohledu ochrany jeho soukromí a osobních údajů, pokud nebude dostatečně zabezpečen (např. nabourání, úniky dat). Vzhledem k rozsáhlosti tématu cloudů a jejich přesahu do různých oblastí, zde není dán prostor pro jejich hlubší rozbor.

Blíže ke cloud computingu například Stanovisko WP29 č. 5/2012, ke cloud computingu, 1. července 2012.

se shromažďováním osobních údajů dítěte.⁶⁶⁰ Děti do dosažení tohoto věku nebo odpovídajícího minimálního věku stanoveného na základě příslušné jurisdikce nemají povoleno vytvořit si vlastní Apple ID bez souhlasu rodičů.⁶⁶¹ Vzhledem ke skutečnosti, že dítě si nemůže do věku 13 let založit účet Apple ID, měli by rodiče s dětmi probrat možnosti jeho vytvoření, pokud jim tento osobní účet chtějí vytvořit.

Vyžadováním získání souhlasu od rodičů Apple již splňuje podmínku stanovenou při zakládání osobnostních a uživatelských profilů v novém GDPR, které v bodě 38 preambule požaduje, aby byl při vytváření takových profilů získán souhlas nositele rodičovské odpovědnosti. Účet Apple ID pod uživatelský účet (profil) nepochybně spadá.⁶⁶²

S ohledem na to, že společnost Apple obecně váže vytvoření účtu na dovršení věku třinácti let, bude muset rovněž reagovat na požadavky vyplývající z GDPR ohledně stanovení minimální věkové hranice pro udělení platného souhlasu v prostředí služeb informační společnosti. Věkovou hranici bude potřebné konkretizovat pro jednotlivé členské státy EU podle jejich vnitrostátní právní úpravy v tomto směru, neboť jednotlivé členské státy si mohou minimální věkovou hranici pro udělení platného souhlasu stanovit odlišně.⁶⁶³

Při vytváření dětského účtu Apple ID vyžaduje uvést jméno, příjmení dítěte, datum narození. Apple při přihlášení do účtu Apple ID shromažďuje dále identifikátory zařízení, soubory cookie, IP adresy, údaje o geografické poloze a časovém pásmu, kde se zařízení Apple používá, informace o činnosti dítěte na stránkách společnosti, v aplikacích a o způsobu, jakým dítě produkty a služby využívá. Tyto údaje využívá za účelem poskytování informací o produktech a službách společnosti (pro zajištění jejich zkvalitnění a jejich funkcionality), pro interní účely jakými jsou provádění auditu, analýzy dat a průzkumů. Zároveň společnost prohlašuje, že údaje o dětech, na základě nichž není možné přímo dítě určit, může využívat, převádět a zveřejňovat za jakýmkoliv účelem. Tyto informace zjišťuje například pro souhrnný monitoring zákazníků v souvislosti s jejich používáním jednotlivých produktů a služeb. Apple v zásadách

⁶⁶⁰Zásady ochrany osobních údajů dětí, [online], Apple, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

⁶⁶¹Podmínky poskytování služeb Apple, [online], Apple, [cit. 19. 3. 2017], Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/internet-services/itunes/cz/terms.html>.

⁶⁶²Blíže k osobním profilům bod 38 preambule GDPR.

⁶⁶³Souhlas se zpracováním osobních údajů dětí při využívání služeb informačních společností je upraven v článku 8 GDPR.

ochrany osobních údajů dětí výslovně stanoví, že osobní údaje nebudou využívány pro účely poskytování adresné reklamy.⁶⁶⁴

Pokud rodiče dětem mladším třinácti let účet Apple ID vytvoří, mohou jej děti využívat k mnoha aktivitám, a to především ke sdílení obsahu s členy tzv. Rodinného sdílení. Děti budou moct sdílet např. svou polohu s členy rodiny, ale také s přáteli pomocí funkce „Hledat přátele“. Děti dále prostřednictvím produktů Apple mohou sledovat faktory vypovídající o zdravotním stavu a kondici, jako je úroveň aktivity, tepová frekvence, krevní tlak, či výživu v aplikaci „Zdraví.“⁶⁶⁵

V rámci rodinného sdílení mohou rodiče omezit dětem přístup k vybraným službám a funkcím účtu Apple ID. Dětem, kterým rodiče vytvoří ID účet společnost Apple, možnost limitovat svůj účet neposkytuje. Tuto možnost získává dovršením třinácti let, kdy bude svůj účet moci spravovat samostatně, aniž by se muselo účastnit rodinného sdílení.⁶⁶⁶ Věková hranice 13 let věku spojená s ochranou soukromí dítěte v on-line prostředí se v poslední době prosazuje velmi často. Je ale opravdu dostačující pro správu takového účtu? A z druhé strany není přílišným zásahem do soukromí dětí kontrola v rámci rodičovského sdílení?

Z hlediska zásahu do ochrany soukromí se jeví rovněž jako problematické sdílení lokace, a používání aplikace, která zjišťuje citlivé údaje o zdravotním stavu dítěte.

V obecných Zásadách ochrany osobních údajů Apple upozorňuje na skutečnost, že pokud se kdokoliv, kdo používá funkci „Rodinné sdílení“ přihlásí k zařízení ve vlastnictví třetí strany, veškeré informace sdílené v rámci rodiny, včetně kalendáře, informací o poloze, fotografií atd. mohou být ze strany třetí strany staženy a uveřejněny.⁶⁶⁷ Může se jednat například o situaci, v níž se rodič přihlásí z kamarádova zařízení (iPod). Dokud se rodič ze zařízení neodhlásí, mají přístup k osobním údajům dětí rovněž další uživatelé tohoto zařízení. Sdílený obsah v rámci rodiny může být zpřístupněn třetím stranám také v případě, že se dítě přihlásí např. na školním zařízení

⁶⁶⁴Zásady ochrany osobních údajů dětí, [online], Apple, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

⁶⁶⁵Zásady ochrany osobních údajů dětí, [online], Apple, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

⁶⁶⁶Zásady ochrany osobních údajů dětí, [online], Apple, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

⁶⁶⁷Zásady ochrany osobních údajů, aktualizovány dne 12. září 2016, [online], Apple, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/>.

nebo na zařízení kamaráda. Rovněž tyto další osoby budou moci do doby, než se odhlásí, vidět sdílený obsah v rámci rodiny.⁶⁶⁸ Z tohoto důvodu funkce „*Rodinného sdílení*“ představuje bezpečnostní rizika pro ochranu osobních údajů dítěte, neboť v rámci sdílení o něm lze zjistit řadu informací, kde se nachází, na jaké akce se chystá, jeho citlivé údaje zjištěné při případném používání „*Zdravotní aplikace*“ atd.

Rodiče, kteří se rozhodnou dítěti zřídit dětský účet Apple ID a sdílet s nimi informace prostřednictvím funkce „*Rodinné sdílení*“, by měli mít na paměti, že s jakýmkoliv sdílením těchto informací jsou spojena bezpečnostní rizika, že se k těmto údajům dětí dostane třetí strana. V důsledku toho může docházet k situacím, kdy bude zasaženo do ochrany osobních údajů a rovněž do soukromí v širším smyslu článku 16 Úmluvy o právech dítěte, např. prostřednictvím nevhodných fotografií, které byly v okruhu členů „*Rodinného sdílení*“ o dětech sdíleny.

Rodiče by si při zvažování, zda účet Apple ID svému dítěti vytvoří a zařadí jej do „*Rodinného sdílení*“, měli rovněž náležitě prostudovat Zásady ochrany osobních údajů dětí ohledně poskytování osobních údajů dětí třetím stranám ze strany společnosti Apple. Společnost uvádí, že příležitostně může poskytnout určité osobní údaje strategickým partnerům, kteří s ní spolupracují při poskytování či propagaci produktů a služeb k zlepšování jejich kvality. Apple prohlašuje, že je nebude poskytovat k marketingovým účelům. Dále osobní údaje sdílí s poskytovateli služeb, kteří například hodnotí zájem dítěte o produkty a služby.⁶⁶⁹ Apple přitom nevymezuje, o jaké strategické společnosti a poskytovatele služeb se jedná.

Jako další rizikový fakt lze označit poskytování osobních údajů. Kromě zákonných důvodů navíc Apple může osobní údaje dítěte zveřejnit v případě, že je to podle uvážení společnosti nutné k prosazení obchodních podmínek, k zajištění ochrany obchodní činnosti nebo dalších uživatelů.⁶⁷⁰ Uvedené zásahy rovněž dále nerozebírá a ponechává si poměrně velký prostor pro uvážení, kdy budou moci být osobní údaje dítěte zveřejněny. Jedná se tudíž o poměrně velké riziko, jak s osobními údaji může společnost zacházet. Rodiče by všechna výše uvedená rizika měli zvážit s ohledem

⁶⁶⁸Zásady ochrany osobních údajů dětí, [online], Apple, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

⁶⁶⁹Zásady ochrany osobních údajů dětí, [online], Apple, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

⁶⁷⁰Zásady ochrany osobních údajů dětí, [online], Apple, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

na široký okruh údajů, které společnost o dětech může shromažďovat, obsah sdílených informací v rámci „*Rodinného sdílení*“ a jejich zpřístupnění třetím stranám, a na základě tohoto vědomí rozhodnout, zda tento účet dítěti založí.

V případě založení účtu Apple ID by rodiče s dětmi měli probrat možná rizika a vysvětlit jim, jak přistoupit k ochraně svého soukromí. Bezpečnostní rizika by měli přijmout i všichni členové v rámci rodinného sdílení, kteří by se z hlediska prevence neměli přihlašovat ze zařízení třetí osoby.

Společnost Microsoft vyžaduje, aby byl uživatel pro vytvoření účtu Microsoft nebo Skype zletilým, tj. dosáhl zletilosti podle právního řádu státu, v němž žije. V případě dětí je nezbytný souhlas rodiče, který musí přijmout podmínky společnosti. Zároveň přenáší odpovědnost na rodiče, který účet dítěti založí. Rodiče tak podle vyjádření Microsoft mají nad dětmi vykonávat dohled. Rozhodnutí o vytvoření účtu dítěti ponechává na rozhodnutí rodičů.⁶⁷¹

Microsoft stanoví, že pokud bude podle účtu Microsoft zjištěno, že uživatel je mladším třinácti let, nebude docházet k poskytování adresné reklamy. Zvláštní pozornost by měla být věnována v případě ochrany dětí a jejich soukromí možnosti propojení účtu Microsoft s profilem na sociální síti. V případě, že by dítě, které má založený účet Microsoft souhlasilo s propojením, mohl by Microsoft ukládat údaje získané z profilu dítěte na sociální síti na svých serverech.⁶⁷² Obzvlášť v případě dětí by mohlo takové propojení významně narušovat jejich soukromí. Microsoft umožňuje uživateli propojení účtů zrušit.⁶⁷³ Nerozebírá ovšem, co se stane s údaji nasbíranými do té doby, než propojení účtu Microsoft a dané sociální sítě uživatel zruší.

Společnost Microsoft umožňuje rovněž vytváření profilů, které umožňují zpracování citlivých údajů o zdravotním stavu, a to pomocí vytváření profilů v Microsoft Health a Microsoft Band. Při vytváření profilů se zadávají údaje o výšce, váze a věku. Prostřednictvím těchto profilů si uživatelé mohou měřit své fitness údaje o jejich fyzické aktivitě, např. údaje o tepové frekvenci při sportu. Microsoft shromažďuje tyto údaje za účelem statistiky a za účelem monitoringu využívání tohoto

⁶⁷¹Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁷²Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁷³Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

produktu. Dochází rovněž k propojení dalších údajů z účtu Microsoft. Zařízení Microsoft Band má navíc zabudován modul GPS, který umožňuje sledovat např. trasu běhu.⁶⁷⁴ Microsoft také poskytuje zdravotní aplikaci Health Vault. Údaje je možné sdílet s členy rodiny, zdravotním personálem, mobilními aplikacemi.⁶⁷⁵ Vzhledem k tomu, že se u těchto zdravotních profilů či aplikací, jak je Microsoft nazývá, nevyjadřuje k možnosti jejich využívání ze strany dětských uživatelů, lze předpokládat, že dítě tyto zdravotní profily a aplikace bude moct v praxi využívat.

Společnost Microsoft rovněž umožňuje dětem využívat dále služby Xbox.⁶⁷⁶ Ohledně vytvoření tohoto účtu stanoví Microsoft podmínku, že jeho založení je možné pouze se souhlasem rodiče, pokud je dítě mladší 17 let.⁶⁷⁷

Problematickým aspektem pro zajištění ochrany soukromí a osobních údajů může být doba uchovávání osobních údajů. Apple nestanoví zvláštní pravidla pro to, kde dochází k uchovávání dat, zda na serverech v USA nebo rovněž v zemích EU.⁶⁷⁸ K otázkám, kde údaje skutečně uchovává v podmínkách ochrany osobních údajů, nenalezneme odpověď.

K uchovávání údajů Microsoft stanoví, že ukládá obsah např. OneDrive (uložiště) nebo komunikace na Skype. Jedná se např. o fotografie a videa. Microsoft stanoví, že osobní data uchovává nejen v zemi uživatele, ale rovněž v jakékoliv jiné zemi EU, na serverech v USA, tak rovněž i v jiných zemích, v nichž má dceřiné společnosti nebo se tam nalézají poskytovatelé služeb. K tomu je potřeba doplnit, že Microsoft ve svých podmínkách ochrany osobních údajů výslovně uvádí, že je zapojena do Privacy Shield mechanismu⁶⁷⁹ a garantuje tak bezpečnost dat při předávání do USA.⁶⁸⁰

Další kritický bod může souviset s dobou uchovávání osobních údajů. Dobu

⁶⁷⁴Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁷⁵Zdravotní aplikace Health Vault, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://account.healthvault.com/help/en-US/default.htm>.

⁶⁷⁶Xbox Live je online herní a zábavní služba a sociální síť společnosti Microsoft.

⁶⁷⁷Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁷⁸Zásady ochrany osobních údajů dětí, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

⁶⁷⁹Předávání osobních údajů do USA prostřednictvím Privacy Shield bude upřesněno v podkapitole 4.2.5.3.5. „Předávání osobních údajů evropských uživatelů Facebooku do USA“.

⁶⁸⁰Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

uchovávání osobních údajů společnost Apple upravuje pouze v rámci obecných Zásad ochrany osobních údajů a znovu ustanovení související s dobou uchovávání nezařazuje do zvláštního dokumentu věnovaného dětem - Zásady ochrany osobních údajů dětí. Osobní údaje Apple uchovává po dobu potřebnou ke splnění účelu stanoveného v zásadách ochrany osobních údajů, pokud zákonné podmínky neumožňují delší uchovávání.⁶⁸¹

Naopak Microsoft podmínky doby uchovávání stanoví podrobněji a uvádí příklady doby uchovávání. Osobní údaje uchovává po dobu nezbytně nutnou k poskytování produktů a dokončení požadovaných transakcí nebo dalším nezbytným účelům, jako je například dodržování právních závazků, řešení sporů a právní vynucování dohod. Jako příklad uvádí dobu uchovávání v souvislosti se službou „vyhledávací dotazy“ v internetovém vyhledávači Bing, který Microsoft poskytuje. Uložené dotazy jsou anonymizovány odebráním celé IP adresy po šesti měsících.⁶⁸²

Další důležitý aspekt pro posouzení podmínek ochrany osobních údajů těchto dvou vybraných společností představuje vymezení práv dětského subjektu údajů.

Apple v obecných Zásadách ochrany osobních údajů upravuje výslovně právo na přístup k osobním údajům, jejich opravu, odstranění. K uplatnění těchto práv poskytuje on-line formulář.⁶⁸³ Ve zvláštních Zásadách ochrany osobních údajů dětí tato práva rozvádí ve vztahu k dětem. Poslední část těchto zásad nazvaná „Zpřístupnění, opravy a vymazání osobních údajů“ vymezuje práva spojená s ochranou osobních údajů dětí, která jsou věnována adresně rodičům. Rodiče mohou podle podmínek zkontrolovat, opravit či vymazat údaje spojené s „Rodinným sdílením“ nebo s účtem Apple ID svého dítěte.⁶⁸⁴

Microsoft se výslovně vyjadřuje k zabezpečení osobních údajů. K ochraně osobních údajů před neoprávněným přístupem, používáním a zveřejněním používá nejrůznější technologie a procesy, např. ukládá v počítačových systémech s omezeným přístupem, které jsou umístěny ve střežených budovách. Některé údaje navíc podléhají

⁶⁸¹Zásady ochrany osobních údajů, [online], aktualizovány dne 12. září 2016, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/>.

⁶⁸²Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁸³Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁸⁴Zásady ochrany osobních údajů dětí, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.

šifrování.⁶⁸⁵ Microsoft upravuje v obecných podmínkách v části věnované dětem, že rodiče mohou změnit nebo odvolat dříve udělené souhlasy a kontrolovat a upravovat osobní údaje dětí. Také mohou požadovat jejich odstranění.⁶⁸⁶

Na základě prostudování podmínek ochrany osobních údajů společnosti Apple a Microsoft ve vztahu k zajišťování ochrany soukromí dětí bych chtěla zdůraznit, že obě uvedené společnosti budou muset stávající podmínky upravit s ohledem na blížící se přímou aplikovatelnost GDPR. Jako základní nedostatek spatřuji to, že podmínky jsou formulovány jazykem rodiče a nikoliv jazykem dítěte. Nositelům práva na soukromí a osobních údajů je dítě, a proto by měly být podmínky ochrany osobních údajů určené dětem psány jednodušším jazykem, kterému dítě bude schopné porozumět.⁶⁸⁷

4.2.3.2. Konkrétní rizika spojená s používáním software

Se zajištěním ochrany osobních údajů dětského uživatele je spojena řada úskalí už v souvislosti s používáním základních instrumentů, bez nichž by bylo jakékoliv zařízení v podstatě jen kusem nábytku. Řeč je zejména o softwarových produktech. Pod termínem software se rozumí všechny programy používané v počítači nebo jiném zařízení, které dovolují využívat počítač v souladu s potřebami a představami uživatele. Základní softwarové vybavení počítače tvoří operační systém, který slouží v podstatě k tomu, abychom počítač mohli ovládat.⁶⁸⁸ V počítačích představují asi nejvíce používané operační systémy Windows společnosti Microsoft⁶⁸⁹ a operační systém společnosti Apple Mac OS.⁶⁹⁰ Operační systémy jsou přítomné rovněž v dalších chytrých zařízeních, např. Android v tabletech a mobilních zařízeních.⁶⁹¹

Diskuze na téma ochrany soukromí a osobních údajů se rozhořely především při uvedení operačního systému Windows 10, který byl kritizován v mnoha člancích

⁶⁸⁵Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁸⁶Prohlášení společnosti Microsoft o zásadách ochrany osobních údajů, [online], aktualizace únor 2017, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://privacy.microsoft.com/cs-cz/privacystatement/>.

⁶⁸⁷Bod 58 preambule GDPR.

⁶⁸⁸K definování software slouží rovněž negativní definice, podle které se jedná o všechno, co nespadá pod hardware, tj. není fyzickou součástí počítače. Blíže k software např. Čo je Software?, [online], příspěvek publikovaný 16. října 2007, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://pc-revue.blog.cz/0710/co-je-software>.

⁶⁸⁹Operační systém Windows je rovněž přítomný v dalším produktu společnosti Microsoft - Windows Phone.

⁶⁹⁰Méně používaným jsou jednotlivé varianty operačního systému Linux (např. Linux mint).

⁶⁹¹Android poskytuje společnost Google.

věnujících se počítačovým technologiím v souvislosti s možnými zásahy do soukromí jeho uživatelů.⁶⁹² Doporučené (výchozí) nastavení tohoto OS podporuje sběr relativně velkého množství dat. Windows 10 sbírá nejen diagnostické údaje a údaje o chybových hlášeních souvisejících s používáním tohoto operačního systému. Při ponechání výchozího nastavení dochází k odesílání dalších dat z počítače uživatele, např. o navštívených internetových stránkách, údajích o tom, co uživatel píše a jakým způsobem se písemně vyjadřuje kvůli personalizaci, údaje o lokaci počítače atd.⁶⁹³

V případě, že dětští uživatelé nebo jejich rodiče, kteří při instalaci ponechají výchozí nastavení, chtějí později sběr dat limitovat, mohou si přenastavit v „*nastavení soukromí*“ ochranu svého soukromí, tj. omezí odesílání svých dat.⁶⁹⁴

Z hlediska kontroly soukromí je potřeba, aby dětští uživatelé a rodiče dětských uživatelů ochranu svou a svých dětí pravidelně v „*nastavení soukromí*“ kontrolovali, a to především v souvislosti s aktualizacemi. Aktualizace, které jsou společností Microsoft zařazeny jako tzv. doporučené, se totiž mohou spustit samy.⁶⁹⁵ To může představovat problém, protože už v tomto momentě je snadné ztratit kontrolu nad ochranou svého soukromí.⁶⁹⁶ Navíc není zaručeno, že celé nastavení ochrany soukromí, které si uživatel upravil, se po dokončení aktualizace znovu nezapne v jeho podobě pro výchozí nastavení Windows 10. Takové obavy dokládá už samotný fakt, že některým uživatelům se Windows 10 začal instalovat sám v důsledku chyby společnosti Microsoft, která zařadila instalaci – přechodu na Windows 10 do doporučených aktualizací.⁶⁹⁷

Ohledně Windows 10 se rovněž množí zprávy o zásazích do soukromí

⁶⁹²Například HERN, A. Windows 10: Microsoft under attack over privacy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/31/windows-10-microsoft-faces-criticism-over-privacy-default-settings>.

⁶⁹³Windows 10 and privacy, [online], zdroj internetové stránky Microsoft, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://support.microsoft.com/en-us/help/12456/windows-10-privacy>.

⁶⁹⁴Blíže k tomu např. VOŽENÍLEK, D. Windows 10 neposílají vaši fotografie Microsoftu. Ale problémy tu jsou, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/windows-10-ochrana-soukromi-nastaveni-dwq-/software.aspx?c=A150908_125154_software_dvz.

⁶⁹⁵Windows 10 and privacy, zdroj internetové stránky Microsoft, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://support.microsoft.com/en-us/help/12456/windows-10-privacy>.

⁶⁹⁶CHACOS, B. How Microsoft's tricky new Windows 10 pop-up deceives you into upgrading, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.pcworld.com/article/3073457/windows/how-microsofts-nasty-new-windows-10-pop-up-tricks-you-into-upgrading.html>.

⁶⁹⁷Bright, P. Windows 10 upgrade installing automatically on some Windows 7, 8 systems, [online], článek publikován 15. října 2015, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://arstechnica.com/information-technology/2015/10/windows-10-upgrade-installing-automatically-on-some-windows-7-8-systems/>.

v souvislosti se sběrem „*tajemných telemetrických dat*,“⁶⁹⁸ které jsou podle slov společnosti Microsoft nezbytné pro odezvu ze strany uživatelů, aby mohly být případné problémy tohoto nového systému co nejrychleji napraveny.

Ať už se jedná o přehnanou skepsi nebo jen neoprávněné obavy, pravdou zůstává, že sběr telemetrických dat není doménou pouze nového Windows 10, ale rovněž například i Windows 7 a Windows 8.1 a rovněž velkým sběratelem je Google Analytics pro operační systém Android využívaný v mobilních telefonech a tabletech.⁶⁹⁹ Do jaké míry ale telemetrická data skutečně slouží k tomu, aby se nový produkt zlepšoval, a do jaké míry slouží k monitoringu dat uživatele, ukáže až čas.

Druhým používaným operačním systémem je operační systém od společnosti Apple – MAC OS, která je známá i dalšími inovativními produkty, které mají pochopitelně svůj dopad na ochranu soukromí dětských uživatelů. Operační systém je přítomný ve všech těchto produktech, v počítači, iPhone, televizi a rovněž v Apple watch. Společným znakem je jejich možná provázanost, která na jednu stranu jde kupředu s technologickým pokrokem, ale na druhou stranu nás může děsit, co o nás vše Apple ví a co o nás prostřednictvím nejrůznějšího sdílení vědí druzí. A v případě dětí, co o nich vědí nejen druzí, ale rovněž jejich rodiče.⁷⁰⁰

Jeden z případů, kdy si uživatelé stěžovali na zásah do svého soukromí v souvislosti s počítačovým programem, se odehrál v Izraeli. Izraelská softwarová společnost uvedla na trh populární program, jehož instalaci umožnila zadarmo. Následně se mezi uživateli, kteří si program stáhli, začal šířit e-mail o tom, že tento program sbírá nejrůznější informace přímo z jejich počítače. V reakci na to společnost oznámila, že nesbírá údaje o navštívených internetových stránkách uživatelů, ale že cílem je pouze provádět monitoring, jak často je program používán, a to za účelem zkvalitnění služeb. Tato společnost prohlásila, že sbírá pouze informace vztahující se

⁶⁹⁸Telemetrická data zahrnují nejen hlášení chyb o různých problematických situacích spojených s používáním operačního systému, ale rovněž jde o sběr statistických dat, jakým způsobem uživatel používá počítač a jak využívá jednotlivé aplikace.

⁶⁹⁹Blíže k tomu např. internetové stránky [mojwindows.sk](http://www.mojwindows.sk), [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.mojwindows.sk/2015/11/windows-10-sukromie-telemetricke-data-windows-sluzba/>; internetové stránky [developer.android.com](https://developer.android.com/distribute/analyze/start.html), [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://developer.android.com/distribute/analyze/start.html>.

⁷⁰⁰Jedná se o iOS v iPhone a iPad a Watch OS v Apple watch.

k technickému používání daného počítačového programu.⁷⁰¹ V licenčních podmínkách produktu této společnosti byly popsány zásady ochrany osobních údajů, podle nichž společnost může shromažďovat informace o operačním systému, prohlížeči a verzi programu společnosti, který uživatel používá, a informace o připojení uživatele k internetu a také tzv. „další informace“ týkající se používání programu. O jaké další informace se jedná, nebylo ze strany společnosti nijak vymezeno. A proto podezření, že došlo ke zjišťování například toho, jaké internetové stránky uživatel navštěvuje, bylo zcela na místě. Navíc, i když společnost deklarovala, že nebude sbírat informace, které by vedly k identifikaci konkrétního uživatele, který si program nainstaloval, přesto byl uživatel při instalaci programu požádán, aby zadal svou e-mailovou adresu, věk, pohlaví a zaměstnání.⁷⁰² Z tohoto případu vyplývá, že ani podmínky ochrany osobních údajů nemusí být bohužel v praxi dostatečně jasně formulovány, aby se uživatel mohl seznámit s tím, jaké informace o něm bude společnost, jejíž produkt využívá, sbírat a za jakým účelem je skutečně bude používat.

Možná rizika spojená s ochranou soukromí a osobních údajů dětí při používání prostředků moderních komunikačních technologií souvisí rovněž s činnostmi rodičů při kontrole on-line aktivity dítěte.⁷⁰³

Rodiče mohou při ochraně svých dětí v on-line prostředí využívat rodičovské kontroly, které nabízí operační systémy. Společnost Microsoft poskytuje službu „Zabezpečení rodiny“, jejichž pomocí rodiče mohou nastavit omezení používání jednotlivých zařízení používaných dětmi. Při aktivaci tohoto zabezpečení Microsoft bude shromažďovat podrobnosti o tom, jakým způsobem dítě zařízení používá a poskytne tyto informace o aktivitách dítěte rodičům. Po určité době se aktivita dítěte

⁷⁰¹HAIM, R. The Relationship Between Privacy And Software Licences, [online], Feb 21, 2001, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://law.co.il/en/articles/privacy/2001/02/21/the_relationship_between_privacy_and_software_licence/.

⁷⁰²HAIM, R. The Relationship Between Privacy And Software Licences, [online], Feb 21, 2001, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://law.co.il/en/articles/privacy/2001/02/21/the_relationship_between_privacy_and_software_licence/.

⁷⁰³EU v rámci svých aktivit pro ochranu soukromí dětí na internetu upozornila na fakt, že jen malé procento rodičů používá nástrojů rodičovské kontroly. V Evropské strategii vyzvala společnosti, aby zajistily dostupnost rodičovských kontrol, které by měly být snadné a uživatelsky přívětivé, a aby tyto nástroje náležitě propagovaly, aby se rodiče dozvěděli o jejich existenci a zvládli s nimi zacházet. Bod 2.3.2, Wider availability and use of parental control, Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem, COM (2012), 11 s.

ze serverů společnosti maže.⁷⁰⁴ Přesnou dobu odstranění uchovávání těchto údajů společnost Microsoft neuvádí. Kromě Microsoft nabízí rodičovské kontroly řada dalších společností.

Ačkoliv by se mohlo z pohledu rodičů zdát, že pořízením rodičovské kontroly budou mít bezpečí svého dítěte pod kontrolou, neboť budou vědět, např. s kým dítě na internetu komunikuje, opak může být pravdou. Chyba se může vloudit i do takového typu zabezpečení. Paradoxně proto může dojít ještě k většímu zásahu do soukromí dětí a jejich bezpečnosti. Jednou z takových služeb na trhu je u Knowkids,⁷⁰⁵ u níž bylo zjištěno, že v důsledku chybně nakonfigurovaného databázového systému služba zpřístupnila osobní údaje dětí, mj. jméno, polohu podle GPS a jejich textové zprávy.⁷⁰⁶

Rodiče musí při ochraně svých dětí hledat rovnováhu, jak zabezpečit jejich ochranu a zároveň umožnit dítěti on-line aktivitu bez přílišných zásahů do jeho soukromí tím, že by sledovali jakoukoliv jejich internetovou činnost.⁷⁰⁷ V případě, že se rozhodnou pro pořízení rodičovské kontroly, měli by si dát záležet na výběru konkrétního produktu. I když ani tak se možnost úniku informací nedá vzhledem k možné lidské nebo technické chybě vyloučit.

K možným nepřiměřeným zásahům může dojít taktéž v souvislosti s používáním nejrůznějších mobilních aplikací. Přestože děti mohou být ohledně svého soukromí ohroženy už při používání obvyčejného mobilního telefonu bez připojení na internet, u smart zařízení, prostřednictvím nichž je možné se připojit na internet, pochopitelně toto riziko mnohonásobně vzrůstá.

Pokud si například dítě bude chtít v čekárně u lékaře zjistit informace o určité nemoci a na internet se připojí ze svého zařízení, může v kombinaci s údaji o poloze jeho zařízení dojít k zaznamenávání citlivých údajů o jeho zdravotním stavu.

Navštívené internetové stránky a aplikace sbírají o dětech velké množství údajů

⁷⁰⁴Internetové stránky Microsoft, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://account.microsoft.com/family/about?refd=www.microsoft.com>.

⁷⁰⁵Internetové stránky rodičovské kontroly uKnowkids, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uknowkids.com/>.

⁷⁰⁶Problém odhalil bezpečnostní expert Chris Vickery, uKnowKids.com database error exposed sensitive information on 1,700 kids, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://mackeeper.com/blog/post/192-uknowkidscom-database-error-exposed-sensitive-information-on-1700-kids>.

⁷⁰⁷QUIST, B. Parents, is it OK to spy on your chil's online search history?, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupný z: <http://www.theguardian.com/sustainable-business/2015/nov/05/parents-children-online-search-history-microsoft-windows-10-privacy>.

a to nejen ty, které v sobě zahrnují zjišťování polohy dítěte. V rámci Global Privacy Enforcement Network byl proveden světový výzkum zaměřený na internetové stránky a aplikace používané dětmi. Prostřednictvím výzkumu bylo zjištěno, že z 1500 zkoumaných aplikací a internetových stránek, které používají rovněž děti, 67 % sbíralo osobní údaje o dětech, pouze 31 % poskytovalo účinné mechanismy, jak zabezpečit a limitovat osobní údaje dětí, 50 % předávalo osobní údaje dětí dál třetím osobám, 22 % umožňovalo dětem zadat své telefonní číslo, 23 % zpřístupnit svou fotografii nebo video, pouze 24 % přitom umožnilo zapojení rodičů do ochrany soukromí dětí a 71 % ze zkoumaných aplikací a internetových stránek nenabízí nástroje pro odstranění osobních údajů.⁷⁰⁸ Ke stejnému závěru ohledně posuzovaných aplikací a nejpoužívanějších internetových stránek dětmi dospěl i italský úřad pro ochranu osobních údajů, který konstatoval, že nejpoužívanější internetové stránky a aplikace neposkytují dostatečné záruky pro ochranu soukromí dětí.⁷⁰⁹

Z výše uvedeného vyplývá, že je potřeba, aby si dětský uživatel, případně jeho rodiče, před instalací jakéhokoli programu do počítače, aplikace do tabletu nebo chytrého telefonu prostudovali pečlivě všechny podmínky vztahující se k tomuto produktu.

V souvislosti s používáním a zabezpečením chytrých telefonů je důležité upozornit na další rizika s nimi spojená. K tomu lze odkázat na doporučení evropské ENISA, která upozornila na nejčastější rizika. Jedním z prvních rizik, na které ENISA upozornila, a které je spojeno nejen se smartphone, ale i s používáním obyčejného mobilního telefonu je, že v případě krádeže telefonu má zloděj kromě získání tohoto zařízení přístup rovněž k osobním datům jeho majitele. Druhé riziko, které opět souvisí s používáním jak smartphone tak i obyčejného mobilního telefonu je, že z mobilního telefonu jsou odesílané různé zprávy a často i senzitivní data. Navíc v případě smartphone není těžké se do něj nabourat a to právě díky internetu, s kterým je

⁷⁰⁸2015 GPEN SWEEP – Children's privacy, Global Privacy Enforcement Network, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/0/GPEN+Privacy+Sweep+2015.pdf>.

⁷⁰⁹Konkrétně bylo italským úřadem pro ochranu osobních údajů posuzováno 35 nejpoužívanějších internetových stránek a aplikací, z nichž bylo 21 vyhodnoceno jako rizikové pro ochranu soukromí dětí, Privacy dei bambini: pesanti violazioni da siti e app, 7. září 2015, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/4231738>.

neodmyslitelně spjat. ENISA rovněž upozornila na rizika spojená se zjišťováním polohy uživatele zařízení.⁷¹⁰

4.2.4. Zásahy způsobené zveřejněním informací v on-line prostředí

Zveřejnění informací zachycujících soukromí dětí v on-line prostředí představuje jeden z největších zásahů do ochrany osobních údajů dětí a jejich soukromí. Na rozdíl od informací, které se objevily v tištěných zdrojích, a které dříve nebo později podléhaly zapomnění, informace na internetu může být uložena trvale. Tyto informace si v důsledku toho může kdokoliv opakovaně vyhledat.

Následující podkapitola si klade za cíl zaměřit se na problematiku internetových vyhledávačů. Pozornost bude věnována rozhodnutí Google proti Costeja, které zásadním způsobem determinovalo nahlížení na internetové vyhledávače v oblasti ochrany osobních údajů, zejména z pohledu jejich odpovědnosti z hlediska zajištění ochrany osobních údajů. Nejzásadnější dopady tohoto rozhodnutí na ochranu soukromí a osobních údajů dětí budou rozebrány níže.

V další části se poté zaměřím na problematiku zveřejnění osobních údajů při využití služeb hostingových poskytovatelů. Rozebrány budou dva případy, v nichž došlo k závažnému zásahu do ochrany osobních údajů a soukromí dítěte. V prvním nedošlo k dovození odpovědnosti poskytovatele hostingové služby, a naopak v druhém byla odpovědnost ze strany českého Městského soudu dovozena.

4.2.4.1. Internetové vyhledávače a dopady rozhodnutí Google proti Costeja na ochranu osobních údajů dětí

Internetové vyhledávače mají klíčovou roli při zpřístupňování obsahu internetu.⁷¹¹ Jejich prostřednictvím dochází ke zpřístupnění údajů všem uživatelům v globálním měřítku včetně uživatelů internetu, kteří by si možná jinak původní internetovou stránku, na které byly uvedené údaje zveřejněny, nenašli. Díky jejich snadnému způsobu využití při vyhledávání informací, může být v důsledku činnosti

⁷¹⁰Studie ENISA k smartphone, [online], [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: <https://www.enisa.europa.eu/activities/identity-and-trust/risks-and-data-breaches/smartphones-information-security-risks-opportunities-and-recommendations-for-users>.

⁷¹¹Mezi nejznámější internetové vyhledávače patří zejména Google, Yahoo!, italský Virgilio.it a český Seznam.cz.

Prostřednictvím vyhledávače je možné najít text, obrázky atd., např. What is web search engine, internetové stránky webopedia.com, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.webopedia.com/TERM/S/search_engine.html.

vyhledávačů zasahováno taktéž do soukromí a osobních údajů dětí.

Zatímco ve směrnici č. 95/46/ES není právo být zapomenut výslovně zakotveno, GDPR toto právo upravuje v článku 17.⁷¹² Podle článku 17 GDPR, za předpokladu, že je znám ten, kdo informaci o dítěti na internet umístil, je možné požadovat výmaz přímo po tomto správci osobních údajů.⁷¹³ Jestliže správce osobní údaje zveřejnil, bude muset navíc podniknout přiměřené kroky včetně technických opatření, aby informoval správce, kteří tyto osobní údaje zpracovávají, aby došlo k výmazu veškerých odkazů na tyto osobní údaje, jejich kopie či replikace.⁷¹⁴

Zásadním rozhodnutím v oblasti ochrany osobních údajů, které definuje postavení internetových vyhledávačů, je nepochybně rozhodnutí SDEU Google proti Costeja, které je široké veřejnosti známé především kvůli poněkud kontroverzní problematice týkající se aplikace práva na zapomnění v prostředí internetových vyhledávačů.⁷¹⁵

V čele příběhu stojí stížnost pana Costeji na společnost La Vanguardia Ediciones SLa Google Spain a Google Inc. podaná ke španělskému úřadu pro ochranu osobních údajů. Panu Costejovi se kdykoliv po zadání jeho jména do vyhledávače Google zobrazily výsledky o prodeji jeho domu kvůli dluhům na sociálním pojištění. Jednalo se o odkazy na dvě zprávy uvedené na internetových stránkách deníku společnosti La Vanguardia Ediciones SL, která ve Španělsku vydává tištěný deník. Jelikož zprávy informovaly o dluhu, který pan Costeja dávno splatil, považoval tyto informace za neaktuální a zcela irelevantní.⁷¹⁶ Stížností chtěl proto pan Costeja dosáhnout, aby obě informace byly odstraněny nejen z původní internetové stránky španělského deníku, ale rovněž aby Google odstranil z výsledku vyhledávání internetový link vedoucí k těmto osobním údajům.⁷¹⁷

Stížnosti ohledně prvního požadavku španělská národní autorita ochrany osobních údajů nevyhověla s odkazem na španělskou úpravu, která na základě nařízení

⁷¹²Nadpis článku 17 „právo na výmaz“ („právo být zapomenut“).

⁷¹³Článek 17 odst. 1 GDPR.

⁷¹⁴Článek 17 odst. 2 GDPR.

⁷¹⁵Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*.

⁷¹⁶Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 14 - 15.

⁷¹⁷Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 15.

ministerstva práce a sociálních věcí toto zveřejnění umožňovala.⁷¹⁸ Naproti tomu stížnosti v rozsahu, v jakém směřovala proti společnostem Google Spain a Google Inc. španělský dozorový úřad vyhověl. Následně společnosti Google Spain a Google Inc. podaly dvě samostatné žaloby, které byly španělským soudem spojeny.⁷¹⁹

Španělský soud položil k SDEU předběžné otázky, kterými se tázal na výklad směrnice č. 95/46/ES. Otázky směřovaly k tomu, zda se evropská úprava ochrany osobních údajů vztahuje rovněž na společnost Google Spain, i když ke zpracování osobních údajů dochází na serveru v USA, zda se směrnice č. 95/46/ES uplatní rovněž na činnost vyhledávačů a zda může subjekt údajů požadovat právo na zapomnění, tj. odstranění svých osobních údajů z výsledku vyhledávání.⁷²⁰

Ve vztahu k otázce místní příslušnosti SDEU uvedl, že i když se v tomto případě subjekt nachází mimo prostor EU, pravidla ochrany osobních údajů se vztahují na zpracování osobních údajů taktéž na případy, když má provozovatel vyhledávače v členském státě EU pobočku či dceřinou společnost. To bylo v případě Google Spain naplněno, neboť se jedná o dceřinou společnost Google Inc., která podporuje lokální prodej reklamy, který přímo souvisí se zpracováním osobních údajů.⁷²¹

K otázce postavení internetových vyhledávačů SDEU konstatoval, že provozovatel vyhledávače má postavení správce osobních údajů, tj. je považován za toho, kdo sám nebo společně s dalšími určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů ve smyslu směrnice č. 95/46/ES.⁷²² Činnost vyhledávačů spočívající ve vyhledávání informací zveřejněných nebo umístěných na internetu v jejich automatickém indexování, v dočasném ukládání a jejich poskytování uživatelům internetu posoudil tudíž jako zpracování osobních údajů.⁷²³ Ve vztahu k zákonnosti zpracování osobních údajů SDEU uvedl, že zpracování prováděné provozovatelem vyhledávače lze zařadit pod oprávněné zájmy správce podle článku 7 písm. f) směrnice

⁷¹⁸Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 16.

⁷¹⁹Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 17-18.

⁷²⁰Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 20.

⁷²¹Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 43.

⁷²²Článek 2 písm. d) směrnice č. 95/46/ES.

⁷²³Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 100.

K problematice postavení internetových vyhledávačů je potřeba doplnit, že na vyhledávače jako na správce osobních údajů nazírala již dříve rovněž pracovní skupina WP29. Přitom rozlišovala dvě situace, jak tohoto postavení internetový vyhledávač nabývá. Za prvé vyhledávače nabývají postavení správce ve vztahu k osobním údajům svých uživatelů, které zpracovávají. Dále se správci stávají rovněž vůči osobním údajům, jež sesbírávají v souvislosti s indexováním tak, jako je tomu v případě Google proti Costeja.⁷²⁵

Internetové vyhledávače lze vzhledem k jejich specifické činnosti v porovnání s „klasickými“ správci osobních údajů hodnotit jako značně odlišné. Ke zvláštnosti internetových vyhledávačů jako správců osobních údajů se vyjadřují rovněž někteří autoři odborných článků. Za zajímavý názor je možné považovat názor autorů Míška a Harašty, že na situaci internetových vyhledávačů by se ve vztahu k jejich postavení správce osobních údajů mělo pohlížet v jistém smyslu analogicky jako na jednotlivé případy ISP. Jednotlivá ustanovení směrnice o elektronickém obchodu upravující vyloučení odpovědnosti ISP ovšem není možné aplikovat přímo, neboť ty přímo neupravují činnost internetových vyhledávačů a neupravují ochranu osobních údajů.⁷²⁶ Pro zmínku je možné uvést, že ohledně samotné problematiky, zda internetové vyhledávače představují jeden z typů ISP, se autoři odborných publikací a článků již dříve rozcházeli. Zatímco Polčák⁷²⁷ uvedl, že činnost vyhledávačů nelze zařadit pod žádnou ze tří kategorií ISP podle směrnice o elektronickém obchodu,⁷²⁸ Janák naopak vyjádřil názor, že činnost vyhledávačů lze zařadit pod druhý typ ISP - caching.⁷²⁹ V současnosti je jedno z nejčastějších zařazení internetových vyhledávačů pod typ hosting. Domnívám se, že ani jedna z variant nepředstavuje ideální řešení,

⁷²⁴Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 73.

⁷²⁵Stanovisko WP29 č. 1/2008 k otázkám ochrany údajů v souvislosti s vyhledávači, přijaté 4. dubna 2008, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp148_cs.pdf.

⁷²⁶MÍŠEK, J., HARAŠTA, J. Analýza praktických dopadů rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Google Spain, *Bulletin advokacie* 1-2/2015, Beck-online.

⁷²⁷POLČÁK, R. *Právo na internetu*, Computer Press, a. s., 2007, s. 98-101. ISBN: 978-80-251-1777-4.

⁷²⁸Podrobněji k ISP v podkapitole 4.2.2 „Specifické aspekty ochrany soukromí a osobních údajů dětí v online prostředí“.

⁷²⁹JANÁK, M. Odpovědnost poskytovatelů služeb informačních společností působících na internetu, [online]22. 2. 2009, *IT právo*, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>.

neboť činnost internetových vyhledávačů je natolik specifická, že nepokrývá zcela naplnění definice cachingu ani hostingu. Nicméně řešení, že se v případě internetových vyhledávačů o ISP nejedná vůbec, lze považovat spíše za nepřijatelné.

Jelikož SDEU přiznal internetovým vyhledávačům postavení správce osobních údajů, je potřeba se zaměřit na povinnosti z toho vyplývající.⁷³⁰ Ve vztahu k zajištění všech těchto povinností je třeba uvést, že pokud by národní autority ochrany osobních údajů vyžadovaly jejich dodržení, dostaly by se vyhledávače do velmi těžké situace.

Jako jednu z problematických oblastí, jež by měl správce vůči subjektům osobních údajů zajistit, lze označit plnění informační povinnosti.⁷³¹ V souladu s touto povinností by správci měli subjekty osobních údajů informovat o rozsahu údajů, které zpracovávají. I kdyby informační povinnost z jejich strany byla zajištěna přímo na internetových stránkách, takové informace by bylo možné považovat za velmi obecného charakteru. Jaké konkrétní osobní údaje jsou o dětském subjektu údajů zpracovávány, se může dítě dozvědět v zásadě jen tak, že se pokusí zadat své jméno přímo do internetového vyhledávače. Aby se dětský uživatel dozvěděl, jaké všechny osobní údaje jsou o něm zpracovávány, musel by projít všechny výsledky, které mu vyhledávač o něm zobrazí. Další problematický aspekt představuje zpracování citlivých údajů v prostředí internetových vyhledávačů, neboť vyhledávač není technicky schopný oddělit citlivé údaje od dalších osobních údajů, v důsledku čehož může nepřiměřený zásah do ochrany osobních údajů mít dalekosáhlejší následky.⁷³²

SDEU se v rozhodnutí Google proti Costeja zaměřil dále především na problematiku práva být zapomenut. K právu být zapomenut SDEU uvedl, že zpracování osobních údajů vyhledávačů je potřeba odlišovat od zpracování, které provádí původní internetové stránky, z nichž dochází k čerpání informací pro činnost vyhledávače, tj. indexování. Zásadní rozdíl zpracování osobních údajů spočívá ve skutečnosti, že činnost vyhledávačů může zasahovat do soukromí fyzických osob,

⁷³⁰Podrobněji k některým povinnostem správce osobních údajů pojednává podkapitola 3.2.1. „Právní tituly pro zpracování a podmínky zpracování osobních údajů dětí“.

⁷³¹Informační povinnost směrnice č. 95/46/ES.

⁷³²JŮZOVÁ, J. Právo na zapomnění v prostředí internetových a informačních studií a knihovnictví, [online], *Filosofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Knihovna – knihovnické revue*, 27. 2. 2016, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://knihovnarevue.nkp.cz/archiv/2016-2/knihovny-a-informace/pravo-na-zapomneni-v-prostredi-internetu>.

i když je původní zveřejnění informace v souladu se zákonem.⁷³³

Jelikož SDEU v rozhodnutí několikrát připomněl, že se jedná o zvláštní druh zpracování osobních údajů, stanovil, že je nezbytné, aby při své činnosti vyhledávače vyhodnocovaly konkrétní žádosti o odstranění odkazů na údaje z výsledků vyhodnocování.⁷³⁴ V závislosti na tom se subjekt údajů může v takovém případě obrátit přímo na poskytovatele internetového vyhledávače, bez toho aniž by svá práva nejprve uplatnil vůči provozovateli dané stránky, na které byly informace poprvé zveřejněny.⁷³⁵ Současně SDEU připomněl, že se nejedná o absolutní právo. Při posuzování, zda jej lze uplatnit, musí být porovnáváno s dalšími zájmy, typicky se svobodou projevu.

Přestože uvedeným rozhodnutím SDEU pan Costeja docílil toho, že požadované informace byly smazány, ironií celého příběhu je, že se na pana Costeju v důsledku tohoto rozhodnutí ještě dlouho nezapomene. Rozhodnutí SDEU způsobilo velké pozdvižení i v oblasti nevyřešených otázek, které budou mít zřejmě dopad na činnost mnoha dalších osob a subjektů pohybujících se v prostředí internetu jako jsou autorská práva, marketing atd.⁷³⁶

Právo být zapomenut představuje významný posun rovněž pro ochranu soukromí a osobních údajů dětí. Na základě tohoto rozhodnutí Google zavedl formulář, který umožňuje požádat o výmaz z výsledků vyhledávání.⁷³⁷ Děti nebo jejich rodiče mohou proto rozhodovat, jaké osobní údaje o nich mají být ve vyhledávači zpřístupněny. Odstranění výsledků z vyhledávání má význam pro ochranu soukromí a osobních údajů dětí především v souvislosti s medializací případů z oblasti mezinárodních rodičovských únosů, medializací kauz, v nichž má dítě postavení poškozeného v trestním řízení atd.

V případě schválení požadavku na výmaz, dojde k vymazání požadovaného

⁷³³Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, body 34-38 a 83.

⁷³⁴Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 81.

⁷³⁵Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, bod 100.

⁷³⁶K rozhodnutí Google proti Costeja blíže k tomu BARTOŠ, V. Právo být zapomenut? Spíš právo na rozmazané vzpomínky, [online], *Jiné právo*, 31. května 2014, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2014/05/vojtech-bartos-pravo-byt-zapomenut-spis.html>.

⁷³⁷Podmínkou je ovšem přiložení kopie občanského průkazu, pasu nebo jiného dokumentu, který identifikuje osobu žadatele. Formulář Google, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://support.google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch&hl=en.

odkazu. Je potřeba zdůraznit, že Google ovšem nemá nástroje ani povinnost zabývat se mazáním údajů jako takových na původně zveřejněné internetové stránce.⁷³⁸

4.2.4.2. Zveřejnění osobních údajů dětí prostřednictvím hostingových služeb

Hostingové služby jsou zjednodušeně řečeno založeny na principu zprostředkovatelských služeb, které poskytují uživateli určitý prostor, který je umístěn mimo jeho zařízení (počítač, tablet atd).⁷³⁹ Poskytovatel hostingové služby tak umožňuje uživateli vkládat jím poskytované informace v rámci určitého prostoru. Při využívání tohoto typu ISP může taktéž docházet ke vkládání osobních údajů dítěte. Tyto informace mohou být vloženy dětským uživatelem, jeho rodičem, ale rovněž ze strany dalších uživatelů hostingové služby.

Přístup k umístěným informacím se liší s ohledem na konkrétní typ poskytované hostingové služby. Může se jednat o limitovaný přístup, kdy k údajům bude mít přístup pouze uživatel vkládající daný příspěvek nebo sdílený, kdy k nim budou mít přístup rovněž další uživatelé hostingové služby. Zároveň mnoho hostingových služeb mimo samotné ukládání uživatelského obsahu nabízí uživatelům rovněž další přidané služby, které slouží ke správě jejich fotografií a videí, jejich úpravám a rovněž ke sdílení vloženého obsahu.⁷⁴⁰ V praxi jsou hostingové služby velmi rozmanité, typicky se jedná o webhostingové služby, diskuzní servery, uložistiště (např. Dropbox, Google Drive, internetové blogy, YouTube a sociální média).

Zvláštní režim vyloučení odpovědnosti hostingu je upraven v článku 14 směrnice o elektronickém obchodu. ISP podle tohoto ustanovení neodpovídá, pokud nebyl účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací a ani s ohledem na nárok na náhradu škody si není vědom skutečnosti nebo okolnosti, z nichž by byla zjevná protiprávní činnost nebo informace. Poskytovatel rovněž neodpovídá za předpokladu, že jakmile se o protiprávnosti dozvěděl, jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim

⁷³⁸Povinnost spočívající ve vymazání výsledků vyhledávání má Google pouze na území EU a to jen v jazykových mutacích vyhledávačů určených pro unijní trh, blíže k tomu: BARTOŠ, V. Právo být zapomenut? Spíš právo na rozmazané vzpomínky, [online], *Jiné právo*, 31. května 2014, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2014/05/vojtech-bartos-pravo-byt-zapomenut-spis.html>

⁷³⁹Hosting představuje třetí typ služeb informačních technologií podle článku 14 směrnice o elektronickém obchodu.

⁷⁴⁰Blíže k tomu MAISNER, M. Pasivní v. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour, *Bulletin Advokacie*, 1-2/2017.

znemožnit přístup.⁷⁴¹ V návaznosti na uvedené je zřejmé, že hostingové služby nemohou v zásadě odpovídat za nezákonný zásah do ochrany osobních údajů dítěte nebo za zásah do jeho dalších práv podle článku 16 Úmluvy o právech dítěte. Pro dovození odpovědnosti by si ISP tudíž musel být vědom konkrétního protiprávního zásahu do soukromí dítěte nebo jeho ochrany osobních údajů. Odpovídat by mohl rovněž, pokud by se dozvěděl o protiprávní povaze dané informace a nepodnikl by příslušné kroky k jejímu odstranění.

V rámci hostingových služeb představím dva případy, v nichž došlo k závažnému zásahu do ochrany osobních údajů a soukromí dítěte. V prvním nedošlo k dovození odpovědnosti poskytovatele hostingové služby, a naopak v druhém byla odpovědnost ze strany českého Městského soudu dovozena.

S případem protiprávního zpracování osobních údajů v důsledku umístění videa na internetový server Google video⁷⁴² se ve své rozhodovací činnosti zabývala italská justice, která posuzovala odpovědnost tří manažerů společnosti Google Italia Srl.

K umístění videa došlo v roce 2006. Předmětné video zachycovalo chlapce s Downovým syndromem, kterého spolužáci ve škole kvůli jeho zdravotnímu stavu ponižovali. Na videu uráželi rovněž sdružení na pomoc dětem s Downovým syndromem.⁷⁴³ Na toto video upozornili společnost Google Italia Srl uživatelé internetu, kteří si videa na hostingu povšimli. V reakci na toto upozornění společnost Google Italia Srl video ihned odstranila, a to pouhé dva dny po jeho nahrání na její server.⁷⁴⁴

Soud I. stupně nejprve posuzoval odpovědnost tří manažerů výše uvedené společnosti v souvislosti s trestným činem pomluvy a nezákonným zpracováním osobních údajů. Ve vztahu k těmto obviněním společnost Google Italia Srl na svou obranu uvedla, že poskytuje pouze webhosting, na kterém mohou uživatelé internetu svobodně nahrávat videa a nemůže proto z povahy poskytované služby odpovídat za obsah nahrávaných videí. Z tohoto důvodu se domnívá, že by odpovědnost za protiprávní zpracování osobních údajů měli nést ti, kteří předmětné video nahráli

⁷⁴¹Článek 14 směrnice o elektronickém obchodu.

⁷⁴²Google Video představuje internetový server pro sdílení placených i neplacených videí. Server provozuje společnost Google. Internetové stránky Google Video umožňují vyhledat videa podle názvů a rovněž podle klíčových slov. To je možné rovněž pro videa umístěná na jiných serverech, s nimiž Google spolupracuje. Asi nejznámější server pro sdílení videí představuje YouTube, který rovněž vlastní Google a provozuje jí jako dceřinou společností.

⁷⁴³Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione penale II, 17. dicembre 2013, n. 5107, *Caso Vividown*, bod 1.

⁷⁴⁴Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione penale II, 17. dicembre 2013, n. 5107, *Caso Vividown*, bod 8.

a následně umístili na webhosting.⁷⁴⁵

Soud I. stupně na základě zjištěných skutečností shledal manažery Google Italia Srl nevinnými ve vztahu ke spáchání trestného činu pomluvy.⁷⁴⁶ Ve vztahu k druhému obvinění konstatoval, že nepochybně došlo k nezákonnému zpracování osobních údajů.⁷⁴⁷ Poskytovatel webhostingu se podle jeho závěru dopustil nezákonného zpracování osobních údajů, protože neinformoval uživatele, jak mají postupovat s osobními údaji při nahrávání informací na jeho server.⁷⁴⁸

Následně se věcí zabýval odvolací soud, který potvrdil osvobozující rozhodnutí soudu I. stupně ohledně trestného činu pomluvy. Ve zbytku rozhodnutí soudu I. stupně zrušil s odvoláním na to, že poskytovatel webhostingu nabízí pouze služby k nahrávání videí a jeho odpovědnost musí být nutně omezena. Podle názoru odvolacího soudu manažeri společnosti neprovádí zpracování osobních údajů ve vztahu k osobním údajům, které jsou obsaženy v nahraných videích, tj. ve vztahu k obsahu videí. Odpovědnost za zpracování osobních údajů z tohoto pohledu nese uživatel, který video nahrál a následně umístil na webhosting.⁷⁴⁹

Případ, který vztáhl na Itálii mezinárodní pozornost vzhledem k aktuálnosti problematiky odpovědnosti hostingových služeb, resp. vyloučení jejich odpovědnosti, se dostal až před italský Kasační soud.⁷⁵⁰

Kasační soud potvrdil rozhodnutí odvolacího soudu. Podle názoru Kasačního soudu webhosting nepřispěl k vytvoření předmětného videa a rovněž o jeho nahrání se rozhodl sám uživatel internetu.⁷⁵¹ Kasační soud se rovněž v tomto přelomovém rozhodnutí odkázal na rozhodnutí Google proti Costeja, když zdůraznil, že hostingové služby mají povinnost spolupracovat s národními autoritami ochrany osobních údajů na odstranění takových videí, které nepřiměřeně zasahují do práva na ochranu osobních údajů a do ochrany soukromí jako tomu bylo v daném případě. Google Italia Srl.

⁷⁴⁵ Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione penale II, 17. dicembre 2013, n. 5107, *Caso Vividown*, bod 8.

⁷⁴⁶ Článek 595 italského trestního zákoníku.

⁷⁴⁷ Článek 167 italského zákona o ochraně osobních údajů.

⁷⁴⁸ Článek 40 italského trestního řádu, 595 TZ a článek 167 italského zákona o ochraně osobních údajů.

⁷⁴⁹ Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione penale II, 17. dicembre 2013, n. 5107, *Caso Vividown*.

⁷⁵⁰ SALVI, R. La Corte di Cassazione sul caso Google vs Vivi Down: l'host provider non governa il mare magnum della rete, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.diritto.it/docs/36069-la-corte-di-cassazione-sul-caso-google-vs-vivi-down-l-host-provider-non-governa-il-mare-magnum-della-rete>.

⁷⁵¹ Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione penale II, 17. dicembre 2013, n. 5107, *Caso Vividown*, bod 7.4.

provedla odstranění videa ihned po jeho nahlášení ze strany uživatelů.⁷⁵² Jelikož video ihned odstranila, splnila tak výše uvedené požadavky na vyloučení odpovědnosti hostingových služeb podle článku 14 směrnice o elektronickém obchodu.

Domnívám se, že italský Kasační soud postupoval v daném případě správným směrem. V porovnání s výše uvedeným rozhodnutím Google proti Costeja, nešlo primárně o otázku odstranění odkazu na určitou zastaralou informaci, jako to požadoval pan Costeja, ale o posuzování odpovědnosti za obsah umístěného videa, resp. posuzování vyloučení odpovědnosti hostingových služeb. Smysl posuzovaného byl tudíž odlišný.

V tomto případě správce osobních údajů představovali uživatelé, kteří video umístili na hostingový server společnosti Google Italia Srl. umístili. Uvedená společnost ve vztahu k údajům nemohla představovat správce osobních údajů, neboť neznala obsah tohoto videa. Navíc po upozornění na existenci protiprávního obsahu ze strany uživatelů video promptně smazala.

Z posuzovaného případu jasně vyplývá, že není možné, aby se uživatelé webhostingové služby zbavili odpovědnosti za vlastní on-line aktivitu a tu přenesli na hostingové služby. K dovození odpovědnosti posuzované hostingové služby by mohlo dojít až v případě, že by konkrétní obsah videa znala nebo taktéž v případě, že by se dozvěděla, že předmětné video obsahuje protiprávní obsah a nereagovala by na to, což se v daném případě nestalo.

V důsledku šikany spolužáků došlo k zásahu do chlapcových práv v několika rovinách. Do soukromí chlapce, zejména jeho důstojnosti, došlo už při ponižování ve škole, na jejíž půdě by nemělo k takovému ponižování a psychickému týrání chlapce ohledně jeho zdravotního stavu vůbec dojít. Následně došlo k zásahu do soukromí a osobních údajů v důsledku nahrání videa a poté po umístění videa na serveru hostingové služby, čímž došlo k sekundárnímu zásahu do práv chlapce.⁷⁵³

Druhý případ, který se věnuje hostingovým službám, se odehrál v České republice. Městský soud v něm posuzoval odpovědnost poskytovatele hostingových služeb, který na svých internetových stránkách založil diskuzní fórum, které umožňovalo zveřejnění názorů a informací jednotlivými uživateli. Na Městský soud

⁷⁵²Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione penale II, 17. dicembre 2013, n. 5107, *Caso Vividown*, bod 7.4.

⁷⁵³Vzhledem k tomu, že video nahráli chlapcovi spolužáci, neobsahuje rozhodnutí jejich jména.

v Praze se obrátil žalobce – společnost MAFRA, a.s., která brojila proti rozhodnutí o zamítnutí rozkladu Úřadu pro ochranu osobních údajů.⁷⁵⁴

V daném případě byla společnosti MAFRA, a.s. uložena Úřadem pro ochranu osobních údajů pokuta za spáchání správního deliktu podle ustanovení § 45a odst. 1 a 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Správního deliktu se měla společnost dopustit tím, že jako provozovatel zpravodajského portálu iDNES.cz porušila zákaz zveřejnění osobních údajů tím, že neodstranila, resp. nezneprístupnila informace obsažené v internetové diskuzi k článku s názvem „Znásilněná holčička ukázala na „zlobiváka“. On před soudem vinu odmítl“.⁷⁵⁵

Na základě informací uvedených v příspěvku uživatele „ALBERT52“ bylo možné zjistit totožnost nezletilé poškozené v rámci trestního řízení. Tento internetový uživatel uvedl ve svém příspěvku v internetové diskuzi informace o matce dívky. Konkrétně uvedl jméno, příjmení matky, místo bydliště a informaci o tom, že její dcera byla znásilněna, a to ve spojení s výše uvedeným článkem, který obsahoval další podrobnosti o tomto trestním řízení. Vkládání příspěvku bylo umožněno přímo provozovatelem internetového portálu.⁷⁵⁶

Městský soud nejprve zhodnotil, že mezi účastníky řízení nedošlo ke sporu ohledně toho, že příspěvek na internetový server žalobce vložila třetí osoba, a že žalobce představuje ve vztahu k diskuzním příspěvkům zveřejněným uživateli ISP. Při posuzování jeho odpovědnosti odkázal na ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti,⁷⁵⁷ který transponuje směrnici o elektronickém obchodu. V souladu s tímto ustanovením poskytovatel hostingové služby odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele, mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo pokud se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele dozvěděl a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat

⁷⁵⁴Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 11 A 114/2013-39.

⁷⁵⁵Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 11 A 114/2013-39.

⁷⁵⁶Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů č. j. UOOU-00171/13-18.

⁷⁵⁷Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů („zákon o některých službách informačních společností“).

k odstranění nebo zneprístupnění informací.⁷⁵⁸

Na svou obranu žalobce uvedl, že údaje zveřejnila třetí osoba, a proto nemůže být odpovědný za správní delikt podle § 45a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Ve vztahu k tomuto tvrzení Městský soud konstatoval, že z hlediska posouzení jeho odpovědnosti je podstatné, že žalobce založil diskuzi, v níž umožňuje zveřejňování názorů a informací ze strany uživatelů. Je zřejmé, že jednotliví uživatelé dávají své příspěvky do diskuze proto, aby jejich příspěvky byly veřejnosti přístupné. Žalobce jim toto umožňuje tím, že příspěvky zpřístupňuje veřejně. Podle Městského soudu se tak žalobce nemůže jednoduše zbavit své odpovědnosti tvrzením, že poskytuje pouze prostor pro příspěvky, ale sám nic nezveřejňuje. K tomu odkázal na účel správního deliktu podle § 45a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. V souladu s judikatorním vymezením pojmu „zveřejnění“ je postihována jak osoba, která informaci poskytne jiné osobě za účelem její publikace či medializace nebo za účelem jiného zpřístupnění veřejnosti, tak i osoba, která získané informace publikuje, medializuje či jinak zpřístupní veřejnosti.⁷⁵⁹

Městský soud zdůraznil, že podle § 6 zákona o některých službách informační společnosti ISP není povinen dohlížet na obsah informací, ani není povinen aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti prokazující protiprávní obsah informace.⁷⁶⁰ Proto neodpovídal za obsah informací, které vložil na diskuzi uživatel „ALBERT52“, a to do okamžiku, než se dozvěděl o protiprávním obsahu jeho příspěvku.⁷⁶¹

Z hlediska posouzení odpovědnosti této hostingové služby se Městský soud zabýval dále tím, kdy odpovědnost ISP přesně nastala. Důležité z tohoto důvodu bylo zjistit, kdy byl žalobce o protiprávním obsahu daného příspěvku informován. Na základě vyjádření Úřadu pro ochranu osobních údajů tento okamžik představovala první žádost Policie ČR ze dne 23. 2. 2012. K tomuto datu se žalobce ohradil s tím, že se o protiprávnosti obsahu daného příspěvku dozvěděl až z oznámení o zahájení správního řízení Úřadem pro ochranu osobních údajů. Po získání této informace ze strany dozorového úřadu příspěvek ihned odstranil.⁷⁶²

⁷⁵⁸České provedení směrnice o elektronickém obchodu je často kritizováno, protože směrnice pracuje s „vyloučením odpovědnosti ISP“, ale český zákon formuloval odpovědnost ISP pozitivně.

⁷⁵⁹Přitom Městský soud odkázal na důvodovou zprávu zákona 52/2009 Sb.

⁷⁶⁰Ustanovení § 6 zákona o některých službách informačních společností.

⁷⁶¹Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 11 A 114/2013-39.

⁷⁶²K odstranění příspěvku došlo až dne 22. 1. 2013.

Ze spisového materiálu Městský soud zjistil, že žalobce byl dopisem ze strany Policie Pardubického kraje žádán o pomoc dne 24. 2. 2012. Policejní orgán žádal o sdělení IP adresy vkladatele příspěvku a dalších údajů, které by mu o uživateli „ALBERT 52“ byly známy. Zároveň policejní orgán žalobci sdělil, že v této věci se provádí šetření dle § 158 odst. 1 trestního řádu, na základě oznámení poškozené P. M.

S ohledem na to, že žalobce svou odpověď zaslal více než za měsíc po této žádosti, urgoval jej policejní orgán znovu, a to jak písemně tak telefonicky. K uvedeným skutečnostem se žalobce vyjádřil, že dopis policie považoval pouze za obecné sdělení, že je prováděno šetření podle trestního řádu. Domníval se, že z jeho obsahu nemohl považovat za zřejmé, že je povinen prověřit obsah daného příspěvku uživatele „ALBERT 52“.⁷⁶³

Na základě zjištěných skutečností Městský soud konstatoval, že žalobce měl už od doručení žádosti policie vědět, že uživatel „ALBERT 52“ uvedl informace, na základě nichž bylo možné určit nezletilou poškozenou. Od tohoto okamžiku začal podle Městského soudu proto žalobce odpovídat za protiprávní obsah příspěvku a byl povinen jej odstranit. Jelikož tak neučinil a informace byly veřejně přístupné ještě dalších téměř jedenáct měsíců poté, považoval Městský soud za prokázané, že žalobce postupoval v rozporu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Žalobu z tohoto zamítl jako nedůvodnou.⁷⁶⁴

Rozhodnutí Městského soudu potvrzuje, že i když zveřejní protiprávní příspěvek z oblasti ochrany osobních údajů třetí osoba, která představuje správce osobních údajů, neboť příspěvek umísťuje, tak v případě, že se poskytovatel hostingové služby dozví, že je tento příspěvek protiprávní, nemůže se zcela zbavit své odpovědnosti tvrzením, že příspěvek umístil někdo jiný. Jelikož poskytuje prostor pro toto zveřejnění, je povinen reagovat na situace, kdy se o protiprávnosti dozví. Vzhledem k tomu, že se dozvěděl z dopisu policie o tom, že došlo k zahájení šetření, kdy jej policie přímo žádala o sdělení údajů o uživateli „ALBERT 52“ muselo mu být dle Městského soudu zcela jasné, že tento příspěvatel na jeho diskuzi uvedl údaje, na základě nichž bylo možné zjistit totožnost nezletilé poškozené.⁷⁶⁵ Jakmile se o tomto zásahu do ochrany osobních údajů nezletilé poškozené dozvěděl, měl ihned zajistit odstranění informací z diskuze,

⁷⁶³Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 11 A 114/2013-39.

⁷⁶⁴Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 11 A 114/2013-39.

⁷⁶⁵Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 11 A 114/2013-39.

kterou poskytuje. V důsledku ponechání protiprávních informací na jeho internetových stránkách si tyto informace mohl nadále přečíst a taktéž dále šířit neomezený okruh uživatelů.

4.2.5. Sociální sítě

Sociální sítě proměnily v globálním měřítku podobu naší společnosti, neboť se staly zdrojem hledání zábavy, komunikace, interakce a pomocníky v navazování a udržování vztahů.⁷⁶⁶ Přístup na sociální sítě je většinou bezplatný a rovněž velmi snadný, čímž dramaticky roste také počet dětských uživatelů.⁷⁶⁷ Pro doplnění je potřeba upozornit, že sociální sítě neslouží vždy dětem pouze pro jejich „neškodnou“ komunikaci a zábavu, ale někdy bohužel bývají využívány teenagery jako prostředek výměny informací při šíření nenávisti a vzájemného nabádání k teroristickým útokům.⁷⁶⁸

Obecně můžeme sociální sítě dělit na osobní, které jsou využívány pro jakékoliv osobní aktivity od komunikace po sdílení fotografií a profesní, které uživatelé mohou využívat pro budování své kariéry, například profesní síť LinkedIn. Přitom lze předpokládat, že profesní sociální sítě nebudou z logiky věci pro děti představovat riziko pro ochranu jejich soukromí. Následující výklad se proto opírá pouze o výzkum osobních sociálních sítí.

Nejvíce používanou osobní sociální sítí je v současnosti Facebook, který překonal miliardu uživatelů.⁷⁶⁹ Z dalších je možné jmenovat Twitter, MySpace,

⁷⁶⁶ENISA definuje sociální sítě jako on-line komunitu, která uživatelům umožňuje, aby prostřednictvím svého profilu komunikovali, seznamovali se a sdíleli fotografie a videa s ostatními uživateli. Princip sociálních sítí leží na založení profilu (obsahuje osobní informace o uživateli), přátelích (uživatelé mohou vzájemně nahlížet do svých profilů a posílat komentáře) a skupinách (uživatelé se stejnými zájmy). Social network: a definition, Online as soon as it happens, [online], ENISA, February 2010, 12 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: file:///D:/Desktop/Online%20as%20soon%20as%20it%20happens_FINAL.pdf.

⁷⁶⁷Paghiamo i social con i nostri dati, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/2867069>.

⁷⁶⁸Blíže k tomu např. BENOLIEL, D. Towards a Cybersecurity Policy Model: Israel National Cyber Bureau Case Study, *North Carolina Journal of Law and Technology*, volume 16, issue 3, HeinOnline. Od října 2015 začaly zejména na území Jerusalema a rovněž celé Izraele probíhat teroristické útoky. Útočníci byli zejména děti, teenageři a ženy. [online]. Blíže k tomu internetové stránky izraelského MZV, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://mfa.gov.il/MFA/ForeignPolicy/Terrorism/Palestinian/Pages/Wave-of-terror-October-2015.aspx>.

⁷⁶⁹Zdroj Česká televize, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1142626-pocet-aktivnich-uzivatelu-facebooku-prekonal->

Instagram, Spolužáci.cz, Lide.cz, Tinder, Libimseti.cz a Badoo. Poslední tři jmenované sociální sítě představují internetové seznamky, které fungují, jak bude níže vyloženo v podkapitole Internetové seznamky, na podobném principu jako ostatní vyjmenované sociální sítě.⁷⁷⁰

Společným prvkem sociálních sítí je možnost vytvoření si osobního profilu, který v praxi připomíná jakýsi virtuální deník s osobními údaji, které uživatelé zpřístupňují ostatním uživatelům. Tato virtuální komunikace a zábava je často rovněž podporována nejrůznějšími aplikacemi, které ještě více zesilují možnost sdílení soukromého života. Příkladem takové aplikace je PERISCOPE, která umožňuje živé vysílání přes smartphone v rámci sociální sítě Twitter.⁷⁷¹

Sociální sítě nabízí dále celou řadu interakčních možností, jak mohou být využívány, například prostřednictvím komentářů k příspěvkům ostatních uživatelů na sociální síti.⁷⁷² Uživatelé mohou na svém profilu také sdělovat údaje o své poloze, či například na jakou událost se chystají. Sociální sítě jsou využívány rovněž k seznamování a komunikaci s lidmi, s nimiž se uživatel sociální sítě nikdy předtím nesetkal.

S ohledem na širokou možnost zpřístupnění soukromí na sociálních sítích, je jejich používání spojeno se značnými riziky, nejen ve vztahu k soukromí a ochraně osobních údajů jejich uživatelů, ale mnohdy i osob, jež na sociální síti nemají registrován žádný profil. Obzvláště ohroženou skupinu představují děti a teenageři, pro něž sociální sítě představují rovněž větší bezpečnostní rizika, například děti se ve virtuálním prostředí mohou snadno stát oběťmi kyberšikany.⁷⁷³ Sociální sítě také často nahrazují skutečné vytváření mezilidských vztahů, na které jejich uživatelé nemají

miliardu; zdroj The Statistics Portal, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/>.

⁷⁷⁰Internetovým seznamkám se věnuje podkapitola 4.2.5.4. „Internetové seznamky“.

⁷⁷¹K této aplikaci z roku 2015 se vyjádřil předseda italského úřadu pro ochranu osobních údajů, který uvedl: „že její používání ze strany dětí může být riskantní, neboť děti si nejsou vždy vědomy toho, že umísťují na internet „střípky“ ze svého soukromého života a tato aplikace má velmi jednoduchou možnost, jak se stát „slavným“, aniž o to opravdu stojíte“. [online], Garante per la protezione dei dati personali, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/3889868>.

⁷⁷²Social network: a definition, Online as soon as it happens, [online], ENISA, February 2010, 12 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: file:///D:/Desktop/Online%20as%20soon%20as%20it%20happens_FINAL.pdf.

⁷⁷³K ochraně na sociálních sítích například příručka: Social Privacy, Come tutelarsi nell'era dei Social Network, [online], Garante per la protezione dei dati personali, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2416443/Social+privacy.+Come+tutelarsi+nell%27era+dei+sociale+network.pdf>.

v případě dospělých uživatelů čas nebo je to pro ně z jiného důvodu snazší. Jenže pro děti tento umělý způsob socializace představuje závažný problém, který v budoucnosti může ovlivnit jejich schopnost budovat mezilidské vztahy v reálném prostředí.⁷⁷⁴

Jelikož je zajištění ochrany soukromí a osobních údajů dítěte v prostředí sociálních sítí velmi obtížné, měly by dětští uživatelé a jejich rodiče posoudit všechna rizika s jejich užíváním spojená. Před založením profilu je nezbytné, aby se dětský uživatel a rovněž jeho rodič (zejména pokud se jedná o menší dítě) seznámil s podmínkami ochrany osobních údajů dané sociální sítě. Především je potřeba věnovat pozornost rozsahu osobních údajů, které o něm bude poskytovatel sociální sítě zpracovávat, zda bude předávat osobní údaje ke zpracování dalším správcům nebo zpracovatelům, jaká opatření přijal pro zabezpečení osobních údajů a po jakou dobu bude osobní údaje dětí uchovávat.

Při používání profilu na sociální síti by dítě nemělo umísťovat příspěvky, které jsou pro ochranu jeho soukromí nežádoucí, například vkládat nevhodné fotografie, které mohou poskytnout snadnou záminku pro šikanu dítěte ze strany jeho spolužáků nebo v budoucnosti budou dohledatelné ze strany personalistů.⁷⁷⁵ Z hlediska rodičů by podle mého názoru mělo být soukromí dítěte respektováno minimálně do té míry, že by neměli dítěti bez jeho souhlasu zakládat profil na sociální síti. Rodiče by se měli snažit vyvarovat vkládání příspěvků zachycujících soukromí dítěte na vlastní profil na sociální síti. Pro zajištění ochrany svých práv na úseku ochrany osobních údajů může dítě využít všech prostředků zaručených ve směrnici č. 95/46/ES. V případě zásahu do osobnostních práv může proti tomu, kdo daný obsah na sociální síť umístil, podat žalobu na ochranu osobnosti.⁷⁷⁶

V rámci této části disertační práce se budu soustředit na ochranu osobních údajů dětí v prostředí sociálních sítí a rovněž na případné zásahy do dalších práv na ochranu

⁷⁷⁴MOSCA, G. Facebook e privacy: ecco come proteggere i minori, [online]. *Il Sole 24 ore*, článek publikovaný dne 7. ledna 2012, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.ilsole24ore.com/art/tecnologie/2012-01-07/facebook-privacy-ecco-come-122035.shtml?uuid=AaiX9abE&refresh_ce=1; Social Privacy, Come tutelarsi nell'era dei Social Network, [online], Garante per la protezione dei dati personali, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2416443/Social+privacy.+Come+tutelarsi+nell%27era+dei+s+ocial+network.pdf>.

⁷⁷⁵BIAGIO, S. Lavoro: quando il colloquio va male per colpa di Facebook, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2015-11-11/lavoro-colloquio-tre-va-male-colpa-facebook-212155.shtml?uuid=ACOcNAYB>.

⁷⁷⁶Prostředkům ochrany se podrobněji věnuje podkapitola 3.3.3. „Obrana dítěte a právní prostředky ochrany osobních údajů dětí“.

soukromí obsažených v článku 16 Úmluvy o právech dítěte. Nejprve se zaměřím na právní úpravu sociálních sítí v EU a její aplikovatelnost. Předmětem dalšího rozboru budou specifika sociálních sítí s důrazem na vymezení vztahu poskytovatele sociální sítě a dětského subjektu údajů. Možná rizika a reálné případy zásahů do ochrany osobních údajů představím na vybraných příkladech sociálních sítí. Pro tyto účely jsem zvolila Facebook a internetové seznamky Badoo a Libimseti.cz.

4.2.5.1. Právní úprava sociálních sítí

Při používání sociálních sítí můžeme narazit na řadu problémů a bezpečnostních rizik, která přesahují samotnou oblast ochrany soukromí a osobních údajů dětí. Sociální sítě jako takové nejsou předmětem komplexní právní úpravy obsažené v jednom právním odvětví. Proto je potřeba se při hledání řešení konkrétního problému neomezit pouze na jedno právní odvětví, neboť odpověď můžeme naléznout napříč různými právními odvětvími, které se na sociální sítě uplatní, například trestní právo při krádeži identity, kyberšikaně dětí atd. Vzhledem k tématu disertační práce se zaměřím výlučně na ochranu soukromí, a zejména osobních údajů dětí v prostředí sociálních sítí. Východisko bude představovat zejména směrnice č. 95/46/ES, GDPR a Úmluva o právech dítěte.

Na evropské úrovni důležitou právní úpravu pro ochranu dětí na sociálních sítích představuje také směrnice o elektronickém obchodu.⁷⁷⁷ Dílčí právní úpravu nalezneme vzhledem ke zpracování lokalizačních údajů, například údajů o poloze jejich uživatelů na různých akcích, také ve směrnici o soukromí a elektronických komunikacích.⁷⁷⁸

Současná platná právní úprava v EU, s ohledem na stáří směrnice č. 95/46/ES specifické požadavky na ochranu osobních údajů dětských uživatelů sociálních sítí nereфлекtuje. GDPR naproti tomu problematiku sociálních sítí zmiňuje v bodě 18 preambule.⁷⁷⁹ Ačkoli směrnice č. 95/46/ES výslovně sociální sítě ve vztahu k ochraně soukromí dětí neřeší, neznamená to, že by se děti v prostředí sociálních sítí ocitly v právním vakuu. Pro zajištění požadavku ochrany osobních údajů dětí se použijí

⁷⁷⁷Směrnice o elektronickém obchodu.

⁷⁷⁸Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích).

⁷⁷⁹Bod 18 preambule GDPR.

obecné požadavky a principy ochrany osobních údajů vycházející ze směrnice č. 95/46/ES, které jsou mířeny rovněž na ochranu dětí. To samé platí i v případě vybraných komparovaných právních řádů, které rovněž zvláštní potřebě chránit osobní údaje dětí v prostředí sociálních sítí nevěnují v zákonné rovině zvláštní pozornost.⁷⁸⁰ Pro zajištění ochrany osobních údajů dětí se proto rovněž v těchto zemích použije obecná právní úprava obsažená v zákonech na ochranu osobních údajů, doplněná o rozhodovací činnost soudních orgánů a národních autorit ochrany osobních údajů.⁷⁸¹

I když dítě, které je evropským občanem, může využít ke své ochraně osobních údajů prostředků zakotvených ve směrnici č. 95/46/ES a od roku 2018 GDPR, z hlediska vymahatelnosti jeho práv je otázka mnohem složitější.⁷⁸² Z tohoto pohledu je potřeba dávat si pozor při registraci na zahraničních sociálních sítích, neboť společnosti, které tyto služby poskytují, často volí jako rozhodné právo státu, kde sídlí.

Z vybraných sociálních sítí má sídlo v České republice společnost Libimseti.cz a. s. Ve smluvních podmínkách internetová seznamka odkazuje na zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, když uvádí, že na serveru nejsou shromažďována žádná data osobní povahy podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, což jak bude níže uvedeno, není až tak úplně pravda.⁷⁸³ Dozor nad zpracováním osobních údajů na této sociální síti by měl zajišťovat český Úřad pro ochranu osobních údajů. Další z níže vybraných seznamek provozuje společnost Badoo Trading Limited, která má sídlo ve Velké Británii a v podmínkách ochrany osobních údajů výslovně prohlašuje, že se podmínky užívání Badoo řídí anglickým právním řádem.⁷⁸⁴ Dozor by tudíž měl provádět anglický úřad pro ochranu osobních údajů (ICO).⁷⁸⁵

Facebook má sice sídlo v USA,⁷⁸⁶ ale jeho dceřiná společnost se nachází na území EU. Pokud si například dítě, které je občanem EU bude chtít založit profil

⁷⁸⁰Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů; Codice in materia di protezione dei dati personali, Decreto legislativo 30 giugno 2003, n. 196; Protection of Privacy Law, 5741/1981.

⁷⁸¹K činnosti národních autorit ochrany osobních údajů podrobněji v podkapitole 3.2. „*Informační a vzdělávací aktivity a projekty v oblasti ochrany osobních údajů dětí*“.

⁷⁸²Podrobněji se otázce aplikovatelnosti právní úpravy věnuje podkapitola 3.1.2. „*Aplikovatelnost právní úpravy*“.

⁷⁸³Bod 7 Pravidla užívání serveru Libimseti.cz, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.

⁷⁸⁴Badoo's Privacy policy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://badoo.com/cs/privacy/>.

⁷⁸⁵Internetové stránky úřadu pro ochranu osobních údajů ve Velké Británii, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://ico.org.uk/>.

⁷⁸⁶Sídlo společnosti Facebook Inc. se nachází v USA, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/privacy/explanation#>.

na Facebooku, uzavře v praxi smlouvu s dceřinou společností Facebook Ireland Ltd. a pro ochranu jeho osobních údajů se uplatní v obecné rovině především směrnice č. 95/46/ES. Dozor nad ochranou jeho osobních údajů bude provádět v souladu s článkem 28 směrnice č. 95/46/ES irský úřad ochrany osobních údajů.⁷⁸⁷

4.2.5.2. Specifika zpracování osobních údajů na sociálních sítích

Pro využívání sociálních sítí v plném režimu je zapotřebí vytvořit si registraci, tj. profil na sociální síti.⁷⁸⁸ Pro založení profilu musí dítě zpravidla uvést své jméno, příjmení, e-mailovou adresu nebo telefonní číslo, které představují osobní údaje, na základě nichž je možné dětského uživatele identifikovat.⁷⁸⁹

I kdyby dítě při vytvoření profilu neuvedlo správné údaje a následně by na svůj profil neumísťovalo žádné své pravdivé údaje, bude přesto možné za určitých okolností dítě, které založilo profil, určit.⁷⁹⁰ V závislosti na dalším umístění osobních údajů na profil, jejich sdílení a dalšími interaktivními činnostmi uživatelů dochází k rozšiřování množiny zpracovávaných osobních údajů, z nichž některé mohou představovat rovněž citlivé údaje, typicky informace o zdravotním stavu dítěte.⁷⁹¹ Navíc v případě, že dítě nebo jiný uživatel umístí na sociální síť údaj o tom, kde se dítě momentálně nachází nebo na jakou událost se teprve chystá, dochází v prostředí sociálních sítí rovněž ke zpracování lokalizačních údajů.⁷⁹² Obzvlášť zpracování citlivých a lokalizačních údajů představuje pro děti v prostředí sociálních sítí značné bezpečnostní riziko spojené s ochranou jejich soukromí.

Právní základ vztahu mezi dětským uživatelem a poskytovatelem dané sociální sítě tvoří dvoustranné smluvní ujednání, kterým poskytovatel na základě vyplnění registrace dává dětskému uživateli možnost využívat jeho služby prostřednictvím svého profilu. Konkrétní podmínky poskytování služby, která je v případě sociálních sítí

⁷⁸⁷Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Schrems*. Facebook přímo uvádí na svých internetových stránkách, že odpovědnost za osobní údaje evropských občanů nese dceřiná společnost Facebook Ireland Ltd., [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/privacy/explanation#>.

⁷⁸⁸Některé sociální sítě neumožňují přístup, pokud není uživatel zaregistrován například [Spoluzaci.cz](https://spoluzaci.cz). Některé sociální sítě naopak umožňují vidět profily zaregistrovaných uživatelů, kteří zpřístupní svůj profil veřejně, například Facebook.

⁷⁸⁹Článek 2 písm. a) směrnice č. 95/46/ES.

⁷⁹⁰Dítě bude možné určit na základě například jeho IP adresy. Podrobněji se pojmu osobní údaj věnuje podkapitola 3.3. „*Základní koncepce ochrany osobních údajů dětí a zpracování osobních údajů dětí*“.

⁷⁹¹Článek 8 směrnice č. 95/46/ES.

⁷⁹²Článek 2 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích).

zpravidla bezplatná,⁷⁹³ určuje poskytovatel sociální sítě nejčastěji ve smluvních podmínkách, na něž při registraci odkazuje. Přitom ochranu osobních údajů poskytovatelé sociálních sítí vymezují, buďto v samostatném dokumentu, nebo ji upravují v rámci obecných smluvních podmínek, které z hlediska plnění informační povinnosti správce osobních údajů vůči dítěti nepředstavují optimální řešení.

Další problém podmínek ochrany soukromí může spočívat v přístupnosti požadované jazykové verze. Jazykovou bariéru z tohoto hlediska mohou představovat zahraniční sociální sítě, které nemusí mít všechny podmínky v jazyce, který uživatel ovládá. I přes zajištění všech možných jazykových mutací může poskytovatel sociální sítě určit, jaká verze bude mít přednost pro případ rozporu jednotlivých jazykových verzí. U zahraničních sociálních sítí, tak jako například u Facebooku, může poskytovatel zvolit jako přednostní anglickou jazykovou verzi.⁷⁹⁴

O tom, že má nějaká jazyková verze přednost by měl být uživatel informován.⁷⁹⁵ Uživatel by si v takovém případě měl prostudovat ideálně rovněž tuto jazykovou verzi. K tomu je potřeba doplnit, že uživatelé podmínky ochrany osobních údajů často nečtou, ani když jsou přístupné v jazyce, kterému rozumí. Kromě toho jsou smluvní podmínky a zásady ochrany osobních údajů často psány příliš složitým jazykem, který není obzvlášť dětskému uživateli dostatečně srozumitelný. Na tuto skutečnost reaguje GDPR, které vyžaduje, aby informační povinnost ve vztahu k dítěti byla plněna v duchu co největší srozumitelnosti. Poskytovatel sociální sítě, který umožní využívat službu dítěti, musí v souladu s tím zajistit, aby ochrana osobních údajů byla formulována jednoznačným a srozumitelným jazykem. Ke splnění této povinnosti by měl využít rovněž grafické doplnění zásad ochrany osobních údajů, například prostřednictvím nejrůznějších malůvek.⁷⁹⁶

S ohledem na GDPR by poskytovatelé sociálních sítí, kteří umožňují přihlášení dětem, měli své podmínky ochrany osobních údajů začít revidovat, aby se staly pro děti lépe pochopitelné. Ze zkoumaných sociálních sítí umožňuje přihlášení dětem Facebook

⁷⁹³Sociální sítě jsou v současnosti bezplatné, např. Facebook, Twitter, internetové seznamky Badoo, Libimseti.cz.

⁷⁹⁴Smluvní podmínky Facebooku jsou rovněž v češtině, italštině a hebrejštině. Přednost má, ale anglická verze smluvních podmínek.

⁷⁹⁵Například podmínky ochrany soukromí Badoo výslovně uvádí, že anglická verze převažuje, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://badoo.com/cs/privacy/>. Facebook rovněž výslovně uvádí, že anglická verze bude mít v případě rozporu přednost, Prohlášení o právech a povinnostech, poslední revize 30. ledna 2015, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/legal/terms/update>.

⁷⁹⁶Bod 58 preambule GDPR.

a internetová seznamka Libimseti.cz. Badoo oficiálně umožňuje přihlášení po dosažení věku osmnácti let.

Inspirační zdroj mohou poskytovatelé sociálních sítí naléznout na stránkách národních autorit ochrany osobních údajů, například italský úřad pro ochranu osobních údajů vydává pravidelně příručky vztahující se k ochraně soukromí dětí, které doplňuje rovněž o různé vysvětlující obrázky, které dětem lépe umožňují pochopit ochranu svého soukromí.⁷⁹⁷

Pro vymezení jednotlivých práv a povinností je nezbytné určit postavení jednotlivých účastníků na sociálních sítích. Poskytovatel sociální sítě se ve vztahu k dětskému uživateli může nalézat v několikerém postavení. Lze jej považovat za ISP hostingového typu ve smyslu článku 14 směrnice o elektronickém obchodu.⁷⁹⁸ Současně poskytovatel sociální sítě ve vztahu k osobním údajům dětského uživatele, které zpracovává, představuje správce osobních údajů. Účelem zpracování je v tomto případě umožnění užívání profilu na dané sociální síti. Z tohoto postavení poskytovateli sociálních sítí vyplývají současně povinnosti ze směrnice o elektronickém obchodu a směrnice č. 95/46/ES.⁷⁹⁹

Přestože představuje správce vůči osobním údajům dětského uživatele, které zpracovává, tj. určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů (typicky v rámci registračního formuláře), ve vztahu k ostatním osobním údajům, u nichž účel a prostředky neurčuje, správce nepředstavuje. Správce v takovém případě představuje uživatel, který další osobní údaje na profil sociální sítě umístí, protože poskytovatel sociální sítě mu k tomu poskytuje prostor. I když ochranu osobních údajů dětského uživatele v případě umístění protiprávního příspěvku ze strany uživatele sám neporušuje, poskytováním své služby to umožňuje. Jeho odpovědnost za protiprávní umístění příspěvku by se v takovém případě dovozovala v případě, že by se o protiprávnosti dozvěděl a nereagoval by na ní. K tomu je potřeba doplnit, že poskytovatelé sociálních sítí mohou být rovněž ve vztahu k dalším umístěvaným osobním údajům v postavení správce, pokud určují účel a prostředky zpracování, či

⁷⁹⁷Činnosti národních autorit ochrany osobních údajů se věnuje podkapitola 3.2. „*Informační a vzdělávací aktivity a projekty v oblasti ochrany osobních údajů dětí*“.

⁷⁹⁸Článek 14 směrnice o elektronickém obchodu.

⁷⁹⁹Jako poskytovatel služeb informační společnosti musí zejména zajistit informační povinnost podle článku 5 směrnice o elektronickém obchodu. Tato informační povinnost je rozebrána výše v rámci podkapitoly 4.2.2. „*Specifické aspekty ochrany soukromí a osobních údajů dětí v on-line prostředí*“.

v postavení zpracovatele osobních údajů, pokud provádí zpracování pro uživatele, a neurčují tudíž účel zpracování.

Zrcadlově postavení správce odpovídá postavení dítěte, které je uživatelem služby informační společnosti podle článku 2 písm. a) směrnice o elektronickém obchodu⁸⁰⁰, a zároveň má v souladu se směrnicí č. 95/46/ES postavení subjektu osobních údajů.

Aby mohl poskytovatel započít zpracování osobních údajů, potřebuje k tomu právní titul pro zpracování osobních údajů, který v prostředí sociálních sítí představuje souhlas.

Poskytovatelé sociálních sítí zpravidla vyžadují pro založení osobního profilu dosažení určitého věku. Například Facebook vyžaduje při registraci minimální věk 13 let.⁸⁰¹ V praxi ale mají bohužel založený profil i děti mnohem mladší, neboť pravidla lze lehce obejít, uvedením dřívějšího data narození. V některých případech obchází podmínky dokonce rodiče dítěte,⁸⁰² kteří zakládají profil svému dítěti, jenž si vzhledem k svému nízkému věku takovou skutečnost nemohlo ani uvědomit, natož vyslovit souhlas. Rodiče, kteří založí dítěti profil, aniž by se mohlo k založení profilu vyjádřit, (předpokladem je nízký věk dítěte nebo tzv. prenatální profily)⁸⁰³ se dopouští zásahu do práva svého dítěte na ochranu soukromí a osobních údajů.

Pro vyjádření souhlasu platí skutečnosti uvedené v rámci specifických aspektů ochrany soukromí a osobních údajů v on-line prostředí.⁸⁰⁴ Sociální sítě, které dnes umožňují založit dětem profil bez ohledu na jakoukoliv věkovou hranici, se s ohledem na zavedení minimální věkové hranice 16, resp. 13 let, v prostředí služeb informační společnosti, budou muset připravit na nové požadavky vyplývající z GDPR, tj. přizpůsobit minimální věkovou hranici jednotlivým vnitrostátním úpravám členských států EU. Od roku 2018 bude muset daná sociální síť vyžadovat pro založení profilu v případě dětí mladších 16, resp. 13 let, vždy souhlas rodiče dítěte. Tento souhlas se zpracováním osobních údajů bude muset být sociální síť schopna v souladu s článkem

⁸⁰⁰Článek 2 písm. a) směrnice obchodu.

⁸⁰¹Založení profilu je možné na Facebooku od 13 let.

⁸⁰²Pokud chtějí rodiče založit profil svému dítěti (mladšímu 13 let), musí v praxi vyplnit údaj o věku dítěte.

⁸⁰³Profil je dítěti zakládán, ještě před jeho narozením.

⁸⁰⁴Směrnice č. 95/46/ES minimální věkovou hranici pro platné udělení souhlasu nezavádí, naopak GDPR přináší minimální věkovou hranici pro platné udělení souhlasu věk 16 let, resp. 13 let po jejím snížení ze strany členského státu EU.

7 odst. 1 GDPR doložit.⁸⁰⁵ Uvedený požadavek nebude v případě sociálních sítí snadný, neboť sociální sítě by měly být schopné prokázat, že v případě mladších dětí, souhlas udělili jejich zákonní zástupci. Řešením pro sociální sítě je tudíž zavést určitý minimální věk, který bude odpovídat GDPR a dané vnitrostátní úpravě členského státu EU, podle nichž si bude moct dítě založit profil samo.

Informační povinnost by měl správce podle současné evropské právní úpravy splnit v případě dětí, které nejsou schopny pochopit, v čem spočívá zpracování osobních údajů, rovněž ve vztahu k rodičům dítěte. Podle GDPR informační povinnost vůči rodičům bude muset plnit vždy v oblasti informační společnosti do 16-ti, resp. 13 let věku dítěte, neboť by jinak nezískal platný souhlas, který musí udělit rodič. Podle mého názoru by se správce měl snažit informovat o zpracování osobních údajů vždy rovněž dítě, a to i když bude souhlas získán ze strany jeho rodičů, neboť nositelem ochrany soukromí a subjektem údajů je dítě. To ostatně potvrzují rovněž principy vyjádřené v GDPR ve vztahu k ochraně osobních údajů.

Dále musí poskytovatel sociální sítě zabezpečit ochranu osobních údajů po celou dobu zpracování.⁸⁰⁶ Poskytovatel sociální sítě má v souladu s tímto ustanovením povinnost přijmout vhodná technická a organizační opatření na ochranu osobních údajů, proti náhodnému nebo nedovolenému zničení, náhodné ztrátě, úpravám, neoprávněnému sledování nebo přístupu, zejména pokud zpracování zahrnuje předávání údajů v síti, jakož i proti jakékoli jiné podobě neodvoleného zpracování. V prostředí sociálních sítí je ovšem tato podmínka ze strany poskytovatele sociálních sítí prakticky nesplnitelná, neboť správce osobních údajů nebude v praxi moct zabezpečit, aby k takovým situacím nedocházelo. Informace ze sociální sítě lze dále sdílet a šířit prostřednictvím internetu. Nadto v případě, že dítě ponechá svůj profil a informace na něm veřejně přístupné, bude k nim mít přístup neomezený počet uživatelů internetu.⁸⁰⁷ Kromě poskytovatele sociální sítě mohou postavení správce osobních údajů získat rovněž uživatelé sociální sítě, kteří se rozhodnou na sociální síti umísťovat osobní údaje jiné osoby. Správcem osobních údajů se proto může stát rovněž dítě, rodič nebo jiný uživatel sociální sítě, a to právě ve vztahu k subjektu údajů, jehož osobní

⁸⁰⁵ Článek 7 odst. 1 GDPR.

⁸⁰⁶ Článek 17 směrnice č. 95/46/ES.

⁸⁰⁷ Například facebookové profily jsou nastaveny jako veřejně přístupné, pokud si uživatel nezmění výchozí nastavení na neveřejný profil.

údaje se rozhodne zpracovávat.⁸⁰⁸

Původce nepřiměřených zásahů do práva na ochranu osobních údajů a rovněž do dalších práv zaručených v článku 16 Úmluvy o právech dítěte, mohou představovat kromě poskytovatele dané sociální sítě, rovněž samotné děti, které například umístí nějakou informaci soukromé povahy na svůj profil na sociální síti. Tyto původce mohou představovat také jejich rodiče, kteří vloží na svůj profil nějakou informaci nebo dítěti profil přímo vytvoří a dále rovněž třetí osoby a subjekty.

Při zpracování osobních údajů na sociálních sítích je tudíž nezbytné rozlišovat dvě situace. V první subjekt údajů umísťuje například na Facebook příspěvky, které obsahují pouze jeho osobní údaje. V druhém případě uživatel sociální sítě umísťuje na svůj profil příspěvky, které obsahují osobní údaje jiné fyzické osoby.

Za předpokladu, že subjekt údajů umísťuje na profil pouze své osobní údaje, lze považovat jeho činnost za vyjádření osobní potřeby takto se svými osobními údaji nakládat. Nutno znovu dodat, že směrnice č. 95/46/ES sociální sítě v žádném svém ustanovení v souvislosti s osobními činnostmi neuvádí. I přes tuto absenci úpravy sociálních sítí, můžeme ve světle rozhodnutí SDEU Lindquist vyvodit, že o zpracování pro osobní potřebu se nemůže jednat v případě, kdy fyzická osoba umísťuje osobní údaje jiné osoby na internet bez jejího souhlasu.⁸⁰⁹

GDPR nově pod osobní či domácí činnosti výslovně zařazuje rovněž zpracování osobních údajů na sociálních sítích. Ve smyslu bodu 18 preambule GDPR budou osoby, které provádí zpracování svých osobních údajů na sociálních sítích vyjmuty z režimu nařízení, neboť se jedná o jejich osobní údaje. Pokud by se uživatel rozhodl zpracovávat osobní údaje jiné osoby, nejednalo by se ve smyslu ustanovení bodu 18 preambule GDPR o zpracování uskutečňované pro osobní či domácí činnosti. Ve stejném duchu by neměla být pod osobní či domácí činnosti, podle mého názoru, podřazena činnost rodičů, kteří se rozhodnou vkládat na svůj profil na sociální síti příspěvky obsahující osobní údaje dětí nebo dítěti profil na sociální síti přímo vytvoří, aniž by o tom dítě vědělo a mohlo k tomu zaujmout svůj postoj.⁸¹⁰

Každý uživatel profilu na sociální síti by si měl vyžádat souhlas osoby, pokud

⁸⁰⁸Článek 2 písm. d) směrnice č. 95/46/ES.

⁸⁰⁹Bod 18 preambule GDPR.

⁸¹⁰Podrobněji se problematice zpracování prováděné v rámci osobních či domácích činností věnuje podkapitola 3.3.1. „Právní tituly pro zpracování a podmínky zpracování osobních údajů dětí“.

chce na svůj profil vložit nějaký příspěvek, který obsahuje osobní údaje jiné osoby, neboť bez získání souhlasu se může dopustit nezákonného zpracování osobních údajů. Nadto v případě dětí může uživatel, který umístí příspěvek vztahující se k dítěti, rovněž zasáhnout do dalších práv zaručených v článku 16 Úmluvy o právech dítěte.

K nepřiměřenému zásahu do práva na ochranu osobních údajů dítěte může v prostředí sociálních sítí dojít v různých situacích souvisejících se zpracováním osobních údajů dětí podle článku 2 písm. b) směrnice č. 95/46/ES. Rizika nastávají už při započetí zpracování osobních údajů, tj. při registraci dětského uživatele na sociální síť. Dále při následném zpracování dalších osobních údajů, které jsou na profil sociální sítě umístěny (zveřejněny), při jejich sdílení a jejich možném šíření na internetu.

Soukromí dítěte může být ohroženo také po smazání profilu na sociální síti, neboť osobní údaje dítěte mohou být dále správcem osobních údajů uchovávány, i když už odpadl účel pro jejich zpracovávání. K dalšímu nepřiměřenému zásahu může dojít také v souvislosti s předáváním osobních údajů dětského uživatele do zahraničí. Posledně zmíněné předávání osobních údajů do zahraničí představuje velké riziko především na zahraničních sociálních sítích. Ve vztahu k předávání osobních údajů do zahraničí bude níže rozebráno rozhodnutí Max Schrems a jeho dopady na ochranu osobních údajů dětí.⁸¹¹ V prostředí sociálních sítí může dojít rovněž k zásahu do dalších práv dítěte upravených v článku 16 Úmluvy o právech dítěte.

4.2.5.3. Facebook

Na první pohled by se některým uživatelům mohlo zdát, že tato sociální síť je založena na principu přátelské důvěry, kdy k jejich soukromí budou mít za všech okolností přístup pouze jejich facebookoví přátelé. Po bližším zkoumání Facebooku, však není těžké odhalit, že s privátním má pramálo společného. To stvrzují rovněž slova jeho zakladatele Marka Zuckerberka, který prohlásil, že „*soukromí je přežitek dvacátého století*“.⁸¹²

Do roku 2013 se Facebook nevyznačoval zvláštní formou grafického zobrazení. Od tohoto roku je Facebook veden v Timeline provedení, což v českém překladu doslova znamená časová osa. Zvolený název odpovídá tomu, jak nyní i Facebook

⁸¹¹Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Schrems*.

⁸¹²KOVALÍK, J. Soukromí podle Zuckerberga, [online]. *Respekt* 23/7-13. červen 2010, [cit. 19. 3. 2017]. Přístupné např. na stránkách ÚOOÚ: <https://www.uoou.cz/files/soukromi-facebook.pdf>.

vypadá.⁸¹³

Po vzniku Timeline si prostřednictvím svým příspěvků facebookoví uživatelé vytváří jakousi kroniku svého každodenního života. Na facebookovém profilu uživatelů se chronologicky seřazují veškeré informace o jejich životě – statusy, kterými sdělují, jaké činnosti se momentálně věnují, jak se při dané činnosti cítí, fotografie a nejrůznější další komentáře a příspěvky.

Cokoliv děti o sobě napíší a zveřejní, ať už v radostných chvílích nebo v afektu, si budou moci přečíst všichni, kterým svůj facebookový profil zpřístupnily, a to opětovně. Timeline veškerou aktivitu (komentáře, fotografie, příspěvky a „Like“) zobrazuje všem, kteří mají k profilu dětského uživatele přístup. Limitování okruhu osob, které budou mít k těmto informacím přístup, se bude odvíjet od nastavení soukromí.⁸¹⁴

I když je Facebook zadarmo, platíme mu svými osobními daty, neboť tato nadnárodní korporace pracuje s osobními daty svých uživatelů za účelem získání zisku.⁸¹⁵ Ochrana soukromí záleží především na samotných uživatelích, na míře toho, co o sobě prozradí a komu to prozradí.⁸¹⁶ Facebook zpracovává všechny informace, které jejich uživatel na Facebook jednou umístí, jakoukoliv aktivitu, zprávy, prokliknutí jiného profilu atd. Navíc zpracovává informace i od „*externích partnerů*“, jak uvádí v sekci zabezpečení soukromí. Získává informace o uživatelích Facebooku a jejich aktivitách, jak na Facebooku, tak mimo něj.⁸¹⁷

Tato podkapitola je řazena do pěti částí, jejichž cílem je znázornit jednotlivé situace, kdy může na základě využívání Facebooku dojít k nepřiměřenému zásahu do osobních údajů dítěte, a rovněž k zásahu do dalších práv vyjádřených v článku

⁸¹³Co je Timeline, zdroj Facebook, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/help/1462219934017791>.

⁸¹⁴Facebook rovněž umožňuje nastavit si soukromí na „*pouze já*“, kdy k danému příspěvku bude mít přístup pouze dětský uživatel Jak se mění Facebook, zdroj ÚOOÚ, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/jak-se-meni-facebook/ds-2457/p1=2457>.

⁸¹⁵Paghiamo i social con i nostri dati, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/2867069>.

⁸¹⁶KOVALÍK, J. Soukromí podle Zuckerberga, [online]. *Respekt* 23/7-13. červen 2010, [cit. 19.3.2017]. Přístupné např. na stránkách ÚOOÚ: <https://www.uoou.cz/files/soukromi-facebook.pdf>.

⁸¹⁷Jaké informace shromažďujeme? Zdroj: Facebook, [online], [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/about/privacy/>. V roce 2010 vyšel rozhovor se zaměstnancem Facebooku o tom, jaké všechny informace zjišťuje. Tento článek Phil Wonga je přístupný rovněž v českém jazyce na stránkách českého Úřadu pro ochranu osobních údajů: https://www.uoou.cz/files/rozhovor_-_facebook.pdf.

16 Úmluvy o právech dítěte.

Jednotlivé části pojednávají o podmínkách pro založení facebookového profilu ze strany dětských uživatelů, facebookové aktivitě dítěte, zabezpečení na Facebooku a možnostem kontroly ze strany rodičů a facebookové aktivitě rodičů a dalších uživatelů, kteří mohou ohrozit ochranu soukromí a osobních údajů dítěte. Poslední část bude věnována předávání osobních údajů do USA v kontextu rozhodnutí Max Schrems a současného modelu pro předávání osobních údajů do USA Privacy Shield.⁸¹⁸

4.2.5.3.1. Založení a zrušení facebookového profilu

Dítě, které si chce založit profil na Facebooku, musí vyplnit snadný registrační formulář, na jehož závěru musí „*odkliknout*“ souhlas se zpracováním osobních údajů.⁸¹⁹ Při registraci musí dítě uvést své jméno, příjmení, číslo na mobilní telefon nebo e-mail, uvést údaj o pohlaví a vyplnit datum narození.⁸²⁰ Od okamžiku registrace dochází ke zpracování osobních údajů dítěte podle článku 2 písm. b) směrnice č. 95/46/ES.

Ve vztahu k tomu, jak má být profil vytvořen, Facebook ve svých podmínkách uvádí, že k založení profilu je zapotřebí uvést své skutečné jméno a příjmení používané v běžném životě. V návaznosti na to uvádí seznam požadavků, kterými by se uživatel při vyplňování měl řídit, aby nedocházelo k vytváření falešných profilů, které jsou pro ochranu soukromí ostatních uživatelů nežádoucí.⁸²¹

I přes výše uvedená pravidla, nelze vytváření falešných profilů zcela vyloučit. Jedním z důvodů vytváření profilů pod jiným jménem může být to, že uživatel nechce sdělovat Facebooku své osobní údaje, tj. nechce uvádět své pravé jméno, a pro tyto účely si vytvoří rovněž jinou e-mailovou adresu. Jenže ani uživatelé, kteří se rozhodnou pro tento krok, se nemohou zcela vyhnout možnému určení jejich osoby. V současném digitálním světě je stále možné uživatele identifikovat, a to například na základě IP

⁸¹⁸Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Schrems*.

⁸¹⁹Založení facebookového účtu, [online], zdroj Facebook, internetové stránky, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: www.facebook.com.

⁸²⁰Založení facebookového účtu, [online], zdroj Facebook, internetové stránky, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/>.

⁸²¹Jaká jména jsou na Facebooku povolena, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://cs-cz.facebook.com/help/112146705538576?helpref=faq_content.

adresy ve spojení s dalšími údaji.⁸²²

Dítě si může podle oficiálních pravidel Facebooku založit profil po dosažení věku 13 let.⁸²³ Vyplnění data narození je povinnou součástí registrace. Z toho lze dovodit, že Facebook požaduje, aby nedocházelo k vytváření dětských profilů, pokud děti tento minimální věk pro založení účtu nesplňují. Facebook nestanoví, že by po dosažení věku 13 let byl vyžadován souhlas ze strany rodičů dítěte. Proto po dosažení tohoto věku si dítě bude moci založit profil, aniž by k tomu potřebovalo souhlas ze strany svých rodičů. I když věk 13 let je v případě souhlasu v oblasti služeb informační společnosti zmiňován i v novém GDPR, v případě snížení minimální věkové hranice pro udělení platného souhlasu je otázkou, zda je tento věk vzhledem k rizikům sociálních sítí dostačující.⁸²⁴

S ohledem na novou právní úpravu bude muset Facebook reagovat rovněž na to, že některé členské státy ke snížení věkové hranice nepřistoupí a ponechají minimální věk, kdy nebude vyžadován souhlas rodičů pro zpracování osobních údajů jejich dětí, na 16 let. V takových případech pro tyto země bude muset věkovou hranici zvýšit nebo vyžadovat před dovršením 16 let souhlas rodičů.⁸²⁵ Obzvláště v případě dětí starších 13 let lze polemizovat nad tím, jak moc v praxi bude právní úprava obsažená v GDPR efektivní. Teenager, který bude předpokládat, že rodič jeho žádost o založení facebookového profilu zamítne, za rodičem se svou žádostí jistě nepřijde.

Je třeba uvést, že v současnosti mají facebookový profil založený rovněž děti mnohem mladší než 13 let. Rodiče v takových případech o založení profilu vůbec nevědí, nebo v horším případě dítě přímo podpořili, aby si profil založilo.⁸²⁶ V takových případech rodiče nezajišťují dostatečně výkon práva na soukromí a ochranu osobních údajů dítěte. V rámci rodičovské odpovědnosti mají rodiče nejen práva, ale i povinnost dítě vychovávat a stanovit mu pravidla chování, které by dítě mělo dodržovat. Stanovení pravidel by se mělo uplatnit rovněž na sociální sítě a jejich využívání. Rodiče by měli svým dětem především vysvětlit rizika spojená s používáním sociálních sítí

⁸²²K pojmu osobní údaj podrobněji podkapitola 3.3. „Základní koncepce ochrany osobních údajů dětí a zpracování osobních údajů dětí“.

⁸²³Založení facebookového účtu, [online], zdroj Facebook, internetové stránky, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://cs-cz.facebook.com/help/345121355559712/?helpref=hc_fnav.

⁸²⁴Článek 8 odst. 1 GDPR.

⁸²⁵Článek 8 odst. 1 GDPR.

⁸²⁶Bliže k tomu např. BERBERI, L, I bambini a 9 anni sui social network «Bugie sull'età per avere Facebook», [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://27esimaora.corriere.it/articolo/i-bambini-a-9-anni-sui-social-network-bugie-sulle-età-per-avere-facebook/>.

a snažit se o to, aby dítě pochopilo, jak může založením profilu ohrozit své soukromí.⁸²⁷

V případě malých dětí (pro účely tohoto textu mladších 13 let) je podle mého názoru založení profilu nevhodné. Bohužel nejen pravidla Facebooku, ale také určité etické principy obchází často rovněž rodiče. Raritou nejsou situace, když rodiče zakládají profil svému dítěti už při jeho narození a monitorují tím jeho život den po dni jako v nějakém fotoalbu. Jenže toto fotoalbum má jednu vadu na kráse, protože není uloženo doma ve skříni, ale je přístupné on-line. Na takové profily často rodiče umísťují řadu osobních údajů dítěte včetně citlivých údajů například o zdravotním stavu dítěte. Rodiče se takovým chováním dopouští jednoho z nejzásadnějších zásahů do soukromí dítěte, neboť dítě pochopitelně s jejich počínáním nemohlo vyjádřit souhlas. Rodiče o svém dítěti zanechávají v důsledku takto založeného profilu internetové stopy už od jeho narození a někdy i před ním.⁸²⁸

Ve vztahu k zakládání profilů dětmi, které nesplňují věkový limit, Facebook vydal prohlášení, že pokud zjistí, že si profil založilo dítě mladší 13 let nebo v případě některých zemí, kde je věkový limit pro založení profilu na sociální síti stanoven výše, takový profil smaže. K tomuto účelu Facebook zavedl formulář pro nahlášení facebookových účtů, které mají děti mladší 13 let.⁸²⁹ Facebook daný účet v praxi smaže, pokud nabude zjištění, že má dítě mladší 13 let facebookový profil založený. Nerozlišuje přitom, zda si dítě založilo profil samo nebo to učinili jeho rodiče. Facebook pracuje s termínem „*nahlášení*“, z čehož lze předpokládat, že Facebook sám takové dodržení podmínek nezkontroluje. Děti mladší 13 let, které nikdo nenahlásil, proto stále facebookový profil mají.

Pokud se dítě rozhodne Facebook založit, musí Facebook vůči dětskému subjektu osobních údajů splnit informační povinnost podle článku 10 směrnice č. 95/46/ES a dále dodržovat při zpracování osobních údajů dítěte podmínky pro zákonné zpracování jeho osobních údajů podle Kapitoly II směrnice č. 95/46/ES.

⁸²⁷K tomu, jak mohou postupovat mohou využít rodiče rovněž řadu metodických pomůcek např. Metodický materiál Rizika na sociálních sítích a co by děti měly vědět, i-Bezpečná škola, reg. číslo: CZ.1.07/1.3.50/01.0014.

⁸²⁸Objevují se rovněž případy tzv. prenatálních facebookových profilů, kdy rodiče zakládají profil svému, ještě nenarozenému potomku. Blíže k tomu např. KOPECKÝ, K. K problematice prenatálních profilů v rámci sociální sítě Facebook, [online], [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/454-prenatalni>; TEBANO, E. È giusto mettere in Rete le foto dei figli?, [online]. *Corriere della Sera* 27 ora. [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: <http://27esimaora.corriere.it/articolo/e-giusto-mettere-in-rete-le-foto-dei-figli>.

⁸²⁹Jak nahlásím dítě mladší 13 let? [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/help/157793540954833>.

Zejména musí shromažďovat osobní údaje jen pro stanovené účely.⁸³⁰ V souladu s právem na přístup může dítě, resp. jeho rodič kontrolovat osobní údaje, které o něm Facebook nashromáždil. Facebook svou povinnost zajišťuje prostřednictvím formuláře, kterým subjekt údajů může získat informace, jaké osobní údaje o něm Facebook shromažďuje.⁸³¹

Další problematický aspekt zpracování osobních údajů na Facebooku představuje uchovávání osobních údajů dětí. Facebook uchovává osobní údaje i po vymazání osobního profilu.⁸³² Fakticky rozlišuje mezi deaktivací účtu a jeho úplným odstraněním. Při provedení deaktivace účtu na Facebooku se budou některé informace o dětském uživateli stále zobrazovat, například jméno uživatele deaktivovaného profilu a zprávy, které byly dětským uživatelem jeho přátelům na síti již odeslány. Facebook zdůvodňuje své jednání tzv. nejistými uživateli, kteří si v budoucnosti mohou přát znovu aktivovat svůj deaktivovaný profil.⁸³³

Finální odstranění facebookového profilu může v souladu s podmínkami na Facebooku trvat až 90 dní, než dojde k odstranění všech fotografií a statusů, které dětský uživatel vložil na svůj profil. V případě, že uživatel bude chtít odstranit svůj účet navždy, rovněž však nedojde k odstranění veškerých informací. Informace, které o dětském uživateli sdíleli ostatní uživatelé, zprávy, které již odeslal, nebudou odstraněny, neboť nejsou podle prohlášení Facebooku součástí odstraňovaného facebookového účtu.⁸³⁴

4.2.5.3.2. Facebooková aktivita dítěte

Děti, které si založily profil, mají možnost Facebook využívat stejně jako jeho dospělí uživatelé, tj. mohou na něm umísťovat nejružnější fotografie, příspěvky, názory a rovněž chatovat. Dále mohou zveřejňovat údaje o své poloze, kde se právě nalézají

⁸³⁰Článek 6 odst. 1 písm. b) směrnice č. 95/46/ES.

⁸³¹Žádost o stáhnutí informací, Downloading Your Info, [online]. Help center, zdroj: Facebook, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/help/131112897028467>.

⁸³²Jaké informace shromažďujeme? [online]. Zdroj: Facebook, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/about/privacy/>. V roce 2010 vyšel rozhovor se zaměstnancem Facebooku o tom, jaké všechny informace zjišťuje. Tento článek Phil Wonga je přístupný rovněž v českém jazyce na stránkách českého Úřadu pro ochranu osobních údajů, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/files/rozhovor_-_facebook.pdf.

⁸³³Odstranění účtu na Facebooku How do I permanently delete my account?, [online]. Help center, Zdroj: Facebook, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/help/224562897555674>.

⁸³⁴Jak mohu spravovat nebo odstranit informace o své osobě?, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/about/privacy/#>.

nebo označovat události, na které se chystají.⁸³⁵

Jednou z nejvíce využívaných možností, jak využívat facebookový profil představuje sdílení příspěvků. Tato činnost spočívá v tom, že dítě vloží na svůj profil nějaký příspěvek, například fotografii, svůj osobní postoj nebo například uvede, na jakou událost se chystá. Příspěvek zpřístupní facebookovým přátelům (okruh může limitovat), ale rovněž může příspěvek ponechat veřejně přístupný. V posledním případě má k jeho obsahu přístup jakýkoliv uživatel internetu.

Z hlediska prevence by rodiče měli před tím, než dítě k vlastní facebookové aktivitě přistoupí, probrat s dětmi zásady, podle nichž by se měly při ochraně svého soukromí řídit. Vkládání příspěvků, které budou obsahovat soukromé informace, mohou mít samozřejmě velký vliv na život dítěte i v jeho dospělosti. Zejména negativní vliv mohou mít pro děti nevhodné příspěvky, které budou obsahovat například fotografie z party teenagerů, neboť tyto mohou později objevit při svém hledání rovněž personalisté.⁸³⁶ Problémy ohledně vkládání nevhodných fotografií a dalších příspěvků mohou nastat ovšem už mnohem dříve, než v daleké budoucnosti, kdy se dítě bude jako již dospělý ucházet o práci. Děti mezi sebou komunikují v dnešní době často právě prostřednictvím sociálních sítí a v rámci školy se mu mohou spolužáci za některé příspěvky posmívat a vyčleňovat dítě na základě nich z kolektivu. V horším případě mohou být tyto příspěvky motivem pro kyberšikanu.⁸³⁷

Obzvlášť velký problém z hlediska zásahu do soukromí ve smyslu článku 16 Úmluvy o právech dítěte představují fotografie, na nichž jsou děti a mladiství spoře oblečení.⁸³⁸ Zvláště dívky mohou být ovlivněny moderním trendem „*selfie*“ a vkládat na svůj profil i zcela nevhodné fotografie. Sledování tohoto trendu naráží na hlubší otázky vlastního sebepojímání dívek a jejich vnímání vlastních hodnot.⁸³⁹

⁸³⁵Na Facebooku je např. možné zadat, kde se uživatel aktuálně nachází přidáním např. konkrétní restaurace, akce, zdroj Facebook.

⁸³⁶BIAGIO, S. Lavoro: quando il colloquio va male per colpa di Facebook, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2015-11-11/lavoro-colloquio-tre-va-male-colpa-facebook-212155.shtml?uuid=ACOcNAYB>.

⁸³⁷Bliže ke kyberšikaně na sociálních sítích například metodická příručka Kyberšikana ve školním prostředí, Národní centrum bezpečnější internetu, 2012; Cyberbullismo, minori spesso vittime dei coetanei. SORO (Privacy): puntare sul reinserimento, článek publikován 26. listopadu 2015, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2015-11-26/cyberbullismo-minori-speso-vittime-coetanei-soro-privacy-puntare-reinserimento-170036.shtml?uuid=AChebwHb>.

⁸³⁸Facebook neumožňuje nahé fotografie, ale vyzývavé oblečení je přípustné.

⁸³⁹MASCHERONI, G., VINCENT, J. JIMENEZ, E. Girls are addicted to likes so they post semi-naked selfies”: Peer mediation, normativity and the construction of identity online, *Cyber Psychology*, [online],

Nevhodné fotografie z facebookového profilu mohou navíc využít další uživatelé. V České republice je například známá kauza vytvoření několika desítek stránek na Facebooku, na nichž byly umístěny nejrůznější fotografie nahých a spoře oděných mladých dívek, jejichž fotografie byly nahrány v některých případech ze strany uživatelů Facebooku (například bývalým přítelem dívky), ale rovněž byly předmětné fotografie získány často přímo z facebookových profilů dívek.⁸⁴⁰ I když stránky byly už odstraněny a proti pachatelům byla zahájena trestní stíhání, fotografie dívek si mohl libovolný uživatel prohlédnout a rovněž z těchto stránek šířit dál.⁸⁴¹ V těchto případech nepochybně došlo k zásahu do soukromého života dívek, do důstojnosti dívek a jejich práva na ochranu rodinného života, neboť fotografie byly často doplněny o vulgární komentáře, které mohou významně narušit rodinné vazby těchto dívek.⁸⁴²

Při zakládání facebookového profilu by jejich uživatel měl mít na paměti, že všechny příspěvky, které na svůj profil umístí, mohou být snadno zneužitelné. V nepovolených rukou mohou uživatelům významným způsobem ublížit. Především mladé dívky by neměly na své profily podobné fotografie umísťovat a vystavovat se tak nebezpečí, že jejich fotografie někdo třetí z jejich profilu bude šířit dál.

4.2.5.3.3. Zabezpečení facebookového profilu

Při provádění zpracování osobních údajů má Facebook povinnost zajistit bezpečnost osobních údajů. V souladu s ustanovením článku 17 směrnice č. 95/46/ES by měl přijmout vhodná technická a organizační opatření na ochranu osobních údajů proti náhodnému nebo nedovolenému zničení, náhodné ztrátě, úpravám, neoprávněnému sdělování nebo přístupu atd.⁸⁴³

V rámci zajišťování bezpečnosti Facebook nastavil pravidla, jak postupovat při narušování soukromí. Uživatel může odebrat porušovatele ze svých facebookových přátel, zablokovat porušující třetí osobu a nahlásit osobu, která by uživatele vydírala, že

[cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2015051401&article=5>.

⁸⁴⁰Roztahovačky, kam se podíváš, aneb dívky se díví, kde vypluly jejich fotky, článek byl publikován 10. 11. 2014, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/roztahovacky-kam-se-podivas-aneb-devcata-se-divi-kde-se-objevuji-jejich-fotky/>.

⁸⁴¹Například Policisté zahájili trestní stíhání mladíka, který založil facebookovou stránku „*Bystřické roztahovačky*“, zveřejněno 26. 11. 2014, [online] [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://policejnidenik.cz/policiste-zahajili-trestni-stihani-mladika-ktery-zalozil-facebookovou-stranku-bystricke-roztahovacky/>.

⁸⁴²Článek 16 Úmluvy o právech dítěte.

⁸⁴³Článek 17 směrnice č. 95/46/ES.

zveřejní určitý nežádoucí obsah. Z pohledu zajištění ochrany soukromí představují tyto prostředky následnou ochranu, když již k zásahu do soukromí a ochrany osobních údajů dítěte dojde.⁸⁴⁴

Pro zajištění soukromí jsou ovšem nezbytné rovněž prevenční prostředky, neboť do facebookového profilu se mohou nabourat třetí osoby, které dokáží z osobního profilu uživatele vytáhnout potřebná data nebo rozesílat zprávy jménem uživatele a šířit tak virus mezi jeho facebookovými přáteli.⁸⁴⁵ V souvislosti s nabouráním do facebookového profilu je možné uvést případ neoprávněného přístupu do facebookového profilu teprve 12 letého chlapce. Ve facebookovém profilu neznámý pachatel změnil úvodní profilovou fotografií a jménem chlapce komunikoval s jeho vrstevníky. Při řešení trestního oznámení na neznámého pachatele se Policie ČR vyjádřila v tom smyslu, že rodiče dětí by se měli více zamyslet nad skutečností, zda je vhodné, aby takto malé děti už měly založený profil na sociální síti.⁸⁴⁶ V tomto případě bylo chlapci pouhých 12 let a nesplňoval tudíž podmínku pro založení profilu na sociální síti Facebook. Pro jeho založení musel buďto uvést falešný věk narození sám, nebo mu profil založili jeho rodiče. S profily takto malých dětí bývá spojeno především nedostatečné zabezpečení přihlášení do profilu a nastavení soukromí v profilu. Před založením profilu na jakékoliv sociální síti je potřeba děti upozornit na důležitost jeho zabezpečení, neboť děti mohou zvolit snadno rozluštitelná hesla. Své heslo mohou navíc říct svým kamarádům, jelikož si potřebu chránit své soukromí ještě v takové míře jako dospělí neuvědomují. Následkem nízkého zabezpečení může být útok zvenčí do jejich virtuálního soukromí.⁸⁴⁷

Dalším problematickým aspektem souvisejícím se zabezpečením je široké nastavení soukromí. Z hlediska zajištění soukromí dítěte není žádoucí, aby profil dítěte byl nastaven jako veřejně přístupný, neboť tak by byl profil přístupný všem uživatelům

⁸⁴⁴Zajištění bezpečnosti, [online], zdroj: Facebook, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://cs-cz.facebook.com/help/592679377575472?helpref=hc_global_nav.

⁸⁴⁵Například Nebezpečný virus se šířil Facebookem. Za dva dny napadl tisíce uživatelů, [online], zdroj: novinky.cz, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/bezpecnost/408589-nebezpecny-virus-se-siril-facebookem-za-dva-dny-napadl-tisice-uzivatelu.html>; Facebook virus hits Israel days before planned attack, [online], zdroj: The Times of Israel, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.timesofisrael.com/facebook-virus-hits-israel-days-before-coordinated-attack/>.

⁸⁴⁶Policie ČR – KŘP Libereckého kraje, Policisté řeší „kauzu facebook“, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policiste-resi-kauzu-facebook.aspx>.

⁸⁴⁷Internetové stránky Úřadu pro ochranu osobních údajů, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/muze-vas-chovani-na-socialnich-sitich-pripravit-o-praci/ds-3501/p1=3501>.

internetu, kteří si jej vyhledají.⁸⁴⁸ Podobné riziko představuje rovněž velký okruh přijatých „facebookových přátel“.

I když je Facebook založen na „*principu přátelství*“, kdy si uživatel vyhledává a posílá žádosti novým „*přátelům*“ nebo tyto žádosti může přijímat, přidáním každého dalšího přítele se Facebook stává více veřejným.⁸⁴⁹ Nejsou výjimkou případy, kdy uživatelé mají na svém profilu i několik stovek přátel. Při takovém množství přátel nemohou vědět, komu dalšímu jeho soukromí tyto „facebookoví přátelé“ zpřístupní.⁸⁵⁰

Velký problém představují taktéž falešné profily. Přestože Facebook ve svých podmínkách rozpracovává pravidla pro založení facebookového profilu, kterými se snaží bojovat proti falešným profilům,⁸⁵¹ lze tyto podmínky snadno obejít uvedením jiného jména a příjmení. Pro správné zabezpečení svého soukromí na Facebooku by si děti proto neměly na Facebook přidávat virtuální přátele, které před tím nikdy neviděly, neboť se může jednat o osobu, která využívá falešného profilu. V nejhorším případě se může jednat o pedofily, kteří si prostřednictvím komunikace na sociální síti postupně získávají důvěru dítěte, když předstírají, že jsou jeho vrstevníkem. Prostřednictvím komunikace na Facebooku došlo v České republice například k vylákání nezletilého chlapce do bytu, kde byl pachatelem zneužit.⁸⁵²

Z pohledu zabezpečení soukromí dětí představuje problém rovněž skutečnost, že starší generace rodičů, i když to samozřejmě neplatí absolutně, nemusí umět s internetem zacházet jako jejich děti. Sociálních sítí se mohou obávat, a protože pro ně představují neznámou, nezjistí si potřebné informace ohledně toho, jak sociální sítě fungují. Poté pochopitelně nejsou schopni dětem poradit, jak zabezpečit své

⁸⁴⁸Facebook je nastaven jako veřejný, pokud uživatel nezmění nastavení svého soukromí, tj. neveřejný profil.

⁸⁴⁹BOYD, D. Why Youth love Social Network Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life, in *Youth, Identity, and Digital Media*, edited by Buckingham, D., [online], *Massachusetts Institute of Technology*, 2008, s. 123-127, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://mitpress.mit.edu/sites/default/files/9780262524834_Youth_Identity_and_Digital_Media.pdf.

⁸⁵⁰Facebook nelimituje počet přátel. Současný trend je mít na Facebooku často několik stovek a více přátel. Blíže k aktuálnímu trendu chování dětí a teenagerů na sociálních sítích např. MADDEN, M. LENHAR, A. CORTESI, S., GASSER, U., DUGGAN, M., SMITH, A. BEATON, M. *Teens, Social Media, and Privacy*, [online]. *Pew Research Center*, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.pewinternet.org/2013/05/21/teens-social-media-and-privacy/>.

⁸⁵¹Jaká jména jsou na Facebooku povolena, [online], zdroj: Facebook, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://cs-cz.facebook.com/help/112146705538576?helpref=faq_content.

⁸⁵²Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR Tdo 475/2015.

soukromí.⁸⁵³

Domnívám se, že dnes je nezbytné, aby rodiče rozuměli alespoň základním aspektům fungování moderních komunikačních technologií a nespolehali se proto jen na zabezpečení poskytnuté ze strany Facebooku. Jinými slovy, když rodiče učí své děti, aby si nebraly sladkosti od cizích, aby nenastupovaly do cizího auta, v případě sociálních sítí by měli razit vůči svým dětem stejný přístup.⁸⁵⁴

Pro pochopení chování dětí a teenagerů na sociálních sítích jsou užitečná nejrozumnější instruktážní videa, například video vytvořené movingpictures.cz, které je volně přístupné na YouTube. V tomto videu můžeme vidět mladou slečnu, která všelijak pózuje v koupelně při focení „selfie“. Následně jednu svou foto nahraje na svůj facebookový profil. Reakce napsané ze strany jejích facebookových přátel jsou dvojsmyslné až vulgární. V dalším záběru se tatáž slečna prochází ulicí a děti z okolí na ní pokřikují tytéž fráze, jaké jsme před tím mohli vidět v komentářích k jejímu selfie. Slečna je z tohoto chování zaskočená, dá se do pláče a utíká. Podobná videa výstižně znázorňují dramatický rozdíl mezi virtuálním světem na Facebooku a realitou.⁸⁵⁵ Další praktické rady lze rovněž nalézt na internetových stránkách národních autorit ochrany osobních údajů, například český Úřad pro ochranu osobních údajů na svých internetových stránkách spravuje rubriku věnující se ochraně dětí v on-line prostředí.⁸⁵⁶

V případě, že si děti facebookový profil vytvoří, mají rodiče několik možností, jak facebookovou aktivitu svého dítěte kontrolovat. Jedním ze způsobů je přímá kontrola facebookové aktivity, kdy rodiče budou znát přístupové heslo do facebookového profilu svého dítěte. Omezenější způsob kontroly může spočívat

⁸⁵³MOSCA, G. Facebook e privacy: ecco come proteggere i minori, [online]. *Il Sole 24 ore*, článek publikovaný dne 7. ledna 2012, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.ilsole24ore.com/art/tecnologie/2012-01-07/facebook-privacy-ecco-come-122035.shtml?uuid=AaiX9abE&refresh_ce=1; Social Privacy, Come tutelarsi nell'era dei Social Network, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2416443/Social+privacy.+Come+tutelarsi+nell%27era+dei+social+network.pdf>.

⁸⁵⁴MOSCA, G. Facebook e privacy: ecco come proteggere i minori, [online]. *Il Sole 24 ore*, článek publikovaný dne 7. ledna 2012, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.ilsole24ore.com/art/tecnologie/2012-01-07/facebook-privacy-ecco-come-122035.shtml?uuid=AaiX9abE&refresh_ce=1; Social Privacy, Come tutelarsi nell'era dei Social Network, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2416443/Social+privacy.+Come+tutelarsi+nell%27era+dei+social+network.pdf>.

⁸⁵⁵Facebook v. realita, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=OEzH25xf6Q0>.

⁸⁵⁶Rubrika ÚOOÚ k problematice Facebooku, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/ochrana-soukromi-na-facebooku/ds-2463/p1=2463>.

v tom, že rodiče budou ve „facebookových přátelích“ svého dítěte.⁸⁵⁷ On-line aktivitu svého dítěte mohou rodiče rovněž kontrolovat v rámci rodičovských kontrol, například operační systémy nabízí možnost monitorovat on-line aktivitu dítěte.⁸⁵⁸

Pokud se rodiče pro určitý přístup kontroly facebookové činnosti svého dítěte rozhodnou, měli by mít na paměti, že zejména v případě starších dětí by jejich kontrola neměla přesahovat předem nastavené limity, na kterých by se se svými dětmi měli domluvit. K limitům zajišťování rodičovské kontroly je potřeba doplnit, že v odůvodněných případech, v nichž bude mít rodič podezření, že jeho dítě komunikuje s uživatelem, jehož profil je falešný, lze takovou rodičovskou kontrolu hodnotit jako zcela na místě.

4.2.5.3.4. Facebooková aktivita rodičů a třetích osob

Ke sdílení příspěvků se soukromým obsahem jiných osob, například fotografií, které na Facebooku mohou mít profil, ale rovněž profil mít založený nemusí, Facebook vydal ve svých zásadách ochrany soukromí prohlášení. V tomto prohlášení o právech a povinnostech přenáší odpovědnost při umísťování fotografií a dalších údajů jiných osob na uživatele Facebooku, kteří se rozhodli dané příspěvky na Facebook umístit nebo označit danou osobu v příspěvku.⁸⁵⁹ Uživatelé jsou podle článku 5 odst. 7 těchto pravidel povinni si opatřit souhlas od osoby, jejíž osobní údaje prostřednictvím Facebooku zveřejňují. Konkrétně Facebook v článku 5 odst. 7 uvádí: „*Při shromažďování informací od uživatelů jste povinni dodržovat následující pravidla: musíte si vyžádat jejich souhlas, vysvětlit, že jejich informace shromažďujete vy (ne Facebook) a zveřejnit zásady ochrany osobních údajů, kde bude uvedeno, jaké informace shromažďujete a k jakému účelu budou použity*“.⁸⁶⁰ Následně v článku 5 odst.

⁸⁵⁷MOSCA, G. Facebook e privacy: ecco come proteggere i minori, [online]. *Il Sole 24 ore*, článek publikovaný dne 7. ledna 2012, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.ilsole24ore.com/art/tecnologie/2012-01-07/facebook-privacy-ecco-come-122035.shtml?uuid=AaiX9abE&refresh_ce=1; Social Privacy, Come tutelarsi nell'era dei Social Network, Garante per la protezione dei dati personali, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2416443/Social+privacy.+Come+tutelarsi+nell%27era+dei+social+network.pdf>.

⁸⁵⁸K rodičovským kontrolám podrobněji v podkapitole 4.2.3.2. „Konkrétní rizika spojená s používáním software“.

⁸⁵⁹V článku 5 odst. 9 Prohlášení o právech a povinnostech Facebook nabízí nástroje pro hlášení, které uživatelům umožňují vytvářet zpětnou vazbu související s označováním, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/legal/terms/update>.

⁸⁶⁰Článek 5 odst. 7 prohlášení o právech a povinnostech, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/legal/terms/update>.

8 prohlášení Facebook doplňuje, že uživatel nesmí zveřejnit na Facebooku doklady prokazující totožnost.⁸⁶¹ Na základě těchto informací, pokud chtějí uživatelé zpracovávat osobní údaje dětského subjektu údajů, mají povinnost si vyžádat jeho souhlas se zpracováním osobních údajů, neboť při umísťování příspěvků, které obsahují osobní údaje jiných osob, jak již bylo vícekrát zdůrazněno, se nejedná o provádění zpracování v rámci osobních či domácích činností.

Přestože se Facebook snaží své uživatele přimět, aby neumísťovali informace vycházející ze soukromí jiné osoby bez jejího souhlasu, prohlášení o tom, že tyto informace neshromažďuje Facebook, samo o sobě nebude v praxi postačovat. V případě, že se Facebook dozví o protiprávní povaze určitého příspěvku, bude muset na situaci zareagovat, i když umístění daného příspěvku sám neinicioval. V souladu s pravidly o vyloučení odpovědnosti ISP by byla odpovědnost Facebooku dovozena v případě, že by neučinil potřebné kroky k odstranění protiprávního příspěvku.⁸⁶² Zajištění této povinnosti Facebook reflektuje možností požadovat přímo po Facebooku odstranění příspěvku, který byl umístěn bez souhlasu dítěte. Pro doplnění je potřeba uvést, že možnost požadovat odstranění příspěvku má dítě nebo jeho rodič rovněž vůči uživateli, který daný příspěvek na Facebooku zveřejnil. V případě, že svého požadavku na odstranění u porušujícího uživatele nedocílí, zbývá mu stále možnost obrátit se přímo na Facebook.⁸⁶³

Kromě dětského uživatele mohou na Facebook umísťovat příspěvky zachycující jeho soukromí rovněž další osoby. Nejčastěji se jedná o rodiče a další příbuzné dítěte, jejich kamarády a další třetí osoby, které většinou konkrétní dítě znají, ale nemusí tomu tak být vždy. Pro ochranu soukromí a osobních údajů má význam zmínit především situace, kdy si dítě zveřejňování takovýchto informací o sobě nepřejí. Pokud bude například ze strany jiné osoby umístěna na Facebook fotografie dítěte, které nedalo souhlas s jejím umístěním, lze takové jednání vyhodnotit jako nezákonné zpracování osobních údajů spolu s nezákonným zásahem do soukromí.⁸⁶⁴

⁸⁶¹Článek 5 odst. 8 prohlášení o právech a povinnostech, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/legal/terms/update>.

⁸⁶²Článek 14 směrnice o elektronickém obchodu.

⁸⁶³V případě komentářů k příspěvkům uživatele Facebook nabízí možnost skrýt cizí komentář nebo jej odstranit. Jak můžu u příspěvku na svojí stránce skrýt nebo odstranit komentář? [online], zdroj: Facebook, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/help/297845860255949>.

⁸⁶⁴Zásah do soukromí v širším smyslu upravují vnitrostátní předpisy ochrany osobnosti. Například v českém právu upravují ochranu soukromí ustanovení § 84 a následující NOZ.

V případě rodičů, kteří zveřejňují na svém facebookovém profilu fotografie svých dětí nebo další příspěvky, se jedná o specifickou situaci. Zveřejňování fotografií a příspěvků o dětech ze strany rodičů naráží nejen na nedostatečný výkon rodičovské odpovědnosti při zajišťování jejich práva na soukromí, ale rovněž na etické principy, proč vůbec takovým způsobem do ochrany soukromí dítěte zasahují. To bude platit obzvlášť, pokud dítě bude zobrazováno zahanbujícím způsobem. Posouzení míry tohoto zásahu se odvíjí od kvantity vkládání fotografií a příspěvků a především od jejich samotného obsahu.

Hodnocením přípustné míry zásahu ohledně zveřejňování příspěvků zachycujících soukromí dítěte na sociálních sítích se zabýval ve své rozhodovací činnosti italský úřad pro ochranu osobních údajů.⁸⁶⁵

Na italskou autoritu ochrany osobních údajů se obrátila se stížností žena, která spatřovala ve zveřejnění fotografie svého syna na facebookovém profilu otce zásah do práva na soukromí chlapce. Stěžovatelka uvedla, že otec dítěte umístil fotografii jejich společného syna na svůj facebookový profil bez jejího souhlasu. K tomu dodala, že s otcem chlapce již nežije ve společné domácnosti. Italský úřad pro ochranu osobních údajů nejprve uvedl, že o tom, že daná fotografie byla na facebookovém profilu otce umístěna otcem, není sporu. Při posuzování míry zásahu způsobeného do chlapcových práv se proto zaměřil na povahu zveřejněné fotografie. Z jeho zjištění vyplynulo, že předmětná fotografie zachycovala otce společně se synem. K pořízení fotografie došlo ve veřejném parku.⁸⁶⁶ S ohledem na zjištěné skutečnosti italský úřad dospěl k závěru, že fotografie nezachycuje nezletilého v žádné zahanbující situaci.

Podle názoru italského úřadu byla fotografie pořízena a následně zveřejněna na facebookovém profilu otce v pozitivním kontextu a dítěti nebyla způsobila žádným způsobem uškodit.⁸⁶⁷ Přitom odkázal na ustanovení článků 96 a 97 italského autorského

⁸⁶⁵Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 297 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁸⁶⁶Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 278 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁸⁶⁷Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 59 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

zákona.⁸⁶⁸ Na základě těchto ustanovení není souhlas s použitím fotografie nezbytný v určitých situacích, například kdy je odůvodněna veřejnou funkcí osoby, pro vzdělávací, vědecké a kulturní účely, týká-li se faktů, událostí, veřejných oslav nebo je fotografie zachycena na veřejném místě. V posuzovaném případě byla fotografie pořízena na veřejnosti, a to konkrétně ve veřejném parku. Fotografie tudíž podle italského úřadu splňuje podmínku zákonné licence. Na závěr italský úřad pro ochranu osobních údajů shrnul, že se v tomto případě nejednalo o protiprávní zásah do soukromí dítěte, neboť cílem ochrany dítěte je zabránit publikaci takových informací, které by byly způsobilé poškodit jeho soukromí.⁸⁶⁹

Z uvedeného italského případu lze dovodit, že italská autorita ochrany osobních údajů při posuzování, zda k nepřiměřenému zásahu do soukromí dítěte v prostředí sociálních sítí došlo či nikoliv, postupuje podle kritéria motivace, zda fotografie byla umístěna na sociální síti v pozitivním kontextu nebo v negativním kontextu. Jelikož otec umístil na Facebook fotografii, která byla pořízena ve veřejném parku, tj. na veřejnosti a chlapce nezachycovala v nějaké zahanbující situaci, úřad pro ochranu osobních údajů vyhodnotil tuto fotografii jako umístěnou v kladném kontextu.⁸⁷⁰

Ve zmíněném italském případě nevzbuzovalo vyhodnocení, zda se jedná o situaci v pozitivním kontextu nebo negativním kontextu, ze strany italského úřadu pro ochranu osobních údajů pochyby, neboť fotografie zachycovala chlapce na veřejném místě s otcem. Zmíněná metoda, na základě níž je hodnocen kontext v jakém jsou fotografie na Facebooku umístěny a dále sdíleny, má ovšem své limity, neboť mohou nastat případy, kdy nebude snadné určit, kdy se ještě jedná o pozitivní kontext a kdy již ne. O negativní kontext se bude nepochybně jednat v případě, že rodič umístí na svém facebookovém profilu fotografii dítěte, která jej bude zachycovat v nějaké zahanbující situaci.

Při vkládání a sdílení fotografií dětí na facebookovém profilu bude vždy hrát roli místo, kde byla fotografie pořízena a co konkrétně je na fotografii zobrazeno. Pozornost by měla být dle mého názoru věnována také tomu, do jaké míry je fotografie přístupná

⁸⁶⁸Legge 22 aprile 1941 n. 633 „*Protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo servizio*“ (Autorský zákon).

⁸⁶⁹Odkazuje na článek 7 Codice di deontologia a Carta di Treviso.

⁸⁷⁰Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 278 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

veřejnosti. Někteří rodiče budou mít na svém facebookovém profilu jen několik přátel, zatímco jiní mohou mít na svém profilu i několik stovek přátel. Jakékoliv zveřejnění fotografie při takovémto masivním vnímání „facebookových přátel“ je poté stejné, jako by rodič umístil fotografii svého potomka kamkoliv na internet, kde je přístupná všem. Z tohoto důvodu rodič musí zvážit, zda může takovou soukromou informaci, typicky fotografii dítěte, na Facebook umístit, protože ta může být následně dále sdílena, tj. šířena v prostředí internetu. Tím dochází k dalšímu zpracování osobních údajů dítěte. Důsledkem toho může být dítěti způsoben další nepřiměřený zásah do jeho soukromí.

Pokud už rodiče k takovému způsobu vedení svého profilu uveřejňováním fotografií a příspěvků o svém dítěti přistoupí, měli by dítěti pravidelně umožnit zaujmout k takovému vkládání příspěvků názor.⁸⁷¹ Možnost prodiskutovat s dětmi jejich názor ohledně zveřejňování příspěvků zachycujících jejich soukromí se odvíjí od věku a rozumových schopností dítěte. Případné příspěvky by následně měly být smazány, pokud si dítě nepřeje jejich existenci na profilu svého rodiče. Bohužel do té doby, než k počínání rodiče dítě bude schopno zaujmout názor, jsou tyto příspěvky přístupné na facebookovém profilu rodičů. Nadto jejich absolutní odstranění je vzhledem k povaze Facebooku a internetu obecně velmi nepravděpodobné.

Dalším původcem zásahu do soukromí a ochrany osobních údajů může být jakákoliv třetí osoba, například kamarád dítěte.⁸⁷² Nepřiměřeného zásahu se třetí osoba může dopustit nejen tím, že se do facebookového profilu dítěte nabourá, ale rovněž v důsledku toho, že si nezíská souhlas s umístěním jeho fotografií nebo jiných příspěvků se soukromým obsahem. Na Facebooku se tak mohou ocitnout i děti, které žádný facebookový profil nemají. V důsledku toho se tito uživatelé mohou dopustit nezákonného zpracování osobních údajů a zásahů do soukromí, typicky do důstojnosti dítěte, nebo nevhodným příspěvkem mohou narušit soukromý a rodinný život, když bude příspěvek způsobit narušit rodinné vazby dítěte.⁸⁷³

Uživatelé Facebooku mohou do soukromí dítěte zasáhnout rovněž hromadně cestou vytvářením facebookových skupin, jejichž prostřednictvím mohou urážet druhé

⁸⁷¹Článek 12 Úmluvy o právech dítěte.

⁸⁷²Rovněž děti se mohou dopustit narušení soukromí jiných lidí například svých vrstevníků, tím, že umístí jejich fotografii na svůj profil a to bez jejich souhlasu.

⁸⁷³Článek 16 Úmluvy o právech dítěte.

pro jejich nějaký charakteristický rys.⁸⁷⁴ Italský úřad pro ochranu osobních údajů v souvislosti s činností jedné facebookové skupiny, která byla zaměřena proti dětem s Downovým syndromem, řešil případ chlapce s Downovým syndromem, kterého tato facebooková skupina zesměšňovala. Na stránce této skupiny se mimo jiné objevila fotografie novorozence s Downovým syndromem, který měl na čele vyobrazen nápis s urážlivým obsahem.⁸⁷⁵

Tento příběh nezůstal bez povšimnutí některých novin, které o něm informovaly, aniž by nějakým způsobem anonymizovaly fotografii daného dítěte. Italský úřad pro ochranu osobních údajů posoudil tuto situaci jako nepřiměřený zásah do soukromí a důstojnosti dítěte ve smyslu článku 16 Úmluvy o právech dítěte. S odkazem na přílohu A italského zákona o ochraně osobních údajů a na Carta di Treviso rozeslal své stanovisko novinám a televizním stanicím, jak by měly postupovat, když chtějí podat zprávu o dětech, které jsou zdravotně postiženy.⁸⁷⁶ Dále poukázal na to, že média, pokud chtějí takovou zprávu zveřejnit, mají nyní nejrůznější technické prostředky, jak se vyvarovat toho, aby dítě bylo možné rozpoznat, například rozmazat fotografii.⁸⁷⁷

4.2.5.3.5. Předávání osobních údajů evropských uživatelů Facebooku do USA

Při předávání osobních údajů do jiné země, než kde dítě žije, je nezbytné rozlišovat, zda k předávání osobních údajů dochází v prostoru EU, nebo zda k předávání dochází mimo EU. V prvním případě nepodléhá předávání osobních údajů v souladu se zásadou volného pohybu žádným formálním požadavkům podle směrnice č. 95/46/ES.

Vzhledem k tomu, že se evropská ochrana osobních údajů v porovnání s jinými zeměmi vyznačuje vysokým standardem, předávání osobních údajů do třetí země může pro děti představovat rizika pro zajištění jejich ochrany. Při předávání osobních údajů do zahraničí musí tudíž správci provádějící zpracování osobních údajů splnit všechny

⁸⁷⁴Facebookové skupiny, [online], zdroj: Facebook, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://cs-cz.facebook.com/help/162866443847527?helpref=faq_content.

⁸⁷⁵Informace o případu jsou dostupné na stránkách italského úřadu pro ochranu osobních údajů. Gruppo choc su Facebook, [online]. Garante privacy, anche quella foto lede la dignità della persona - 22 febbraio 2010, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1695961>.

⁸⁷⁶Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, [online]. Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, 276 s. [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

⁸⁷⁷Gruppo choc su Facebook, [online]. Garante privacy, anche quella foto lede la dignità della persona - 22 febbraio 2010, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1695961>.

formální požadavky vyplývající ze směrnice č. 95/46/ES.⁸⁷⁸

Osobní údaje dětských uživatelů z jednoho členského státu EU do zahraničí lze předávat na základě několika legálních důvodů. Předávání osobních údajů se může uskutečnit na základě mezinárodní smlouvy, například Úmluva č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat⁸⁷⁹ Při předávání osobních údajů se mohou správci osobních údajů dále spolehnout na rozhodnutí orgánů EU, které zaručují, že v rozhodnutí uvedená třetí země splňuje adekvátní úroveň ochrany osobních údajů podle směrnice č. 95/46/ES. Rozhodnutí o adekvátní úrovni ochrany třetí země vydala Evropská komise například ve vztahu k Izraeli,⁸⁸⁰ Švýcarsku a rovněž USA.

Do USA bylo možné předávat osobní údaje na základě rozhodnutí Evropské komise č. 2000/520 známého jako „*Safe Harbor*“. Po jeho zrušení je nyní možné předávat osobní údaje do USA na základě nového mechanismu pro předávání osobních údajů nazvaného „*Štít EU-USA*“ („*Privacy Shield*“).⁸⁸¹

Jelikož zemí, které naplňují adekvátní úroveň ochrany osobních údajů, není mnoho, správci osobních údajů mohou k předávání využít rovněž dalších možností. Tyto možnosti, jak mohou předávat osobní údaje evropských uživatelů do zahraničí, a tedy nejen do USA, představují tzv. standardní smluvní doložky a závazná vnitropodniková pravidla - „*BCR*“. Jestliže správce nemůže využít ani jednu z předchozích uvedených možností, může stále osobní údaje evropských občanů předávat, a to na základě posouzení předání do třetí země vnitrostátním úřadem pro ochranu osobních údajů.⁸⁸²

Specifickou oblast pro předávání osobních údajů představuje USA, neboť z prostoru EU do USA dochází každý den k obrovskému toku osobních údajů. Z obchodních důvodů bylo proto přijato rozhodnutí Evropské komise č. 2000/520,

⁸⁷⁸Blíže k předávání osobních údajů do zahraničí MORÁVEK, J., BURIAN, D. *Předávání osobních údajů do zahraničí: česká a evropská právní úprava, otázky a odpovědi*. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-878-9.

⁸⁷⁹Úmluvu č. 108 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat ratifikovalo v současnosti 47 zemí Rady Evropy.

⁸⁸⁰Rozhodnutí Komise ze dne 31. ledna 2011 podle směrnice Evropského Parlamentu a Rady 95/46/ES o odpovídající ochraně osobních údajů Státem Izrael v souvislosti s automatizovaným zpracováním osobních údajů (2011/61/EU).

⁸⁸¹Štít EU–USA na ochranu soukromí byl přijat 12. července 2016, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D1250&from=CS>.

⁸⁸²MORÁVEK, J., BURIAN, D. *Předávání osobních údajů do zahraničí: česká a evropská právní úprava, otázky a odpovědi*. Praha: Linde, 2012, s. 170. ISBN 978-80-7201-878-9.

známé jako Safe Harbor.⁸⁸³ Tento mechanismus pro předávání do USA byl ovšem v důsledku rozhodnutí SDEU Max Schrems zrušen.⁸⁸⁴ Pro společnosti, které předávaly osobní údaje podle Safe Harbour, to znamenalo zpřísnění podmínek a hledání náhradního řešení, které nacházely ve výše uvedených možnostech pro předávání osobních údajů do USA.⁸⁸⁵

Do USA podle Safe Harbour předával osobní údajů rovněž Facebook. Evropský uživatel, který si vytvoří profil na Facebooku, uzavírá v praxi smlouvu s Facebook Ireland Ltd., která jak již bylo uvedeno, představuje dceřinou společnost společnosti Facebook Inc. v USA. Podle Safe Harbour mohly být rovněž osobní údaje dětských uživatelů přenášeny nebo částečně přenášeny na servery náležející společnosti Facebook Inc. do USA, kde byly dále zpracovávány. To pochopitelně vzbuzovalo obavu, jakým způsobem jsou osobní data chráněna po svém přenosu v USA.⁸⁸⁶

V rozhodnutí Max Schrems se SDEU zabýval předběžnou otázkou položenou ze strany irského Vrchního soudu. Irský Vrchní soud v původním řízení řešil stížnost mladého rakouského právníka, který brojil proti rozhodnutí irského úřadu pro ochranu osobních údajů.⁸⁸⁷ Před irskými soudy se Max Schrems domáhal, aby nedocházelo k přenosu osobních údajů z dceřiné společnosti Facebook Ireland Ltd. do společnosti Facebook Inc., která je usazena v USA. Podle Maxe Schremse americká legislativa nezajišťuje dostatečnou ochranu osobních údajů. K svému názoru dospěl zejména s ohledem na medializované odhalení Edwarda Snowdena, který poskytl v květnu 2013 veřejnosti informace o americkém programu PRISM Národní bezpečnostní agentury.⁸⁸⁸ V reakci na tvrzení Schremse irský úřad pro ochranu osobních údajů odkázal na Safe Harbour, který zaručoval adekvátní úroveň ochrany osobních údajů

⁸⁸³ Rozhodnutí Evropské Komise ze dne 26. července 2000 „*Safe Harbor*“. Na základě tohoto rozhodnutí bylo možné předávat osobní údaje do USA americkým společnostem, které se zavázaly dodržovat zásady „*Safe Harbor*“ definované tímto rozhodnutím.

⁸⁸⁴ Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Schrems*.

⁸⁸⁵ Například smluvní doložky vydané Evropskou komisí.

⁸⁸⁶ ROMANO, B. La Corte UE blocca l'accordo con gli USA sullo scambio di dati. Schiaffo a Facebook, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/tecnologie/2015-10-06/privacy-la-corte-ue-usa-non-garantiscono-livello-adeguato-protezione--103617.shtml?uuid=ACwt0uAB>; KUŽELA, M., BUJÁKOVÁ, E. Zkomplikuje stížnost proti facebooku předávání osobních údajů do USA, [online], [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zkomplikuje-stiznost-proti-facebooku-predavani-udaju-do-usa-99187.html>.

⁸⁸⁷ Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Schrems*.

⁸⁸⁸ Blíže k tomu GREENWALD, G., MACASKILL, E. NSA Prism program taps in to user data of Apple, Google and others, [online], [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2013/jun/06/us-tech-giants-nsa-data>.

v USA.⁸⁸⁹

V rozhodnutí Max Schrems SDEU ve vztahu k adekvátní úrovni ochrany konstatoval, že se jedná o požadavek, který musí být naplněn, aby mohlo dojít k předání osobních údajů evropských občanů do třetí země.⁸⁹⁰ Přestože Evropská komise splnění požadavku v době přijetí Safe Harbour ověřila, měla podle SDEU pravidelně kontrolovat splnění tohoto požadavku rovněž po jeho vydání. Ke kontrole se měla zejména uchýlit v případě, že vznikly pochybnosti ohledně dodržování ochrany osobních údajů evropských občanů v USA.⁸⁹¹ Z tohoto důvodu SDEU konstatoval, že záruky ochrany osobních údajů v Safe Harbouru nejsou pro evropské občany dostatečné a Safe Harbour zrušil.⁸⁹² Na rozhodnutí Max Schrems reagoval taktéž izraelský úřad pro ochranu osobních údajů, který vydal prohlášení, na základě něhož zrušil předchozí povolení pro přenos osobních údajů z Izraele do USA.⁸⁹³

Zrušení Safe Harbour mělo příznivý vliv na ochranu evropských občanů, jejichž osobní údaje mohly být ze strany jednotlivých správců podle tohoto nedostačujícího modelu předávány do USA. V důsledku rozhodnutí Max Schrems Facebook nemohl předávat rovněž osobní údaje dětských uživatelů ze své dceřiné společnosti v Irsku do USA.⁸⁹⁴ Po zrušení Safe Harbour tak USA na čas ztratily své výsadní postavení v oblasti přeshraničního předávání osobních údajů a začaly podléhat stejnému režimu jako jiné třetí země.

Po zrušení modelu Safe Harbour se snažila Evropská komise rychle najít řešení, jak by bylo možné předávat osobní údaje evropských občanů do USA a přitom naplnit požadavky na ochranu soukromí vyplývající z rozhodnutí Max Schrems. Výsledkem

⁸⁸⁹Článek 25 směrnice č. 95/46/ES.

⁸⁹⁰Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Schrems*, bod 73.

⁸⁹¹Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Schrems*, bod 76.

⁸⁹²Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Schrems*, bod 94.

⁸⁹³Přenos osobních údajů z Izraele do třetí země je možný na základě Privacy Protection Regulation n. 5761/2001. Úroveň Ochrany osobních údajů v třetí zemi nesmí být nižší než v Izraeli.

Bliže k této problematice např. PROUST, O. DPA's react to the CJEU's decision on Safe Harbor, 22. října 2015, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://privacylawblog.fieldfisher.com/2015/dpas-react-to-the-cjeus-decision-on-safe-harbor>.

⁸⁹⁴Bliže k tomu např. BARTOŠ, V. Právo být zapomenut? Spíš právo na rozmazané vzpomínky, [online], *Jiné právo*, 31. května 2014, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2014/05/vojtech-bartos-pravo-byt-zapomenut-spis.html>; KARTNER, M. HROMADOVÁ, A. Změna způsobu předávání osobních údajů do USA, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zmena-zpusobu-predavani-osobnich-udaju-do-usa-99335.html>.

diplomatických snah bylo přijetí Privacy Shield dne 12. července 2016.⁸⁹⁵ Privacy Shield vytvořil stejně jako jeho předchůdce Safe Harbour seznam, na nějž se mohou společnosti registrovat. Společnost Facebook Inc. jako mnoho dalších tuto možnost již využilo.⁸⁹⁶

Na základě nově vytvořeného mechanismu došlo k posílení práv dětských uživatelů při předávání jejich osobních údajů do USA. Všechny společnosti, které se rozhodnou registrovat na seznamu Privacy Shield, musí dodržovat ochranu soukromí v něm zaručenou. Plnění povinností je kontrolováno ze strany Ministerstva obchodu USA, které musí pravidelně aktualizovat seznam společností, které se Privacy Shield účastní, a zda tyto společnosti dodržují pravidla, k nimž se zavázaly. Zaregistrovaným společností hrozí v případě porušení pravidel nejen sankční postihy, ale rovněž jejich vyškrcnutí ze seznamu Privacy Shield. Ochrana vycházející z Privacy Shield musí být zároveň zajištěna v případě dalšího předávání osobních údajů dětských uživatelů třetím stranám. Privacy Shield bude podléhat společnému výročnímu přezkumu, který bude prováděn ze strany Evropské Komise a Ministerstva obchodu USA, za účasti národních zpravodajských odborníků z USA a odborníků z evropských orgánů ochrany osobních údajů. Následně bude výsledná zpráva o jeho fungování předložena Evropskému parlamentu a Radě EU.⁸⁹⁷

Dodržování povinností ze strany společností, které se účastní předávání podle Privacy Shield, je posíleno právními prostředky ochrany, kterými se mohou dítě nebo rodič, kteří se domnívají, že osobní údaje dítěte byly zneužity, bránit. Privacy Shield rozdělil možnost této obrany do dvou oblastí – situací, které spadají do národní bezpečnosti a ostatních situací, které se nebudou týkat národní bezpečnosti. V oblasti národní bezpečnosti se evropští občané mohou obrátit na ombudsmana v rámci amerického ministerstva zahraničních věcí, který představuje instituci nezávislou na Národní bezpečnostní agentuře.⁸⁹⁸

⁸⁹⁵Štít EU–USA na ochranu soukromí byl přijat 12. července 2016, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D1250&from=CS>.

⁸⁹⁶Informace, že Facebook Inc. se registrovala do seznamu zaregistrovaných, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.privacyshield.gov/participant?id=a2zt0000000GnywAAC>.

⁸⁹⁷Evropská komise - Tisková zpráva, Evropská komise spouští štít EU–USA na ochranu soukromí, který přináší solidnější ochranu transatlantických toků údajů, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2461_cs.htm.

⁸⁹⁸Štít EU–USA na ochranu soukromí byl přijat 12. července 2016, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D1250&from=CS>.

V ostatních situacích, které se nebudou dotýkat národní bezpečnosti, mají dítě nebo jeho rodič k dispozici několik prostředků, které mohou využít při obraně proti porušující společnosti. Přímo se mohou obrátit na porušující společnost. Pokud nebudou s výsledkem spokojeni, mohou se bránit před národními autoritami ochrany osobních údajů. Dítě nebo jeho rodič se tak například v českých podmínkách mohou se svou stížností obrátit na český Úřad pro ochranu osobních údajů. Vnitrostátní úřady budou poté přijatou stížnost řešit ve spolupráci s americkou Federální obchodní komisí. Nepodaří-li se jejich situaci vyřešit na základě uvedených možností, poslední možností, která se jim nabízí, je obligatorní rozhodčí řízení.⁸⁹⁹

Třebaže k přijetí nového modelu pro předávání osobních údajů do USA došlo teprve v červnu 2016, už nyní se objevuje vlna kritiky, že i přes veškeré snahy neposkytuje ani tento mechanismus dostatečné záruky pro ochranu soukromí evropských uživatelů. V září 2016 podala žalobu pro neplatnost⁹⁰⁰ k Tribunálu irská skupina Digital Rights Ireland.⁹⁰¹ O měsíc později podala žalobu na neplatnost francouzská skupina Quadrature du Net.⁹⁰²

S ohledem na průměrnou délku soudních řízení před SDEU si budeme muset na výsledek jak podané žaloby a případně další, které se proti Privacy Shield objeví, ještě chvíli počkat. Do té doby, než bude o osudu Privacy Shieldu Tribunálem rozhodnuto, mohou společnosti nadále Privacy Shield využívat k předávání rovněž i osobních údajů dětí. Předávání osobních údajů do zahraničí se pravděpodobně dočká změn v souvislosti s GDPR, které zakotvuje některé specifické instituty, jako například právo být zapomenut v článku 17 GDPR, na něž bude muset rovněž Privacy Shield zareagovat.⁹⁰³

4.2.5.4. Internetové seznamky

I když jsou internetové seznamky často vnímány jako služby, které jsou určeny dospělým, existují dnes internetové seznamky, které vytvoření profilu na dosažení určitého věku neváží. Profil na tomto typu sociálních sítí si proto může vytvořit snadno

⁸⁹⁹Štít EU–USA na ochranu soukromí byl přijat 12. července 2016, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D1250&from=CS>.

⁹⁰⁰Na základě článku 263 SFEU.

⁹⁰¹Řízení Digital Rights Ireland proti Komisi, věc T-670/16.

⁹⁰²Řízení La Quadrature du Net a další proti Komisi, věc T-738/16.

⁹⁰³V americké legislativě není právo být zapomenut zakotveno jako v evropské podobě.

i dětský uživatel.

On-line seznamování probíhá na podobném principu jako sociální síť. Pro jejich užívání si uživatel rovněž zakládá osobní profil, který mu umožňuje komunikovat s ostatními uživateli, sdílet fotografie a další příspěvky. Připomínají proto svou povahou princip výše uvedeného Facebooku s jedním významným rozdílem, že komunikace na nich a sdílení příspěvků probíhá převážně s lidmi, které uživatele potkají poprvé až v tomto virtuálním prostředí. Zakládání profilů ze strany dětských uživatelů na internetových seznamkách je proto z hlediska zajištění ochrany osobních údajů a jejich soukromí v širším smyslu článku 16 Úmluvy o právech dítěte nežádoucí.

Na zvolených příkladech internetových sezonek Badoo a Libimseti.cz, které fungují na principu nejen seznámení, ale rovněž jako diskuzní fóra na „*přátelském principu*“ jako Facebook, rozeberu, jak je možné na těchto seznamkách založit profil a zda je stanoven nějaký věkový limit pro jeho založení. Dále se také budu soustředit na to, jaká opatření tyto internetové seznamky přijaly pro zabezpečení soukromí dětí v souvislosti se zveřejňováním informací zachycujících soukromí.

Při vytváření účtu na Badoo je potřeba mít založenou platnou e-mailovou adresu nebo mít vytvořený účet na jiné sociální síti.⁹⁰⁴ Podmínkou pro založení účtu na Badoo je minimální věk osmnáct let.⁹⁰⁵ V případě, že Badoo zjistí, že má profil založena osoba mladší osmnácti let, tento profil automaticky smaže.⁹⁰⁶ Nicméně tato skutečnost je vázána v praxi na nahlášení takové skutečnosti, obdobně jako na Facebooku, že dítě si takový profil založilo, nebo mu byl profil založen třetí osobou. Ve skutečnosti proto Badoo nemusí vždy zjistit, že má profil vytvořeno dítě, neboť věkovou podmínku ze strany dítěte lze lehce obejít vyplněním dřívějšího roku narození. Z tohoto důvodu je úloha rodičů při ochraně soukromí dětí a jejich osobních údajů naprosto klíčová, aby věděli, co jejich děti v on-line prostředí dělají, neboť internetové seznamky věk dítěte zkoumají v případě nahlášení zvenčí a nekontrolují každý profil zvlášť.

Vzhledem k tomu, že dítě si podle oficiálních podmínek Badoo nemůže profil na Badoo vytvořit, nejsou v podmínkách této internetové seznamky speciálně rozebrána ustanovení, která by se věnovala ochraně osobních údajů a soukromí dětí ve vztahu

⁹⁰⁴Badoo's privacy policy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://badoo.com/cs/privacy/>.

⁹⁰⁵Badoo's privacy policy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://badoo.com/cs/privacy/>.

⁹⁰⁶What information does Badoo collect about me if I'm under 18?, Badoo's privacy policy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://badoo.com/cs/privacy/>, Nebudu zveřejňovat fotky mých dětí, Pokyny komunity, [cit. 19. 3. 2017], dostupné z: <https://badoo.com/cs/guidelines/>.

k jejich činnosti na této internetové seznamce.

S ohledem na skutečnost, že k zásahu do soukromí a osobních údajů dětí může v prostředí internetových sezonek dojít rovněž ze strany dalších uživatelů, kteří si profil v jejich prostředí vytvořili, je potřeba, aby internetové seznamky na takové situace reagovaly. Pokud se o protiprávním umístění určité informace dozví, nebudou moct argumentovat pravidly vyloučení jejich odpovědnosti podle směrnice o elektronickém obchodu, jak bylo již zdůrazněno podrobněji výše.⁹⁰⁷

Badoo ve svých podmínkách stanoví zákaz zveřejňování fotografií a videí osob mladších osmnácti let a to i v případě, že na této fotografii je dítě vyobrazeno společně se svými rodiči. Výslovně stanoví, že v profilu je možné uvádět, že má uživatel děti, ale nikoliv umísťovat jejich fotografie na svůj profil. V případě, že uživatel poruší podmínky ochrany osobních údajů, bude o tom ze strany Badoo vyrozuměn. Jestliže na výzvu nebude reagovat, může Badoo odstranit profil tohoto porušovatele a navíc si ponechat jeho e-mailovou adresu a IP adresu, aby zabránil tomu, že se bude tato osoba snažit obejít pravidla ochrany osobních údajů vztahující se k dětem tím, že si založí nový profil na Badoo.⁹⁰⁸ Badoo se těmito pravidly snaží o zabezpečení ochrany soukromí dětí, do jejichž soukromí mohou zasahovat dospělí uživatelé, kteří si na této seznamce profil vytvořili. Tuto snahu o zajištění ochrany soukromí dětí, které samy nesmí mít profil na Badoo, lze hodnotit velmi kladně.

Na rozdíl od internetové seznamky Badoo je druhá zvolená internetová seznamka Libimseti.cz z pohledu zajištění ochrany soukromí dětí značně problematickou. Provozovatel Libimseti.cz ve svých pravidlech pro užívání serveru nestanoví žádné speciální podmínky pro zajištění ochrany osobních údajů a soukromí dětí, i když jak z těchto podmínek vyplývá, bude si moct účet založit rovněž dítě.⁹⁰⁹

Pro založení účtu internetová seznamka Libimseti.cz neuvádí žádný minimální věk,⁹¹⁰ a to na rozdíl od Facebooku, který vyžaduje pro založení účtu věk třináct let.⁹¹¹

⁹⁰⁷Článek 14 směrnice o elektronickém obchodě.

⁹⁰⁸What information does Badoo collect about me if I'm under 18?, Badoo's privacy policy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://badoo.com/cs/privacy/>, Nebudu zveřejňovat fotky mých dětí, Pokyny komunity, [cit. 19. 3. 2017], dostupné z: <https://badoo.com/cs/guidelines/>.

⁹⁰⁹Pravidla serveru Libimseti.cz., [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.

⁹¹⁰Pravidla serveru Libimseti.cz., [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.

⁹¹¹Facebook vyžaduje pro založení profilu splnění minimálně věku 13 let, pokud právní úprava daného státu nevyžaduje vyšší věk pro založení.

Z toho vyplývá, že si účet budou moci založit rovněž i malé děti, neboť vyplnění registračního formuláře nepředstavuje pro dnešní děti žádnou komplikovanou úlohu.

Dítě může platný souhlas se zpracováním svých osobních údajů udělit jen za předpokladu, že je schopné posoudit význam souhlasu a důsledky s jeho poskytnutím spojené. Pokud dítě nebude schopno porozumět, k čemu souhlas uděluje, je nezbytné, aby správce osobních údajů, v tomto případě provozovatel internetové seznamky, získal souhlas ze strany rodiče dítěte.⁹¹² Jelikož provozovatel Libimseti.cz pouze obecně stanoví, že uživatelem je kdokoli, kdo si účet vytvoří,⁹¹³ a nestanoví žádná pravidla pro ochranu osobních údajů dětí a pro vytváření dětských účtů, může docházet k situacím nezákonného zpracování osobních údajů dětí, neboť správce nezískal legitimní důvod pro zpracování osobních údajů na základě projevu vůle, který by byl ze strany dítěte možné hodnotit jako vědomý ve smyslu článku 2 písm. h) směrnice č. 95/46/ES.⁹¹⁴ Na tuto situaci reaguje GDPR, které pro udělení platného souhlasu dítěte v prostředí služeb informační společnosti výslovně požaduje souhlas rodiče, pokud dítě nedovršilo šestnácti let, resp. třinácti let.⁹¹⁵ Provozovatel Libimseti.cz jakožto správce osobních údajů ve vztahu ke zpracovávaným osobním údajům dětského subjektu osobních údajů tím, že v jeho podmínkách absentuje jakákoliv speciální úprava ve vztahu k ochraně osobních údajů a soukromí dětí, nezajišťuje podmínky pro zpracování osobních údajů.

V podmínkách pro založení účtu dále tato internetová seznamka uvádí, že postačí zadat pouze platnou e-mailovou adresu, popřípadě další údaje požadované správcem osobních údajů, které nemají osobní povahu.⁹¹⁶ Následně na to je uvedeno v bodě 7, že na serveru správce: „*nejsou shromažďována žádná data osobní povahy, tak jak jsou definována v zákoně č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Kontaktním pojítkem je pouze e-mailová adresa uživatele, popřípadě mobilní telefonní číslo v zakódovaném tvaru, vždy ve spojitosti s heslem, které volí uživatel. Tímto způsobem je vyloučena možnost manipulace s vloženými daty uživatelů. Na přání uživatele (i bez*

⁹¹²Blíže k problematice dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů podkapitola 3.2.2. „*Souhlas se zpracováním osobních údajů dítěte a odvolání souhlasu*“.

⁹¹³Pravidla serveru Libimseti.cz., [online], bod 2, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.

⁹¹⁴Podle článku 2 písm. h) směrnice č. 95/46/ES musí být souhlas svobodný, výslovný a vědomý projev vůle.

⁹¹⁵Článek 8 odst. 1 GDPR.

⁹¹⁶Pravidla serveru Libimseti.cz., [online], bod 3, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.

*udání důvodu) budou jím vložená data vymazána z databáze. Správce prohlašuje, že podnikne veškerá možná opatření, aby Data zabezpečil před neoprávněnými zásahy třetích osob“.*⁹¹⁷ Už samotný fakt, že správce osobních údajů prohlašuje, že nedochází k žádnému shromažďování osobních údajů, by měl být pro případného zájemce o vytvoření účtu na této sociální síti varováním, jakým způsobem budou jeho osobní údaje ze strany tohoto správce zabezpečeny.

Pro vytvoření profilu je vyžadována e-mailová adresa, na základě níž lze často určit konkrétní osobu, obzvlášť pokud tato osoba bude mít v e-mailové adrese uvedeno své jméno a příjmení.⁹¹⁸ Při registraci uvádí rovněž uživatelé okres, z jakého pochází.⁹¹⁹ Dále dochází ke zpracování data narození při registraci a uživatelé mohou na své profily vkládat další příspěvky, typicky fotografie. Tvzení o tom, že nedochází ke shromažďování osobních údajů je tudíž zcela irelevantní, neboť ke zpracování osobních údajů dle článku 2 písm. b) směrnice č. 95/46/ES nepochybně ze strany této internetové seznamky dochází.⁹²⁰ Navíc, jak potvrzuje v bodě 7 podmínek, jsou osobní údaje (minimálně e-mailová adresa a telefonní číslo) uchovávány v databázi provozovatele internetové seznamky.⁹²¹

V souladu s článkem 6 odst. 1 písm. e) směrnice č. 95/46/ES by měly být údaje umožňující identifikaci subjektů údajů uchovávány pouze po dobu ne delší než je nezbytné pro uskutečnění cílů, pro které jsou shromažďovány nebo zpracovávány. Účelem zpracování osobních údajů je využívání profilu na internetové seznamce. V případě zrušení profilu není proto dán účel pro další zpracovávání osobních údajů uživatelů. K době uchovávání osobních údajů provozovatel Libimseti.cz opět nestanoví podrobná pravidla, jak dlouho jsou tyto údaje v jeho databázi uchovávány. Ve zmíněném bodě 7 pravidel pro užívání serveru pouze stanoví, že údaje budou vymazány na žádost uživatele. K obecné době uchovávání údajů ve své databázi nic

⁹¹⁷Pravidla serveru Libimseti.cz, [online], bod 7, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.

⁹¹⁸K pojmu osobní údaj blíže v podkapitole 3.3. „Základní koncepce ochrany osobních údajů dětí a zpracování osobních údajů dětí.“

⁹¹⁹Registrace na Libimseti.cz, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://registrace.libimseti.cz/>.

⁹²⁰Pravidla serveru Libimseti.cz., [online], body 6 a 7, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.

⁹²¹Pravidla serveru Libimseti.cz., [online], body 6 a 7, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.

neuvádí.⁹²²

Obdobně jako na Facebooku provozovatel Libimseti.cz přenáší odpovědnost při umísťování fotografií a dalších údajů jiných osob na uživatele, který se rozhodl dané příspěvky na server vložit. V bodě 8 pravidel pro používání serveru uvádí, že uživatel bere na vědomí, že *„data, která dobrovolně poskytne vložení na Server, mohou být použita třetí osobou. Správce však nenese žádnou odpovědnost za případné neoprávněné zásahy třetích osob, v důsledku nichž tyto osoby získají přístup k datům jednotlivých uživatelů anebo k jejich účtům anebo k příslušné databázi Správce či jeho partnerů využívajících služeb Serveru a tyto údaje neoprávněně použijí, využijí, zneužijí nebo je zpřístupní třetím osobám. Uživatel prohlašuje, že si je v této souvislosti vědom rizik pro něho vyplývajících z výše uvedených neoprávněných zásahů třetích osob“*.

I když internetová seznamka ve svých podmínkách stanoví, že odpovědnost za publikované příspěvky leží na uživatelích, nemůže se na základě tohoto ustanovení v bodě 8 pravidel pro používání serveru zbavit své povinnosti odstranit protiprávně zveřejněné údaje v případě, že se o protiprávním obsahu příspěvku dozví.⁹²³

Jako problematické z hlediska zajištění ochrany soukromí dětí působí rovněž to, že profily jednotlivých uživatelů s jejich fotografiemi a informacemi, například o jejich zájmech a názorech, lze vidět i ze strany uživatelů internetu, kteří nejsou na této internetové seznamce registrováni.⁹²⁴ Na veřejně přístupných fotografiích je možné najít například mnoho fotografií, na kterých jsou zobrazeny odhalené dívky ve spodním prádle, které podle údajů uvedených v profilu nejsou dospělé.⁹²⁵ V souvislosti s umísťováním nevhodných fotografií zobrazujících nezletilé proběhla v českých médiích ohledně Libimseti.cz v roce 2008 velká kauza. Česká média se věnovala úniku fotografií ze zaheslovaných alb uživatelů způsobeného chybou zabezpečení serveru Libimseti.cz. Mnoho uživatelů mělo ve svých albech uložené fotografie, na kterých byli spoře odění a v horším případě nebyli oblečení vůbec. Internetem následně kolovaly rovněž fotografie nahých nezletilých dívek.⁹²⁶

⁹²²Pravidla serveru Libimseti.cz, bod 7, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.

⁹²³Článek 14 směrnice o elektronickém obchodu.

⁹²⁴Internetové stránky Libimseti.cz, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://libimseti.cz/>.

⁹²⁵Internetové stránky Libimseti.cz, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://libimseti.cz/>.

⁹²⁶Bližší k tomu např. Dočekal, D. Kauza Libimseti.cz ukázala, že nejen král je nahý, 30. října 2008, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/kauza-libimseti-cz-ukazala-ze-nejen-kral-je-nahy/>.

Rodiče, kteří mají vytvořen na této internetové seznamce profil, mohou rovněž vkládat na svůj profil fotografie svých dětí, neboť Libimseti.cz nic takového na rozdíl od Badoo nezakazuje.⁹²⁷ Původce nepřiměřených zásahů do soukromí dětí mohou proto představovat v prostředí internetových seznamek rovněž rodiče dítěte, kteří na své profily budou vkládat příspěvky vztahující se k soukromí dítěte.

Internetová seznamka Libimseti.cz podle mého názoru očividně nezajišťuje žádným způsobem ochranu osobních údajů dětí a jejich soukromí. Z tohoto důvodu není vhodné, aby dítě mělo profil na této seznamce vytvořen. Rodiče by měli být obezřetní a vyvarovat se toho, aby děti na této seznamce profil vytvářely. Pokud zjistí, že dítě má tento profil vytvořen, měli by požádat o jeho odstranění.⁹²⁸ Pokud rodiče shledávají, že došlo nezákonnému zpracování osobních údajů jejich dětí, mohou se obrátit se svou stížností rovněž na český Úřad pro ochranu osobních údajů.⁹²⁹

V prostředí internetových seznamek může dojít rovněž k zásahu do práva na ochranu soukromí i v případě, že dítě žádný profil na internetové seznamce vytvořen nemá. V takových případech představují nejčastější původce zásahů rodiče dítěte, kteří umísťují na své profily na internetových stránkách například fotografie svého dítěte a rovněž další osoby. Třetí osoby mohou zasáhnout do práv dítěte například v důsledku vytvoření profilu na internetové seznamce nebo umístěním inzerátu na seznámení. Případem, kdy došlo k umístění inzerátu na internetovou seznamku ze strany jiné osoby, než samotného dítěte, se zabýval ve své rozhodovací činnosti ESLP.⁹³⁰

V případě K. U. proti Finsku neznámý pachatel uveřejnil jménem tehdy dvanácti letého chlapce prostřednictvím internetové seznamky inzerát, kde uvedl jméno chlapce, jeho věk, popis jeho vzhledu, odkaz na internetovou stránku s jeho fotografií, e-mailovou adresou a telefonním číslem (jedna číslice byla nesprávná). Přičemž v inzerátu uvedl, že K.U. hledá intimní vztah s chlapcem svého věku. Na tuto záležitost přišel K.U. prostřednictvím svého e-mailu, když ho v reakci na tento inzerát kontaktoval jeden muž s nabídkou na seznámení.⁹³¹

Na základě této události se otec chlapce obrátil na policii, která začala případ

⁹²⁷Internetové stránky Libimseti.cz, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://libimseti.cz/>.

⁹²⁸Ustanovení § 21 odst. 1 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹²⁹Podrobněji o prostředcích ochrany osobních údajů pojednává podkapitola 3.3.3. „Obrana dítěte a právní prostředky ochrany osobních údajů dětí“.

⁹³⁰Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 2872/02, K. U. proti Finsku.

⁹³¹Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 2872/02, K. U. proti Finsku, body 6-8.

prošetřovat. Při hledání konkrétního pachatele, ale došlo k tomu, že ISP odmítl sdělit identitu uživatele IP adresy (jednalo se o dynamickou IP adresu) s odvoláním se na vnitrostátní pravidla ochrany a důvěrnosti elektronické komunikace. Na základě tohoto odmítnutí nebyla zjištěna totožnost pachatele, který předmětný inzerát jménem chlapce na internetové seznamce zveřejnil. Otec chlapce se domníval, že na základě tehdejší finské legislativy nebyly jemu a jeho synovi poskytnuty účinné právní prostředky, které by jim umožnily se proti tomu, kdo inzerát umístil, bránit.⁹³²

ESLP shledal, že k zásahu do práva na ochranu soukromí zaručeného v článku 8 EÚLP nepochybně došlo, neboť Finsko porušilo svůj pozitivní závazek, vyplývající z článku 8 EÚLP tím, že neposkytlo K.U. efektivní prostředky obrany proti osobě, která umístila předmětný inzerát na internet. Svoboda projevu a důvěrnost elektronické komunikace není podle ESLP v žádném případě absolutní a nemůže působit na úkor práv a svobod druhých.⁹³³

Z tohoto případu vyplývá, že k nepřiměřenému zásahu do ochrany soukromí dětí může v souvislosti s internetovými seznamkami dojít, i když dítě ani jeho rodič žádný účet na internetové seznamce nemá. Uživatelé internetu by si měli uvědomit, že takovým počínáním se dopouští nepřiměřeného zásahu do práva na soukromí dětského uživatele a rovněž nezákonného zpracování osobních údajů.

4.2.6. Internetové soudní databáze

Soudní orgány mají z pohledu ochrany práva na ochranu osobních údajů a soukromí dětí zvláštní postavení. Na jednu stranu představují útočiště pro děti, resp. jejich rodiče, kteří se na ně mohou v případě zásahu do těchto práv dítěte obracet. Na druhou stranu neodmyslitelným aspektem rozhodovací činnosti soudních orgánů je zpracování osobních údajů.⁹³⁴

Při své rozhodovací činnosti soudy potřebují identifikovat účastníky řízení, nejčastěji na základě jména, příjmení, bydliště a data narození, případně na základě dalších údajů v případě duplicity.⁹³⁵ Soudní orgány dále získávají řadu osobních údajů

⁹³²Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 2872/02, *K. U. proti Finsku*, body 9-12.

⁹³³Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 2872/02, *K. U. proti Finsku*, bod 49.

⁹³⁴Článek 2 písm. b) směrnice č. 95/46/ES.

⁹³⁵Údaje, které potřebují vnitrostátní soudy, jsou upraveny v příslušných vnitrostátních předpisech. V rámci civilního řízení v ČR upravuje podmínky pro podání v občanském soudním řádu, v Itálii

v průběhu samotného soudního řízení, buďto přímo od subjektů údajů, nebo od dalších účastníků řízení, z dalších materiálů při provádění dokazování atd. Konkrétní okruh osobních údajů, které soudní orgány zpracovávají, se odvíjí vždy od jednotlivého posuzovaného případu.

Postavení soudních orgánů jako správců osobních údajů je značně specifické, jelikož osobní údaje při své činnosti získávají přímo na základě zákona.⁹³⁶ Soudy se stávají správci osobních údajů dětských subjektů údajů, a to nejčastěji v rozsahu identifikačních údajů, údajů vztahujících se k rodinným vztahům dítěte, dalším osobním údajům, které vycházejí ze soukromého života dítěte. Soudy rovněž mohou zpracovávat citlivé údaje, typicky údaje o zdravotním stavu dítěte.⁹³⁷ Zpracovávané osobní údaje se poté stávají součástí soudního spisu a rovněž samotného rozhodnutí.

Z postavení správce osobních údajů soudnímu orgánu vyplývají povinnosti vztahující se k zajištění ochrany osobních údajů.⁹³⁸ A proto rovněž soudy při své činnosti musí s osobními údaji pracovat takovým způsobem, aby nedocházelo k nepřiměřeným zásahům do ochrany osobních údajů dětí. Zajišťování této ochrany se ovšem střetává s jinými zájmy, a to sice se zájmem veřejnosti na transparentnosti justice, která představuje odraz práva na informace. Ochrana osobních údajů a soukromí musí v praxi ustoupit při veřejnosti soudního řízení a následně po skončení soudního řízení, kdy vydané rozhodnutí nebude anonymizováno.

Z hlediska ochrany osobních údajů dětí a zajištění jejich soukromí představují největší problém neanonymizovaná rozhodnutí zveřejněná prostřednictvím on-line soudních databází. V těchto soudních databázích mohou být rozhodnutí vložena včetně osobních údajů dětí.

Přestože nespornou výhodou on-line soudních databází je, že jsou přístupné odkudkoliv, protipól toho spočívá v tom, že v důsledku tohoto zveřejnění může být v mnohem větší míře zasaženo do soukromí dítěte, neboť informace si může dohledat jakýkoliv uživatel. Proto je třeba zabývat se ochranou osobních údajů a soukromí dětí taktéž v souvislosti se zveřejňováním rozhodnutí v soudních on-line databázích. Soudní

il Codice di procedura civile. V rámci trestního řízení je to Trestní řád a v Itálii il Codice di procedura penale.

⁹³⁶Článek 7 písm. e) směrnice č. 95/46/ES.

⁹³⁷Článek 8 směrnice č. 95/46/ES.

⁹³⁸Směrnice č. 95/46/ES a vnitrostní právní předpisy členských států EU, které ji provádějí.

databáze zajišťují ESLP,⁹³⁹ SDEU⁹⁴⁰ a rovněž řada vnitrostátních soudů. Kvůli možným nepřiměřeným zásahům do ochrany osobních údajů, mohou být v určitých případech rozhodnutí anonymizována. Účelem provedení anonymizace v rozhodnutích soudních orgánů je oddělení osobních údajů, na základě nichž lze osobu identifikovat.

Při přístupu k anonymizaci ohledně osobních údajů dětí je potřeba zamyslet se nad tím, zda je opravdu dán zájem veřejnosti znát tyto údaje. Zastánci neanonymizovaných rozhodnutí obecně zdůrazňují potřebu transparentnosti justice a lepší využitelnost neanonymizovaných rozhodnutí pro studijní a vědecké účely. Naopak odpůrci anonymizace mají v souvislosti se zveřejňováním osobních údajů v rozhodnutích námitky k nedostatečné ochraně osobních údajů.⁹⁴¹ Tento argument odpůrců anonymizace nalézá svou relevanci obzvlášť v případě osobních údajů dětí. Při hledání řešení, zda rozhodnutí anonymizovat, je obzvlášť při ochraně dětí potřeba věnovat zvláštní pozornost propojenosti jednotlivých zdrojů na internetu. Internetové soudní databáze umožňují zjistit uživatelům osobní údaje, které by z jiných zdrojů zřejmě nezjistili, nebo je zjistili jen obtížnou cestou. Následně tyto osobní údaje může uživatel doplnit na jiná místa v on-line prostředí, např. doplnit určitý článek na blogu o osobní údaje dítěte, které zjistil právě ze zveřejněného rozhodnutí z internetové soudní databáze. Pro doplnění je třeba uvést, že k anonymizaci rozhodnutí je často přistupováno extenzivně v souvislosti se zvláštní ochranou mladistvých pachatelů. Zvláštní pravidla jsou upravena v rámci vnitrostátních právních řádů.⁹⁴²

Ohledně způsobu provádění anonymizace panují napříč jednotlivými soudními orgány rozličná pravidla. Navíc soudní orgány, které anonymizaci provádí, bohužel mnohdy nepřístupují k anonymizaci příliš vhodně. Zcela nežádoucí způsob je anonymizovat rozhodnutí tzv. „*na půl cesty*“, kdy jsou v rozhodnutí některé údaje stále uvedeny. Z dotyčných rozhodnutí je po nevhodně zvoleném přístupu k anonymizaci možné dovodit totožnost dítěte. Takto provedená anonymizace pochopitelně postrádá

⁹³⁹Databáze HUDOC, přístupná z: <http://hudoc.echr.coe.int/>.

⁹⁴⁰Databáze je přístupná z: <http://curia.europa.eu/>.

⁹⁴¹Bliže k problematice anonymizace soudních rozhodnutí např. KÜHN, Z., DERKA, L. Je anonymizace publikovaných soudních rozhodnutí vskutku nutná? *Jurisprudence* 1/2005.

⁹⁴²Například v České republice zvláštní pravidla obsahuje zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů. Tato ochrana mladistvého může být při uveřejňování pravomocného rozhodnutí předsedou senátu rozšířena na základě § 54 odst. 4 písm. a) zákona o soudnictví ve věcech mládeže. O uveřejnění pravomocného odsuzujícího rozsudku bez provedení anonymizace je oprávněn rozhodnout v těchto případech předseda senátu. (§ 54 odst. 4 písm. b) zákona o soudnictví ve věcech mládeže).

svůj smysl.

V případě, že k anonymizaci osobních údajů soud nepřistoupí, stane se takové rozhodnutí přístupné všem uživatelům internetu, kteří si dané rozhodnutí v internetové databázi soudu vyhledají. Okruh osob, které si dané rozhodnutí mohou vyhledat, bude pochopitelně výrazně užší, pokud vnitrostátní soudy rozhodnutí zveřejňují například v českém nebo italském jazyce. Rozhodnutí si poté budou moci prostudovat pouze uživatelé, kteří ovládají daný jazyk. Jazyková bariéra nebude platit v případě ESLP, jehož rozhodnutí jsou v databázi HUDOC přístupná v anglickém a francouzském jazyce a v rozhodnutích SDEU, jehož rozhodnutí jsou v současnosti přístupná ve všech úřednicích jazycích členských států EU.⁹⁴³

V části věnované on-line soudním databázím se zaměřím na český případ chlapce, jehož osobní údaje využil uživatel internetu k doplnění údajů v diskuzi pod internetovým článkem. Osobní údaje chlapce byly zjištěny z české soudní databáze NALUS. Tento případ potvrzuje skutečnost, že v důsledku zveřejnění osobních údajů dítěte v rozhodnutí může uživatel internetu osobní údaje dítěte snadněji nalézt a dále použít. Prostřednictvím neanonymizovaných rozhodnutí přístupných veřejnosti může snadněji docházet k nepřiměřeným zásahům do ochrany osobních údajů dětí. K sekundárnímu zásahu do práv dítěte může dojít, budou-li takto získané osobní údaje předmětem dalšího zveřejnění, např. v článku na internetovém blogu.

Z pohledu ochrany osobních údajů a ochrany soukromí v širším smyslu představují jeden z nejzávažnějších případů zveřejnění osobní údaje v rozhodnutích soudu z oblasti mezinárodních rodičovských únosů dětí. V souvislosti se zařazením této problematiky do textu disertační práce se přitom nezaměřuji na primární zásah do soukromí dítěte, který představuje odloučení dítěte od druhého rodiče, ale soustředím se pouze na aspekty možných sekundárních zásahů v důsledku zveřejnění údajů v rozhodnutích soudů, která jsou dostupná on-line.

4.2.6.1. Zveřejnění osobních údajů v rozhodnutí v on-line soudní databázi

S ochranou soukromí a osobních údajů se ve své rozhodovací činnosti setkal český Krajský soud.⁹⁴⁴ Žalobkyně v tomto případě brojila proti jednání Ústavního soudu České republiky, který na svých internetových stránkách v systému NALUS

⁹⁴³Starší rozhodnutí SDEU jsou přístupná jen v některých jazycích.

⁹⁴⁴Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68.

v rozhodnutí uveřejnil osobní údaje nezletilého. Chlapec byl uveden jako jeden ze stěžovatelů v případě, kdy byla po školní jídelně požadována příprava veganského jídla.⁹⁴⁵

Žalobkyně k případu uvedla, že jméno nezletilého Ústavní soud uveřejnil v rozhodnutí bez vědomí a souhlasu zákonných zástupců, kteří jméno chlapce nikde nezveřejnili. Podle jejího názoru bylo zveřejnění osobních údajů v rozporu se zájmy nezletilého. K uveřejnění osobních údajů nebyl dán žádný legitimní důvod a také nebyl dán zájem veřejnosti, na tom tyto údaje znát.⁹⁴⁶ K tomu žalobkyně současně doplnila, že podle jejího názoru došlo k nepřiměřenému zásahu do ochrany citlivých údajů chlapce, neboť veganský způsob stravování vypovídá o filosofickém přesvědčení dítěte nebo rodiny podle článku 9 Úmluvy o právech dítěte.⁹⁴⁷

Ve vztahu k poskytování údajů ohledně medializované kauzy řešené před Ústavním soudem, žalobkyně uvedla, že sice poskytla komentář Břeclavskému deníku, ale redaktorům při poskytnutí příspěvku sdělila, že si přeje zůstat v anonymitě. Prohlášení zůstat v anonymitě se podle jejího názoru logicky vztahovalo i na jejího syna.⁹⁴⁸ Přesto, že Břeclavský deník osobní údaje žalobkyně ani nezletilého chlapce v internetovém článku neuvedl, zjistila žalobkyně, že v diskuzi pod tímto internetovým článkem se objevilo rovněž jméno chlapce, které bylo podle jejího názoru zjištěno právě z databáze NALUS. Vzhledem k tomu, že chlapec byl jediným žákem v Břeclavi tohoto jména a jediný v celé České republice s tímto příjmením, bylo snadné jej na základě uvedených osobních údajů určit. V reakci na tato zjištění žalobkyně požádala redakci Břeclavského deníku o odstranění osobních údajů svého syna z diskuze umístěné pod internetovým článkem. Žádosti žalobkyně Břeclavský deník promptně vyhověl.⁹⁴⁹

Žalovaný Ústavní soud postavil svou obhajobu na změně právní úpravy vztahující se k provádění anonymizace rozhodnutí Ústavního soudu.⁹⁵⁰ Zatímco podle dřívějšího přístupu se údaje o totožnosti účastníků řízení v zásadě nezveřejňovaly, po změně právní úpravy se tento přístup změnil. Údaje se nyní až na výjimky

⁹⁴⁵Ústavní soud uveřejnil jméno nezletilého v nálezu Ústavního soudu ČR, sp.zn. I. ÚS 2055/11.

⁹⁴⁶Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 1.

⁹⁴⁷Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 15.

⁹⁴⁸Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, body 3 a 5.

⁹⁴⁹Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 7.

⁹⁵⁰Právní úprava zveřejňování totožnosti účastníků řízení před Ústavním soudem obsažená v § 59 odst. 3 zákona o Ústavním soudu se změnila zákonem č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, účinným od 1. ledna 2013.

v rozhodnutích Ústavního soudu zveřejňují.

Podle ustanovení § 59 odst. 3 zákona o Ústavním soudu se ve Sbírce uveřejňují z každého nálezu jeho výrok a taková část odůvodnění, z níž je zřejmý právní názor Ústavního soudu, a jaké důvody k němu vedly. Rozhodnutí jsou anonymizována jen v případech, že takový požadavek vyplývá na základě zvláštního zákona nebo vyžadují-li to zájmy osob nebo státu anebo mravnost. O případném anonymizování přísluší rozhodnout tomu, kdo řídí vydání Sbírky rozhodnutí. Návrhu k neuveřejnění údajů o totožnosti účastníků, vedlejších účastníků, jejich zástupců, svědků, znalců a tlumočnicků nemusí Ústavní soud vyhovět.⁹⁵¹ Pokud naopak rozhodl předseda Ústavního soudu o tom, že nebudou uveřejněny údaje totožnosti účastníků, postupuje pracovník Ústavního soudu tak, že opatří spisový obal a stejnopis rozhodnutí Ústavního soudu, který je určený k evidenci a publikaci, zřetelným červeným razítkem s nápisem „anonymizace“.⁹⁵² Pro doplnění problematiky anonymizace v rozhodnutích českých soudů je potřeba uvést, že ostatní české soudy rozhodnutí anonymizují, a to nejen v tištěných sbírkách, ale rovněž v internetových databázích, které představují dostupnější zdroj informací. Nejvyšší správní soud uveřejňuje všechna rozhodnutí na svých internetových stránkách v anonymizované podobě.⁹⁵³ Anonymizace rozhodnutí Nejvyššího soudu je upravena v ustanoveních § 115 a 150 Kancelářského řádu Nejvyššího soudu.⁹⁵⁴ Anonymizaci podléhají podle ustanovení § 115 odst. 2 písm. a) Kancelářského řádu Nejvyššího soudu u fyzických osob jméno, příjmení, bydliště, datum narození, rodné číslo, citlivé údaje podle zákona č. 101/2000 Sb., jakož i veškeré údaje, podle nichž je možné identifikovat fyzickou osobu. Dále je uvedeno, že jméno a příjmení mladistvého v řízeních podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže se nahradí pseudonymem.⁹⁵⁵ Judikatura krajských a vrchních soudů je přístupná na internetových stránkách www.justice.cz. Tato rozhodnutí taktéž podléhají anonymizaci.⁹⁵⁶

Na základě výše vysvětlených pravidel o provádění anonymizace měla

⁹⁵¹Ustanovení § 59 odst. 3 zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

⁹⁵²Ustanovení § 66 Kancelářského a spisového řádu ÚS (Org. 74/13), úplné znění od 10. října 2013.

⁹⁵³Ustanovení § 39 a 40 Směrnice č. 9/2011, Kancelářský a spisový řád Nejvyššího správního soudu.

⁹⁵⁴Kancelářský řád Nejvyššího soudu ČR, čj. S 356/2009.

⁹⁵⁵Ustanovení § 115 odst. 2 písm. b) Kancelářského řádu Nejvyššího soudu ČR, čj. S 356/2009.

⁹⁵⁶Uplatní se ustanovení § 115 Kancelářského řádu Nejvyššího soudu ČR, čj. S 356/2009. Pro doplnění je třeba mít na paměti, že i když jsou rozhodnutí nižších soudů anonymizována, pokud by došlo k podání ústavní stížnosti, je potřeba o anonymizaci požádat vzhledem k současnému přístupu Ústavního soudu.

žalobkyně jako zákonná zástupkyně chlapce Ústavní soud o provedení anonymizace požádat. Přitom svůj záměr o anonymizování osobních údajů chlapce mohla deklarovat kdykoliv v průběhu řízení před Ústavním soudem.⁹⁵⁷

Dále se Ústavní soud vyjádřil ke skutečnosti, že informace o případu, který projednával, byly veřejně přístupné už před započítím rozhodování ve věci. Informace jsou i nadále veřejně dostupné. Žalobkyně je například známá jako propagátorka veganství, neboť se tak podle Ústavního soudu prezentuje taktéž v rámci svého blogu.⁹⁵⁸

O průběhu celého řízení probíhajícího před Ústavním soudem sama obsáhle informovala např. dne 17. 3. 2013 na festivalu VeganFest 2013, v jehož rámci přednesla příspěvek „*Dítě vegan – zkušenosti, školní stravování, očkování a právo*“.⁹⁵⁹ V tomto příspěvku přitom zmínila taktéž ústavní stížnost i svůj případný úmysl obrátit se v případě nezdaru na ESLP. Přístup na festival přitom nebyl nijak omezen. K tomu Ústavní soud doplnil, že video zachycující daný příspěvek je zpřístupněno široké veřejnosti rovněž na YouTube.⁹⁶⁰ Z těchto důvodů se Ústavní soud domníval, že by ani případné provedení anonymizace neposloužilo svému účelu. I kdyby proto bylo usnesení sp. zn. I. ÚS 2055/11 anonymizováno, nebylo by s ohledem na informace poskytované žalobkyní veřejnosti, obtížné rozhodnutí ztotožnit s jejím jménem.⁹⁶¹

Ústavní soud dále na svou obranu uvedl, že každá fyzická osoba rozhoduje o svém soukromí, tj. jaké informace a v jakém rozsahu informace z osobní sféry veřejnosti zpřístupní. Vlastním chováním poté určuje meze svého soukromí.⁹⁶²

V replice na výše uvedená tvrzení Ústavního soudu žalobkyně potvrdila, že na přednášce uskutečněné na VeganFestu hovořila o soudním řízení ve věci školního stravování. Na festivalu však nedošlo ke zveřejnění jména jejího syna. K tomu žalobkyně doplnila, že odkaz na přednášku určenou zájemcům o veganství na YouTube Ústavní soud podle jejího názoru zjistil „*slíděním*“ a „*googlením*“ jejího jména. Žalobkyně se domnívá, že běžný uživatel internetu takovou možnost na rozdíl

⁹⁵⁷Důvody o anonymizaci byly rozpracovány přípisem žalobce, ale až poté, co byla usnesením ze dne 22. července 2013 anonymizace definitivně zamítnuta. Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, body 31 a 35.

⁹⁵⁸Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 37

⁹⁵⁹Internetové stránky VeganFest, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.veganfest.cz/program>.

⁹⁶⁰Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 37. Video bylo zpřístupněno bezplatně a k jeho zhlédnutí nebyla potřebná registrace.

⁹⁶¹Zadání „*veganská strava*“ zavede hledajícího v databázi NALUS při vyhledávání v textu rozhodnutí právě na usnesení ve věci žalobkyně.

⁹⁶²Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 38.

od Ústavního soudu nemá, neboť nezná jména žalobkyně a jejího syna tak, aby mohl provést potřebné „googlení“. Jejich identitu však může uživatel zjistit právě z databáze NALUS.⁹⁶³ V závěru repliky dodala, že uvedení jakýchkoliv informací z jejího soukromí je součástí jejího práva na informační sebeurčení.⁹⁶⁴

Krajský soud se při svém rozhodování, zda k zásahu do práv chlapce na ochranu soukromí a osobních údajů došlo, zabýval zejména tím, zda v daném případě byl proveden test proporcionality, neboť zde nastala kolize dvou právních zájmů. V daném případě práva na informace a práva na ochranu soukromí.⁹⁶⁵

Ve vztahu k problematice uvádění údajů o totožnosti účastníků řízení shledal, že takový postup rozšiřuje meze kontroly veřejné moci spočívající mimo jiné v právu veřejnosti dohlížet na korektnost průběhu soudního procesu. Uspadňuje taktéž jedinci i společnosti možnost vytvořit si názor na věci veřejného zájmu, vyvolat veřejnou diskuzi a utvářet veřejné mínění. Kritéria vhodnosti a potřeby byla testovanou právní úpravou, konkrétně ustanovením § 59 odst. 3 věty druhé zákona o Ústavním soudu podle Krajského soudu, naplněna.⁹⁶⁶ Uvedené ustanovení zákona o Ústavním soudu, i když obecně vyžaduje zveřejnění osobních údajů, zároveň umožňuje, aby v konkrétním případě právo na informace ustoupilo kolidujícímu právu na ochranu soukromí této osoby. V daném případě ovšem Krajský soud neshledal důvody uvedené pro anonymizaci rozhodnutí Ústavního soudu za dostatečné.⁹⁶⁷ Argumentace žalobkyně na právo na informační sebeurčení je podle Krajského soudu významně oslabeno tím, že žalobkyně případ učinila veřejným, a to zejména pro komunitu veganů, a to způsobem obecně dostupným na YouTube.⁹⁶⁸

K argumentaci žalobkyně uvedené v replice, že se jednalo o „slídění“ pracovníků soudu, se Krajský soud vyjádřil tak, že bylo povinností Ústavního soudu se žádostí o anonymizaci řádně zabývat. V daném případě tato vyhledávací činnost vedla ke zjištění, že žalobkyně sama zveřejnila podstatné informace o vývoji svého

⁹⁶³Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 48.

⁹⁶⁴Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 48.

⁹⁶⁵Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 93.

⁹⁶⁶Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 93.

⁹⁶⁷Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, body 94-95.

⁹⁶⁸Poznámka: Ústavní soud uvádí nelogicky ve své argumentaci, že se stala věc „*veřejnou pro vegany a vegetariány*.“ Pokud, ale reagoval na veganskou stravu podávanou ve školní jídelně, jakož i na Veganfest, kde matka vystupovala, nerozlišil, že je diametrální rozdíl mezi veganem a vegetariánem. Uvádím, proto podle smyslu „*pro komunitu veganů*“. Např. Veganfest 2016, internetové stránky, [online], [cit. 19. 3. 2017], dostupné z: <http://www.veganfest.cz/o-festivalu>.

případu vztahujícímu se k veganské stravě ve školní jídelně. Tímto způsobem umožnila určení totožnosti svého syna, ještě před publikací předmětného usnesení Ústavního soudu.⁹⁶⁹

Na závěr Krajský soud konstatoval, že nelze shledat, že by zveřejnění identity nezletilého bylo automaticky v rozporu s jeho zájmy vyjádřenými zejména v článku 3 Úmluvy o právech dítěte.⁹⁷⁰ K tomu doplnil, že rovněž ESLP zveřejňuje identitu stěžovatelů domáhajících se poskytování vegetariánské či veganské stravy.⁹⁷¹ Krajský soud předmětnou žalobu pro zásah do práva na ochranu soukromí a osobních údajů nezletilého chlapce zamítl. V databázi NALUS jsou osobní údaje nezletilého ve výše uvedeném rozhodnutí Ústavního soudu stále dostupné.⁹⁷²

V takovýchto případech, které jsou způsobilé zasáhnout do soukromí a osobních údajů dětí, spatřuji zásadní problém v tom, že i kdyby jedinec uspěl, na jeho jméno se kvůli následné medializaci těchto případů jen velmi těžko zapomene. I při případném úspěchu se jedná o Pyrrhovo vítězství. V daném případě navíc, nejenže matka nedosáhla toho, aby jméno jejího syna bylo odstraněno z databáze NALUS, ale navíc, kdo o tomto rozhodnutí ještě nevěděl, teď už nepochybně ví.

I kdyby bylo pravdou, že informace o dítěti lze vyhledat i z jiných zdrojů, musí si dát uživatel mnohem větší práci, aby tyto zdroje vyhledal. Soud se podle mého názoru příliš soustředil na aktivitu matky a zcela opomněl zájem dítěte a právo na ochranu jeho soukromí a osobních údajů. Z těchto důvodů se nemohu s uvedeným rozhodnutím Krajského soudu ztotožnit. Jelikož v daném případě byly uváděny osobní údaje chlapce ve spojení s citlivými údaji o filosofickém přesvědčení jeho rodiny (v daném případě matky dítěte) týkajícího se veganského způsobu života, měl v tomto případě vyhrát zájem dítěte na jeho právo na ochranu soukromí a osobních údajů. Jelikož o filosofickém přesvědčení může být podle mého názoru řeč až teprve poté, když dítě získá určitý stupeň nezávislosti na rodičích v pozdějším věku a samo se svobodně rozhodne, zda určité přesvědčení rodiny bude následovat, o to větší důvod byl, aby Ústavní soud dítě s tímto nespojoval a jeho osobní údaje anonymizoval.

⁹⁶⁹Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 98.

⁹⁷⁰Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 98.

⁹⁷¹V rozsudku Krajský soud odkazuje na tato rozhodnutí ESLP: Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 18429/06, *Jakóbski proti Polsku*, Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 19732/11, *Woch proti Polsku*. Zdroj: Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68, bod 97.

⁹⁷²Nález Ústavního soudu ČR, sp.zn. I. ÚS 2055/11.

Domnívám se, že obecně by mělo platit, že by Ústavní soud měl k anonymizaci v rozhodnutí přistoupit v podobných případech z vlastní iniciativy, aby dítě chránil i před jeho rodiči a jejich filosofickými názory, s nimiž se vlastně dítě v budoucnosti nemusí ztotožnit a nemělo by být proto s nimi takovýmto způsobem spojováno.

4.2.6.2. Zveřejňování osobních údajů unesených dětí v rozhodnutích soudů

V případě mezinárodních rodičovských únosů dětí⁹⁷³ může dojít k nepřiměřenému zásahu do práva dítěte na ochranu soukromí ve dvou rovinách. Dítě má právo vyrůstat s oběma rodiči, a proto když je jedním z rodičů protiprávně přemístěno nebo zadrženo v jiném státě, než ve kterém žilo s oběma rodiči, je mu upíráno právo na to být vychováváno druhým rodičem. Dochází taktéž v závislosti na věku dítěte ke zpřetrhání dalších rodinných a sociálních vazeb dítěte v zemi obvyklého bydliště dítěte. Důsledkem takového jednání rodiče je zasaženo do práva na soukromý a rodinný život dítěte ve smyslu článku 16 Úmluvy o právech dítěte. Tento zásah lze označit jako primární zásah do soukromí dítěte.

K sekundárnímu zásahu do práva na ochranu soukromí může dojít v souvislosti se zveřejněním osobních údajů dětí přímo v rozhodnutích soudů, ze kterých později mohou čerpat informace například novináři pro své články a zprávy. Díky internetovým databázím soudů jsou navíc tato rozhodnutí volně přístupná komukoliv, kdo má zájem si je vyhledat. K následnému zásahu do práva na ochranu soukromí může dojít rovněž ze strany rodičů, kteří tento případ budou sami medializovat nebo se ke kauze dále vyjadřovat prostřednictvím médií nebo na internetu.

I když jistá medializace může být v některých případech nezbytná z důvodu nalezení dítěte a jeho promptního navrácení do země jeho obvyklého bydliště. Naopak přílišný důraz na zveřejňování nejružnějších dalších informací ze strany jak novinářů,

⁹⁷³Nejpoužívanější mezinárodní nástroj při řešení mezinárodních rodičovských únosů dětí představuje Haagská úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. Účel této úmluvy spočívá v tom, aby protiprávně přemístěné nebo zadržované dítě bylo promptně navraceno do státu svého obvyklého bydliště. Všechny porovnávané země jsou signatáři této Haagské úmluvy. Členské státy Haagské úmluvy, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/states/hcch-members>. Na úrovni EU upravuje problematiku mezinárodních únosů dětí rovněž Nařízení Brusel II. Bis. Vztah těchto dvou právních nástrojů je upraven v článku 60 Nařízení Brusel II. Bis. Blíže k problematice Mezinárodních únosů dětí např. HRUBÁ, M. Mezinárodní únosy dětí, In Cofola 2008 [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2008, [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/civil/hruba_michaela.pdf; Carella, G. La convenzione dell'Aja del 1980 sugli aspetti civili della sottrazione internazionale di minori, Rivista di diritto internazionale privato e processuale, č. 4.1994.

tak rodičů, může děti poškodit a způsobit jim ještě větší zásah do jejich soukromí než samotný mezinárodní únos.

Mezinárodním únosům dětí věnuje pozornost především ESLP. V rámci své rozhodovací činnosti věnoval ESLP v oblasti mezinárodních únosů dětí pozornost nejen úsilí státu vydat včasné rozhodnutí o navrácení, resp. nenavrácení dítěte,⁹⁷⁴ důvodům nenavrácení dítěte,⁹⁷⁵ délce trvání vykonávacího řízení o navrácení dítěte,⁹⁷⁶ ale také způsobu tohoto výkonu a snaze státu zajistit kontakt mezi rodičem-neúnoscem a jeho dítětem do doby, než bude dítě navráceno.⁹⁷⁷

ESLP přistupuje k anonymizaci svých rozhodnutí výjimečně.⁹⁷⁸ V rozhodnutích zpravidla uvádí v názvu příjmení stran sporu a rovněž jsou v rozhodnutích většinou uvedena jména dětí, která byla protiprávně přemístěna nebo zadržena. Jako příklad je možné uvést případ Paradis a další proti Německu, z nichž „*ti další*“ představovaly čtyři děti, jejichž jména uvedl ESLP ve svém rozhodnutí.⁹⁷⁹

Hledáčku médií v České republice neunikl případ MacReady proti České republice, v němž se na ESLP obrátil americký státní občan pro porušení článku 8 EÚLP s tvrzením, že v řízení o navrácení svého dítěte zahájeném podle Haagské úmluvy nebyly dodrženy požadavky na spravedlnost, nestrannost a přiměřenou lhůtu. I když bylo na základě předběžného opatření panu MacReady přiznáno právo na styk s dítětem během jeho pobytu v České republice, matka mu neumožnila syna vidět. Český soud dle jeho názoru zůstal vůči odporu matky nečinný a návštěvní právo mu nezajistil.⁹⁸⁰

V tomto rozhodnutí ESLP jméno nezletilého neuvedl a v rozhodnutí ponechal pouze jeho iniciály - A. T. M.⁹⁸¹ Nicméně už z použití těchto počátečních písmen jména chlapce v kombinaci s příjmením otce, budeme-li předpokládat, že má syn příjmení

⁹⁷⁴Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 56673/00, *Iglesias Gil and A.U.I. proti Španělsku*; Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 41092/06, *Mattenklott proti Německu*.

⁹⁷⁵Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 7198/04, *Iosub Caras proti Rumunsku*; rozhodnutí ESLP, stížnost č. 4065/04, *Paradis proti Německu*; Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 48206/99, *Maire proti Portugalsku*.

⁹⁷⁶Rozhodnutí ESLP, stížnosti 4824/06, 15512, *MacReady proti České republice*.

⁹⁷⁷Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 31679/96, *Ignaccolo-Zenide proti Rumunsku*; Rozhodnutí ESLP, stížnost č. 36812/97 a 40104/98, *Sylvester proti Rakousku*.

⁹⁷⁸Článek 47 Jednacího řádu ESLP.

⁹⁷⁹Přímo v názvu rozhodnutí je uvedeno „*Paradis and others v. Germany*“. V rozhodnutí je dále pod číslem stížnosti „*by Susanne Paradis and Others against Germany*“ ESLP ze dne 15. května 2003, stížnost č. 4783/03 a následné rozhodnutí ESLP ze dne 4. září 2007, stížnost č. 4065/04. *Paradis proti Německu*.

⁹⁸⁰Rozhodnutí ESLP, stížnosti 4824/06, 15512, *MacReady proti České republice*.

⁹⁸¹Rozhodnutí ESLP, stížnosti 4824/06, 15512, *MacReady proti České republice*.

po něm, lze dovodit, jak se chlapec jmenuje. Vzhledem k tomu, že příjmení McReady je v ČR neobvyklým příjmením, je pravděpodobnost určení tohoto chlapce a přiřazení k dané kauze značná. Je třeba doplnit, že na rozdíl od ESLP média už tak opatrná nebyla a uvedla v mnoha člancích přístupných na internetu jméno chlapce přímo.⁹⁸²

Podle mého názoru by ESLP měl přistoupit k větší ochraně soukromí dětí a neuvádět jejich jména rovněž s ohledem na skutečnost, že dítě, které je uneseno nejčastěji do státu, jehož je rodič-únosce občanem, může mít příjmení po druhém rodiči, které je v tomto státě neobvyklé. V České republice, kde jsou častá příjmení jako Novák nebo Svoboda představuje proto McReady rozhodně neobvyklé příjmení.⁹⁸³

ESLP konstatoval porušení článku 8 EÚLP a zdůraznil, že každý smluvní stát je povinen vytvořit dostatečné právní nástroje k zajištění dodržování pozitivních závazků, které pro něj z tohoto ustanovení vyplývají. České soudy navíc měly při uplatňování předběžných opatření přijmout vhodná donucující opatření, která by eliminovala obstrukční jednání ze strany matky.⁹⁸⁴ Pan MacReady sice svou stížností dosáhl zadostiučinění, ale v důsledku medializace tohoto případu, za předpokladu, že si chlapec nezmění příjmení, jej bude možné s touto kauzou spojit i v budoucnosti.

Tématu mezinárodních únosů dětí se věnuje také SDEU v rámci žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce. Anonymizování rozhodnutí v řízeních o předběžné otázce je řešeno v Jednácím řádu Soudního dvora. SDEU zachovává anonymitu v případech, kdy jí přiznal předkládající soud. SDEU dále přiznává anonymitu na základě žádosti předkládajícího soudu, řádně odůvodněné žádosti účastníka původního řízení a rovněž i bez návrhu, považuje-li za nezbytné poskytnout anonymitu osobám, které jsou sporem dotčeny.⁹⁸⁵ Osobní údaje dětí nebo jejich rodičů, se v závislosti na uplatněná pravidla v některých rozhodnutích o předběžné otázce ve věci mezinárodních rodičovských únosů dětí mohou objevit. V ostatních případech jsou uvedeny pouze iniciály účastníků původního řízení.⁹⁸⁶

Jeden z nejvíce medializovaných případů je případ Doris Povse proti Mauru

⁹⁸²Například FRÁNEK, T. Američan vysoudil na Česku půl milionu, syna viděl málo, článek publikovaný 23. dubna 2010, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/american-vysoudil-na-cesku-pul-milionu-syna-videl-malo/r~i:article:666565/>.

⁹⁸³Cetnost jmen a příjmení, zdroj MV, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx>.

⁹⁸⁴Rozhodnutí ESLP, stížnosti 4824/06, 15512, *MacReady proti České republice*.

⁹⁸⁵Článek 95 Jednacího řádu Soudního dvora EU.

⁹⁸⁶Např. Rozhodnutí SDEU ve věci C-400/10, *PPU. J.McB. proti L. E.*

Alpagovi. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce položil k SDEU rakouský soud, který rozhodoval o obnově řízení proti rozhodnutí o navrácení dítěte do země jeho obvyklého bydliště. Nezletilá se podle rozhodnutí rakouského soudu měla vrátit zpět do Itálie za svým otcem. Toho času se nezletilá nalézala společně se svou matkou na území Rakouska. Matka odvezla svou dceru proti zákazu italského soudu, který nařídil společné právo péče o dítě.⁹⁸⁷ SDEU v tomto rozhodnutí uvedl jméno matky, otce a rovněž jméno nezletilé.⁹⁸⁸ Tento případ byl navíc velmi medializován v Rakousku i v Itálii a nejrůznější internetové odkazy je možné najít i v současnosti.⁹⁸⁹ Matka rovněž celou situaci popsala v knize.⁹⁹⁰

I když je určité pravdou, že na problematiku mezinárodních rodičovských únosů je nezbytné v obecné rovině upozorňovat, tj. co může nastat v případě smíšených párů, které mají společné dítě, je potřeba klást důraz na ochranu soukromí a osobních údajů dětí. V případě přílišné medializace konkrétního případu, který zachycuje jméno dítěte a navíc jako je tomu v daném případě Doris Povse proti Mauru Alpagovi, kdy byl příběh popsán dokonce v knize, dochází nepochybně k nepřiměřenému zásahu do osobních údajů dítěte, a taktéž do soukromého a rodinného života dítěte ve smyslu článku 16 Úmluvy o právech dítěte.

S problematikou mezinárodních rodičovských únosů se při své rozhodovací činnosti setkávají především jednotlivé vnitrostátní soudy. V českých podmínkách není, jak již bylo výše uvedeno, při provádění anonymizace napříč jednotlivými soudy, jednotný postup.⁹⁹¹ Na rozdíl od českého Ústavního soudu ostatní soudy v českých podmínkách rozhodnutí anonymizují. Jelikož v prvním stupni je k rozhodnutí o mezinárodním rodičovském únosu příslušný soud určený podle sídla Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí, tedy Městský soud v Brně a odvolacím soudem je Krajský soud v Brně, jsou rozhodnutí z oblasti mezinárodních rodičovských únosů

⁹⁸⁷Rozhodnutí SDEU ve věci C-211/10 PPU, *Doris Povse proti Mauru Alpagovi*.

⁹⁸⁸Rovněž v dalších rozhodnutích SDEU zveřejnil jméno nezletilého dítěte v souvislosti s mezinárodním únosem, např. Rozhodnutí SDEU ve věci C-491/10 PPU, *Josebou Andoni Aguirre Zarragou proti Simone Pelz*. Naopak v rozhodnutí SDEU ve věci C-400/10 PPU, *J.McB. proti L. E.* SDEU osobní údaje dětí neuvedl.

⁹⁸⁹Například *Kinder brauchen Vater and Mutter*, internetové stránky Facebook, [online], [cit. 19. 3. 2017] Dostupné z: https://de-de.facebook.com/permalink.php?story_fbid=494933077262519&id=254021264687036.

⁹⁹⁰Doris Povse, *Nicht mit uns: Wie ich mit meiner Tochter untertauchte*, edition a, Auflage: 1., Aufl. (6. April 2014).

⁹⁹¹K přístupu k anonymizování rozhodnutí v rámci jednotlivých českých soudů v podkapitole 4.2.6.1.

anonymizována.⁹⁹² Pro porovnání s českou úpravou v rozhodnutích italských soudů na základě pravidel provádění anonymizace nedochází ke zveřejňování osobních údajů dětí.⁹⁹³ Rovněž rozhodnutí týkajících se mezinárodních únosů dětí jsou tudíž anonymizována.⁹⁹⁴ Izraelský právní řád představuje mix právních kultur - kontinentální právní kultury, která je patrná v ústavní rovině, a angloamerické právní kultury, kterou lze sledovat v „běžném právu“. Rozhodnutí Nejvyššího soudu na základě doktríny *stare decisis* budou vázat všechny ostatní soudy.⁹⁹⁵ Při zveřejňování rozhodnutí jsou už v samotných názvech uváděna jména účastníků řízení, jako to činí jiné země angloamerické právní kultury. V rozhodnutích jsou rovněž uváděny často identifikační údaje dětí.⁹⁹⁶ V případech mezinárodních únosů dětí jsou na žádost rozhodnutí anonymizována.⁹⁹⁷

V České republice došlo ke zveřejnění osobních údajů dětí například ve zprávě veřejného ochránce práv, který ve své zprávě uvedl jména obou dětí unesených z Argentiny jejich matkou do České republiky. Učinil tak v souvislosti s průtahy v řízení, které byly způsobeny předchozí právní úpravou mezinárodních únosů dětí.⁹⁹⁸ Tento případ medializovala mnohokrát rovněž matka dětí a některé internetové zdroje lze dohledat i v současnosti. K medializaci jednotlivých případů dochází také

⁹⁹²Uplatní se ustanovení § 115 Kancelářského řádu Nejvyššího soudu ČR, čj. S 356/2009. Pro doplnění je třeba mít na paměti, že i když jsou rozhodnutí nižších soudů anonymizována, pokud by došlo k podání ústavní stížnosti, je potřeba o anonymizaci požádat vzhledem k současnému přístupu Ústavního soudu. Například v rozsudku Krajského soudu není uveden ani údaj o zemi, z níž bylo dítě protiprávně přemístěno nebo zadrženo. Rozsudek Krajského soudu, čj: 20 Co 365/2012-41.

⁹⁹³Linee guida in materia di trattamento di dati personali, contenuti anche in atti e documenti amministrativi, effettuato per finalità di pubblicità e trasparenza sul web da soggetti pubblici e da altri enti obbligati, *Pubblicato sulla Gazzetta Ufficiale n. 134 del 12 giugno 2014*, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/3134436#linee>.

⁹⁹⁴Například Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile, 12 maggio 2015, n. 9632.

⁹⁹⁵TAMIR, M. A. Guide to Legal Research in Israel, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.nyulawglobal.org/globalex/israel1.html>.

⁹⁹⁶Např. rozhodnutí Supreme Court, C.A. n. 2034/98, *Yltzhak Amin*, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://elyon1.court.gov.il/files_eng/98/340/020/Q07/98020340.q07.pdf. Některá rozhodnutí izraelských soudů je možné dohledat v databázích, které obsahují překlady izraelských rozhodnutí do angličtiny např. <http://elyon1.court.gov.il/verdictssearch/englishverdictssearch.aspx>.

⁹⁹⁷Rozhodnutí Supreme Court, C.A. n. 5532/93, *D.G.*, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://assets.hcch.net/incadat/fullcase/0355.htm>.

⁹⁹⁸Zpráva veřejného ochránce práv, sp. zn. 2840/2006/VOP/ON v Brně dne 8. srpna 2006, [online], [cit. 19. 3. 2017], http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/STANOVISKA/Rodina_a_dite/2840-06-Argentina_ZSO.pdf.

v Itálii, a to především na základě informací poskytnutých přímo od rodičů.⁹⁹⁹ Rovněž v Izraeli jsou některé případy mezinárodních rodičovských únosů medializovány.¹⁰⁰⁰

⁹⁹⁹LONIGRI, I. Bambini sottratti: uno scandalo internazionale, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: http://d.repubblica.it/attualita/2014/10/02/news/sottrazione_internazionale_minori_bambini_mediatore_europeo_famiglia-2310969/.

¹⁰⁰⁰GOURESKEY, O. Swedish father waiting for kidnapped kids. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3815092,00.html>.

5. Závěr

Ochrana soukromí a osobních údajů představuje v současnosti nanejvýš aktuální téma pro všechny fyzické osoby, děti nevyjímaje. Dětem přitom musí být s ohledem na jejich věk a rozumové schopnosti, neboť jsou mnohem zranitelnější než dospělí jedinci, věnována zvláštní pozornost.

Třebaže jsou děti nositeli práva na ochranu soukromí a subjekty osobních údajů, výkon těchto práv jim od narození nenáleží v plném rozsahu. Jelikož z povahy věci nemohou vždy samy právně jednat, k výkonu svých práv potřebují právní zastoupení.¹⁰⁰¹ Při zajišťování těchto práv jim proto do doby, než je budou moci zcela vykonávat samy, musí pomáhat jejich zákonní zástupci, nejčastěji rodiče. Rodiče mají při výkonu práv dětí zejména zvažovat zájem dítěte, než přistoupí ke zveřejnění jakýchkoliv informací z jejich soukromého života. Zejména mají povinnost respektovat právo dítěte vyjádřit svůj názor (za předpokladu, že je toho schopno) v záležitostech, které se jej dotýkají a probrat s nimi konkrétní situaci týkající se jejich soukromí a ochrany osobních údajů.¹⁰⁰²

V disertační práci na téma „*Evropskoprávní aspekty ochrany soukromého a rodinného života dítěte*“ jsem si kladla za cíl analyzovat situace, které mohou být pro ochranu soukromí, zejména osobních údajů, pro děti rizikové a popsat případy, v nichž k nepřiměřenému zásahu do těchto práv již došlo. Z tohoto pohledu jsem vybrané situace a případy rozdělila na dva okruhy, v nichž jsou zkoumány – tradiční komunikační technologie a moderní komunikační technologie.

Před provedením rozboru jednotlivých případů ve zvláštní části jsem v první kapitole obecné části disertační práce vymezila základní terminologii a koncepce. Pojem dítě byl vysvětlen především ve významu, jaký mu dává Úmluva o právech dítěte. Pojmy soukromý a rodinný život byly vyloženy zejména z pohledu Úmluvy o právech dítěte, EÚLP, LZP EU a relevantní judikatury ESLP a SDEU.

Druhá kapitola disertační práce se věnuje historickým milníkům ochrany soukromého a rodinného života dětí a současnému právnímu zakotvení ochrany soukromého a rodinného života dětí na mezinárodní a evropské úrovni. Z pohledu

¹⁰⁰¹Blíže k právnímu postavení dětí HRUŠÁKOVÁ M. *Dítě, rodina, stát (Úvahy nad právním postavením dítěte)*, Brno: Masarykova univerzita, 1993, ISBN 80-210-0694-3.

¹⁰⁰²Posuzování zájmu dítěte musí být dle článku 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti, které se dotýkají dětí.

komparovaných právních řádů (český, italský a izraelský) jsou shrnuty pouze nejzásadnější instrumenty těchto právních úprav.

Ve třetí kapitole disertační práce se zabývám specifickými aspekty ochrany osobních údajů dětí v právu EU. Záměrem této kapitoly je především vymezit právní rámec ochrany osobních údajů a uchopit nejdůležitější pojmy a koncepce v oblasti ochrany osobních údajů, které jsou následně využívány ve zvláštní části disertační práce. Kromě vymezení pojmu osobní údaj se tato část disertační práce věnuje správci osobních údajů, zpracovateli osobních údajů, zpracování osobních údajů, právním titulům pro zpracování osobních údajů, právům dítěte v souvislosti se zpracováním osobních údajů a problematice dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů a právem dítěte na odvolání souhlasu. Poslední část třetí kapitoly se věnuje možné obraně dítěte proti nepřiměřeným zásahům do ochrany osobních údajů a právním prostředkům na úseku ochrany osobních údajů.

Zvláštní část disertační práce představuje kapitola čtvrtá. Jejím účelem je provedení analýzy hypotetických situací, v nichž může dojít k nepřiměřenému zásahu do ochrany soukromí dítěte a zejména osobních údajů dětí a konkrétních případů, v nichž k tomuto zásahu došlo v prostředí tradičních a moderních technologií.

V rámci disertační práce jsem dospěla k závěru, že rozdělení na dvě prostředí – tradiční komunikační technologie a moderní technologie – nemá význam pouze z hlediska pracovního rozdělení zvláštní části disertační práce, ale je důležité zejména proto, že tato prostředí se i přes mnohé společné prvky v mnoha aspektech výrazně odlišují.

Z hlediska závažnosti způsobeného zásahu do ochrany soukromí a osobních údajů dětí jsou nepochybně potenciálně nebezpečnější moderní technologie. Při jejich používání dochází na rozdíl od tradičních komunikačních technologií ke zpracování obrovského množství informací. Z tohoto důvodu se významným způsobem zvyšuje pravděpodobnost, že tyto informace budou způsobit zásáhnout rovněž do práva dítěte na ochranu jeho soukromí a osobních údajů. V mnohem větší míře navíc hrozí opakování zásahu, neboť informace jednou zveřejněná na internetu je takřka neodstranitelná. Nechtěnou informaci z něj může v mezidobí před jejím odstraněním získat a dále šířit jakýkoliv uživatel internetu, jenž měl k této informaci přístup.

V případě moderních technologií je dále složité odhalit, kdo prostřednictvím

internetu poškozující informaci zveřejnil. Zatímco o příspěvku v rámci tradičních médií rozhoduje typicky vydavatel tištěného periodika, který také proto nese primární odpovědnost za jeho obsah, v on-line prostředí není snadné původce nepřiměřeného zásahu do ochrany soukromí a osobních údajů určit.

Předmětem rozboru vybraných situací a případů je naleznout odpověď na otázku, kdo představuje původce nepřiměřeného zásahu, do jakého práva či kombinace práv daný původce zasáhl, a jak soudní orgány a národní autority ochrany osobních údajů vymezují v jednotlivých případech přípustnou míru zásahu do práva na soukromí a zejména do ochrany osobních údajů dětí.

Ve zkoumaných situacích a případech jsem dospěla k závěru, že původci zásahů do práva na ochranu soukromí a ochrany osobních údajů jsou velmi rozmanití (od dítěte po soukromé společnosti, které např. provádí zpracování osobních údajů).

V disertační práci jsem mnohokrát použila, že v konkrétním případě došlo k nepřiměřenému zásahu do ochrany osobních údajů a důstojnosti dítěte. V oblasti ochrany osobních údajů se můžeme velmi často setkat s tím, že daný soudní orgán nebo národní autorita ochrany osobních údajů konstatuje, že došlo k nepřiměřenému zásahu do ochrany osobních údajů a důstojnosti dítěte. Soudní orgány a úřady pro ochranu osobních údajů tato dvě práva často spojují. K tomu je potřeba doplnit, že ochrana osobních údajů je nezbytně spjata s ochranou základních práv, která lidskou důstojnost chrání jako základní hodnotu. S ohledem na rozvoj moderních komunikačních technologií není možné rezignovat na ochranu důstojnosti dětí na úseku ochrany osobních údajů. Uvedené dokládá rovněž skutečnost, že ochrana osobních údajů v on-line prostředí bývá spojována s právem na informační sebeurčení, jehož limity se odvíjí od lidské důstojnosti.¹⁰⁰³

Právo na ochranu soukromí a osobních údajů má své limity a v některých případech může být omezeno ve prospěch práv jiných, typicky pokud se střetává se svobodou projevu.

Rozhodovací praxe italského úřadu pro ochranu osobních údajů v tomto smyslu rozlišuje, zda ke zveřejnění např. fotografie dítěte došlo v pozitivním kontextu, neboť každé zveřejnění nějakým způsobem zasahuje do soukromí a osobních údajů dítěte.

¹⁰⁰³Právo na informační sebeurčení znamená, že právo na soukromí představuje taktéž právo rozhodnout, zda a v jakém rozsahu, jakým způsobem a za jakých okolností má být soukromí člověka dále zpřístupněno.

Pokud je však úmyslem např. zveřejnění článku, jehož obsah kladně hodnotí to, že dítě dosáhlo v určité oblasti úspěchu nebo naopak vykonalo určitou záslužnou práci, nelze proti takovému zveřejnění v zásadě nic namítat. V souladu s tímto hodnotícím přístupem k posuzování míry zásahu je tak za nepřiměřený považován například zásah, který prostřednictvím zveřejnění fotografie dítě zachycuje v zahanbující situaci. Posouzení negativních konotací daného příspěvku ve vztahu k dítěti bude vždy třeba posuzovat individuálně. Podobný přístup zaujímá rovněž český ÚOOÚ ve vztahu k hodnocení nepřiměřeného zásahu do soukromí osoby, jejíž osobní údaje byly zveřejněny prostřednictvím tisku nebo médií. Při posuzování nepřiměřenosti zásahu a hodnocení jeho míry se ÚOOÚ zaměřuje na osobu, již se zveřejněné informace týkají, na charakter publikovaných informací (například zda se jedná o citlivé údaje, a jaký je účel tohoto zveřejnění), zda je dán veřejný zájem na takovém zveřejnění, a jakým způsobem dojde k jejich zveřejnění, tj. posouzení lokálního či celostátního dopadu zveřejnění a možnosti budoucího dohledání těchto informací.¹⁰⁰⁴ Český ÚOOÚ, stejně jako italský úřad, klade zvláštní důraz na ochranu soukromí dětí.

V první části čtvrté kapitoly disertační práce je analyzována problematika ochrany soukromí dětí v souvislosti se zveřejněním článků ze života slavných osobností, v nichž došlo rovněž k zachycení soukromí dítěte.

Nejvyšší soud ČR v případě zveřejnění několika článků o synovi známé zpěvačky s uvedením jeho fotografií konstatoval, že protiprávnost zásahu do soukromí dítěte není vyloučena ani v případě, že by s uvedeným zveřejněním informací o jeho osobě dal souhlas zákonný zástupce.¹⁰⁰⁵ Ke stejnému závěru rovněž došel italský Kasační soud v případě zveřejnění fotografie osmiletého chlapce vedle slavné herečky, tehdejší přítelkyně jeho otce, která na fotografii pózovala „*nahore bez*“.¹⁰⁰⁶ Oba soudní orgány v uvedených případech zdůraznily potřebu poskytovat ochranu soukromí dítěti a vyzdvihly rovněž etické principy, kterými se mají vydavatelé časopisů řídit, neboť jsou v oblasti mediálního práva profesionály.

Disertační práce se dále soustředí na speciální ochranu, která dětem náleží, pokud se ocitnou v postavení poškozených v trestním řízení. U těchto případů totiž

¹⁰⁰⁴Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 5/2009, Zveřejňování osobních údajů v médiích, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/files/stanovisko_2009_5.pdf.

¹⁰⁰⁵Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, č. j.: 30 Cdo 3770/2011.

¹⁰⁰⁶Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.

nepostačuje vnímat pouze důležitost primární ochrany dítěte v souvislosti se spáchaným trestným činem, ale je potřeba také zajistit ochranu soukromí a osobních údajů dítěte pro případ jejich možné sekundární viktimizace.

Na základě rozboru vybraných případů jsem dospěla k závěru, že nejčastějšími původci zásahu do soukromí dětí jsou korporace – vydavatelé časopisů a provozovatelé televizních stanic, jak již bylo zmiňováno v případě dětí nalézajících se v blízkosti slavných osobností, či v případě televizní stanice, která odvysílala příspěvek umožňující ztotožnění nezletilých, jež měli postavení poškozených v trestním řízení.

V českém prostředí Městský soud v Praze konstatoval, že k nepřiměřenému zásahu do osobních údajů nezletilé poškozené došlo ze strany vydavatele časopisu CZECH NEWS CENTER, a.s. (dříve Ringier Axel Springer a.s.), neboť vydavatel časopisu v článku „*Hrozné podezření*“ zveřejnil informace, na základě nichž bylo možné určit její totožnost.¹⁰⁰⁷ V dalším případě se tento soud zabýval zveřejněním osobních údajů nezletilých poškozených v reportáži v pořadu „*Zprávy*“. Městský soud v Praze dovodil, že nepřiměřeného zásahu do ochrany osobních údajů se dopustila společnost FTV Prima v podobě záběru na usnesení Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou. Zveřejněná část usnesení totiž obsahovala jména a roky narození pěti nezletilých dětí poškozených trestným činem týrání svěřené osoby podle trestního zákoníku a dále jména, příjmení, data narození a bydliště jejich rodičů.

Obdobným případem se zabýval rovněž italský orgán pro ochranu osobních údajů, který shledal nepřiměřený zásah do ochrany osobních údajů dětí ze strany několika vydavatelů časopisů.¹⁰⁰⁸ V tomto případě se jednalo o zveřejnění velkého počtu článků v různých italských periodikách, které přinášely informace o případu chůvy, která se při výkonu svého povolání dopustila zneužívání a násilí na dětech, o něž měla pečovat. Italský úřad konstatoval, že i když v předmětných člancích nebyla přímo publikována jména dětí, na základě celé řady informací např. profese rodičů, věku dětí, místa bydliště, zvyků rodiny a profesního profilu a fotografie chůvy, bylo možné totožnost dětí určit.

Nepřiměřeného zásahu do ochrany osobních údajů se mohou dopustit rovněž rodiče. Český ÚOOÚ řešil případ, který se týkal téže nezletilé poškozené jako v případě

¹⁰⁰⁷Rozsudek Městského soudu v Praze, č.j. 8A 375/2011-61-71.

¹⁰⁰⁸Provvedimento 10 marzo 2004 (1090071), [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1090071>.

Ringier Axel Springer, v němž mělo dojít k nepřiměřenému zásahu do jejího soukromí ze strany otce.¹⁰⁰⁹ Otec se měl přestupku na úseku ochrany osobních údajů dopustit v důsledku zveřejnění informací, na základě nichž bylo možné jeho dceru identifikovat na internetových stránkách časopisu. V tomto případě nicméně ÚOOÚ, dle mého názoru, nesprávně posoudil povahu přestupku a řízení s odkazem na uplynutí promlčecí lhůty zastavil. Za zveřejnění předmětného článku na internetu tak nebyla vyvozena ničí odpovědnost. Domnívám se, že v dané věci nebylo nezletilé poškozené adekvátním způsobem zajištěno její právo na ochranu osobních údajů, neboť zveřejnění článku na internetu mělo být posouzeno jako přestupek trvající povahy, vylučující promlčení deliktní odpovědnosti.

I z výše uvedených příkladů je zřejmé, že právní zakotvení ochrany soukromí a osobních údajů v mezinárodních, evropských či vnitrostátních právních dokumentech samo o sobě nepostačuje, neboť v těchto případech hraje největší roli etika osob a subjektů, které ke zveřejnění informací ze soukromí dítěte přistoupí. Především rodiče by si měli uvědomit, že řešení a medializace jejich vzájemných konfliktů nemůže mít přednost před zájmy dítěte, jehož totožnost může být čtenáři identifikována prostřednictvím zveřejnění detailních příběhů z jejich života. Takové jednání je nepřiměřeným zásahem do soukromí dítěte.

V poslední části věnované tradičním komunikačním technologiím se zabývám novodobým fenoménem televizních „*reality show*“. V případech talentových pořadů hodnotím riziko ohrožení soukromí dětí v zásadě jako nikoliv vysoké. Opačná situace je u reality show zaměřených na vzhled dítěte, výchovného typu nebo zaměřených na „*přežití dětí*“. U posledně jmenovaných tří typů reality show lze klást otázku, proč rodiče své děti do těchto pořadů vůbec přihlásí nebo s přihlášením souhlasí. Dle mého názoru i v těchto případech hraje největší roli etika rodičů, tvůrců pořadů a provozovatelů televizních stanic. Je zejména odpovědností rodičů zhodnotit dopady, které může zpřístupnění soukromí dětí jejich vystupováním např. v reality show typu „*Výměna manželek*“ způsobit, ať již se jedná o přiměřenost zásahu do soukromé sféry dítěte, ochrany jeho osobních údajů či hrozby narušení rodinných vazeb. V nepravní rovině pak shledávám motivaci zpřístupnit soukromí dítěte veřejnosti kvůli finanční odměně nebo touze rodičů zviditelnit se jako neetickou a sobeckou, neboť dítě je

¹⁰⁰⁹Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-0118/11-16.

v těchto typech reality show prezentováno často ve velmi negativním kontextu.

Přestože nejsou dosud známy případy, kdy by se dítě těmito situacím vůči svým rodičům bránilo soudní cestou, s ohledem na širokou dostupnost těchto pořadů i prostřednictvím internetu lze do budoucna nápad takových sporů očekávat. Silné protesty veřejnosti proti reality show výchovného typu se objevily v Itálii v souvislosti s kontroverzním dílem odvysílaným v rámci reality show „*Sos Tata*“.¹⁰¹⁰

Druhá část čtvrté kapitoly se zabývá možnými zásahy do soukromí a zejména do osobních údajů dětí v prostředí moderních komunikačních technologií.

Při jakémkoliv pohybu dětí v prostředí moderních komunikačních technologií vždy nějakým způsobem dochází ke zpřístupňování jejich soukromí a zpracovávání jejich osobních údajů. Internetové stopy o dítěti jsou často zaznamenávány, i když dítě žádné informace ze svého soukromí samo nezpřístupnilo. V současnosti se rovněž objevují případy, kdy rodiče zakládají například profil na sociální síti svému dosud nenarozenému dítěti (tzv. prenatalní profily na sociálních sítích).

S ohledem na provedený výzkum jednotlivých situací a případů, lze konstatovat, že právo na ochranu soukromí a ochranu osobních údajů mohou v prostředí moderních komunikačních technologií ohrožovat děti, jejich rodiče, třetí osoby, nejčastěji kamarádi a spolužáci dítěte, státní orgány, školská zařízení, zdravotnická zařízení, soukromé společnosti, které v prostředí internetu představují taktéž poskytovatelé služeb informační společnosti. Posledně zmíněným je věnována pozornost z pohledu vymezení základních principů jejich odpovědnosti, resp. vyloučení jejich odpovědnosti za případné nepřiměřené zásahy do soukromí a zejména osobních údajů dítěte, neboť v on-line prostředí není možné učinit jakýkoliv krok, aniž by se na něm nepodílela celá řada ISP.

Míru případné odpovědnosti ISP za protiprávní obsah, tj. za zásah do ochrany osobních údajů nebo soukromí dítěte, bude vždy nutno posuzovat ve vztahu k určité poskytované službě a podmínkám odpovědnosti konkrétního ISP, resp. splnění

¹⁰¹⁰La lettera aperta al Garante per la protezione infanzia e adolescenza Vincenzo Spadafora. Otevřený dopis Associazione Culturale Pediatri ze dne 22. září 2013, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.acp.it/2013/09/lettera-aperta-al-garante-per-la-protezione-infanzia-e-adolescenza-vincenzo-spadafora-7292.html>.

podmínek vyloučení jeho odpovědnosti.¹⁰¹¹

V souvislosti s používáním moderních technologií je potřeba postupovat obezřetně už při výběru operačního systému, zejména nastavení ochrany soukromí. To platí také při instalaci jakéhokoliv počítačového programu, aplikací do tabletu, chytrých telefonů či chytrých hodinek, neboť i tyto aplikace o svých uživateli sbírají různé informace a poskytují odlišnou míru zabezpečení.

Pro ilustraci situací možného ohrožení soukromí a osobních údajů jsem vybrala podmínky ochrany osobních údajů dvou významných společností – Apple a Microsoft, které poskytují řadu produktů a služeb rovněž pro děti.

Ačkoli obě společnosti ve svých podmínkách zohledňují specifickou potřebu ochrany dětí, přesto dle mého názoru, nejsou z pohledu ochrany dětí dostačující. Hlavní nedostatek spatřuji již v přílišné složitosti jazyka, který je pro děti neuchopitelný.

S ohledem na požadavky vyplývající z GDPR (bod 58 preambule GDPR) budou muset všechny společnosti nabízející produkty a služby dětem upravit formu svých podmínek tak, aby děti jejich jazyku byly schopné porozumět. Vhodné je rovněž doplnit podmínky ochrany osobních údajů o grafickou formu, která tuto srozumitelnost může podpořit. Z tohoto důvodu by měla WP29 iniciovat přijetí výkladového stanoviska, v němž by tato pracovní skupina objasnila, jak by tato informační povinnost měla vůči dětem konkrétně vypadat (včetně uvedení vzorů).

V disertační práci se dále zaměřuji na problematiku zveřejnění informací zachycujících soukromí dětí v souvislosti s činností internetových vyhledávačů, které hrají významnou roli při zjišťování jakýchkoli informací.

Nejzásadnější rozhodnutí v oblasti ochrany osobních údajů týkající se internetových vyhledávačů je rozhodnutí SDEU Google proti Costeja. Toto rozhodnutí je široké veřejnosti známé především díky diskutované problematice aplikování práva na zapomnění v prostředí internetových vyhledávačů.¹⁰¹² Zmiňované rozhodnutí SDEU je důležité rovněž pro dětské uživatele internetu, neboť Google v jeho důsledku zavedl formulář, který umožňuje dětem nebo jejich rodičům požádat o výmaz z výsledků vyhledávání ve vztahu k informacím, které se jich dotýkají. Možnost žádat

¹⁰¹¹Blíže k ISP např. KORBEL, F., CHOLASTA, R., MOLITORISOVÁ, A. Safe harbour: vyloučení odpovědnosti poskytovatelů hostingových služeb za obsah vložený uživateli Internetu, *Soudce: časopis Soudcovské unie České republiky*, č. 6/2016.

¹⁰¹²Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, Google Spain SL a Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González.

o odstranění výsledku z vyhledávání je užitečná obzvlášť v případech, u nichž je široká a snadná přístupnost určitých informací způsobila dětem způsobovat sekundární viktimizaci (případy v oblasti mezinárodních rodičovských únosů dětí, případy, v nichž má dítě postavení poškozeného v trestním řízení atd.).

Z hlediska uplatnění práva být zapomenut je potřeba vnímat, že toto právo má své limity, neboť informace budou z internetového vyhledávače odstraněny jen za předpokladu splnění podmínek na odstranění nežádoucí informace.

Pro doplnění je potřeba uvést, že GDPR upravuje právo být zapomenut v článku 17, v němž zdůrazňuje uplatnění tohoto práva v souvislosti se zpracováním osobních údajů dětí ze strany služeb informační společnosti.¹⁰¹³

V disertační práci jsem se dále zabývala dvěma případy z oblasti hostingových služeb – italským případem „*Caso Vividown*“,¹⁰¹⁴ v němž Kasační soud dospěl k závěru, že byly naplněny podmínky bezpečného přístavu pro vyloučení odpovědnosti hostingů, neboť společnost Google Italia Srl. odstranila video, které zachycovalo nezletilého chlapce s Downovým syndromem, ihned po jeho nahlášení. Naopak v českém případě Městský soud dovedl odpovědnost společnosti jako provozovatele zpravodajského portálu iDNES.cz.¹⁰¹⁵ V tomto rozhodnutí český soud jasně potvrdil, že i když protiprávní příspěvek v oblasti ochrany osobních údajů při využití hostingových služeb zveřejní třetí osoba, která představuje správce osobních údajů, pokud se o protiprávním obsahu příspěvku poskytovatel dozví, nemůže se zbavit odpovědnosti tvrzením, že příspěvek na internet neumístil on. Jakmile se tedy MAFRA, a.s. o protiprávním zásahu do ochrany osobních údajů nezletilé poškozené v trestním řízení dozvěděla, byla povinna ihned předmětný příspěvek z internetové diskuze, kterou poskytuje, odstranit. V důsledku nekonání poskytovatele hostingové služby došlo v tomto případě k nepřiměřenému zásahu do ochrany osobních údajů nezletilé dívky.

Dalšími zdroji ohrožení soukromí a osobních údajů dětí na internetu je často jejich komunikace a zábava při využívání sociálních sítí. Ze sociálních sítí jsem si pro podrobnější rozbor možných nepřiměřených zásahů do soukromí dítěte vybrala Facebook. V prostředí této sociální sítě jsem se soustředila na problém založení

¹⁰¹³Článek 17 odst. 1 písm. f) GDPR obsahuje odkaz na článek 8 odst. 1, který se věnuje zpracování osobních údajů dětí v souvislosti se službami informační společnosti.

¹⁰¹⁴Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione penale II, 17 dicembre 2013, n. 5107, *Caso Vividown*.

¹⁰¹⁵Rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j. 11 A 114/2013-39.

facebookového profilu, který si často zakládají i děti mladší 13 let (povolený věk pro založení facebookového profilu). Dále na facebookovou aktivitu dětí spočívající v umísťování nejrůznějších příspěvků ze svého soukromí (např. fotografie) a facebookovou aktivitu rodičů, kteří mnohdy svým neuváženým jednáním zasahují do soukromí dítěte např. umístěním nevhodné fotografie dítěte na svůj facebookový profil atd. S tím souvisí i aktivita třetích osob, které mohou na svou zeď vložit příspěvek, jehož obsah nepřiměřeně zasahuje do soukromí dítěte. Je potřeba upozornit na to, že dítě se v důsledku činnosti třetích uživatelů Facebooku může na této síti ocitnout, aniž by bylo majitelem vytvořeného facebookového profilu. Děti mohou být v prostředí sociálních sítí ohroženy rovněž v důsledku předávání jejich osobních údajů do zahraničí. Ve vztahu k předávání osobních údajů do zahraničí bylo rozebráno rozhodnutí Max Schrems a jeho dopady na ochranu osobních údajů dětí.¹⁰¹⁶

Riziko ohrožení soukromí dětí může na děti čekat rovněž na sociálních sítích speciálního typu, kterými jsou internetové seznamovací portály, tzv. seznamky. Původce nepřiměřených zásahů mohou představovat stejně jako v případě Facebooku provozovatelé internetových sezonek, děti samotné, jejich rodiče, a rovněž jejich další uživatelé. Jako příklad internetových sezonek jsem vybrala Badoo a českou Libimseti.cz.

Z hlediska zajištění ochrany soukromí a osobních údajů je jeví jako značně problematická internetová seznamka Libimseti.cz, na níž si mohou v praxi vytvořit profil i děti. Provozovatel ve svých pravidlech pro užívání serveru nestanoví žádné zvláštní podmínky pro ochranu dětí.

V poslední části čtvrté kapitoly disertační práce se zabývám problematikou anonymizování osobních údajů dětí v rozhodnutích přístupných v internetových soudních databázích.

Pokud daný soudní orgán nepřistoupí k anonymizaci osobních údajů dítěte v textu rozhodnutí, které následně zveřejní v on-line soudní databázi, stane se takové rozhodnutí přístupné všem uživatelům internetu, kteří si dané rozhodnutí v databázi soudu mohou vyhledat. Okruh osob, které se s obsahem rozhodnutí mohou uvedeným způsobem seznámit, bude fakticky výrazně užší, pokud vnitrostátní soudy rozhodnutí zveřejňují pouze v národním jazyce, který není natolik rozšířeným. Rozhodnutí si poté

¹⁰¹⁶Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Schrems*.

mohou prostudovat pouze uživatelé, kteří ovládají daný jazyk. Jazykovou bariérou nebudou omezeny osoby, které navštíví například databázi SDEU.¹⁰¹⁷

V oblasti internetových databází soudních rozhodnutí jsem se věnovala rozboru českého případu, v němž podle vyjádření matky chlapce uživatel internetu k doplnění diskuze pod internetovým článkem využil údaje získané z databáze Ústavního soudu NALUS. Z tohoto případu vyplývá, že pokud dojde ke zveřejnění osobních údajů dítěte v rozhodnutí, které je v takové míře přístupné uživatelům internetu, může snadněji docházet k využití a následnému šíření informací, které by jinak uživatel nedohledal nebo jejichž dohledání by pro uživatele bylo spojeno s většími obtížemi. Další zveřejnění osobních údajů získaných z neanonymizovaných rozhodnutí z internetových soudních databází např. v diskuzi pod článkem na internetovém blogu je způsobilé přivodit sekundární nepřiměřený zásah do práva dítěte na jeho soukromí a osobních údajů.

Poslední podkapitola disertační práce je věnována ochraně soukromí a osobních údajů dětí v souvislosti se zveřejněním neanonymizovaných rozhodnutí v oblasti mezinárodních rodičovských únosů dětí. Tento výzkum nebyl přitom proveden z hlediska primárního zásahu do soukromí dítěte, který představuje odloučení dítěte od druhého rodiče. Pozornost byla soustředěna pouze na aspekty možných sekundárních zásahů v důsledku zveřejnění údajů v rozhodnutích soudů, která jsou dostupná on-line.

Konečně pak považuji za nezbytné vyjádřit se zvlášť k poslední výzkumné otázce disertační práce, zda stávající právní úprava ochrany osobních údajů reflektuje dostatečným způsobem ochranu dětí.

Vzhledem ke skutečnosti, že se nynější právní úprava obsažená ve směrnici č. 95/46/ES ukázala jako značně zastaralá, a to zejména s ohledem na současné moderní technologie, bylo zapotřebí zkoumat rovněž i jiné právní instrumenty, zejména relevantní judikaturu a vyjádření národních autorit ochrany osobních údajů. Současná systematika ochrany osobních údajů, podle mého názoru, vzniká až na základě spojení uvedených instrumentů. Zdrojem pro pochopení ochrany osobních údajů dětí jsou rovněž názory autorů odborných publikací.

Jelikož směrnice č. 95/46/ES neobsahuje žádné ustanovení, které by se výslovně zabývalo specifickou ochranou osobních údajů dětí, může se přístup k ochraně osobních

¹⁰¹⁷Rozhodnutí SDEU jsou v současnosti přístupná ve všech úředních jazycích.

údajů dětí v členských státech EU značně lišit. Zatímco v českém zákoně č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů nenalezneme žádné ustanovení, které by přímo upravovalo ochranu dětí, Itálie na rozdíl od České republiky věnuje ochraně dětí větší pozornost. Rovněž činnost italského úřadu pro ochranu osobních údajů lze shrnout jako velmi kvalitní.

Na roztržitost jednotlivých vnitrostátních právních úprav by mělo reagovat a z velké části vyřešit GDPR, které s ohledem na to, že se jedná o formu nařízení, bude bezprostředně právně závazné ve všech členských státech EU.

GDPR se soustředí na řadu aspektů souvisejících s používáním moderních technologií, rozšiřuje práva subjektů údajů, na mnoha místech poukazuje na specifickou potřebu chránit děti, správcům a zpracovatelům ukládá nové povinnosti¹⁰¹⁸ a rovněž dramatickým způsobem zpřísňuje sankce na úseku ochrany osobních údajů, které připomínají sankce na úseku práva hospodářské soutěže.

I když z hlediska ochrany osobních údajů dětí GDPR představuje nepochybně velký pokrok, nadále zůstává otázkou, nakolik může rovněž toto nařízení na všechny výzvy ochrany osobních údajů dětí, zejména s ohledem na rozvoj moderních technologií reagovat. I přes skutečnost, že jeho celkový přínos a možná negativa bude možné hodnotit až s odstupem času, již nyní je však možné, některá jeho ustanovení z pohledu budoucí aplikace vnímat jako více či méně problematická. Zvláště je potřeba znovu se vrátit k úpravě dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů v prostředí služeb informační společnosti.

GDPR v článku 8 ponechává na členských státech EU, aby se rozhodly pro případné snížení minimální věkové hranice pro platné vyjádření dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů v oblasti služeb informační společnosti. V důsledku toho mohou být napříč členskými státy EU zvolena různá pravidla pro udělení platného souhlasu. Zatímco některé členské státy EU mohou ponechat minimální věkovou hranici v její nesnížené podobě 16 let, jiné ji mohou snížit až na 13 let. Rozličné nastavení minimální věkové hranice pro platné udělení souhlasu přináší právní nejistotu, může komplikovat život rodičům, kteří se například přestěhují z jednoho členského

¹⁰¹⁸Pro ochranu osobních údajů je významné zavedení povinnosti ohlásit únik či ohrožení zabezpečení osobních údajů dozorovému úřadu nejpozději do 72 hodin od okamžiku, kdy se správce osobních údajů o incidentu dozvěděl. V některých případech bude muset také informovat subjekty údajů, kterých se únik týkal.

státu EU do druhého, v němž budou pravidla nastavena odlišně a rovněž samotným společností, které nabízejí produkty a služby dětem.

Nastavení podmínek dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů v článku 8 GDPR, podle mého názoru, nepředstavuje ideální řešení. Vhodnější by bylo věkovou hranici v oblasti služeb informační společnosti stanovit jednotně pro všechny členské státy EU.

Pokud by členské státy EU setrvaly na zakotvení minimální věkové hranice 16 let pro platné udělení souhlasu v prostředí služeb informační společnosti, mohou se navíc potýkat s kritikou ze strany rodičů, kteří mohou tento věk vnímat jako příliš vysoký. Jen s obtížemi si lze například představit, jak 15 letý teenager přijde za svými rodiči s požadavkem, že potřebuje jejich souhlas k založení osobního profilu na sociální síti. Na rodiče budou v tomto směru kladeny přílišné nároky, jak zajistit ochranu osobních údajů svých dětí. Rovněž dítě se může cítit omezeno ve výkonu svého práva na ochranu osobních údajů a rovněž svobody projevu, neboť tato práva by se měla s ohledem na jeho věk a rozumové schopnosti postupně rozšiřovat.¹⁰¹⁹

Domnívám se, že s ohledem na dnešní digitální dobu je minimální věková hranice 16 let pro platné udělení dětského souhlasu příliš vysoká. Neodpovídá požadavkům dětských uživatelů a ani jejich rodičů, jelikož nereflktuje jednotlivé situace, v nichž figuruje souhlas jakožto právní titul pro zpracování osobních údajů.

I když existují určité situace, v nichž dítě zasluhuje zvýšenou ochranu, z pohledu běžných uživatelských aktivit (například souhlas k využívání určité mobilní aplikace, jehož poskytnutí je schopno posoudit i mladší dítě) není žádoucí dítě takovýmto způsobem ve výkonu jeho práva limitovat. Daleko větší důraz by měl být z tohoto hlediska kladen na vzdělání dítěte, například v rámci školní výuky zařazení předmětů, v nichž by se děti naučily a pochopily, jak je důležité v prostředí internetu neztratit kontrolu nad svým soukromím.

Pro doplnění dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů v GDPR je potřeba zdůraznit, že GDPR nastavuje minimální věkovou hranici pro platné udělení souhlasu pouze v prostředí služeb informační společnosti. Za předpokladu, že zpracování osobních údajů nelze podřadit pod tyto služby, vztahuje se na ně stejný

¹⁰¹⁹Dítě má v souladu s článkem 13 Úmluvy o právech dítěte právo na svobodu projevu, které zahrnuje vyhledávání, přijímání a rozšiřování myšlenek všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať už ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoliv prostředky podle jeho volby.

režim jako ve směrnici č. 95/46/ES. V těchto ostatních případech je souhlas považován za platný pouze, pokud dítě bylo schopno s ohledem na svůj věk a rozumové schopnosti význam udělovaného souhlasu posoudit. V opačném případě musí souhlas udělit jeho zákonný zástupce, nejčastěji rodič dítěte.

Problematickým aspektem dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů je rovněž prokazatelnost jeho udělení. Podle článku 7 odst. 1 GDPR musí být správci osobních údajů schopni tento souhlas doložit.¹⁰²⁰ Uvedený požadavek nebude v řadě případů snadný, neboť děti mohou snadno obejít pravidla pro udělení platného souhlasu (např. při zakládání profilu na sociální síti mohou vyplnit nesprávný rok narození).

Na základě provedeného výzkumu jsem dospěla k závěru, že má hypotéza učiněná na začátku disertační práce, že ani budoucí právní úprava obsažená v GDPR zcela neodstraní drobné nuance a možné větší rozdíly v právních úpravách členských států EU, je správná. Domnívám se, že při ochraně soukromí musí být zachována významná role rozhodovací činnosti soudů a národních autorit ochrany osobních údajů, neboť technologický vývoj není možné ani prostřednictvím GDPR předvídat natolik dopředu, aby byly spolehlivě postiženy všechny situace, které v praxi mohou nastat. Navíc i některá ustanovení GDPR jsou formulována takovým způsobem, z něhož je zřejmé, že jejich konkrétní obsah bude muset být vyložen až následnou rozhodovací praxí.

Z hlediska efektivního zajištění ochrany soukromí a osobních údajů dětí je, podle mého názoru nezbytné, vytvořit v každém členském státě EU dětského ombudsmana, který by spolupracoval s danou národní autoritou ochrany osobních údajů. Tento způsob ochrany dětí je zajištěn v Itálii, kde byl zřízen dětský ombudsman „*Autorità garante per l'infanzia e l'adolescenza*“, který spolupracuje s italským úřadem pro ochranu osobních údajů.¹⁰²¹

Přestože z internetových stránek českého veřejného ochránce práv vyplývá, že se na českou veřejnou obhájkyňu práv obrací se svými žádostmi rovněž děti¹⁰²² a zřízení dětského ombudsmana dlouhodobě České republice doporučuje Výbor pro práva dítěte

¹⁰²⁰Článek 7 odst. 1 GDPR.

¹⁰²¹Autorità garante per l'infanzia e l'adolescenza. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.garanteinfanzia.org/il-garante>.

¹⁰²²Ombudsmanka dětem a náctiletým, Internetové stránky veřejného ochránce práv. [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <https://deti.ochrance.cz/>.

OSN, dětský ombudsman nám stále chybí.¹⁰²³ S ohledem na specifické potřeby dětí by, dle mého názoru, měla Česká republika tento nedostatek, co nejdříve napravit.

Vzhledem k tomu, že do soukromí včetně ochrany osobních údajů dětí je dnes zasahováno v podstatě každý den, je třeba klást důraz také na prevenci i v rámci neprávních prostředků. Rodiče by měli vést své děti k tomu, že není třeba své soukromí vystavovat za každou cenu na odiv veřejnosti, například prostřednictvím sociálních sítí. Měli by rovněž klást důraz na prevenci předcházení nežádoucích zásahů do ochrany soukromí, které si dítě může způsobit svou neuváženou činností, zejména vytvářením profilů na sociálních sítích, jež jsou uživatelsky přístupné i pro nezletilé. K tomu, jak mají rodiče postupovat, aby co nejvíce přiměli děti k zamyšlení nad ochranou vlastního soukromí, neexistuje žádné univerzální pravidlo.

Možností a přístupů se přitom nabízí celá řada od náboženství, přes motivační a pedagogické metody po technické zajištění ze strany rodičů. Konkrétní zvolené řešení by mělo představovat kombinaci těchto přístupů s ohledem na potřeby daného dítěte.

V dnešní internetové společnosti, kdy se oblast soukromí neustále ztenčuje, budou mít právě ty děti, jež nad vlastními hodnotami přemýšlí od útlého věku, nepochybnou výhodu oproti těm svým vrstevníkům, kteří k tomuto poznání dospějí až v pubertálním věku, a v důsledku toho tak budou ke svému soukromí přistupovat mnohem neuváživějším způsobem, který může způsobit vážnou újmu jím samým. Důležitá je především spolupráce rodičů se školou, která by měla děti rovněž vzdělávat v oblasti ochrany soukromí a osobních údajů při využití moderních technologií.

Technické zajištění ochrany soukromí dětí mohou rodiče realizovat řadou způsobů. Pro technické zabezpečení lze uvažovat o rodičovské kontrole, kterou nabízí nastavení operačních systémů, ale také další soukromé společnosti specializované v této oblasti. Rodičovská kontrola by však vždy měla sledovat zájem dítěte, být přiměřená a nikoliv ze strany rodičů zneužívající, aby děti nepovažovaly rodiče pouze za „špehy“ jejich soukromí. Pro inspiraci mohou rodičům posloužit různé příručky a instruktážní videa, jak by se děti měly v on-line prostředí chovat. Činnost v této oblasti vykonávají

¹⁰²³Z iniciativy Rady Evropy byla v roce 1997 založena Evropská síť ombudsmanů pro děti (ENOC), která funguje jako neziskové sdružení nezávislých institucí pro děti a dětské práva. Hlavním cílem této sítě je prosazovat implementaci jednotlivých práv vycházejících z Úmluvy o právech dítěte, prosazovat práva dětí, přístupy, strategie a nezávislé vnitrostátní úřady zřízené pro ochranu dětí. Více informací z internetových stránek Evropské sítě ombudsmanů pro děti. Dostupné z: <http://enoc.eu/>. Seznam členských zemí ENOC je dostupný z: http://enoc.eu/?page_id=210.

rovněž národní autority ochrany osobních údajů.

V budoucnosti si s ohledem na neustálý rozvoj moderních technologií lze představit, že k ohrožujícím situacím bude docházet stále častěji. Vzhledem k rychlému technologickému vývoji se nedomnívám, že by jakékoliv sebelépe formulované právní normy byly samy o sobě postačující pro zajištění účelu, k němuž byly vydány. Funkci hlavního ochránce soukromí dětí budou i v budoucnosti nadále plnit jejich rodiče, kteří však svým dětem musí poskytnout náležitou edukaci v oblasti bezpečného používání internetu a sociálních sítí a pomoci tak dětem při vytvoření jejich vlastních pravidel chování, jak v on-line prostředí, tak i v rámci tradičních komunikačních technologií.

V neposlední řadě nezbyvá než dodat, že to jsme i my, kdo svým chováním do určité míry garantuje rozsah a způsob, jímž bude zasaženo do našeho soukromí, případně rozsah a způsob, jímž umožníme provádět zpracování našich osobních údajů. V tomto smyslu musíme proto i my sami ochránit své děti a naučit je obezřetnosti při ochraně jejich soukromí a ochraně osobních údajů.

6. Resume

Resume

Cílem disertační práce: „*Evropskoprávní aspekty ochrany soukromého a rodinného života dítěte*“ je se zaměřit na ochranu soukromí a zejména ochranu osobních údajů dětí v kontextu tradičních a moderních komunikačních technologií. V prostředí tradičních i moderních komunikačních technologií při zajištění výkonu práva na ochranu soukromí dětí hraje nejdůležitější úlohu rodina – rodiče dítěte. I když právo na ochranu soukromí a osobních údajů náleží přímo dítěti, rodiče musí zajišťovat výkon těchto práv dítěte s ohledem na jeho věk a rozumové schopnosti dítěte. Text této disertační práce je členěn do úvodu, čtyř kapitol a závěru.

Kapitola první podává obecný úvod do ochrany soukromého a rodinného života dětí. Rozebrány jsou stěžejní pojmy dítě, soukromý a rodinný život dítěte. Pojem dítě je vysvětlen především ve významu, jaký mu dává Úmluva o právech dítěte. Pojmy soukromý a rodinný život byly vyloženy zejména z pohledu Úmluvy o právech dítěte, EÚLP a LZP EU. Různé aspekty těchto práv jsou demonstrovány na analýze klíčových rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a Evropského soudního dvora.

Druhá kapitola se věnuje historickým milníkům ochrany soukromého a rodinného života dítěte a současnému právnímu zakotvení ochrany soukromého a rodinného života dítěte. Pozornost je věnována nejdůležitějším právním dokumentům na úrovni mezinárodní, evropské a vnitrostátní (český, italský a izraelský právní řád).

Třetí kapitola se zabývá specifickými aspekty ochrany osobních údajů dětí. Tato kapitola vymezuje především právní rámec ochrany osobních údajů na úrovni EU, věnuje se vymezení pojmu osobní údaj, zpracování osobních údajů, právním titulům pro zpracování osobních údajů, problematice dětského souhlasu se zpracováním osobních údajů a právu dítěte na odvolání souhlasu. Nedílnou součástí třetí kapitoly je rovněž vymezení nejdůležitějších práv dětí na úseku ochrany osobních údajů dětí. Pro případy, kdy již k nepřiměřenému zásahu do osobních údajů došlo, jsou představovány nejdůležitější následné prostředky obrany dítěte.

Ve zvláštní části disertační práce, kterou představuje čtvrtá kapitola, se nejprve zabývám situacemi, v nichž může dojít k ohrožení soukromí dětí a jejich osobních údajů, a následně situacím, kdy již k nepřiměřenému zásahu do těchto práv dětí došlo.

První část čtvrté kapitoly analyzuje vybrané případy v prostředí tradičních komunikačních technologií. V druhé části čtvrté kapitoly je soustředěna pozornost na potenciální rizikové situace a vybraným případům v prostředí moderních komunikačních technologií.

Ve vybraných případech se rozbor zaměřuje na zodpovězení otázky, kdo představuje původce nepřiměřeného zásahu, do jakého práva či kombinace práv daný původce zasáhl, a jak soudní orgány a národní autority ochrany osobních údajů vymezují v jednotlivých případech přípustnou míru zásahu do práva na soukromí a ochrany osobních údajů dětí.

V závěru disertační práce rekapituluji případy, které jsou potenciálně rizikové pro ochranu soukromí dítěte a případy, v nichž k zásahům do ochrany soukromí dětí již došlo. Zejména s ohledem na rychlý a dynamický rozvoj moderních technologií si lze představit, že k ohrožujícím situacím z hlediska zajištění ochrany soukromí a osobních údajů dětí bude docházet stále častěji. S ohledem na uvedené sebelépe formulované právní normy samy o sobě nepostačují pro zajištění účelu, k němuž byly vydány. Funkci hlavního ochránce soukromí dětí tak budou i v budoucnosti nadále plnit především jejich rodiče.

Summary

The aim of this dissertation: „*European legal aspects of the protection of the private and family life of the child*” is to focus on the protection of privacy and particularly on personal data protection of children in the context of traditional and modern communication technologies. The family – parents plays the most important role in the environment of traditional and modern communication technologies for ensuring the right to privacy of children. Although the right to privacy and protection of personal data belongs directly to the child, parents have to provide the exercise of these rights of the child with regard to his/her age and mental capacity of the child. The text of this dissertation is divided into the introduction, the four chapters and the conclusion.

Chapter one provides with the general introduction to the protection of private and family life of children. This chapter explains and analyses the concept of the child, private life and the concept of family life. The concept of a child is explained

in particular in meaning given to it by the Convention on the Rights of the Child. The concepts of private life and family life are explained in particular with regard to the European Convention for the Protection of Human Rights and Freedoms and the Charter of Fundamental Rights of the EU. Various aspects of these rights are demonstrated by using analysis of key judgments of the European Court of Human Rights and the European Court of Justice.

The second chapter describes the historic milestones of legal protection of private and family life of children and the current legal protection of private and family life of children. Attention is paid to the most important legal documents at international, European and national level (Czech, Italian and Israeli law).

The third chapter deals with specific aspects of the protection of children's personal data. This chapter defines, in particular, the legal framework for the protection of personal data on EU level, it defines the concept of personal data, legal titles for the processing of personal data, the issue of child consent to the processing of personal data and the right of the child to withdraw consent. In the third chapter are also described the most important rights of children in the area of child protection. In the cases where there an unlawful interference into the right of privacy has been occurred, the most important legal mechanisms are presented.

In a special part of this dissertation, which represents chapter fourth, analyses situations, where there is a potential risk for the right to privacy of children, especially in on-line environment and subsequently the cases, where there an unlawful interference into the right of privacy has been occurred. The first one analyses these cases in the context of traditional communication technologies and the second one does the same in the context of modern communication technologies.

In selected cases, the analysis focuses on the question of who constitutes the cause of unlawful interference, individualization of the right or combination of rights to which an unlawful interference has been occurred and how the judicial authorities and national data protection authorities define in individual cases the permissible level of interference with the right to privacy and the protection of personal children's data.

Conclusion of the dissertation provides with the recapitulation of the situations in which there can be a potential risk for the right to privacy of children and the cases,

where there an unlawful interference into the right of privacy has been occurred. Particularly with regard to the constant and dynamical development of modern technologies, it is possible to imagine that the increasingly threatening situations in terms of privacy and children's personal data will be more frequent. In view of the above, the self-imposed legal norms alone are not sufficient to ensure the purpose for which they were issued. Parents will continue to fulfill the primary function of ensuring child protection in the future.

7. Seznam zkratek

Apple ID – osobní účet, kterým se uživatel může přihlásit ke službám společnosti Apple

BCR – závazná vnitropodniková pravidla

CODICE CIVILE – Codice civile, 16 marzo 1942, n. 262 (italský občanský zákoník)

EDPS – Evropský inspektor ochrany údajů

ENISA – Agentura Evropské Unie pro bezpečnost sítí a informací

ESLP – Evropský soud pro lidská práva

EU – Evropská unie

EÚLP – Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

FRA – Agentura Evropské unie pro základní práva

GDPR – Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2016/677 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

GPS – Globální polohový systém (z anglického Global Positioning System)

HUDOC – databáze rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

ICO – Information Commissioner's Office (anglický úřad pro ochranu osobních údajů)

INCB – Israeli National Cyber Bureau (Izraelský orgán ochrany kybernetické bezpečnosti)

IP adresa – adresa internetového protokolu

ISP – poskytovatel služeb informační společnosti

LZPS – Ústavní zákon č. 2 /1993 Sb., Listina základních práv a svobod

LZP EU – Listina základních práv EU

MV – Ministerstvo vnitra

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

NALUS – databáze rozhodnutí českého Ústavního soudu

NOZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OS – operační systém

OSN – Organizace spojených národů

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

OZ – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (starý občanský zákoník)

PPL – Protection of Privacy Law, 5741/1981 (izraelský zákon o ochraně osobních údajů)

Privacy Shield – současný model pro předávání osobních údajů do USA

PSČ – poštovní směrovací číslo

Safe Harbor – zrušený model pro předávání osobních údajů do USA

SDEU – Soudní dvůr EU

SEU – Smlouva o Evropské unii

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unii

Směrnice č. 95/46/ES – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

Směrnice o elektronickém obchodu – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

ÚOOÚ – Úřad pro ochranu osobních údajů

URL adresa – adresa určující umístění dokumentu na internetu

ÚS – Ústavní soud

USA – Spojené státy americké

WP29 – Pracovní skupina podle článku 29 směrnice č. 95/46/ES (WP29)

8. Seznam použitých pramenů literatury

8.1. Monografie

- ČAPEK, J. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod*, I. část Praha: Linde, 2010, ISBN: 978-80-7201-811-6.
- DONÁT, J., TOMÍŠEK, J. *Právo v síti*, C.H.Beck, 2016, ISBN: 978-80-7400-610-4.
- HUBÁLKOVÁ, E. *Evropská úmluva o lidských právech a Česká republika*, Praha: Linde, 2003, ISBN: 80-7201-417-X.
- HRUŠÁKOVÁ M. *Dítě, rodina, stát (Úvahy nad právním postavením dítěte)*, Brno: Masarykova univerzita, 1993, ISBN 80-210-0694-3.
- KLOKOČKA, V. *Ústavní systémy evropských států*, Praha: Linde, 2006, ISBN: 80-7201-606-7.
- KNAP, K. a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vydání. Praha: Linde, 2004, ISBN 80-7201-484-6.
- KRÁLÍČKOVÁ, Z. *Lidskoprávní dimenze českého rodinného práva*, Brno: Masarykova univerzita, 2009, ISBN 978-80-210-5053-2.
- MATEJKA, J. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*, 1. vydání, Praha: CZ. NIC, 2013, ISBN: 978-80-904248-7-6.
- MORÁVEK, J., BURIAN, D. *Předávání osobních údajů do zahraničí: česká a evropská právní úprava, otázky a odpovědi*. Praha: Linde, 2012, s. 170. ISBN 978-80-7201-878-9.
- PÍTROVÁ, L. *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*, vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, ISBN: 978-80-8704-148-2.
- POLČÁK, R. *Právo na internetu*, Computer Press, a. s., 2007, ISBN: 978-80-251-1777-4.
- REIFOVÁ, I. a kol.: *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN: 978-80-7178-926-0
- SCHEU, H. Ch. *Úvod do mezinárodního práva veřejného*, nakladatelství: Auditorium, Praha, 2010, ISBN: 978-80-87284-05-6.

- SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*, C.H.Beck, 2013, ISBN: 978-80-7400-488-9.
- ŠIMÍČEK, V. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, ISBN 978-80-210-5449-3.
- ŠIŠKOVÁ, N. *Dimenze ochrany lidských práv v EU*, ASPI, 2003, ISBN: 978-80-7201-710-2.
- ŠTURMA, P. *Mezinárodní a evropské kontrolní mechanismy v oblasti lidských práv*, 3. vydání, C. H. Beck, 2010, ISBN: 978-80-7400-318-9.
- TICHÝ, L., RAINER, A., SVOBODA, P., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R. *Evropské právo*, vyd. 3, C. H. Beck, 2013, ISBN: 978-80-7179-430-1.
- VESELÁ, R., SCHELLE, R. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*, 2. vydání, Praha, Eurolex Bohemia, 2005, ISBN: 80-864-3293-9.

8.2. Cizojazyčná monografie

- ALSTON, P., PARKER, S., SEYMOUR, J. *Children, Rights and the Law*, Oxford, 1992, ISBN: 0-19-825776-7.
- BLACKBURN, R., POLAKIEWICZ, J.. *Fundamentals rights in Europe*, Oxford, 2001, ISBN: 97-8019-924-348-8.
- BOELE-WOELKI, K. FUCHS, A. (eds), *Legal Recognition of same-sex couples in Europe*, Intersentia, 2003, ISBN: 90-5095-297-6.
- CITARELLA, L., ZANGHI', C. (a cura di), *20° anniversario della Convenzione delle Nazioni Unite sui diritti del fanciullo*. Il diritto d'ascolto del minore, Teseo Editore, Roma, 2009, ISBN: 978-88-95291-08-6.
- CONFORTI, B. *Diritto internazionale*, Napoli, Editoriale Scientifica, 2006, ISBN: 88-6342-617-1.
- CONTIERO, G. *L'affidamento dei minori: condiviso, esclusivo, a terzi, diritto di visita dei nonni, affidamento e sottrazione internazionale dei minori*, Milano: Giuffrè, 2009, ISBN: 97-8881-414-909-2.
- DANIELE, L. *Diritto dell'Unione Europea: sistema istituzionale, ordinamento, tutela giurisdizionale, competenze*, 5. ed., Milano: Giuffrè, 2014, ISBN: 978-88-14-18927-2.

- DE SALVIA, M. *La Convenzione europea dei diritti dell'uomo*, Napoli, 2001, ISBN:88-88321-09-8.
- DETRICK, S. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, 1999, ISBN: 90-411-1229-4.
- FIORIGLIO, G. *Il diritto alla privacy. Nuove frontiere nell'era di internet*, Bononia Universita Press, 2008, ISBN: 978-88-7395-371-5.
- FREEMAN, M. *The moral status of Children*, Martinus Nijhoff Publishers, 1997, ISBN:90-411-0377-5.
- JORGENSEN, R. F. *Framing The Net, The Internet and Human Rights*, Edward Elgar Publishing Limited, 2013, ISBN: 978-1-78254-079-3.
- SHARFMAN, D. *Living Without a Constitution*, Civil Rights in Israel, M. E. Sharpe, 1993, ISBN: 1-56324-145-5.
- SÖRGJERD, C. *Reconstructing Marriage, The Legal Status of Relationships in a Changing Society*, Intersentia, 2012, ISBN: 978-1-78068-037-8.
- SUDRE, F. *La „construction“ par le juge européen du droit au respect de la vie privée au sens de la Convention européenne des droits de l'homme*, Bruxelles, 2005, ISBN: 2-13-054901-2.
- TESAURO, G. *Diritto dell'Unione Europea*, 6. edizione, CEDAM, 2010, ISBN: 978-88-13-31534-4.
- VAN BUEREN, G. *Children's rights: Balancing traditional values and cultural plurality in Children's rights and traditional values*, 1998, ISBN: 1-85521-956-5.
- VEERMAN, P. E. *The rights of the Child and the Changing Image of Childhood*, Martinus Nijhoff Publishers, 1992, ISBN: 0-7923-1250-3.

8.3. Odborné články

- BARINKA, R. Evropská úmluva o lidských právech a doktrína margin of appreciation: teoretické dimenze problému, č. 3, *Právník*, 2007.
- BARTÍK, V., JANEČKOVÁ, E. Zveřejňování osobních údajů periodickým tiskem, *Právní rozhledy*, 2/2009.

- BARTOŠ, V. Právo být zapomenut? Spíš právo na rozmazané vzpomínky, [online]. *Jiné právo*, 31. května 2014. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2014/05/vojtech-bartos-pravo-byt-zapomenut-spis.html>.
- BUBELOVÁ, K. Porušení práva na rodinný život, *Právní fórum*, č. 7, 2009.
- BROSKOVÁ, K. Může rodič rozhodovat za dítě i v otázkách zveřejnění jeho soukromí? 2013, [online], Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/muze-rodic-rozhodovat-za-dite-i-v-otazkach-zverejneni-jeho-soukromi-90413.html>.
- BŮŽEK, A. Století dítěte a práva dítěte, [online]. Dostupné z: <http://dcicz.org/userfiles/file/sdpd.pdf#page=2&zoom=auto,0,434>.
- ČERNÁ, D. Výklad Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Evropským soudem pro lidská práva, *Jurisprudence*, č. 3, 2008.
- ČERNÁ, D. Standard lidských práv v Evropě – Srovnání Evropské úmluvy a Charty základních práv Evropské unie, *Právník*, č. 4, 2008.
- HADERKA, J. F. Případ Keegan versus Irsko, *Právní rozhledy*, č. 8, 1995.
- HARAŠTA, J. Obecná prevenční povinnost poskytovatele služeb informační společnosti ve vztahu k informacím ukládaným uživatelem, *Právní rozhledy* 17/2014, z databáze Beck-online.
- HRUBÁ, M. Lidskoprávní aspekty procesu sladování biologického a právního rodičovství, [online]. Právnická fakulta, Masarykova Univerzita. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/Days-of-public-law/files/pdf/ustava/Hruba.pdf>.
- HRUBÁ, M. Mezinárodní únosy dětí, [online]. In Cofola 2008 (online). Brno: Masarykova univerzita, 2008. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/civil/hruba_michaela.pdf.
- HUBALKOVÁ, E. Stručná rukojeť českého advokáta k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, [online], *Česká advokátní komora, zvláštní číslo Bulletinu advokacie* – prosinec 2004, 2. vydání. Dostupné z: http://www.cak.cz/files/170/BA_04_Z2.pdf.
- JANÁK, M. Odpovědnost poskytovatelů služeb informačních společností působících na internetu, [online], článek publikován dne 22. 2. 2009, *IT právo*. Dostupné z: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=2149387>.

- JŮZOVÁ, J. Právo na zapomnění v prostředí internetových a informačních studií a knihovnictví, [online]. Filosofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Knihovna – knihovnické revue, 27. 2. 2016. Dostupné z: <http://knihovnarevue.nkp.cz/archiv/2016-2/knihovny-a-informace/pravo-na-zapomneni-v-prostredi-internetu>.
- KARTNER, M. HROMADOVÁ, A. Změna způsobu předávání osobních údajů do USA, [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zmena-zpusobu-predavani-osobnich-udaju-do-usa-99335.html>.
- KORBEL, F., CHOLASTA, R., MOLITORISOVÁ, A. Safe harbour: vyloučení odpovědnosti poskytovatelů hostingových služeb za obsah vložený uživateli Internetu, *Soudce: časopis Soudcovské unie České republiky*, č. 6/2016.
- KORNEL, M. Některé problematické aspekty principu nejlepšího zájmu dítěte, *Právní rozhledy*, č. 3, 2013.
- KOUKAL, P. ZÁHOŘOVÁ, E. Návrh obecného nařízení Evropské unie o ochraně osobních údajů aneb „sušenky“ jako osobní údaj, [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/navrh-obecneho-narizeni-evropske-unie-o-ochrane-osobnich-udaju-aneb-susenky-jako-osobni-udaj-92152.html>.
- KUŽELA, M., BUJÁKOVÁ, E. Zkomplikuje stížnost proti facebooku předávání osobních údajů do USA, [online]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zkomplikuje-stiznost-proti-facebooku-predavani-udaju-do-usa-99187.html>.
- KÜHN, Z., DERKA, L. Je anonymizace publikovaných soudních rozhodnutí vskutku nutná? *Jurisprudence* 1/2005.
- MAISNER, M. Pasivní v. aktivní hosting: hranice režimu Safe Harbour, *Bulletin Advokacie*, 1-2/2017.
- MARTINKOVA, J. Rešpektovanie rodinného života podľa čl. 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach, č. 4, *Právnik*, 2005.
- MAŠTALKA, J. Nové nařízení EU o ochraně osobních údajů a některé záležitosti spojené s jeho aplikací v ČR, *Právní rozhledy* 21/2016. Beck-online.
- MÍŠEK, J., HARAŠTA, J. Analýza praktických dopadů rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Google Spain, *Bulletin advokacie* 1-2/2015, Beck-online.
- MORÁVEK, J. Nad rozhodováním Nejvyššího správního soudu ohledně pravomocí Úřadu pro ochranu osobních údajů, *Právní rozhledy*, 2011, č. 9.

- POLČÁK, R. *Kybernetická bezpečnost jako aktuální problém českého práva*, [online], článek vznikl jako plnění projektu OPPI 5.1. SPTP02/029 Energetická a kybernetická bezpečnost. Dostupné z: https://journals.muni.cz/revue/article/viewFile/2980/R_2015_11_TEMA_Pol%C4%8D%C3%A1k_v2.
- PROKEŠ, J. Ochrana osobních dat musí reagovat na nástup internetové doby, [online]. *EurActiv*, 2015. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/print-version/interview/josef-prokes-pravidla-pro-ochranu-osobnich-dat-musi-reagovat-na-nastup-internetove-doby-012707>.
- SCHEU, H. Ch. Pojem rodiny v evropském systému ochrany lidských práv, Mezinárodní únosy dětí, in *Pocita Sentē Radvancové k 80. narozeninám*, ASPI, a.s., 2009.
- SCHEU, H. Ch. Rodina bez manželství. Evropský soud pro lidská práva o statusu partnerství osob stejného pohlaví, *Jurisprudence*, č. 1, 2011.
- SCHEU, H. Ch. Mezinárodní ochrana práv dítěte. Mezinárodní právo na přelomu tisíciletí, *AUC, Iuridica*, 1998.
- SCHVARZ, J. Protokol o uplatňování Charty základních práv Evropské unie. *Jurisprudence*, č. 2, 2010.
- ŠTURMA, P. Vztah Evropské úmluvy o lidských právech a evropského práva, [online]. PF UK, Praha. Dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2004/BA_04_7_8.pdf.
- ŠTURMA, P. Lisabonská smlouva a závaznost Listiny základních práv EU pro Českou republiku vzhledem tzv. výjimce (opt-out). *Právní rozhledy*, roč. 18, č. 6/2010.
- VANÍČKOVÁ, E. Deklarace práv dítěte, [online]. *Informační centrum vlády*. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/tema/deklarace-prav-ditete-63749/tmplid-560>.
- VARVAŘOVSKÝ, P. Posouzení zájmu dítěte z ústavněprávního hlediska. *Právní fórum*, č. 4, 2010.
- WAGNEROVÁ, E. Všeobecná deklarace lidských práv jako milník mezi epochami, *Jurisprudence*, č. 5, 2009.
- ZVÁNOVEC, V., NONNEMANN, F. Ochrana osobních údajů nezletilců. *Jurisprudence*, č. 8, 2008.

•ŽUMÁROVÁ, M. Dítě v předškolním věku a možnosti vlivu sociálního prostředí, [online]. Katedra sociální pedagogiky PdF UHK, Hradec Králové. Dostupné z: http://www.casopispedagogika.sk/rocnik-4/cislo-3/studia_zumarova.pdf.

8.4. Cizojazyčné odborné články

•BELLOCCI, M., MAGNANENSI, S., PASSAGLIA, P., RISPOLI, E. Tutela della vita privata: realtà e prospettive costituzionali, *Quaderno predisposto in occasione dell'incontro trilaterale delle Corti costituzionali spagnola, portoghese e italiana*, Lisbona, 1-4, 10, 2006.

•BEN-ARIEH, A., BOYER, Y., GAJST, I. Children's Welfare in Israel: Growing Up in a Multi-Cultural Society, [online]. Dostupné z: <http://www.svt.ntnu.no/noseb/costa19/nytt/welfare/Vol%20II/israel.pdf>.

•BENOLIEL, D. Towards a Cybersecurity Policy Model: Israel National Cyber Bureau Case Study, *North Carolina Journal of Law and Technology*, volume 16, issue 3, HeinOnline.

•BOYD, D. Why Youth love Social Network Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life, in *Youth, Identity, and Digital Media*, edited by Buckingham, D., *Massachusetts Institute of Technology*, [online], 2008. Dostupné z: https://mitpress.mit.edu/sites/default/files/9780262524834_Youth_Identity_and_Digital_Media.pdf.

•BUCKINGHAM, D. Youth, Identity, and Digital Media, *Massachusetts Institute of Technology*, 2008, [online]. Dostupné z: https://mitpress.mit.edu/sites/default/files/9780262524834_Youth_Identity_and_Digital_Media.pdf.

•CARELLA, G. La convenzione dell'Aja del 1980 sugli aspetti civili della sottrazione internazionale di minori, *Rivista di diritto internazionale privato e processuale*, č. 4.1994.

•CIOCCHETTI, C. The Privacy Matrix, *Journal of technology Law and Policy*, vol. 12, 2007. Hein Online.

•COTTONE, N. Sí al doppio cognome di mama e papà: arriva un disegno di legge bipartisan di Pd e Fi, [online]. Dostupné

- z: <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2014-01-09/si-doppio-cognome-mamma-e-papa-arriva-proposta-legge-bipartisan-pd-e-fi--155309.shtml?uuid=ABEPido>.
- FALCONE, V. L'immagine del minore e la sua tutela, 8 maggio 2008, [online]. Dostupné z: <http://www.diritto.it/docs/25940-l-immagine-del-minore-e-la-sua-tutela>.
 - FINOCCHIARO, M. Filiazione: il regolamento che elimina distinzione e forme di discriminazione tra figli legittimi e naturali, *Guida al Diritto*, n. 16, edizione del 11 aprile 2015.
 - HAIM, R. The Relationship Between Privacy And Software Licences, Feb 21, 2001, [online]. Dostupné z: https://law.co.il/en/articles/privacy/2001/02/21/the_relationship_between_privacy_and_software_lice/.
 - LETSAS, G. The ECHR as a Living Instrument: Its Meaning and its Legitimacy, [online]. *University College London - Faculty of Laws*, March 14, 2012. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2021836.
 - MADDEN, M. LENHAR, A, CORTESI, S., GASSER, U., DUGGAN, M., SMITH, A. BEATON, M. Teens, Social Media, and Privacy, [online]. *Pew Research Center*, Dostupné z: <http://www.pewinternet.org/2013/05/21/teens-social-media-and-privacy/>.
 - MASCHERONI, G., VINCENT, J. JIMENEZ, E. Girls are addicted to likes so they post semi-naked selfies”: Peer mediation, normativity and the construction of identity, [online]. *Cyber Psychology*. Dostupné z: <http://www.cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2015051401&article=5>.
 - MENGARELLI, M. La tutela del minore in, AA. V. V., Cittadini in crescita, *Il garante: promozione e protezione*, n. 3, 2006.
 - NAVOT, S. Constitutional Law of Israel, *Kluwer Law International*, 2007.
 - PINO, G. Il diritto all'identità personale ieri e oggi. Informazione, mercato, dati personali, [online], in *Libera circolazione e protezione dei dati personali*, a cura di R. Panetta, *Giuffrè*, Milano, 2006. Dostupné z: http://www1.unipa.it/gpino/Identit%E0%20personale_Giuffr%E8.pdf.
 - PROUST, O. DPA's react to the CJEU's decision on Safe Harbor, [online]. 22.října.2015. Dostupné z: <http://privacylawblog.fieldfisher.com/2015/dpas-react-to-the-cjeus-decision-on-safe-harbor>.

- SALVI, R. La Corte di Cassazione sul caso Google vs Vivi Down: l'host provider non governa il mare magnum della rete, [online]. Dostupné z: <http://www.diritto.it/docs/36069-la-corte-di-cassazione-sul-caso-google-vs-vivi-down-l-host-provider-non-governa-il-mare-magnum-della-rete>.
- SHAPIRA, A., DeWitt-Arar, Keren, C. Introduction to the Law in Israel, *The Cegla Institute for Comparative and Private International Law*, [online]. Faculty of Law, Tel Aviv University, Kluwer Law International, 1995.
- SCHMUELI, B. Children in Reality TV: Comparative and International Perspectives, [online]. *Duke Journal of Comparative and International Law*, vol. 25:289, 2015. Dostupné z: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1472&context=djcil>.
- SHMUELI, B., BLECHER-PRIGAT, A. Privacy for Children, *Columbia Human Rights Law Review*, vol. 42, 2011.
- SCHUZ, R., Blecher-Prigat, A. Israel Dynamism and schizophrenia, [online]. Dostupné z: http://weblaw.haifa.ac.il/en/JudgesAcademy/workshop4/Documents/Lecture2_Lecture4.pdf.
- SORO, A. Uso responsabile dei social network, [online]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/2332205>.
- SORO, A. Periscope: rischi per la privacy, ma le regole ci sono, [online]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/3889868>.
- TABANSKY, L. Cyber Defence Policy of Israel: Evolving Threats and Responses, [online]. Dostupné z: http://sectech.tau.ac.il/sites/default/files/publications/article_3_12_-_chaire_cyberdefense.pdf.
- TAMIR, M. A. Guide to Legal Research in Israel, [online]. Dostupné z: <http://www.nyulawglobal.org/globalex/israel1.html>.
- THORBJÖRN, L., KEYOVÁ. Prospects: the quarterly review of comparative education, [online]. UNESCO, 2000. Dostupné z: <http://www.ibe.unesco.org/publications/ThinkersPdf/keye.pdf>.

- WESTREICH, A., SHIFMAN, P. A. Civil Legal Framework for Marriage and Divorce in Israel, [online]. *The Metztalah Center for Zionist, Jewish, Liberal and Humanist Thought*, Jerusalem, 2013. Dostupné z: <http://www.clb.ac.il/uploads/A2013.pdf>.
- YUVAL, M. The Right to Family Life and Civil Marriage Under International Law and its Implementation in the State of Israel, [online]. *Boston College International and Comparative Law Review*, volume 28, 12. 1. 2005. Dostupné z: <http://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1077&context=iclr>.

8.5. České a cizojazyčné časopisecké články

- BERBERI, L. I bambini a 9 anni sui social network «Bugie sull'età per avere Facebook», [online]. Dostupné z: <http://27esimaora.corriere.it/articolo/i-bambini-a-9-anni-sui-social-network-bugie-sulle-ta-per-avere-facebook/>.
- BIAGIO, S. Lavoro: quando il colloquio va male per colpa di Facebook, [online]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/impresa-e-territori/2015-11-11/lavoro-colloquio-tre-va-male-colpa-facebook-212155.shtml?uuid=ACOcNAYB>.
- BRIGHT, P. Windows 10 upgrade installing automatically on some Windows 7, 8 systems, [online]. Dostupné z: <http://arstechnica.com/information-technology/2015/10/windows-10-upgrade-installing-automatically-on-some-windows-7-8-systems/>.
- CONSOLI, M. Privacy, le regole della Ue ridisegnano la tecnologia. Quali gadget rischiano di essere banditi?, [online]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/tecnologie/2016-05-09/privacy-regole-ue-ridisegnano-tecnologia--094507.shtml?uuid=ADpun7>.
- DOČEKAL, D. Kauza Libimseti.cz ukázala, že nejen král je nahý, 30. října 2008, [online]. Dostupný z: <http://www.lupa.cz/clanky/kauza-libimseti-cz-ukazala-ze-nejen-kral-je-nahy/>.
- FERNANDEZ M. E. Is child exploitation legal in 'Kid Nation'?, [online]. 17. srpna 2007. Dostupné z: <http://articles.latimes.com/2007/aug/17/entertainment/et-kidnation17>.
- FRÁNEK, T. Američan vysoudil na Česku půl milionu, syna viděl málo, [online]. Dostupné z:

<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/american-vysoudil-na-cesku-pul-milionu-syna-videl-malo/r~i:article:666565/>.

•GREENWALD, G., MACASKILL, E. NSA Prism program taps in to user data of Apple, Google and others, [online]. Dostupné z:

<http://www.theguardian.com/world/2013/jun/06/us-tech-giants-nsa-data>.

•GOURESKY, O. Swedish father waiting for kidnapped kids. [online]. Dostupné z: <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3815092,00.html>.

•HERN, A. Windows 10: Microsoft under attack over privacy, [online]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/31/windows-10-microsoft-faces-criticism-over-privacy-default-settings>.

•CHACOS, B. How Microsoft's tricky new Windows 10 pop-up deceives you into upgrading, [online]. Dostupné z:

<http://www.pcworld.com/article/3073457/windows/how-microsofts-nasty-new-windows-10-pop-up-tricks-you-into-upgrading.html>.

•KADLECOVÁ, K. Taková normální rodinka: Američanka se stane v 32 letech babičkou, její šestiletá dcera, dětská Miss, má vlastní reality show, [online], *časopis Reflex*, článek publikován 9. srpna 2012. Dostupné z:

<http://www.reflex.cz/clanek/lajk/47408/takova-normalni-rodinka-americkanka-se-stane-v-32-letech-babickou-jeji-sestileta-dcera-detska-miss-ma-vlastni-reality-show.html>.

•KOPECKÝ, K. K problematice prenatalních profilů v rámci sociální sítě Facebook, [online]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/454-prenatalni>.

•KOVALÍK, J. Soukromí podle Zuckerberga, [online]. *Respekt* 23/7-13. červen 2010, přístupné např. na stránkách ÚOOÚ: <https://www.uoou.cz/files/soukromi-facebook.pdf>.

•LEVI, J. , H. Yes, Abbas Lied Again – 13-Year-Old Arab Terrorist is Almost Ready to Leave Hospital, [online]. Dostupné z:

<http://www.jewishpress.com/news/breaking-news/13-year-old-arab-terrorist-recovers-eating-drinking-talking-at-hadassah/2015/10/15/>.

•LONIGRI, I. Bambini sottratti: uno scandalo internazionale, [online]. Dostupné z. http://d.repubblica.it/attualita/2014/10/02/news/sottrazione_internazionale_minori_bambini_mediatore_europeo_famiglia-2310969/.

- MCPARTLAND, B. French MPs ban beauty contests for under-13s, [online]. Dostupné z: <http://www.thelocal.fr/20140127/beauty-contests-ban-france-mini-miss-pageants>.
- MORA, M. Facebook users in France posting Photos of their Kinds could face fines, [online]. *Jail Time*, 2. března 2016. Dostupné z: <http://www.digitaltrends.com/photography/facebook-france-children-privacy/>.
- MOSCA, G. Facebook e privacy: ecco come proteggere i minori, [online]. *Il Sole 24 ore*, 7. ledna 2012. Dostupné z: http://www.ilsole24ore.com/art/tecnologie/2012-01-07/facebook-privacy-ecco-come-122035.shtml?uuid=AaiX9abE&refresh_ce=1.
- NEWTON, C. Twitter brings live-streaming app Periscope to Android, [online]. Dostupné z: <http://www.theverge.com/2015/5/26/8657349/periscope-android-twitter>.
- NOVÁK, D. Pro ty, kdo přemýšlí nad svojí vírou nebo nad vírou, [online]. Dostupné z: <http://david-novak.blogspot.cz/2011/02/kdo-jsem.html>.
- QUIST, B. Parents, is it OK to spy on your chil's online search history?, [online]. Dostupný z: <http://www.theguardian.com/sustainable-business/2015/nov/05/parents-children-online-search-history-microsoft-windows-10-privacy>.
- ROMANO, B. La Corte UE blocca l'accordo noc gli USA sullo scambio di dati. Schiaffo a Facebook, [online]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/tecnologie/2015-10-06/privacy-la-corte-ue-usa-non-garantiscono-livello-adeguato-protezione--103617.shtml?uuid=ACwt0uAB>.
- SCIALO, L. Genitori senza scrupoli: il caso di Adelaide Ciotola, [online]. Dostupné z: <http://lucascialo.blogspot.cz/2011/03/genitori-senza-scrupoli-il-caso-di.html>.
- SHALES, T. Kid Nation: Grow Up, CBS!, [online]. *The Washington Post*, 20. září 2007. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/09/19/AR2007091902635.html>.
- SHAMACH, D. In Technion contest, kids design next generation of self-driving cars 19. března 2015, [online]. Dostupné z: <http://www.timesofisrael.com/in-technion-contest-kids-design-next-generation-of-self-driving-cars/>.
- SLÍŽEK, D. Hackeři napadli Steam, změňte si hesla, varuje firma, [online]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/technika/hackeri-napadli-steam-zmente-si-hesla-varuje-firma/r~i:article:721270/>.

- TEBANO, E. È giusto mettere in Rete le foto dei figli?, [online]. *Corriere della Serra* 27 ora. Dostupné z: <http://27esimaora.corriere.it/articolo/e-giusto-mettere-in-rete-le-foto-dei-figli>.
- TRAVERSA, F. Bambini in tv: in Spagna il "*Grande fratellino*" con 20 concorrenti ripresi in due cassette, in Italia Io canto con i primi provini sul web, 28. prosince 2009, [online]. Dostupné z: <http://realityshow.blogosfere.it/post/199733/bambini-in-tv-in-spagna-il-grande-fratellino-con-20-concorrenti-ripresi-in-due-cassette-in-italia-io>.
- VOLPE, M. Reality sulle tate, la tv „*spia*“ i bambini, *Corriere della serra*. Dostupné z: http://www.corriere.it/Primo_Piano/Spettacoli/2005/06_Giugno/28/tate.html.
- VOŽENÍLEK, D. Windows 10 neposílají vaši fotografie Microsoftu. Ale problémy tu jsou, [online]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/windows-10-ochrana-soukromi-nastaveni-dwq-/software.aspx?c=A150908_125154_software_dvz.
- WILLSHER, K. France moves to bans beauty contests for girls, [online]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2013/sep/18/france-bans-beauty-contests-for-girls>.
- WONGA, P. je přístupný rovněž v českém jazyce na stránkách českého ÚOOÚ: https://www.uoou.cz/files/rozhovor_-_facebook.pdf
- WYATT, E. „*Kid Nation*“ Parents Gave Show Free Rein. [online]. *The New York Times*, 23. srpna 2007. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2007/08/23/arts/television/23kids.html?_r=0.
- Nebezpečný virus se šířil Facebookem. Za dva dny napadl tisíce uživatelů, zdroj: novinky.cz, [online]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/bezpecnost/408589-nebezpecny-virus-se-siril-facebookem-za-dva-dny-napadl-tisice-uzivatelu.html>.
- Facebook virus hits Israel days before planned attack, zdroj The Times of Israel, [online]. Dostupné z: <http://www.timesofisrael.com/facebook-virus-hits-israel-days-before-coordinated-attack/>.
- Twitter's Periscope video app has signed up 10m people in four months, [online]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/technology/2015/aug/13/twitter-periscope-video-app-10m-people>.

- On-line rozhovor, Ptejte se Marcely Krajníkové, [online]. Dostupné z: <http://ona.idnes.cz/odpovedi.aspx?t=74>.
- Cyberbullismo, minori spesso vittime dei coetanei. Soro (Privacy): puntare sul reinserimento, [online]. Dostupné z: <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2015-11-26/cyberbullismo-minori-spesso-vittime-coetanei-soro-privacy-puntare-reinserimento-170036.shtml?uuid=AChebwhB>.
- La piccola Adelaide ai servizi sociali Madre in tv inventò la sua patologia, na internetových stránkách Corriere del Mezzogiorno. it, [online]. Dostupné z: <http://corrieredelmezzogiorno.corriere.it/napoli/notizie/cronaca/2011/15-marzo-2011/piccola-adelaide-servizi-socialimadre-tv-invento-sua-malattia-190228595291.shtml>.
- No Alle Mini-Miss: Concorsi vietati, proteggiamo le bambine!, článek publikován 22. září 2013, [online]. Dostupné z: <https://comunicazionedigenere.wordpress.com/2013/09/22/no-alle-mini-miss-concorsi-vietati-proteggiamo-le-bambine/>.
- Il Garante bacchetta Tata Lucia: Rilegga la Carta di Treviso, 25. září 2013, [online]. Dostupné z: http://www.corriere.it/salute/pediatria/13_settembre_25/garante-spadafora-tata-lucia_3a9b419e-25e5-11e3-baac-128ffcce9856.shtml.
- Čo je Software? Příspěvek publikovaný 16. října 2007, [online]. Dostupné z: <http://pc-revue.blog.cz/0710/co-je-software>.
- Česká televize, [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1065938-detske-souteze-krazy-v-cesku-psychologove-nedoporucuji>.
- UKnowKids.com database error exposed sensitive information on 1,700 kids, [online], příspěvek dostupný z: <https://mackeeper.com/blog/post/192-uknowkidscom-database-error-exposed-sensitive-information-on-1700-kids>.

8.6. Právní předpisy

- Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- Ústavní zákon č. 2 /1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (NOZ).
 - Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (starý OZ).
 - Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině.
 - Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (*„zákon o některých službách informačních společností“*).
 - Kancelářský a spisový řád ÚS (Org. 74/13), úplné znění od 10. října 2013.
 - Směrnice č. 9/2011, Kancelářský a spisový řád Nejvyššího správního soudu.
 - Kancelářský řád Nejvyššího soudu ČR, čj. S 356/2009.
 - Costituzione italiana, 22 dicembre 1947, n. 298.
 - Codice in materia di protezione dei dati personali, Decreto legislativo 30 giugno 2003, n. 196.
 - Codice civile, 16 marzo 1942, n. 262.
 - Codice di procedura civile, 28 ottobre 1940, n. 1443.
 - Codice Penale, 19 ottobre 1930, n. 1398.
 - Codice di procedura penale, 22 settembre 1988 n. 447.
 - La legge 6 maggio 2015, n. 55 *„Disposizioni in materia di scioglimento o di cessazione degli effetti civili del matrimonio nonche' di comunione tra i coniugi.“*
 - La legge 10 dicembre 2012, n. 219 *„Disposizioni in materia di riconoscimento dei figli naturali“*.
 - Legge 22 aprile 1941 n. 633 *„Protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo servizio“*.
 - Codice in materia di protezione dei dati personali
- A.1. Codice di deontologia relativo al trattamento dei dati personali nell'esercizio

dell'attività giornalistica, *Provvedimento del Garante del 29 luglio 1998, Gazzetta Ufficiale 3 agosto 1998, n. 179.*

- Carta di Treviso, 30 marzo 2006, n. 1356049.
- Linee guida in materia di trattamento di dati personali, contenuti anche in atti e documenti amministrativi, effettuato per finalità di pubblicità e trasparenza sul web da soggetti pubblici e da altri enti obbligati, Pubblicato sulla Gazzetta Ufficiale n. 134 del 12 giugno 2014, dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/3134436#linee>.
- Basic Law: Human Dignity and Liberty.
- Basic Law: The Judiciary.
- Protection of Privacy Law, 5741/1981. Neoficiální anglický překlad dostupný z: <http://www.justice.gov.il/En/Units/ILITA/Documents/ProtectionofPrivacyLaw57411981unofficialtranslatio.pdf>
- Legal Capacity and Guardianship Law, No. 17, 5772/2012
- Legal Aid Law No. 5732/1972.

Právní dokumenty EU

- Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii.
- Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie.
- Listina základních práv EU.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2016/677 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).
- Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti.
- Rozhodnutí Komise ze dne 31. ledna 2011 podle směrnice Evropského Parlamentu a Rady 95/46/ES o odpovídající ochraně osobních údajů Státem Izrael v souvislosti s automatizovaným zpracováním osobních údajů (2011/61/EU).

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích).
- Směrnice č. 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV.
- Jednací řád Soudního dvora EU.
- Stanovisko WP29 č. 2/2009 k ochraně osobních údajů dětí.
- Stanovisko WP29 č. 5/2005 ke geolokalizaci.
- Stanovisko WP29 č. 2/2010 k internetové reklamě zaměřené na chování.
- Stanovisko WP29 č. 3/2003 ke kodexu chování FEDMA (Federace evropského přímého marketingu).
- Stanovisko WP29 č. 1/2008 k otázkám ochrany údajů v souvislosti s vyhledávači, přijaté 4. dubna 2008.

Mezinárodní dokumenty

- Úmluva o právech dítěte.
- Výbor pro práva dítěte, General Comment No. 7 (2005), Implementing child rights in early childhood, [online]. Dostupné z: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f7%2fRev.1&Lang=en.
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech.
- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech.
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.
- Vídeňská úmluva o smluvním právu.
- Všeobecná deklarace lidských práv OSN.
- Deklarace práv dítěte, [online]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/deklarace-prav-ditete.pdf>.

- Úmluva Rady Evropy č. 108, o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů.
- Ženevská deklarace práv dítěte, [online]. Dostupné z: www.un-documents.net.
- Recommendation of the OECD Council, The Protection of Children online, OECD, 2012, [online]. Dostupné z: http://www.oecd.org/sti/ieconomy/childrenonline_with_cover.pdf.
- Recommendation Rec (2003)13 of the Committee of Ministers to member states on the provision of information through the media in relation to criminal proceedings, [online]. Dostupné z: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=090000016805df617.

8.7. *Judikatura*

Rozhodnutí ESLP

- Rozhodnutí ESLP ze dne 7. ledna 2014 stížnost č. 77/07, *Cusan a Fazzo proti Itálii*.
Rozhodnutí ESLP ze dne 13. července 2000, stížnost č. 25735/94, *Elsholz proti Německu*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 7. července 1989, stížnost č. 10454/83, *Gaskin proti Spojenému království*.
- Rozhodnutí ESPL ze dne 21. února 1975, stížnost č. 4451/70, *Golder proti Spojenému Království*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 21. června 2007, stížnost č. 23499/06, *Havelka proti České republice*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 29. dubna 2003, stížnost č. 56673/00, *Iglesias Gil and A. U. I. proti Španělsku*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 25. ledna 2000, stížnost č. 31679/96, *Ignaccolo-Zenide proti Rumunsku*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 27. července 2006, stížnost č. 7198/04, *Iosub Caras proti Rumunsku*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 26. května 1994, stížnost č. 16969/90, *Keegen proti Irsku*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 27. října 1994, stížnost č. 18535/91, *Kroon proti Nizozemí*.
- Rozhodnutí ESLP, ze dne 2. prosince 2008, stížnost č. 2872/02, *K. U. proti Finsku*.

- Rozhodnutí ESLP ze dne 22. dubna 2010, stížnost č. 4824/06 a 15512/08, *Macready proti České republice*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 26. června 2003, stížnost č. 48206/99, *Maire proti Portugalsku*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 13. června 1979, stížnost č. 6833/74, *Marckxs proti Belgii*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 11. prosince 2006, stížnost č. 41092/06, *Mattenklott proti Německu*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 16. prosince 1992, stížnost č. 13710/88, *Niemitz proti Německu*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 15. května 2003, stížnost č. 4783/03 a následné rozhodnutí ESLP ze dne 4. září 2007, stížnost č. 4065/04, *Paradis proti Německu*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 29. března 2002, stížnost č. 2346/02, *Pretty proti Spojenému království*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 24. června 2010, stížnost č. 30141/04, *Schalk a Kopf proti Rakousku*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 9. října 2003, stížnost č. 48321/99, *Slivenko proti Lotyšsku*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 4. prosince 2008, stížnosti č. 30562/04 a 30566/04, *S. a Marper proti Spojenému království*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 24. července 2003, stížnost č. 36812/97 a 40104/98, *Sylvester proti Rakousku*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 25. dubna 1978, stížnost č. 5856/72, *Tyrer proti Spojenému království*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 26. října 2006, stížnost č. 23848/04, *Walla a Wallová proti České republice*.
- Rozhodnutí ESLP ze dne 26. března 1985, stížnost č. 8978/80, *X. a Y. proti Nizozemí*.

Rozhodnutí SDEU

- Rozhodnutí SDEU ve věci C-101/01, *Bodil Lindqvist*.
- Rozhodnutí SDEU ve věci C-211/10 PPU, *Doris Povse proti Mauru Alpagovi*.
- Rozhodnutí ve věci C-212/13, *František Ryneš proti Úřadu pro ochranu osobních údajů*.

- Rozhodnutí SDEU ve věci C-34/09, *Gerardo Ruiz Zambrano proti Office national de l'emploi*.
- Rozhodnutí SDEU ve věci C-131/12, *Google Spain SL a Google Inc. Proti Agencia Espanola de Proteccion de Datos (AEPD) a Mario Costeja Gonzáles*.
- Rozhodnutí SDEU ve věci C- 46/87 a 227/88, *Hoechst proti Komisi*.
- Rozhodnutí SDEU ve věci C-491/10 PPU, *Josebou Andoni Aguirre Zarragou proti Simone Pelz*.
- Rozhodnutí SDEU ve věci C-362/14, *Maxmillian Schrems proti Data Protection Commissioner*.
- Rozhodnutí ve věci C-256/11, *Murat Dereci proti Bundesministerium fur Inneres*.
- Rozhodnutí SDEU ve věci C-400/10, *J.McB. proti L.E*
- Rozhodnutí SDEU ve věci C-70/10, *Scarlet Extended SA proti SABAM*.
- Rozhodnutí ve věci C-434/09, *Shirley McCarthy proti Secretary of State for the Home Department*.
- Rozhodnutí SDEU ve věci C-29/69, *Stauder proti městu Ulm*.

Vnitrostátní judikatura

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. 30 Cdo 3770/2011.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Tdo 475/2015.
- Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 11 A 114/2013-39.
- Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. I. ÚS 2055/11.
- Usnesení Ústavního soudu ČR, sp. zn. IV. ÚS 315/01.
- Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 29 A 48/2013-68.
- Rozsudek Krajského soudu, sp. zn. 20 Co 365/2012-41.
- Rozsudek Městského soudu v Praze, č. j.: 8A 375/2011-61-71.
- Rozhodnutí Městského soudu v Praze, č. j.: 3A 9/2013-30.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile III, 5 settembre 2006, n. 19069.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione penale II, 17 dicembre 2013, n. 5107, Caso Vividown.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, sezione civile, 12 maggio 2015, n. 9632.

•Rozhodnutí Supreme Court, C. A. n. 2034/98, *Yltzhak Amin*. Dostupné z: http://elyon1.court.gov.il/files_eng/98/340/020/Q07/98020340.q07.pdf.

Rohodovací činnost dozorových úřadů

- Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů, zn. SPR-0118/11-16.
- Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů zn. SPR-3927/11-17.
- Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 6/2009, Ochrana soukromí při zpracování osobních údajů.
- Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 12/2012, K použití fotografie, obrazového a zvukového záznamu fyzické osoby.
- Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 5/2009, Zveřejňování osobních údajů v médiích.
- Provvedimento 10 marzo 2004 n. 1090071.
- Privacy e giornalismo. Alcuni chiarimenti in risposta a quesiti dell'Ordine dei giornalisti, Garante per la protezione dei dati personali, 6 maggio 2004 (1007634). [online]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1007634>.
- Privacy e giornalismo. Libertà di informazione e dignità della persona, a cura di Mauro Paissan, Garante per la protezione dei dati personali, edizione 2012, [online]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2025804/Privacy+e+giornalismo+edizione+2012.pdf>.

8.8. Další zdroje

- Příručka evropského práva v oblasti práv dítěte, Agentura Evropské unie pro základní práva a Rada Evropy, [online], 2015, Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_rights_child_CES.pdf.
- Příručka evropského práva v oblasti ochrany osobních údajů, Agentura Evropské unie pro základní práva, 2014, Rada Evropy, 2014, [online], [cit. 19. 3. 2017]. Dostupné z: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/handbook-european-data-protection-law>.

- Příručka OECD k ochraně dětí v on-line prostředí, Recommendation of the OECD Council, The Protection of Children online, [online]. OECD, 2012. Dostupné z: http://www.oecd.org/sti/ieconomy/childrenonline_with_cover.pdf.
- Metodická příručka: Kyberšikana ve školním prostředí, Národní centrum bezpečnější internetu, 2012.
- Studie ENISA ke smartphone, [online]. Dostupné z: <https://www.enisa.europa.eu/activities/identity-and-trust/risks-and-data-breaches/smartphones-information-security-risks-opportunities-and-recommendations-for-users>.
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem, COM (2012).
- Opinion of the European Data Protection Supervisor, on the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – „European Strategy for a Better Internet for Children“. [online], Dostupné z: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/12-07-17_better_internet_children_en_0.pdf.
- GPEN SWEEP 2015 – Children's privacy, Global Privacy Enforcement Network, [online]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/0/GPEN+Privacy+Sweep+2015.pdf>.
- European Legal Framework for Safer Mobile Use by Younger Teenagers and Children, [online]. Dostupné na: <http://www.gsma.com/gsmaeurope/wp-content/uploads/2012/04/saferchildren.pdf>.
- Pérez-Vera, E. Explanatory report to the Child Abduction Convention /online. Hague: Hague Conference on Human Rights, 1980, [online]. Dostupné z: http://www.hcch.net/index_en.php?act=publications.details&pid=2779.
- Hofshneiderová, A. Praktický právní průvodce nejlepším zájmem dítěte, Liga lidských práv, 2016, ISBN: 978-80-87414-26-2.
- Zpráva veřejného ochránce práv, sp. zn. 2840/2006/VOP/ON v Brně dne 8. srpna 2006, [online]. Dostupné

z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/STANOVISKA/Rodina_a_dite/2840-06-Argentina_ZSO.pdf.

• Zpráva Policie ČR – KŘP Libereckého kraje, Policisté řeší „kauzu facebook.“ [online]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policiste-resi-kauzu-facebook.aspx>.

• Safe Surfing Pact, [online]. Dostupné z: http://mops.gov.il/Documents/Publications/English%20-%20special/SafeSurfing/SafeSurfingpact_EN.pdf.

• Česká republika a mezinárodní organizace, Dokument MZV. [online]. Dostupné z: <https://www.mzv.cz/file/72922/CRaMezinarodniOrganizace.pdf>.

• La lettera aperta al Garante per la protezione infanzia e adolescenza Vincenzo Spadafora. Otevřený dopis Associazione Culturale Pediatri ze dne 22. září 2013, [online]. Dostupné z: <http://www.acp.it/2013/09/lettera-aperta-al-garante-per-la-protezione-infanzia-e-adolescenza-vincenzo-spadafora-7292.html>.

• Social Privacy, Come tutelarsi nell'era dei Social Network, Garante per la protezione dei dati personali, [online]. Dostupné z: <http://194.242.234.211/documents/10160/2416443/Social+privacy.+Come+tutelarsi+nell%27era+dei+social+network.pdf>.

8.9. Internetové zdroje

• Úřad pro ochranu osobních údajů. [online]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/>.

• Garante per la protezione dei dati personali. [online]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/>.

• The Israeli Law, Information and Technology Authority – (ILITA), [online]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.il/En/Units/ILITA/Pages/Main.aspx>.

• Evropský inspektor ochrany údajů. [online]. Dostupné z: <https://edps.europa.eu/>.

• Zvláštní zpravodaj OSN pro oblast ochrany soukromí. [online]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Privacy/SR/Pages/SRPrivacyIndex.aspx>.

• Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA). [online]. Dostupné z: <http://fra.europa.eu/en>.

• ENISA. [online]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/policy_agencies/enisa/index_cs.htm.

- Výbor pro práva dětí. [online]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIndex.aspx>.
- Výbor pro lidská práva. [online]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CCPR/Pages/CCPRIndex.aspx>.
- OECD, [online]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/>.
- Legal Aid Departement, [online]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.il/En/Units/LegalAid/ResponsibilityAreas/SubjectResponsibility/Pages/CHILDREN%20AND%20YOUTH.aspx>.
- Autoritá garante per l'infanzia e l'adolescenza. [online]. Dostupné z: <http://www.garanteinfanzia.org/il-garante>.
- Evropská síť ombudsmanů pro děti (ENOC). [online]. Dostupné z: <http://enoc.eu/>.
- Národní bezpečnostní úřad, [online]. Dostupné z: <http://www.govcert.cz/cs/>.
- Saferinternet.cz. [online]. Dostupné z: <http://www.saferinternet.cz/>.
- Safer Internet Center Italy, [online]. Dostupné z: <http://www.garanteinfanzia.org/safer-internet-centre-italia>.
- Kybernetické centrum Cyber Spark, [online]. Dostupné z: <http://cyberspark.org.il/>.
- Výcvikové centrum Cybergym Europe, [online]. Dostupné z: <https://www.cybergymeuropa.com/onas.html>.
- Soutěž nejlepší webové stránky pro děti. [online]. Informace o soutěži jsou dostupné z: <http://www.bestcontentaward.eu/home>.
- Il Comitato interministeriale per la sicurezza della Repubblica (CISR). [online]. Internetové stránky dostupné z: <https://www.sicurezzanazionale.gov.it/sisr.nsf/chisiamo/organizzazione/comitato-interministeriale-per-la-sicurezza-della-repubblica-cisr.html>.
- Global Privacy Enforcement Network. [online]. Dostupné z: https://www.privacyenforcement.net/about_the_network.
- Jednotný digitální trh. [online]. Informace k jednotnému digitálnímu trhu jsou dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.9.4.html.

- Fundamental Rights Forum – Digital Age. [online]. Dostupné z: <http://www.fundamentalrightsforum.eu/en/frf/home>.
- Italská linka bezpečí Telefono Azzuro. [online]. Dostupné z: <http://www.azzurro.it/>.
- Parental responsibility. [online]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-cs.do?clang=cs.
- Statistics 2. 2., Population by Religion, Central Bureau of Statistics, 2015. [online]. Dostupné z: http://www.cbs.gov.il/reader/shnaton/shnatone_new.htm.
- Oficiální statistiky počtu rozvodů udává agentura ISTAT, poslední údaje uveřejněné na jejích stránkách jsou z roku 2012. [online]. Dostupné z: http://www.axerta.it/news/124/statistiche_separazioni_divorzi_italia.htm.
- Četnost jmen a příjmení, zdroj MV. [online]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx>.
- Oficiální přehled o teroristických útocích na stránkách izraelského MZV. [online]. Dostupné z: <http://mfa.gov.il/MFA/ForeignPolicy/Terrorism/Palestinian/Pages/Wave-of-terror-October-2015.aspx>.
- How to Keep Yourself Safe from Hackers, Israel Defence Forces. [online]. Dostupné z: <https://www.idfblog.com/blog/2014/01/05/keep-safe-hackers-idfstyle/>.
- Informace k bezpečnosti dětí na internetu a ochraně jejich soukromí, izraelské ministerstvo obrany. [online]. Dostupné z: <http://mops.gov.il/English/CrimePreventionENG/InternetSafety/Pages/default.aspx>.
- Paghiamo i social con i nostri dati, Garante per la protezione dei dati personali, [online]. Dostupné z: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/2867069>.
- Formulář Google. [online]. Dostupné z: https://support.google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch&hl=en.
- Windows 10 and privacy, zdroj internetové stránky Microsoft. [online]. Dostupné z: <https://support.microsoft.com/en-us/help/12456/windows-10-privacy>.
- Windows 8: Nastavení zabezpečení rodiny. [online]. Dostupné z: <https://support.microsoft.com/cs-cz/kb/2782156>.

- K shromažďování neosobních údajů, Zásady ochrany osobních údajů společnosti Apple, aktualizovaná verze ke dni 31. května 2016. [online]. Dostupné z: <https://www.apple.com/legal/privacy/cz/>
- Zásady ochrany osobních údajů dětí, zdroj společnost Apple. [online]. Dostupné z: <https://www.apple.com/legal/privacy/cz/parent-disclosure/>.
- Používání aplikace Zdraví na iPhoneu nebo iPodu touch. [online]. Dostupné z internetových stránek společnosti Apple: <https://support.apple.com/cs-cz/HT203037>.
- Internetové stránky rodičovské kontroly uKnowkids. [online]. Dostupné z: <https://www.uknowkids.com/>.
- Apple Watch, zdroj internetové stránky Apple. [online]. Dostupné z: <http://www.apple.com/cz/watch/>
- Internetové stránky společnosti Apple k funkci tzv. rodinného sdílení. [online]. Dostupné z: <http://www.apple.com/cz/icloud/family-sharing/>.
- Facebook. [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/>.
- Jak se mění Facebook, na internetových stránkách Úřadu pro ochranu osobních údajů. [online]. Dostupné z: <https://www.uouu.cz/jak-se-meni-facebook/ds-2457/p1=2457>.
- K počtu uživatelů na Facebooku, zdroj Česká televize. [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1142626-pocet-aktivnich-uzivatelu-facebooku-prekonal-miliardu>.
- Nationale Gendarmerie. [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/gendarmerienationale/posts/1046288785435316>.
- Facebook v. realita. [online]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=OEzH25xf6Q0>.
- Odkaz na link pro možnost žádosti rodičů, jejichž dítě bylo bezprostředně ohroženo. [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/records/x/login/>.
- Co je Timeline, zdroj Facebook. [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/help/1462219934017791>.
- Roztahovačky, kam se podíváš, aneb dívky se dívají, kde vypluly jejich fotky, článek byl publikován 10. 11. 2014. [online]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/roztahovacky-kam-se-podivas-aneb-devcata-se-divi-kde-se-objevuji-jejich-fotky/>.

- Privacy policy, zdroj Facebook. [online]. Dostupné z: <https://apps.facebook.com/soldiersinc/content/soldiersinc/privacy/privacy.aspx>.
- Kinder brauchen Vater and Mutter, zdroj: Facebook. [online]. Dostupné z: https://de-de.facebook.com/permalink.php?story_fbid=494933077262519&id=254021264687036
<http://www.fod.cz/>.
- Badoo's privacy policy. [online]. Dostupné z: <https://badoo.com/cs/privacy/>.
- What information does Badoo collect about me if I'm under 18?, Badoo's privacy policy. [online]. Dostupné z: <https://badoo.com/cs/privacy/>.
- Pokyny komunity Badoo, [online]. Dostupné z: <https://badoo.com/cs/guidelines/>.
- Pravidla serveru Libimseti.cz. [online]. Dostupné z: <http://podpora.libimseti.cz/provozni-podminky>.
- Internetové stránky pěvecké soutěže Super Star 2015. [online]. Dostupné z: <http://superstar2015.nova.cz/>.
- Israel Master Class, internetové stránky pořadu. [online]. Dostupné z: <http://www.keshetinternational.com/show/entertainment/master-class/>.
- Internetové stránky Česko Slovensko má talent z posledního ročníku 2015. [online]. Dostupné z: <http://www.iprima.cz/csmatalent2015>.
- Internetové stránky soutěže Toddlers & Tiaras. [online]. Dostupné z: <http://www.tlc.com/tv-shows/toddlers-tiaras/>.
- Internetové stránky soutěže Miss Princess. [online]. Dostupné z: <http://www.vipbulvar.cz/dominika-myslivcova-hleda-miss-princess/>.
- Facebooková stránka soutěže Miss Princess, zdroj Facebook. [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/dominikamissprincess/>.
- Soutěž Miss and Mister Baby Italia. [online]. Dostupné z: <http://www.missemisterbabyitalia.it/regolamento.html>.
- Internetové stránky Nymburského deníku. [online]. Dostupné z: <http://nymbursky.denik.cz/miminka/>.
- Internetové stránky soutěže Výměna manželek. [online]. Dostupné z: <http://vymena.nova.cz/>.
- Internetové stránky Sos Tata. [online]. Dostupné z: <http://www.sostata.tv/il-programma/il-programma.html>.

- Internetové stránky izraelské soutěže National Cyber Competition, internetové stránky soutěže. [online]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel-News/National-Cyber-Competition-encourages-study-of-math-science-and-technology-451065>.
- Česká soutěž Hip hap hop, v archivu České televize. [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1001512502-hip-hap-hop/>.
- Internetové stránky české soutěže Bludiště. [online]. Dostupné z: <http://decko.ceskatelevize.cz/bludiste>.